

**S. BEDAE VENERABILIS,
DOCTORIS ECCLESIAE,
HOMILIAE GENUINAE**

PARS III

**HOMILIA XII.
IN DOMINICA DECIMA TERTIA POST TRINITATEM.**

LUC. X. MATTH. XV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Beati oculi qui vident quae vos videtis, etc.

Non oculi Scribarum et Pharisaeorum, qui corpus tantum Domini videre, sed illi beati oculi, qui ejus possunt cognoscere sacramenta, de quibus dicitur: Et revelasti ea parvulis (Luc. X). Beati oculi parvulorum, quibus et se et Patrem Filius revelare dignatur.

Dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt, et audire quae auditis, et non audierunt. Abraham exsultavit ut videret diem Christi, et vidit et gavisus est (Joan. VIII). Isaias quoque (Isai. VI) et Micheas (III Reg. XXII) et multi alii prophetae viderunt gloriam Domini, quae et propterea videntes sunt appellati. Sed hi omnes a longe aspicientes, et salutantes per speculum, et in aenigmate viderunt. Apostoli autem inpraesentiarum habentes Dominum, convescentesque ei, et quaecumque voluissent interrogando discentes, nequaquam per angelos, aut varias visionum species opus habebant doceri. Quos vero Lucas multos prophetas et reges dicit, Matthaeus apertius prophetas et justos appellat (Matth. XIII). Ipsi sunt enim reges magni, quia tentationum suarum motibus non

consentiendo succumbere, sed regendo praeesse noverunt.

Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans eum et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? Legisperitus qui de vita aeterna Dominum tentans interrogat, occasionem, ut reor, tentandi de ipsis Domini sermonibus scripsit, ubi ait: Gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in coelis (Luc. X). Sed ipsa sua tentatione declarat quam vera sit illa Domini confessio qua Patri loquitur: Quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis (Ibid.).

At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? Quomodo legis? Ille respondens, dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua, et proximum tuum sicut teipsum (Deut. VI). Dum legisperito respondet, perfectum nobis Salvator iter vitae coelestis ostendit; cui primo de dilectione Dei et proximi legis scripta proponenti, dicit:

Recte respondisti; hoc fac, et vives. Deinde post inductam parabolam respondenti illum fuisse proximum vulnerato, qui fecit misericordiam in illum, adjicit: Vade, et tu fac similiter; id est, tali misericordiae studio proximum tuum necesse habentem, diligere et sustentare memento: apertissime declarans solam esse dilectionem, et ipsam non verbo tenus ostentatam, sed operis exsecutione probatam, quae perpetuam ducat ad vitam.

Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus? Quanta inanis gloriae dementia! Legisperitus, ob vulgi favorem captandum, quo sapienter respondisse jactaretur, primum se legis fatetur ignorare mandatum, vere, juxta Salvatoris sententiam, sapiens et prudens in lege; sed quia non humiliari cum parvulis Christi, sed seipsum justificare desiderat, beatos

oculos columbarum innocentiae lacte lotarum (Cant. V), quibus Christi arcana videre posset, accipere recusans. Cui profecto Dominus ita responsum temperavit suum, ut omnem qui misericordiam faceret, cuilibet proximum doceret; et tamen haec eadem parabola specialiter ipsum Dei Filium, qui nobis per humanitatem proximus fieri dignatus est, designaret. Neque enim ita proximum, quem sicut nos diligere jubemur, super Christo interpretari debemus, ut moralia mutuae fraternitatis instituta sub allegoriae regulis extenuare, et auferre conemur.

Suspiciens autem Jesus, dixit: Homo quidam ab Hierosolymis descendebat in Jericho. Homo iste Adam intelligitur in genere humano: Hierusalem civitas pacis illa coelestis, a cujus beatitudine lapsus in hanc mortalem miseramque vitam devenit, quam bene Jericho, quae luna interpretatur, significat, variis, videlicet, defectuum laboribus erroribusque semper incertam.

Et incidit in latrones. Latrones diabolum et angelos ejus intellige in quos quia descendebat, incidit. Nam nisi prius intumesceret, foris tentatus tam facile non caderet. Vera est enim satis sententia, quae dicit: Ante ruinam enim exaltatur cor (Prov. XVI).

Qui etiam despoliaverunt eum. Gloria, videlicet, immortalitatis et innocentiae veste privarunt. Haec est enim prima stola, quae juxta aliam parabolam luxuriosus filius per poenitentiam rediens ornatur (Luc. XV), et qua protoplasti amissa cognoverunt esse se nudos, tunicasque pelliceas naturae mortalis induti sunt (Gen. III).

Et plagis impositis, abierunt semivivo relicto. Plagae peccata sunt, quibus naturae humanae integritatem violando, seminarium quoddam, ut ita dicam, augendae mortis fessis indidere visceribus. Abierunt autem non ab insidiis aliquatenus cessando, sed earumdem insidiarum

fraudes occultando. Semivivum reliquerunt, quia beatitudinem vitae immortalis exuere, sed non sensum rationis abolere valuerunt. Ex qua enim parte sapere et cognoscere Deum potest, vivus est homo; ex qua vero peccatis contabescit, et miseria deficit, mortuus idem lethiferoque est vulnere foedatus.

Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via, et viso illo praeterivit. Similiter et Levita, cum esset secus locum et videret eum, transiit. Sacerdos et Levita, qui viso saucio transierunt, sacerdotium et ministerium Veteris Testamenti est, ubi per legis decreta mundi languentis vulnera monstrari tantum, non autem curari poterant: quia impossibile erat, ut Apostolus ait, sanguine vitulorum et agnorum et hircorum auferri peccata (Hebr. X).

Samaritanus autem quidam, iter transiens, venit secus eum: et videns eum, misericordia motus est. Samaritanus, qui interpretatur custos, Dominum significat, cui rectissime Propheta, ne hos latrones posset incurrere, supplicat: Custodi me, inquit, a laqueo quem statuerunt mihi, et a scandalis operantibus iniquitatem (Psal. CXL). Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendens de coelo, vitae praesentis iter arripuit, et venit secus eum qui vulneribus tabescebat inflictis, id est, similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo (Philip. II), compassionis nostrae susceptione finitimus, et misericordiae factus est consolatione vicinus.

Et appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum et vinum. Peccata quae in hominibus invenit, redarguendo cohibuit, spem veniae poenitentibus, terrorem poenae peccantibus incutiens. Alligat enim vulnera, dum praecipit: Poenitentiam agite (Matth. III); infundit oleum, dum addit: Appropinquabit enim regnum coelorum (Ibid.),

infundit et vinum, dum dicit: Omnis arbor quae non facit fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur (Ibid.).

Et imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum, et curam ejus egit. Jumentum ejus est caro, in qua ad nos venire dignatus est; in quo saucium imposuit, quia peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum (I Petr. II); et, juxta aliam parabolam, inventam quae erraverat ovem humeris suis impositam reportavit ad gregem (Luc. XV). Itaque imponi jumento, est in ipsam incarnationem Christi credere, ejusque mysteriis initiari, simul et ab hostis incursione tutari. Stabulum autem est Ecclesia praesens, ubi reficiuntur viatores, de peregrinatione hac in aeternam patriam redeuntes. Et bene jumento impositum duxit in stabulum, quia nemo nisi baptizatus, nisi corpori Christi adunatus, Ecclesiam intrabit.

Et altero die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe. Altera dies est post Domini resurrectionem. Nam et ante quidem per Evangelii sui gratiam illuminaverat his qui in tenebris et in umbra mortis sedebant (Luc. I), sed potior resurrectione celebrata perpetuae lucis splendor effulsit. Duo denarii sunt duo Testamenta, in quibus aeterni regis nomen et imago continetur. Finis enim legis Christus (Rom. X). Qui altera die prolati dantur stabulario, quia tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas (Luc. XXIV). Altera die stabularius denarios, quorum pretio vulneratum curaret, accepit, quia Spiritus sanctus adveniens docuit apostolos omnem veritatem (Joan. XVI), quo gentibus erudiendis instare, atque Evangelium praedicare sufficerent.

Et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi. Supererogat stabularius quod in duobus denariis non accepit, cum dicit Apostolus: De virginibus autem praeceptum Domini non habeo, consilium autem

do (I Cor. VII). Itemque: Et Dominus ordinavit his qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivere sed non usi sumus hac potestate (I Cor. IX), ne quem virum graveremus. Cui rediens quod promiserat debitor reddet, quia veniens in iudicio Dominus dicit: Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Intra in gaudium Domini tui (Matth. XXV).

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Juxta litteram manifesta est Domini sententia, nullum nobis amplius quam qui misereatur esse proximum, si Hierosolymitae civi non sacerdos, non Levita ex eadem gente, imo in eadem urbe nati et nutriti, sed exterarum gentium accola, quia magis misertus est, factus est proximus. Sacratiore autem intellectu, quoniam nemo magis proximus quam qui vulnera nostra curavit, diligamus eum, quasi Dominum Deum nostrum; diligamus quasi proximum; nihil enim tam proximum, quam caput membrum: diligamus etiam eum qui imitator est Christi. Hoc est enim quod sequitur.

Et ait illi Jesus: Vade, et tu fac similiter. Id est, ut vere te proximum sicut teipsum diligere manifestes, quidquid vales in ejus vel corporali, vel spirituali, necessitate sublevanda devotus operare.

HOMILIA XIII. IN DOMINICA DECIMA QUARTA POST TRINITATEM.

LUC. XVII.

In illo tempore, dum iret Jesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, etc.

Leprosi non absurde intelligi possunt, qui scientiam verae fidei non habentes varias doctrinas profitentur erroris. Non enim vel abscondunt imperitiam suam, sed pro summa peritia proferunt in lucem, et jactantiam sermonis ostentant. Nulla porro falsa doctrina est, quae non aliqua vera intermisceat. Vera ergo falsis inordinate permista in una disputatione vel narratione hominis, tamquam in unius corporis colore apparentia, significant lepram tamquam veris falsisque colorum locis humana corpora variantem atque maculantem. Hi autem tam vitandi sunt Ecclesiae, ut, si fieri potest, longius remoti, magno clamore Christum interpellent. Unde et apte subjungitur:

Qui steterunt a longe et levaverunt vocem, dicentes Jesu praeceptor, miserere nostri. Et bene ut salventur, Jesum praeceptorem nominant. Quia enim in ejus verbis se errasse significant, hunc salvandi humiliter praeceptorem vocant: cumque ad cognitionem praeceptoris redeunt, mox ad formam salutis recurrunt. Nam sequitur:

Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Nullum Dominus eorum quibus haec corporalia beneficia praestitit invenitur misisse ad sacerdotes nisi leprosos, quia, videlicet, sacerdotium Judaeorum figura erat futuri sacerdotii regalis, quod est in Ecclesia, quo consecrantur omnes pertinentes ad corpus Christi summi et veri principis sacerdotum. Et quisquis vel haeretica pravitate, vel superstitione gentili, vel Judaica perfidia, vel etiam schismate fraterno, quasi vario colore per Domini gratiam caruerit, necesse est ad Ecclesiam veniat, coloremque fidei verum quem acceperit, ostendat. Caetera vero vitia tamquam valetudinis et quasi membrorum animae atque sensuum, per seipsum interius in conscientia et intellectu Dominus sanat et corrigit. Denique et Paulus voce Domini audita: Quid me persequeris? Et: Ego sum Jesus quem tu

persequeris (Act. IX), ad Ananiam tamen missus est, ut illo sacerdotio quod in Ecclesia constitutum est sacramentum doctrinae fidei perciperet, et verus ejus approbaretur color; non quia non potest per seipsum Dominus omnia facere (nam quis alius haec facit etiam in Ecclesia?), sed ut ipsa societas congregatorum fidelium approbando in invicem atque communicando verae fidei doctrinam, in omnibus quae dicuntur verbis, vel signantur sacramentis, tamquam unam speciem veri coloris obducat. Cornelius etiam cum et eleemosynae ejus acceptae, et preces ejus auditaе illi ab angelo nuntientur, propter doctrinae tamen sacramentorumque unitatem ad Petrum jubetur mittere, tamquam illi et suis diceretur: Ite, ostendite vos sacerdotibus; nam et cum irent, mundati sunt (Act. X). Jam enim ad eos venerat Petrus, sed tamen ipsi nondum accepto baptismatis sacramento, nondum spiritualiter ad sacerdotes pervenerant, et tamen infusione Spiritus sancti, et admiratione linguarum, eorum mundatio declarata est.

Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, et cecidit in faciem ante pedes ejus gratias agens. Unus iste qui magnificans Deum regressus est, unius Ecclesiae devotam Christo humilitatem significat: qui bene cadens ante pedes Domini gratias egit. Ille enim vere Deo gratias agit, qui, repressis praesumptionis suae cogitationibus, quam in semetipso infirmus sit humiliter videt, qui nihil sibi virtutis tribuit, qui bona quae agit esse de misericordia Conditoris agnoscit. Unde et recte subjungitur:

Et hic erat Samaritanus. Samaritanus quippe interpretatur custos. Quo nomine ille populus aptissime significatur, qui gratias agendo ei a quo accepit, tribuit omne quod accepit, quodammodo cantans illud de psalmo: Fortitudinem meam ad te custodiam, quia tu, Deus, susceptor meus es, Deus meus, misericordia ejus

praeveniet me (Psal. LVIII). Cadit autem in faciem, quia ex malis quae se perpetrasse meminit erubescit; ibi enim cadit homo, ubi confunditur. Unde et Paulus quasi quibusdam in facie jacentibus dicebat: Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis (Rom. VI)? At contra de ascensione equi, id est, de eo qui in hujus mundi gloria elatus est, dicitur: Ut cadat ascensor ejus retro (Gen. XLIX). Rursumque de persecutoribus Domini scriptum est: Abierunt retrorsum et ceciderunt in terram (Joan. XVIII). Quid est hoc, quod electi in faciem, et reprobis retrorsum cadunt, nisi quod omnis qui post se cadit, ibi procul dubio cadit ubi non videt; qui vero ante se ceciderit, ibi cecidit ubi videt? Iniqui ergo quia in invisibilibus cadunt, post se cadere dicuntur, quia ibi corruunt ubi quid eos tunc sequatur, modo videre non possunt. Justi vero quia istis visibilibus semetipsos sponte dejiciunt, ut in invisibilibus erigantur, quasi in faciem cadunt, quia timore compuncti videntes humiliantur.

Respondens autem Jesus dixit: Nonne decem mundati sunt, et novem ubi sunt? Unum si addatur ad novem, quaedam effigies unitatis impletur; quo fit tanta complexio, ut ultra non progrediatur numerus, nisi rursus ad unum redeatur, et haec per infinitatem numeri regula custodiatur. Novem itaque indigent uno, ut quadam unitatis forma coagulentur, et decem sint: unum autem non eis indiget, ut custodiat unitatem. Quomobrem ut unus ille qui gratias egit, unice Ecclesiae significatione approbatus atque laudatus est, ita illi novem qui gratias non egerunt reprobis effecti, a consortio unitatis exclusi sunt. Ideoque tales in novenario numero tamquam imperfecti remanebunt. Et merito eos Salvator quasi ignotos ubi sunt inquit: scire enim Dei eligere, nescire reprobare est.

Non est inventus qui rediret, et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Secundum corpus quidem facile est videre posse hominem non habere lepram, et tamen

animi esse non boni: secundum significationem autem hujus miraculi, conturbat considerantem, quomodo mundus dici possit ingratus. Sed jam facile est etiam illud videre, fieri posse ut quisque in Ecclesiae societate doctrinam integram veramque assequatur, et omnia secundum catholicae regulam disserat, distinguat a Creatore creaturam, eaque manifestetur varietate mendaciorum tamquam lepra caruisse, et tamen ingratus sit Deo et Domino mundatori suo, quia, elatus superbia, gratiarum agendarum pia humilitate non sternitur, similisque efficitur eis de quibus dicit Apostolus: Qui cum cognovissent Deum, non ut Deum magnificaverunt, aut gratias egerunt (Rom. I). Quod enim dicit eos Deum cognovisse, ostendit quidem a lepra fuisse mundatos, sed tamen statim accusat ingratos.

Et ait illi: Surge, vade; fides tua te salvum fecit. Qui devotus ante Dominum cecidit, surgere et ire praecipitur; quia qui infirmitatem suam subtiliter cognoscens humiliter jacet, per divini verbi consolationem surgere ad fortia opera, et crescentibus quotidie meritis ad perfectiora passim proficere jubetur. Si autem fides salvum fecit eum quem ad agendas Salvatori et emundatori suo gratias inclinavit, ergo perfidia perdidit eos, qui de acceptis beneficiis Deo gloriam dare neglexerunt. Quapropter et haec lectio superiori ea ratione conjungitur, quod ibi fidem per humilitatem augeri debere parabola data decernitur; hic autem manifestius ipsis rebus ostenditur, non fidei tantum agnitam rationem, sed exsecutam fidei operationem esse, quae salvum faciat credentem, detque gloriam Patri qui est in coelis. Amen.

**HOMILIA XIV.
IN DOMINICA DECIMA QUINTA POST TRINITATEM.**

LUC. XVI, MATTH. VI.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Nemo servus potest duobus dominis servire, etc.

Quia non valet simul transitoria et aeterna diligere. Si enim aeternitatem diligimus, cuncta temporalia in usu, non in affectu possidemus.

Aut enim unum odiet, et alterum diligit; aut uni adhaerebit, et alterum contemnet. Haec verba diligenter consideranda sunt. Nam qui sint duo domini consequenter exponit, dicens:

Non potestis Deo servire et mammonae. Audiat hoc avarus, audiat qui censetur vocabulo Christiano, non posse simul mammonae, hoc est, divitiis Christoque serviri. Et tamen non dixit: Qui habet divitias, sed: Qui servit divitiis. Qui enim divitiarum servus est, divitias custodit ut servus. Qui autem servitutis excussit jugum, distribuit eas ut dominus. Sed qui servit mammonae, illi utique servit, qui, rebus istis terrenis merito suae perversitatis praepositus, princeps hujus saeculi a Domino dicitur (Joan. XIV). Ergo aut unum odiet, aut alterum diligit, ut fieri debet: odiet, scilicet, diabolum, diligit Deum. Aut uni adhaerebit, et alterum contemnet: adhaerebit, scilicet, diabolo, cum quasi ejus praemia temporalia sectatur; contemnet autem Deum, non dixit odiet, sed sicut solent minas ejus postponere cupiditatibus suis, qui de bonitate ejus ad impunitatem sibi blandiuntur. Quibus per Salomonem dicitur: Fili, ne adjicias peccatum super peccatum, et dicas: Miseratio Dei magna est (Eccli. V).

Audiebant autem omnia haec Pharisei, qui erant avari, et deridebant illum. Monebat quidem Dominus Scribas et Phariseos non superbe sapere, non de sua justitia praesumere, sed et peccatores publicanosque recipere poenitentes, et sua quae forte inciderent eleemosynis peccata redimere; sed illi praeceptorem

misericordiae, humilitatis et parcimoniae duas maxime deridebant ob causas. Quia, scilicet, vel minus utilia, neque umquam facienda quasi noxius imperaret; vel certe utilia, sed a se jam facta superfluis ingereret.

Et ait illis: Vos estis qui justificatis vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra. Quid quod hominibus altum est, abominatio est apud Deum. Justificant se coram hominibus, qui peccatores quidem quasi infirmos desperatosque contemnunt, se autem ipsos quasi perfectos in omnibus cunctaque fragilitatis expertes eleemosynarum remedio opus habere non credunt. Sed haec noxii tumoris altitudo quam fit juste damnanda, videt ille qui illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium (I Cor. IV).

HOMILIA XV. IN DOMINICA DECIMA SEXTA POST TRINITATEM.

LUC. VII.

In illo tempore, ibat Jesus in civitatem quae vocatur Naim, et ibant cum illo discipuli ejus, et turba copiosa, etc.

Naim civitas est Galilaeae in secundo milliario Thabor montis, contra Meridiem, juxta Endor, qui est vicus grandis in quarto milliario ejusdem montis ad Meridiem.

Et ibant cum illo discipuli ejus, et turba copiosa. Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae. Defunctus hic qui extra portam civitatis multis est intuentibus elatus, significat hominem lethali criminum funere soporatum, eandemque insuper animae mortem non cordis adhuc cubili tegentem, sed ad multorum notitiam per locutionis operisve indicium quasi per suae civitatis ostia

propalantem. Qui bene filius unicus matri suae fuisse perhibetur, quia licet e multis collecta personis una sit perfecta et immaculata virgo mater Ecclesia, singuli quique tamen fidelium universalis se Ecclesiae filios rectissime fatentur. Nam et electus quilibet, quando ad fidem imbuitur, filius est; quando alios imbuit, mater. Annon materno erga parvulos agebat affectu, qui ait: Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis (Gal. IV)? Portam civitatis qua defunctus efferebatur, puto aliquem de sensibus esse corporeis. Qui enim seminat inter fratres discordias, qui iniquitatem in excelsum loquitur (Prov. VI; Psal. LXII), per oris portam extrahitur mortuus. Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam (Matth. V), per oculorum portam suae mortis indicia profert. Qui fabulis otiosis, obscenisve carminibus, vel detractionibus aurem libenter aperit, hanc animae suae portam mortis efficit, caeterosque qui non servat sensus, mortis sibi ipse reddit aditus. Obsecro, Domine Jesu, cunctas meae civitatis portas justitiae facias, ut ingressus in eas confitear nomini tuo, tuaeque majestati cum ministris coelestibus eam crebrius invisenti, non fetor elati cadaveris occurrat, sed occupet salus muros illius, et portas ejus laudatio.

Et haec vidua erat, et turba civitatis multa cum illa. Viduam esse Ecclesiam, omnis anima quae sponsi Dominique sui se morte redemptam meminit, agnoscit. Divino autem nutu multa Dominum turba, multa viduam comitabatur, ut viso tanto miraculo multi testes, multi Dei fierent laudatores.

Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Desiste, inquit, quasi mortuum flere quem mox resurgere videbis. Ubi mystice Novati dogma confunditur, qui de sua munditia superbe gloriatus, humilem poenitentem mundationem evacuare conatur, veramque matrem Ecclesiam de natorum suorum spiritali extinctione plorantem, spe vitae redonandae

negat consolari debere. Et pulchre evangelista Dominum prius misericordia motum esse super matrem, ac sic filium suscitare testatur, ut in uno nobis exemplum imitandae pietatis ostenderet, in altero fidem mirandae potestatis astrueret.

Et accessit, et tetigit loculum. Hi autem qui portabant, steterunt. Loculus in quo mortuus effertur, male secunda desperati peccatoris conscientia est. Qui vero sepeliendum portant, vel immunda desideria, quae hominem rapiunt in interitum, vel lenocinia blandientium sunt venenata sociorum, quae peccata nimirum dum favoribus tollunt, accumulunt, peccantesque contemptu quasi aggere terrae obruunt. De quibus alibi dicitur: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos (Matth. VIII). Mortuos quippe mortui sepeliunt, cum peccatores quique sui similes alios nocivo favore demulcent, congestaque pessimae adulationis mole, et ne qua aliquando spe resurgendi potiantur, opprimunt. Domino ergo loculum tangenti funeris bajuli steterunt, quia superni formidine iudicii attracta conscientia, et carnalium saepe affluentiam voluptatum, et injuste laudantium turbam coercens, ad seipsam revertitur, vocantique ad vitam festina, respondet Salvatori. Unde recte sequitur:

Et ait: Adolescens, tibi dico, Surge. Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui, et dedit illum matri suae. Residet quippe qui erat mortuus, cum interna compunctione reviviscit peccator; incipit loqui, cum reducis indicia vitae cunctis qui peccatum luxerant, ostendit: redditur matri, cum per sacerdotalis decreta iudicii communione sociatur Ecclesiae.

Acceptit autem omnes timor, et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis. Quanto desperatior animae mors ad vitam revocatur, tanto plures eodem corriguntur exemplo. Vide David prophetam, vide apostolum Petrum, quorum quo gradus altior, eo casus

gravior; quo autem gravior casus, eo pietas erigentis gratior: quo vero gratior in eis Domini pietas apparuit, eo certior cunctis poenitentibus spes salutis apparuit, ut jure omnes qui audiunt, dicant:

Quia Deus visitavit plebem suam. Non tantummodo verbum suum semel incorporando, sed etiam nostra hoc ut suscitari debeamus, semper in corda mittendo.

HOMILIA XVI. IN DOMINICA SEPTIMA DECIMA POST TRINITATEM.

LUC. XIV.

In illo tempore, cum intraret Jesus in domum cujusdam principis Pharisaeorum Sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum, etc.

Hydropis morbus ab aquoso humore vocabulum trahit: Graece enim --- aqua vocatur. Est autem humor subcutaneus de vitio vesicae natus, cum inflatione turgente et anhelitu fetido: propriumque est hydropici, quanto magis abundat humore inordinato, tanto amplius sitire. Et ideo recte comparatur ei quem fluxus carnalium voluptatum exuberans aggravat; comparatur diviti avaro, qui quanto est copiosior divitiis, quibus non bene utitur, tanto ardentius talia concupiscit.

Et respondens Jesus dixit ad legisperitos et Pharisaeos: Licet Sabbato curare? At illi tacuerunt. Quod dicitur respondisse Jesus, ad hoc respicit quod praemissum est: Et ipsi observabant eum. Dominus enim novit cogitationes hominum (Psal. XCIII). Sed merito interrogati tacent, qui contra se dictum quidquid dixerint, vident. Nam si licet Sabbato curare, quare Salvatorem an

curet observant? si non licet, quare ipsi Sabbato pecora curant.

Ipse vero apprehensum sanavit ac dimisit. Provida dispensatione Dominus ante legisperitos et Phariseos hydropicum curat, et mox contra avaritiam disputat, ut videlicet per hujus aegritudinem corporis, in illis exprimeretur aegritudo cordis. Denique post multa disputationis ejus hortamenta, subjunctum est: Audiebant autem omnia haec Pharisei, qui erant avari, et deridebant illum (Luc. XVI). Hydropicus quippe quo amplius biberit, amplius sitit. Et omnis avarus sitim multiplicat, qui cum ea quae appetit adeptus fuerit, ad expetenda alia amplius anhelat.

Et respondens ad illos dixit: Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadit, et non continuo extrahet illum die Sabbati? Sic observatores sui Phariseos convincit, ut eosdem etiam avaritiae condemnet. Si vos, inquit, in Sabbato asinum, aut bovem, aut aliud quodlibet animal in puteum decidens eripere festinatis, non animali, sed vestrae avaritiae consulentes, quanto magis ego hominem, qui multo melior est pecore, debeo liberare? Congruenterque hydropicum animali quod cecidit in puteum comparavit: humore enim laborabat. Sicut illam mulierem quam decem et octo annis alligatam dixerat, et ab eadem alligatione solvebat, comparavit jumento quod solvitur ut ad aquam ducatur (Luc. XIII). Et bene utroque loco bovem posuit et asinum, quia sive sapientes quosque et hebetes, sive, ut supra dictum est, utrumque populum eos significare sentiamus, eum videlicet cujus cervicem jugum legis attrivit, atque eum quem quilibet seductor reperit, quasi brutum animal, et nulla ratione renitens, quo voluit errore subtrahit, omnes Salvator adveniens, Satanae vinculum adstrictos, omnes in imo concupiscentiae puteo demersos invenit. Non est enim distinctio, omnes enim peccaverunt, et egent gloria Dei,

justificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in Christo Jesu (Rom. III).

Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco. Aperta quidem ad litteram est haec admonitio Salvatoris, docens humilitatem non solum apud Deum, sed etiam apud homines esse laudabilem: sed quoniam hanc evangelista non frustra parabolam vocat, breviter intuendum quid etiam mystice signet. Nuptias appellari Christi et Ecclesiae conjunctionem multis locis apparet. Et quibus unum est: Numquid possunt filii nuptiarum quandiu sponsus cum illis est, jejunare (Marc. II)? Aliud: Simile factum est regnum coelorum homini, qui fecit nuptias filio suo, et misit servos suos vacare invitatos ad nuptias (Matth. XXII). Has ergo nuptias quisquis invitatus adierit, id est, Ecclesiae se membris fidei gratia conjunxerit, non discumbat in primo loco, hoc est, non se de meritis gloriando, quasi caeteris sublimior extollat. Et quidem studeat juxta alterius loci parabolam (Matth. XXII) veste nuptiali vestitus, hoc est virtutum fulgore coruscus apparere, sed ipsarum habitum virtutum loco devotae humilitatis adornet.

Ne forte honoratior te sit invitatus ab eo, et veniens is qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum, et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Honoratiori post invitato locum dat ille qui de longae suae conversationis confidentia securior factus, cita illorum qui se in Christo secuti sunt agilitate praeitur. Et cum rubore novissimum tenet, quando de altis meliora cognoscens, quidquid de sua operatione celsum sentiebat, humiliat dicens cum Propheta: Egens sum ego, et in laboribus a juventute mea, exaltatus autem humiliatus sum et confusus (Psal. LXXXVII).

Sed cum vocatus fueris, vade, et recumbe in novissimo loco. Quanto magnus es, inquit, humilia te in omnibus (Eccl. III). Et Psalmista gloriatur: Humiliatus sum usquequaque, Domine, vivifica me secundum verbum tuum (Psal. CXVIII). Manifeste significans ita se a Domino posse vivificari, si de suis ipse virtutibus humilia sentiret.

Ut cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Veniens Dominus quem humilem invenerit, amici nomine beatificans, superius ascendere praecipiet. Quicumque enim humiliaverit se sicut parvulus, hic est major in regno coelorum (Matth. XVIII).

Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Pulchre dicitur: Tunc erit tibi gloria, ne nunc quaerere incipias quod tibi servatur in fine; quia, sicut Salomon ait, Haereditas ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit (Prov. XX). Potest autem et in hac vita intelligi, qui in novissimo loco recumbens invenitur Domino veniente sublimatus: quia quotidie Dominus suas nuptias intrat, quotidie mores, sedes, habitus convivantium dijudicat, et superbos despiciens humilibus saepe tanta sui Spiritus munera praestat, ut eos merito simul discumbentium, hoc est in fide quiescentium coetus unanima admiratione glorificet, stupensque in auctoris sui laudationem prosiliat dicens: Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum (Psal. CXXXVIII).

Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. Et ex hac conclusione manifeste claret, praecedentem Domini sermonem typice intelligendum. Neque enim mox omnis qui se coram hominibus exaltat, humiliabitur, aut qui se in conspectu hominum humiliat, exaltabitur ab eis; sed e contrario nonnumquam qui se vel in apice dignitatis, vel in alia qualibet acquirenda gloria sublevat, usque in finem exaltari non cessat. Similiter et humilis quilibet ac

verecundus in sua qua contentus est usque ad vitae terminum mediocritate perseverat. Et ideo quia juxta Veritatis sententiam, omnis qui se incaute de meritis allevat, humiliabitur a Domino, et qui provide se de bene factis humiliat, exaltabitur ab eo, in eundem procul dubio sensum praemissus sermo Redemptoris, quo primos in nuptiis accubitus quaeri vetat, congruit.

Dicebat autem et ei qui se invitaverat: Cum facis prandium aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites. Fratres, amicos, et divites, alterutrum convivia celebrare, non quasi scelus interdicit, sed sicut caetera necessitatis humanae commercia, ubi et peccatores peccatoribus fenerantur, ut recipiant aequalia, ad promerenda vitae coelestis praemia nil valere ostendit. Denique subjungit:

Ne forte et ipsi reinvitent, et fiat tibi retributio. Non ait, et fiat tibi peccatum, sed et fiat, inquit, tibi retributio. Cui simile est quod alibi dicit: Et si benefeceritis iis qui vobis benefaciunt (Luc. VI), quae vobis est gratia? Neque hic dicit, Peccatum est vobis; sed, Quae vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Quamvis sunt quaedam mutua fratrum, amicorum, cognatorum vicinorumque divitum convivia, quae non solum in praesenti retributionem, sed et damnationem percipiunt in futuro: denique ab Apostolo inter opera tenebrarum adnumerantur. Sicut in die, inquit, honeste ambulemus, non in comessationibus, et ebrietatibus (Rom. XIII). Comessationes quippe sunt luxuriosa convivia, quae aut collatione omnium celebrantur, aut vicibus solent a contubernalibus exhiberi, ut neminem pudeat inhoneste aliquid dicere aut facere: quia ad hoc convenitur ut foeda illic gerantur copia vini, et incitetur libidinis diversa voluptas.

Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, caecos, et beatus eris, quia non habent

retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. Resurrectionem justorum dicit, qui etsi omnes resurgant, eorum tamen non immerito quasi propria cognominatur, qui in hac se beatos non dubitant esse futuros. Ergo qui pauperes ad convivium vocat, in futuro praemium percipiet; qui amicos, fratres et divites vocat, recipit mercedem suam. Sed et si hoc propter Deum facit in exemplum filiorum beati Job, sicut caetera fraternae dilectionis officia, ipse qui jussit, remunerat. Qui gulosos ac luxuriosos propter lasciviam invitat, poena in futuro plectetur aeterna.

Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit ei: Beatus qui manducabit panem in regno Dei. Panis qui manducatur in regno Dei, non juxta Cerinthum corporalis intelligendus est cibus, sed ille utique qui ait: Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum; id est, si quis meae incarnationis sacramento perfecte incorporatus meae divinae majestatis visione frui meruerit, hic perpetua vitae immortalis beatitudine gaudebit.

HOMILIA XVII. IN DOMINICA DECIMA OCTAVA POST TRINITATEM.

MARC. XII, LUC. X et XX, MATTH. XXII.

In illo tempore, accessit unus de scribis et interrogavit Jesum quod esset primum mandatum.

Duae erant haereses in Judaeis, una Pharisaeorum, et altera Sadducaeorum. Pharisei traditionum et observationum, quas illi deuterosis vocant, justitiam praeferebant, unde et divisi vocabantur a populo. Sadducaeii autem, qui interpretantur justii, et ipsi

vindicabant sibi quod non erant. Prioribus et corporis et animae resurrectionem credentibus confidentibusque, et angelos, et spiritus sequentes, juxta Acta apostolorum (Cap. XXIII) omnia denegabant.

Et accessit unus de scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. Jesus autem respondit ei quod primum omnium mandatum est: Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua (Deut. VI). Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam teipsum. Primum omnium et maximum mandatum dicit, hoc est, quod ante omnia debeamus intimo in corde singuli, quasi unicum pietatis fundamentum locare. Quod apertius in conclusione demonstravit, cum ait:

Majus horum aliud mandatum non est. Primum ergo omnium et maximum mandatum est, cognitio atque confessio divinae unitatis cum exsecutione bonae operationis. Bona autem operatio in dilectione Dei et proximi perficitur, quam breviter illis verbis commendat Apostolus, dicens: In Christo enim Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque praepotium, sed fides quae per dilectionem operatur (Gal. V).

Et ait illi scriba: Bene, magister, in veritate dixisti quia unus est Deus, et non est alius praeter eum: et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine, et diligere proximum tamquam seipsum, majus est omnibus holocaustis et sacrificiis. Ostenditur ex hac responsione scribae, gravem saepe inter scribas et Pharisaeos quaestionem esse versatam, quod esset mandatum primum sive maximum divinae legis, quibusdam videlicet hostias et sacrificia

laudantibus, aliis vero majore auctoritate fidei et dilectionis opera praeferentibus, eo quod plurimi Patrum ante legem absque omni victimarum et sacrificiorum consuetudine ex fide tantum, quae per dilectionem operatur, placerent Deo, summique apud ipsum loci haberentur: nemo autem umquam absque fide et dilectione per holocausta solum, et sacrificia Deo placuisse inveniretur. In qua sententia scriba iste etiam se fuisse declaravit.

Jesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. Non longe fuit a regno Dei, quia sententiae illius, quae Novi Testamenti et evangelicae perfectionis est propria, fautor exstitisse probatus est. Unde solertius quaerendum quomodo dicat Matthaeus (Cap. XXII), quod scriba hic, sive legis doctor (ut ipse appellat) tentans Dominum de mandato primo sive maximo interrogaverit, quem secundum hunc evangelistam Dominus non longe esse a regno Dei asseverat, cum constet eos qui tentando sapientiam quaerunt, hanc invenire non posse: ideoque nec regni coelestis, quae sapientibus solum panditur, appropinquare januae. Dicit enim Scriptura: Et in simplicitate cordis quaerite illum; quoniam invenitur ab iis qui non tentant illum (Sap. I). Nisi forte dicamus quod tentaturus quidem Dominum adierit, sed audito ejus responso correptus, mox ad pietatis gratiam redierit; et quem prius tentando decipiendum putabat, postmodum amplectendo sequendum esse cognoverit. Aut certe ipsam tentationem non accipiamus malam, tamquam decipere volentis inimicum; sed cautam potius, tamquam experiri amplius volentis ignotum. Neque enim frustra scriptum est, Qui facile credit, levis est corde, et minorabitur (Eccl. XIX).

Et nemo jam audebat eum interrogare. Pharisei et Sadducae, et caeteri principes Judaeorum, quaerentes occasionem calumniae, et verbum aliquod invenire quod

pateret insidiis: quia in sermonibus confutati sunt, ultra non interrogant, sed apertissime comprehensum Romanae tradunt potestati. Ex quo intelligimus, venena invidiae posse quidem superari, sed difficile conquiescere.

Et respondens Jesus dicebat, docens in templo: Quomodo dicunt scribae Christum Filium David esse? Ipse enim dicit in Spiritu sancto: Dixit Dominus Domino meo, Sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum (Psal. CX). Ipse enim David dicit eum Dominum, et unde est filius ejus? Interrogatio Jesu nobis proficit usque hodie contra Judaeos. Et hi enim qui confitentur Christum esse venturum, hominem simplicem et sanctum virum asserunt de genere David. Interrogemus ergo eos docti a Domino, si simplex est homo, et tamen filius David, quomodo vocet eum David Dominum suum, non erroris incerto, nec propria voluntate, sed in Spiritu sancto. Non autem reprehenduntur quia David filium dicunt, sed quia Filium Dei eum esse non credunt. Siquidem ipse et Dominus David est, Deus ante tempora manendo, et filius David apparuit homo in temporis fine nascendo. Quod autem a Patre subjiciuntur ei inimici, non infirmitatem Filii, sed unitatem naturae, qua in altero alter operatur, significat. Nam et Filius subjicit inimicos Patri, quia Patrem clarificat super terram.

HOMILIA XVIII.

IN DOMINICA DECIMA NONA POST TRINITATEM.

MARC. II, MATTH. IX, LUC. V.

In illo tempore, intravit Jesus iterum Capharnaum post dies octo, et auditum est quod in domo esset. Et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, etc.

Salvator omnium Dominus salutari omnia lustrat incessu. Et nunc in desertis, nunc in civitate, nunc ad mare doctrinae coelestis et virtutum dona turbis ministrat, nunc in monte solus orat, nunc laborantes in mari ne perire debeant, adjuvat. Ubique munera salutis impertit, ut omnes gradus ac conditiones ad suam gratiam pertinere demonstret. Juxta mysticum vero intellectum post factum in civitate miraculum, secedit in desertum, ibique convenientes ad se turbas benigna pietate suscipit, ut ostendat se magis quietam, et a saeculi curis remotam diligere vitam, atque ob hujus appetitum se sanandis curam adhibere corporibus. Et quidem more humano quasi frequentiam se quaerentium declinans, nolebat manifeste in civitatem introire. Sed allegorice docebat, quia tumultuosus carnalium mentibus apertam sui manifestationem veritas non exhibet, sed quoscumque ab illecebris rerum temporalium viderit esse discretos, iis suorum lucem donorum largius infundit. Verum quia nec carnales superna pietas deserit, quin etiam iis gratiam suae visitationis, per quam et ipsi spiritales effici valeant, indulget, post desertum Dominus in civitatem redit, multisque eodem convenientibus loquitur verbum, ac sanato paralytico pluribus occasionem internae sanationis quae est in fide tribuit. Quod vero docente Domino in domo tam multi convenerunt, ut non caperet neque ad januam, nostram proprie salvationem, qui de gentibus ad fidem venimus, designat: quia praedicante in Judaea Domino, necdum intrare ad audiendum valuimus. Ad quos tamen, etsi foris positos, verba suae doctrinae fecit pervenire, quia nos ipse per sanctorum ora praedicatorum collegit, et quamvis extra Synagogam in qua ipse praedicabat inventos, Evangelii sui fecit esse participes.

Et venerunt ferentes ad eum paralyticum, qui a quatuor portabatur. Curatio paralytici hujus salvationem designat animae, post diuturnam illecebrae carnalis inertiam ad Christum suspirantis, qui primo omnium

ministris qui eum sublevent, et Christo afferant, id est, bonis doctoribus qui spem sanationis opemque intercessionis suggerant, indiget. Qui bene quatuor fuisse referuntur, sive quia quatuor sancti Evangelii libris omnium praedicantium virtus, omnis sermo firmatur; seu quia quatuor sunt virtutes, quibus ad promerendam sospitatem fiducia mentis erigitur, de quibus in aeternae sapientiae laude dicitur: Sobrietatem enim et sapientiam docet, et justitiam et virtutem, quibus utilius nihil est in vita hominibus (Sap. VIII); quas nonnulli diversis hominibus prudentiam, fortitudinem, temperantiam et justitiam nuncupant. Et cum non possent offerre eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat. Desiderant paralyticum Christo offerre, sed turba interposita ab omni parte intercluduntur, quia saepe anima post infimi corporis desidiam ad Deum resipiscens, supernaeque gratiae remedio cupiens innovari, priscae consuetudinis obstaculo retardatur. Saepe inter ipsas orationis secretae dulcedines, et quasi suave cum Domino colloquium, turba cogitationum interveniens aciem mentis ne Christus videatur impedit. Et quid inter haec agendum? Non utique infimis exterius qua turbae tumultuantur remanendum, sed tectum domus in qua Christus docet ascendendum: id est, sacrae Scripturae sublimitas est appetenda, lexque Domini cum Psalmista die noctuque meditanda (Psal. I). In quo enim corrigit junior viam suam? In custodiendo, inquit, sermones tuos (Psal. CXVIII). Et patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus jacebat. Patefacto tecto, aeger ante Jesum submittitur: quia reseratis mysteriis Scripturarum ad notitiam Christi pervenitur, hoc est, ad ejus humilitatem fidei pietate descenditur. Et bene domus Jesu, juxta alterius Evangelistae narrationem (Luc. V), tegulis esse contacta reperitur, quia sub contemptibili litterarum velamine si adsit, qui reseret divina, spiritualis gratiae virtus invenietur. Denudatio etenim tegularum in domo Jesu apertio est in vilitate litterae sensus spiritualis, et arcanorum coelestium. Quod autem cum grabato

deponitur infirmus, significat ab homine in ista adhuc carne constituto Christum debere cognosci. Cum vidisset autem Jesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata. Curaturus hominem a paralyti Dominus primo peccatorum vincula dissolvit, ut ostenderet eum ob nexus culparum artuum dissolutione fuisse damnatum, nec nisi his relaxatis membrorum posse recuperatione sanari. Sic et illi paralytico qui juxta probaticam piscinam diu motum aquae frustra praestolabatur, sanato a Domino dicitur: Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat (Joan. VI). Fili, inquit, dimittuntur tibi peccata. O mira humilitas! despectum et debilem totisque membrorum compaginibus dissolutum filium vocat, quem sacerdotes non dignarentur attingere. Aut recte Deo filium, quia dimittuntur ei peccata sua. Intuendum sane quanti propria cujusque fides apud Deum valeat, ubi tanti valuit aliena ut totus homo repente, hoc est exterius interiusque jam salvatus exurgeret, aliorumque merito aliis laxarentur errata.

Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur? Blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Verum dicunt scribae quod nemo dimittere peccata nisi Deus potest, qui per eos quoque dimittit quibus dimittendi tribuit potestatem. Et ideo Christus vere Deus esse probatur, quia dimittere peccata quasi Deus potest: verum Deo testimonium reddunt, sed personam Christi negando falluntur. Errant itaque Judaei, qui cum Christum et Deum esse, et peccata dimittere posse credant, Jesum tamen Christum esse non credunt. Sed multo dementius errant Ariani, qui cum Jesum et Christum esse, et peccata posse dimittere, Evangelii verbis devicti, negare non audeant, nihilominus Deum negare non timent. At ipse perfidos salvare desiderans, et occultorum cognitione et virtute operum Deum se esse manifestat. Nam sequitur:

Quo statim cognito, Jesus spiritu suo quia sic cogitarent inter se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Ostendit se Deum, qui potest cordis occulta cognoscere, et quodammodo taceas loquitur: Eadem majestate et potentia qua cogitationes vestras intueor, possum et hominibus delicta dimittere. Ex vobis intelligitur quid paralyticus consequatur. Quid est facilius dicere paralytico, Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, et tolle grabatum tuum, et ambula? Inter dicere et facere multa distantia est. Utrum sint paralytico peccata dimissa, solus noverat qui dimittebat. Surge autem et ambula, tam ille qui surgebat, quam ii qui surgentem videbant, approbare poterant. Fit ergo carnale signum ut probetur spiritale, quamquam ejusdem virtutis sit, et corporis et animae vitia dimittere. Et datur nobis intelligentia propter peccata plerasque evenire corporum debilitates. Et idcirco forsitan prius peccata dimittuntur, ut, causis debilitatis ablatis, sanitas restituatur. Quinque siquidem sunt differentiae causarum, pro quibus in hac vita molestiis corporalibus affligimur. Aut enim ad merita augenda per patientiam justis corporis infirmitate gravamur, ut beati patres Job et Tobias, et innumeri martyres in utroque Testamento. Aut ad custodiam virtutum perceptarum, ne superbia tentante dispereant, sicut apostolus Paulus, cui ne magnitudine revelationum extolleretur, datus est stimulus carnis suae angelus Satanae qui eum colaphizaret (II Cor. XI). Aut ad intelligenda et corrigenda peccata nostra, sicut Maria soror Aaron in eremo ob verba temeritatis et superbiae lepra percussa est (Num. XII). Vel sicut paralyticus de quo tractamus, qui non nisi dimissis primo peccatis potuit ab infirmitate curari. Aut ad gloriam Dei salvantis, sive per seipsum, sive per famulos suos, sicut caecus natus in Evangelio (Joan. IX), qui neque ipse peccavit, neque parentes ejus, sed ut manifestarentur opera Dei in illo: sicut Lazarus, cujus infirmitas non fuit ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificaretur Filius Dei per eam (Joan. XI). Aut ad inchoationem damnationis aeternae, quod

reprobatorum est et proprium: sicut Antiochus et Herodes, qui utrique suo tempore adversum Deum repugnantes (II Mach. IX; Act. XII), quod tormentorum in gehenna perpetuo passuri essent, praesentium afflictionum miseria cunctis ostendebant. Quibus congruit illud prophetae: Et duplici contritione contere eos (Jer. XVII), unde necesse est in omnibus quae temporaliter adversa patimur, cum humilitate Domino gratias agamus, et infirmitatis nostrae conscii de collatis nobis remediis gratulemur. Necesse est ut ad conscientiam nostram reversi solerter opera nostra simul et cogitationes exploremus, et quidquid nos peccasse deprehendimus, digna castigatione purgemus, quidquid de his quae nos recte fecisse credebamus, vitio in nobis elationis perisse comperimus, et hoc humili satisfactione castigemus: haec enim nobis saepius fit causa flagellorum. Caeterum innocentes et justos ob augmenta praemiorum flagellari, perfectorum est donum speciale virorum; verberibus autem temporalibus ad aeterna tormenta compelli, impenitentium est poena reprobatorum.

Ut autem sciatis quia potestatem habet Filius hominis in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico surge, tolle grabatum tuum, et vade in domum tuam. Si et Deus est juxta Psalmistam (Psal. CII) qui quantum distat oriens ab occasu, elongavit a nobis iniquitates nostras, et Filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata: ergo idem et ipse Deus et Filius hominis est, ut et homo Christus per divinitatis suae potentiam peccata dimittere possit, et idem Deus Christus per humanitatis suae fragilitatem pro peccatoribus mori. Spiritualiter autem de grabato surgere, est animam se a carnalibus desideriis ubi aegra jacebat, abstrahere. Grabatum vero tollere, est ipsam quoque carnem per continentiae frena correptam, spe coelestium praemiorum a deliciis segregare terrenis. Sublato autem grabato domum ire, ad paradysum redire est. Haec etenim vera est domus nostra, quae hominem prima

suscepit, non jure amissa, sed fraude tandem restituta per eum qui fraudulentum hosti nihil debuit. Aliter sanus qui languerat domum, reportat grabatum, cum anima remissione accepta peccatorum, ad internam sui custodiam cum ipso se corpore refert, ne quid post veniam unde iterum juste feriat, admittat.

Et statim ille surrexit, et sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, et honorificarent Deum, dicentes: Quia numquam sic vidimus. Quam miranda divinae potentiae virtus, ubi nulla temporis interveniente morula, jussu Salvatoris salus festina comitatur! Merito qui adfuerant, damnatis blasphemiae jaculis, ad laudem tantae majestatis stupentia corda convertunt.

HOMILIA XIX. IN DOMINICA VIGESIMA TERTIA POST TRINITATEM.

MATTH. XXII, MARC. XII, LUC XX.

In illo tempore, miserunt Pharisei insidiatores qui se justos simularent, ut caperent Jesum in sermone, et traderent illum principatui et potestati praesidis, etc.

Quaerentes Dominum comprehendere principes sacerdotum et scribae timuerunt populum, atque ideo quod per se non poterant praesidis manibus efficere tentabant, ut velut ipsi a morte ejus viderentur immunes. Nuper enim sub Caesare Augusto Judaea subjecta Romanis, quando in toto orbe est celebrata descriptio, stipendiaria facta fuerat: et erat in populo magna seditio, dicentibus aliis pro securitate et quiete, qua Romani pro omnibus militarent, debere tributa persolvi. Phariseis vero qui sibi applaudebant justitiam, e contrario nitentibus, non debere populum Dei qui decimas solveret, et primitiva daret, et caetera quae in lege scripta sunt

(Exod. XXII; Deut. XII), humanis legibus subjacere. Cujus seditionis adeo fomes invaluit, ut post Domini passionem insistentibus sibi Romanis, patriam, gentem et regnum, nobile illud cum sua religione templum, imo ipsam lucem perdere, quam tributa pendere maluerint. Et interrogaverunt illum, dicentes:

Magister, scimus quia recte dicis, et doces; et non accipis personam, sed in veritate viam Dei doces. Licet nobis tributum dare Caesari, an non? Blanda et fraudulenta interrogatio illuc provocat respondentem, ut magis Deum quam Caesarem timeat, et dicat non debere tributa solvi, ut statim audientes ministri praesidis, qui juxta alios evangelistas (Matth. XXII; Marc. XII) adfuisse leguntur, seditionis contra Romanos principem teneant.

Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos: Quid me tentatis? Ostendite mihi denarium, cujus habet imaginem et inscriptionem? Sapientia semper sapienter agit, ut suis potissimum tentatores sermonibus confutentur. Ostendite mihi, inquit, denarium. Hoc est genus nummi quod pro decem nummis imputabatur, et habebat imaginem Caesaris. Qui autem putant interrogationem Salvatoris ignorantiam esse, et non dispensationem, discant ex praesenti loco quod utique potuerit scire Jesus cujus imago esset in nummo, sed interrogat, ut ad sermonem eorum competenter respondeat.

Respondentes, dixerunt, Caesaris. Et ait illis: Reddite ergo quae Caesaris sunt, Caesari: et quae Dei sunt, Deo. Caesarem non putemus Augustum, sed Tiberium significari, privignum ejus, qui in loco successerat vitrici, sub quo et passus est Dominus. Omnes autem reges Romani a primo Caio Caesare, qui imperium arripuerat, Caesares appellati sunt. Porro quod ait: Reddite quae sunt Caesaris, Caesari, nummum, tributum et pecuniam, et quae sunt Dei, Deo, decimas, primitias, oblationes ac

victimam sentiamus. Quomodo ipse et reddit tributa pro se et Petro, et Deo reddit quae Dei sunt, Patris faciens voluntatem (Matth. XVII). Aliter: Reddite quae Caesaris sunt, Caesari; et quae Dei sunt, Deo. Quemadmodum Caesar a vobis exigit impressionem imaginis suae, sic et Deus, ut quemadmodum illi redditur nummus, sic Deo anima lumine vultus ejus illustrata atque signata. Unde Psalmista: Signatum est, inquit, in nobis lumen vultus tui, Domine (Psal. IV). Hoc quippe lumen est totum hominis, et verum bonum quod non oculis, sed mente conspicitur. Signatum autem dixit in nobis, tamquam denarius signatur regis imagine. Homo enim factus est ad imaginem et similitudinem Dei (Gen. I), quam peccando corrumpit. Bonum ergo ejus est verum atque aeternum, si renascendo signetur.

Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe; et mirati in responsis ejus, tacuerunt. Qui credere debuerant ad tantam sapientiam, mirati sunt quod calliditas eorum insidiandi non invenisset locum.

HOMILIA XX. IN DOMINICA VIGESIMA QUARTA POST TRINITATEM.

MATTH. IX, MARC. V, LUC. VIII.

In illo tempore, cum transcendisset Jesus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa ad eum. Et venit quidam de archisynagogis, nomine Jairus, et videns, procidit ad pedes ejus, et deprecabatur eum multum, etc.

In hac lectione ubi archisynagogus salvare filiam petit suam, sed, pergente ad domum ejus Domino, praeoccupans haemorrhoea mulier praeripit sanitatem, ac deinde filia archisynagogi ad optatam pervenit sanitatem, imo de morte revocata est ad vitam, salus

ostenditur generis humani, quae Domino in carne veniente ita dispensata est, ut primo aliqui ex Israel ad fidem venirent, deinde plenitudo gentium intraret, et sic omnis Israel salvus fieret (Rom. XI). Quis ergo archisynagogus iste, qui ad Dominum pro filia rogaturus advenit, melius quam ipse Moyses intelligitur? Unde bene Jairus idem illuminans, sive illuminatus, vocatur, qui accepit verba vitae dare nobis, et per haec caeteros illuminat, et ipse a Spiritu sancto, quo vitalia monita scribere vel docere posset, illuminatus est. Qui videns Jesum procidit ad pedes ejus, quia praevidens in spiritu venturum in carne Dominum, humili corde se ejus potentiae subdidit, quem ita circa finem saeculi hominem incarnandum esse cognovit, ut aeternum ante omne saeculum Deum existere non dubitaret. Si enim caput Christi Deus (I Cor. XI), pedes ejus quid aptius quam assumpta humanitas, qua terram nostrae mortalitatis tetigit, accipiendi sunt? Et procidere archisynagogum ad pedes Jesu, est legislatorem cum tota progenie patrum Mediatorem Dei et hominum longe sibi dignitatis gloria praeferendum esse cognoscere, et confiteri cum Apostolo, quia quod infirmum est Dei fortius est hominibus (I Cor. I).

Et deprecabatur eum multum dicens: Quoniam filia mea in extremis est, veni, impone manus super eam, ut salva sit, et vivat. In Evangelio Lucae ita scriptum est: Quia filia unica erat illi, fere annorum duodecim, et haec moriebatur (Luc. VIII). Filia ergo archisynagogi, ipsa est synagoga, quae sola legali institutione composita, quasi unica Moysi nata erat. Et haec velut duo decimo aetatis anno, hoc est, tempore pubertatis appropinquante, moriebatur, quia nobiliter a prophetis educata, postquam ad intelligibiles annos pervenerat, postquam spiritalem Deo sobolem generare debebat, subito errorum languore consternata, spiritualis vitae vias ingredi desperabiliter omisit; et si non a Christo succurreretur, horrendam per omnia corruiisset in mortem.

Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant illum. Ad puellam pergens sanandam Dominus a turba comprimitur, quia genti Judaeae salutaria monita praebens, quibus aegram vitiis ejus conscientiam erigeret, noxia carnalium populorum est consuetudine gravatus.

Et mulier quae erat in profluvio sanguinis duodecim annis, etc. Mulier sanguine fluens, sed a Domino curata, Ecclesia est congregata de gentibus, quae ingenito carnalium delectationum polluta fluxu, atque a coetu jam fuerat segregata fidelium, sed dum verbum Dei Judaeam salvare decerneret, illa paratam jam promissamque aliis praeripuit spe certa salutem. Notandumque quod et archisynagogi duodennis sit filia, et mulier haec ab annis duodecim sanguine fluxerit, hoc est, eodem quo haec nata sit tempore illa coeperit infirmari. Una enim paene eademque saeculi hujus aetate, et Synagoga in patriarchis nasci, et gentium exterarum natio per orbem coepit idololatriae sanie foedari. Nam et fluxus sanguinis bifariam, hoc est, et super idololatriae pollutione, et super iis quae carnis ac sanguinis delectatione geruntur, potest recte intelligi.

Et fuerat multa perpessa a compluribus medicis, et erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat. Medicos, sive falsos intellige theologos, sive philosophos legumque doctores saecularium, qui multa de virtutibus vitiisque subtilissime disputantes, utilia vivendi credendique instituta se mortalibus dare promittebant, seu certe ipsos spiritus immundos, qui velut hominibus consulendo, sese pro Deo colendos ingerebant. Quibus certatim audiendis gentilitas quanto magis naturalis industriae vires expenderat, tanto minus potuit ab iniquitatis suae sorde purgari. Sed haec ubi populum Judaeorum aegrotasse, verumque de coelo cognovit adesse medicum, coepit et ipsa languoris sui sperare pariter et inquirere remedium.

Cum audisset de Jesu, venit in turba retro, et tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim: Quia si tetigero vestimentum ejus, salva ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus. Venit, et Dominum tangit Ecclesia, cum ei per fidei veritatem appropinquat. Venit autem retro, sive juxta id quod ipse ait: Si quis mihi ministrat, me sequatur (Joan. XII). Et alibi praecipitur: Post Dominum Deum tuum ambulabis (IV Reg. XIII). Sive quia praesentem in carne Dominum non videns, peractis jam sacramentis incarnationis illius, ad fidei et agnitionis ejus gratiam pervenit. Sicque dum participatione sacramentorum ejus salvari a peccatis meruit, quasi tactu vestimentorum ejus fontem sui sanguinis siccavit. Fons quippe sanguinis est origo peccati. Cujusque fons sanguinis est immundae primordium cogitationis, ex quo peccatum omne nascitur. Sed Dominus cum verbis evangelicis non solum opera et verba mala compescere, sed et cogitationum nequam radicem extirpare curavit, cum haec utraque sacramentis evangelicis emundari donavit, quasi virtutem exsiccandi fontis obsceni suis vestimentis indidit.

Et statim Jesus cognoscens in semetipso virtutem quae exierat de eo, conversus ad turbam aiebat: Quia tetigit vestimenta mea? Non ut ipse quae nesciat doceatur interrogat, sed ut virtus quam bene noverat, imo quam ipse dederat, in muliere declararetur, et declarata agnitaque virtute fidei, multi ad salutem perveniant.

Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis quis me tetigit? Quem turba passim comitans comprimit, una credula mulier Dominum tangit, quia qui diversis inordinate glomeratum (sic) haeresibus, sive perversis moribus gravatur, solo catholicae Ecclesiae fideliter corde veneratu. Nam sicut quidam videntes non vident, et audientes non audiunt, ita etiam tangentes non tangunt, qui non simplici, sed dubio, vel simulato, corde Christum tangunt. Unde cuidam amanti quidem, sed nondum plene credenti, dicit ipse:

Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum (Joan. XX), aperte dicens quid sit ipsum veraciter tangere, Patri, scilicet, aequalem credere.

Et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat. Non obliviscitur filiorum suorum Dominus, nec in se sperantes intueri desistit, sed omnes qui salvari merentur, suo dignos intuitu ac miseratione judicat. Iste autem pauper clamavit, et Dominus exaudivit eum (Psal. XXXIII).

Mulier autem timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. Ecce quo interrogatio Domini tendebat, ut, videlicet, confitente palam muliere veritatem suae diutinae infirmitatis, subitae credulitatis, divinae propitiationis, ac donatae sibi sanationis, et ipsa certius confirmaretur in fide, et pluribus salutis et vitae praeberetur exemplum. Denique sequitur:

Ille autem dixit: Filia, fides tua te salvam fecit, vade in pace, et esto sana a plaga tua. Ideo filia, quia fides tua te salvam fecit. Nec dixit Fides tua te salvam factura est, sed salvam fecit. In eo enim quod credidisti, jam salva facta es.

Adhuc eo loquente, veniunt ad archisynagogum dicentes: Quia filia tua mortua est, quid ultra vexas Magistrum? Sanata a profluvio sanguinis muliere, mox filia archisynagogi mortua nuntiatur, quia dum Ecclesia a vitiorum labe mundata, et ob fidei meritum filia est cognominata, continuo Synagoga perfidiae simul et invidiae luctu soluta est. Perfidiae quidem, quia in Christo credere noluit; invidiae vero, quia Ecclesiam credere doluit. Scriptum namque est in Actibus apostolorum: Sequenti autem Sabbato paene universa civitas convenit audire verbum Domini. Videntes autem turbas Judaei, repleti sunt zelo, et contradicebant his quae a Paulo dicebantur, maledicentes (Act. XIII). Et quod aiebant

nuntii archisynagogo, **Quid ultra vexas Magistrum? per eos hodieque dicitur quia adeo destitutum Synagogae statum vident, ut restaurari posse non credant; ideoque pro resuscitatione illius supplicandum esse non aestiment. Sed quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum (Marc. X); unde apte sequitur:**

Jesus autem verbo quod dicebatur audito, ait archisynagogo: Noli timere, tantummodo crede. Archisynagogus coetus doctorum legis accipitur, de quo Dominus ait: Super cathedram Moysi sederunt Scribae et Pharisaei (Matth. XXIII). Qui si credere ipse voluerit, etiam subjecta ei Synagoga salva erit.

Et veniunt in domum archisynagogi, et vident tumultum, et flentes et ejulantes multum. Et laetentur, inquit, omnes qui sperant in te, in aeternum exsultabunt et inhabitabis in eis (Psal. V). Quia vero Synagoga laetitiam hanc dominicae inhabitationis merito infidelitatis amisit, quasi inter flentes et ejulantes mortua jacet. Nec tamen superna pietas funditus eam interire patitur, quin potius circa finem saeculi reliquias ejus, secundum electionem gratiae, saluti et vitae restituet. Unde apte subjungitur:

Et ingressus ait illis: Quid turbamini, et ploratis? Puella non est mortua, sed dormit. Hominibus mortua, qui suscitare nequiverant; Deo dormiebat, in cujus dispositione et anima recepta vivebat, et caro suscitanda quiescebat. Unde mos Christianus obtinuit ut mortui qui resurrecturi esse non dubitantur, dormientes vocentur, sicut Apostolus: Nolumus, inquit, vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini sicut et caeteri qui spem non habent (I Thes. IV). Sed et in parte allegoriae cum anima quae peccaverit ipsa moriatur (Ezech. XVIII), tamen ea quam Dominus resuscitandam atque ad vitam aeternam praevidit esse venturam, nobis quidem mortua fuisse, sed ei obdormivisse dici non incongrue potest.

Et irridebant eum. Ipse vero, ejectis omnibus, assumit patrem et matrem puellae, etc. Quia verbum resuscitantis irridere, quam credere malebant, merito foras excluduntur, utpote indigni qui potentiam resuscitantis ac resurgentis mysterium viderent. Item foras turba ejicitur, ut puella suscitetur, quia si non prius a secretioribus cordis expellitur importuna saecularium multitudo curarum, anima quae intrinsecus jacet mortua, non resurget. Nam dum se per innumeras terrenorum desideriorum cogitatione spargit, ad considerationem sui sese nullatenus colligit.

Et tenens manum puellae, ait illi: Tabitha, cumi, quod est interpretatum: PUELLA, tibi dico, SURGE. Quaerat diligens lector, quare verax evangelista dictum Salvatoris exponens, interposuerit de suo Tibi dico, cum in Syro sermone quem posuit, non plus sit dictum quam Puella, surge. Nisi forte propter exprimendam vim dominicae jussionis, hoc agendum putavit, magis sensum loquentis, quam ipsa verba suis curans intimare lectoribus. Nam et familiare constat esse evangelistis atque apostolis, cum de Veteri Testamento testimonia assumunt, magis sensum propheticum ponere curare, quam verba. Tenens autem manum puellae Dominus, suscitavit eam, quia nisi prius mundatae fuerint manus Judaeorum, quae sanguine plenae sunt, Synagoga eorum mortua non consurget.

Et confestim surrexit puella, et ambulabat. Bene surrexit, et ambulabat. Quemcumque enim peccatis mortuum supernae manus miserationis resuscitatura tetigerit, non solum a sordibus et veterno scelerum exsurgere, sed et in bonis continuo proficere debet operibus, videlicet, juxta Psalmistam, ingrediens sine macula, et opera exercens justitiae (Psal. XIV).

Et obstupuerunt stupore maximo. Et praecepit illis vehementer, ut nemo id sciret; et jussit dare illi manducare. Ad testimonium quidem verae resuscitationis

dari puellae manducare praecepit, ne non veritas, sed phantasma quod apparebat ab incredulis putaretur. Sed etsi quis a spiritali morte surrexerit, coelesti necesse est mox pane satiatur, et divini, scilicet, verbi et sacrosancti altaris particeps effectus. Nam, juxta moralem intellectum, tres illi mortui quos Salvator in corporibus suscitavit tria genera resurrectionis animarum significant. Siquidem nonnulli consensum malae delectationi praebendo latente tantum cogitatione peccati sibi mortem consciscunt. Sed tales se vivificare significans Salvator, resuscitavit filiam archisynagogi nondum foras elatam, sed in domo mortuam, quasi vitium secreto in corde tegentem. Alii non solum noxiae delectationi consentiendo, sed et ipsum malum, quo delectantur exempla mortuum suum quasi extra portas efferunt. Et hos se si poeniteant resuscitare demonstrans, suscitavit juvenem filium viduae extra portas civitatis elatum, et reddidit matri suae, quia resipiscentem a peccati tenebris animam unitati restituit Ecclesiae. Quidam vero non solum cogitando, vel faciendo, illicita, sed et ipsa peccandi consuetudine se quasi sepeliendo corrumpunt. Verum nec ad hos erigendos minor fit virtus et gratia Salvatoris, si tamen adsint cogitationes sollicitae, quae super eorum salute velut devotae Christo sorores invigilent. Nam ad hoc intimandum resuscitavit Lazarum quatuor dies in monumento habentem, et, sorore attestante, jam fetentem (Joan. XI), quia nimirum pessima noxios actus solet fama comitari. Notandum autem quod quanto gravior animae mors ingruerit, tanto acrius necesse est, ut resurgere mereatur, poenitentis fervor insistat. Nam leviores et quotidiani erratus levioris poenitentiae possunt remedio curari. Quod occulte volens ostendere Dominus jacentem in conclavi mortuam, facillima ac brevissima voce resuscitat dicens: Puella, surge. Quam etiam ob facilitatem resuscitandi jam mortuam fuisse negaverat. Delatum autem foras juvenem mortuum, pluribus, ut reviviscere debeat, dictis corroborat, cum ait: Juvenis, tibi dico, surge.

Quatriduanus vero mortuus, ut longa praementis sepulcri claustra evadere posset, fremuit spiritu Jesus, turbavit seipsum, lacrymas fudit, rursum fremuit, ac magna voce clamavit: Lazare, veni foras. Et sic tandem qui erat desperatus, discusso tenebrarum pondere, vitae lucique redditur. Sed et hoc notandum, quod quia publica noxa publico eget remedio, levia autem peccata leviori et secreta queunt poenitentia deleri, puella in domo jacens paucis arbitris exsurgit, eisdemque vehementer ut nemini id manifestent praecipitur. Juvenis extra portam, turba multa comitante atque intuente, suscitatur: Lazarus de monumento vocatus in tantum populis innotuit, ut ob eorum qui videre testimonium plurimae Domino turbae cum palmis occurrerent, et multi propter illum abirent ex Judaeis, et crederent in Jesum. Quartum vero mortuum nuntiante discipulo Dominus audivit; sed quia qui pro ejus excitatione precarentur vivi defuerant: Dimitte, inquit, ut mortui sepeliant mortuos suos (Matth. VIII), id est, mali malos noxiis laudibus gravent, et quia non adest justus qui corripiat in misericordia, oleum peccatoris impinguet caput eorum (Psal. CXL).

**HOMILIA XXI.
IN SEPTEMBRIS FERIA QUARTA
QUATUOR TEMPORUM.**

MARC. IX, MATTH. XVII, LUC. IX.

In illo tempore, respondens unus de turba dixit ad Jesum: Magister attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum, etc.

Narratur in praecedenti sancti hujus Evangelii capitulo quia, veniens ad discipulos suos, Dominus vidit turbam multam circa eos, et Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns eum stupefactus est, et expaverunt, et occurrentes salutabant eum.

Notanda est in omnibus locis distantia mentis Scribarum et turbae. Erat autem cum discipulis turba, erant et Scribae, sed, adveniente Domino, mox omnis turba stupefacta expavit, eumque salutans occurrit: Scribae nihil devotionis, fidei, humilitatis et reverentiae ei exhibuisse narrantur. Quid autem cum discipulis Domini turbae sive Scribae conquirerent, Evangelista non dicit. Potest vero, ni fallor, apte intelligi de hoc quaestionem fuisse motam, quare ipsi cum essent discipuli Salvatoris, salvare daemonicum, qui in medio erat positus, non possent, quod ex sequentibus Evangelii verbis potest conjici, dum dicitur:

Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus de turba dixit: Magister, attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum, qui ubicumque eum apprehenderit, allidit eum, et spumat et stridet dentibus et arescit. Et dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, et non potuerunt. Notandum autem quod semper loca rebus congruunt. In monte Dominus orat, transformatur, discipulis arcana suae majestatis aperit; in inferiora descendens turbae occursum excipitur, miserorum fletu pulsatur; sursum discipulis mysteria regni reserat, deorsum turbis peccata infidelitatis exprobrat; sursum Patris vocem iis qui sequi se poterant pandit, deorsum spiritus malos ab his qui vexabantur expellit. Qui etiam nunc pro qualitate meritorum aliis ascendere, aliis vero non desistit descendere. Nam carnales adhuc et incipientes, quasi ima petens confortat, docet, castigat; perfectos autem, quorum conversatio in coelis est, sublimius extollendo glorificat, liberius de aeternis instruit, et saepe quae a turbis ne audiri quidem valeant docet. Daemonicum autem hunc quem descendens de monte Dominus sanavit, Marcus quidem surdum mutumque, Matthaeus vero lunaticum fuisse commemorat (Matth. XVII). Significat autem eos de quibus scriptum est: Stultus ut luna mutatur (Eccli. XXVII). Qui numquam in eodem statu permanentes, nunc ad haec, nunc ad illa,

vitia mutati, crescunt atque decrescunt. Qui muti sunt non confitendo fidem, surdi, nec ipsum aliquatenus veritatis audiendo sermonem. Spumant autem, cum stultitia tabescunt. Stultorum namque et languentium atque hebetum est spumas salivarum ex ore dimittere. Strident dentibus, cum iracundiae furore flammescunt. Arescunt cum otio torpente languescunt, et nulla virtutis industria confortati, enerviter vivunt. Quod autem ait: Et dixi discipulis tuis ut eijcerent illum et non potuerunt, latenter apostolos accusat, cum impossibilitas curandi interdum non ad imbecillitatem curantium, sed ad eorum qui curandi sunt, fidem referatur, dicente Domino: Fiat tibi secundum fidem tuam (Matth. IX).

Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? Non quo taedio superatus sit mansuetus ac mitis, qui non aperuit sicut agnus coram tondente os suum (Isai. LIII), nec in verba furoris erupit; sed quo in similitudinem medici, si aegrotum videat contra sua praecepta se gerere, dicat: Usquequo accedam domum tuam? quousque artis meae perdam industriam, me aliud jubente te, et te aliud perpetrante? In tantum autem non est iratus homini, sed vitio, et per unum hominem Judaeos arguit infidelitatis, ut statim intulerit:

Afferte illum ad me. Et attulerunt, inquit, eum. Et cum vidisset illum, statim spiritus conturbavit eum, et elisus in terram volutabatur spumans. Allatum Domino puerum spiritus conturbat et elidit, quia saepe dum converti ad Dominum post peccata conamur, majoribus novisque antiqui hostis pulsamur insidiis. Quod ob id utique callidus facit adversarius, ut vel odium virtutis incutiat, vel expulsionis suae vindicet injuriam. Hinc est enim (ut de specie transeamus ad genus) quod Ecclesiae sanctae primordiis tot gravissima inferebat certamina persecutionum, quot suo regno dolebat subito animarum illata fuisse dispendia.

Et interrogavit patrem ejus: Quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit? At ille ait: Ab infantia, et frequenter eum et in ignem et in aquas misit, ut eum perderet. Erubescat Julianus, qui dicere audet omnes homines absque ulla peccati contagione nasci in carne tamquam innocentes per omnia, tamquam fuit Adam quando creatus est. Quid enim habuit iste puer, ut ab infantia daemonio vexaretur acerbissimo, si non ullo originalis peccati vinculo tenebatur, quem constat nullum adhuc proprium potuisse habere peccatum? Confiteatur catholicus, quia nemo immunis a noxa primae praevaricationis nascitur, et invocet gratiam Dei, qua liberetur de corpore mortis per Jesum Christum Dominum nostrum. Intelligat scribe doctus in regno coelorum, in hoc daemoniaco a Domino curato salvationem omnium fidelium esse designatam, qui originalis culpae reatu veniunt in mundum, nec nisi unius Redemptoris Jesu Christi fide sunt et gratia salvandi. Quod autem dictum est, frequenter eum et in ignem et in aquas misit, maxima humanae vecordiae facinora designat. Ignis namque ardor ad fervorem iracundiae referendus est, aqua ad voluptates carnis, quae dissolvere mentem per delicias solent. Vel certe in ignem fertur daemoniacus quo adulterantium corda succensa sunt, et in aquas quae solent extinguere charitatem.

Sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostri. Jesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia credenti. Aptum Dominus responsum reddit petenti. Ipse enim ait: Si quid potest, adjuva nos. Et Dominus: Si potestis, inquit, credere possum vos misertus adjuvare, quia fides non ficta omnia quae salubriter petit impetrare meretur. Cui contra leprosus, qui fideliter clamabat: Domine, si vis, potes me mundare, congruum suae fidei accepit responsum: Volo, mundare (Matth. VIII).

Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam.

Nemo repente summus, sed in bona conversatione a minimis quisque inchoat, ut ad magna perveniat. Alia namque sunt virtutis exordia, aliud profectus, aliud profectio. Si enim et in ipsa fides ad perfectionem suam non quibusdam gradibus duceretur, iste interrogatus an crederet non responderet: Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam. Si enim credebat, cur incredulitatem dicebat? Si vero incredulitatem habere se noverat, quomodo credebat? Sed quia per occultam inspirationem gratiae meritorum suorum gradibus fides crescit, uno eodemque tempore is qui necdum perfecte crediderat, simul et credebat et incredulus erat.

Et cum videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde et mute spiritus, ego tibi praecipio, exi ab eo, et amplius ne introeas in eum. Comminatio Domini divini est virtus imperii. Non autem puero qui vim patiebatur, sed daemioni qui inferebat comminatus est. Quia qui peccantem emendare desiderat, vitium utique increpando et exsecrando debet exterminare, sed hominem amando refovere. Bene autem Dominus, qui spiritum immundum pellit ab homine, simul ne amplius in eum ingrediatur imperat. Quia ille veraciter a daemoniaca dominatione liberatur, qui ad peccata a quibus semel poenitendo mundatus est, vitat male vivendo reverti.

Exclamans, et multum discerpens eum, exiit ab eo. Exiturus ab homine spiritus immundus discerpit eum, ac furenti clamore terruit intuentes. Quia plerumque diabolus dum de corde expellitur, acriores in eo tentationes generat, quam prius excitaverat quando hoc quietus possidebat.

Et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent quia mortuus est. Jesus autem tenens manum ejus elevavit illum, et surrexit. Quem hostis impius jam fugere

compulsus stravit, ac mortuo similem reddidit, hunc pius Salvator miti suae dexteræ tactu levavit. Qui sicut verum se esse Deum potentia salvandi docuit, ita etiam veram se habuisse carnis naturam more tactus humani declaravit. Negat namque Manichæus insanus veraciter eum carne indutum fuisse, sed ipse cum tot languentes suo tactu erexit, mundavit, illuminavit, hæresim illius et antequam nata esset damnavit.

Et cum introisset in domum, discipuli ejus secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis: Hoc genus daemoniorum in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio. Dum docet apostolos quomodo daemon nequissimus debeat expelli, omnes instituit ad vitam, ut, scilicet, noverimus gravissima quæque vel immundorum spirituum vel hominum tentamenta jejuniis et orationibus esse superanda, iram quoque Domini, cum in ultionem nostrorum scelerum fuerit accensa, hoc remedio singulari posse placari. Jejunium autem generale est non solum ab escis, sed a cunctis illecebris abstinere carnalibus; imo ab omnibus vitiorum continere passionibus. Sic et oratio generalis non in verbis solum est quibus divinam clementiam invocamus, verum etiam in omnibus quæ in obsequium nostri conditoris fidei devotione gerimus, teste Apostolo, qui ait: Semper gaudentes, sine intermissione orate (I Thess. V). Quomodo enim quis omnibus horis atque momentis sine intermissione Deum potest invocare sermonibus? Sed tunc sine intermissione oramus, cum ea solum opera gerimus, quæ nos pietati nostri commendent auctoris. Quo nimirum jejunio, et qua oratione, juvante Domino, cunctas antiqui hostis debellabimus ac propulsabimus insidias.

**HOMILIA XXII.
IN FERIA SEXTA QUATUOR TEMPORUM.**

LUC. XVIII.

In illo tempore, dicebat Jesus parabolam hanc ad discipulos suos: Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, et hominem non reverebatur. Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum dicens: Vindica me de adversario meo, et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Et si Deum non timeo, nec hominem revereor, tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens suggillet me, etc.

Parabolas Dominus aut secundum similitudinem aliquam ponit, sicut de homine qui habebat duos filios, majorem in agro sibi propinquantem, minorem autem in longinquo luxuriantem (Luc. XV); aut ex ipsa dissimilitudine aliquid probat, veluti est illud: Quod si fenum agri quod hodie est, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicae fidei (Matth. VI; Luc. XII)? Itaque illud superius genus his verbis adjungi potest, Sicut illud, ita et illud. Hoc autem posterius, his verbis: Si illud, quanto magis illud? Aut si illud, quanto minus illud? Sed alicubi obscure, alicubi aperte ista ponuntur. Hic ergo iniquus judex non ex similitudine adhibitus est. Non enim ullo modo ille injustus judex personam Dei allegorice sustinet, sed tamen quantum Deus, qui bonus et justus, curet deprecantes se, huic conjici Dominus voluit, quod nec injustus homo eos qui illum assiduis precibus tendunt, vel propter taedium devitandum potest contemnere. Nam hoc est quod ait: Ne veniens suggillet me. Ipsa vero vidua potest habere similitudinem Ecclesiae, quod desolata videtur donec veniat Dominus, qui tamen in secreto etiam nunc curam ejus gerit.

Ait autem Dominus: Audite quid judex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Si quem movet cur electi Dei se vindicari deprecentur, quod etiam

in Apocalypsi Joannis de martyribus dicitur (Apoc. VI), cum apertissime moneamur, ut pro nostris inimicis et persecutoribus oremus (Matth. V, VI; Luc. VI), intelligendum est eam vindictam esse justorum, ut omnes mali pereant. Pereunt autem duobus modis, aut conversione ad justitiam, aut amissa per supplicium potestate, qua nunc adversus bonos, quamdiu hoc ipsum bonis expedit vel temporaliter aliquid valent. Quem finem justi cum venire desiderant, quamvis pro inimicis suis orent, tamen non absurde vindictam desiderare dicuntur.

Verumtamen Filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra? Quamvis omnipotens Conditor semper electos suos ad se clamantes sit vindicare paratus, in die tamen judicii quod trementi est corde retinendum, cum idem Conditor in forma Filii hominis apparuerit, tanta erit raritas electorum, ut non tam ob clamorem fidelium injuste damnatorum, quam ob eorum torporem juste damnatorum totius jam mundi sit acceleranda ruina. Quod autem Dominus quasi dubitative dicit: Putas inveniet fidem? non dubitat, sed arguit. Verbo quippe dubitationis increpatur infidelitas, non opinatur divinitas. Nam et nos aliquando de rebus quas certas habemus, increpative verbum dubitationis ponimus, cum corde non dubitemus. Velut si indigneris servo tuo, et dicas: Contemnis me, considera, forsitan Dominus tuus sum. Et Apostolus ad quosdam contemptores suos: Puto autem, inquit, quod et ego spiritum Dei habeo (I Cor. VII). Qui dicit puto, dubitare videtur; sed ille increpabat, non dubitabat. Ita ergo et Dominus scit quidem omnia, per quem facta sunt omnia, et tamen dubitando increpat infidelium corda.

HOMILIA XXIII.

IN SEPTEMBRI SABBATO QUATUOR TEMPORUM.

LUC. XIII, MATTH. XXI, MARC. XI.

In illo tempore, dicebat Jesus turbis similitudinem hanc: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit, etc.

Potest quidem haec arbor fici generis humani designare naturam, quae bene plantata, hoc est, ad auctoris sui similitudinem creata est. Sed Deo quaerente per triennium fructum dare negavit, quia ante legem, sub lege, sub gratia obedire despexit. Verum si ad superiora respexeris, animadvertes eam etsi generaliter omnium, specialiter tamen Synagogae typum portare. Nam cum praemissa illa terribili tremendaque sententia: Si non poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis (Luc. XIII), mox de infecunda atque eradicanda arbore parabolam subjungit, apertissime docet eos quibus loquebatur instar infructuosae fici, si non poenituerint, esse succidendos. Vineam ergo Domini Sabaoth, domus Israel est (Isai. V), ut Isaiae cantico docemur; Synagoga autem in eadem domo condita, fici est arbor in vinea. Sed qui vineam suam permisit a viatoribus deripi, hic etiam ficum jussit excidi.

Et venit quaerens fructum in illa, et non invenit. Ipse qui Synagogam per Moysen instituit, Dominus in carne natus apparuit, et crebrius in Synagoga docens, fructum fidei quaesivit, sed in Pharisaeorum mente non invenit.

Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt, ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac, et non invenio. Per cultorem vineae apostolorum doctorumque ordo exprimitur, quorum precibus ac monitis assidua plebi Dei cura suggeritur. His etenim Dominus saepissime de infructuosa Judaeorum gente querebatur, quod per tres annos suae visitationis, hoc est, in legalibus edictis, in propheticis contestationibus, et in ipsa coruscantis Evangelii gratia negligens exstiterit.

Succide ergo illam, ut quid etiam terram occupat? Non ab apostolis, sed a Romanis gens Judaea succisa, et

a terra repromissionis ejecta est. Sed succide, inquit, illam, succisionis ei venturae cladem poenitentiam suadendo propone. Quae justo iudicio terram cum regno perdidit, pro cuius amore coeli cives persequi, ipsumque coeli et terrae regem occidere non metuit, dicens per suos pontifices et pharisaeos: Si dimittimus eum, sic omnes credent in eum, et venient Romani, et tollent nostrum et locum et gentem (Joan. XI). Potest etiam per terram sterili ficu occupatam Judaicae plebis turba figurari, quae noxia praepositorum umbra ne veritatis lumen recipere posset pressa, et ne supernae dilectionis sole calefieret, exemplo est eorum pravitatis impedita, juxta quod eisdem alibi Salvator: Vae, inquit, vobis, Scribae et Pharisei hypocritae, qui clauditis regnum coelorum ante homines. Vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare (Matth. XXIII).

At ille respondens, dixit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam. Vox apostolorum est, qui post passionem Domini pro Judaeis summopere precabantur, ne ab impenitentibus dominicae crucis ultio peteretur. Usque dum fodiam, inquit, circa illam, id est, radicem infructuosae mentis ligone bis acutae invectionis humilem, et praesentium, videlicet, pressurarum, et horrorem perpetuae damnationis incutiens. Omnis quippe fossa in imo est. Et nimirum increpatio dum mentem sibi demonstrat, humiliat.

Et mittam stercora. Id est, malorum, quae fecit abominationem ad animum reducam, et compunctionis gratiam, quasi de putredine stercoris exsuscitem.

Et si quidem fecerit fructum; sin autem, in futurum succides eam. Cum diceret: Et si quidem fecerit fructum, non subjunxit aliquid, sed suspendit sententiam; cum vero adderet Sin autem, continuo iudicium venturae damnationis adnexuit dicens: In futurum succides eam, quia, videlicet, multo procliviorum ad negandum, quam

ad confitendum Deum Synagogam videbat. Unde et alibi rebus eandem figuram, quam hic verbis agens, infecundam ficum aeternae sterilitatis maledictione damnavit, ostendens, videlicet, eam etsi fodiant apostoli corripiendo, etsi sterminus advehant peccata improperando, nulla tamen poenitentiae fruge cumulanda, sed districtae bipennis severitate tollenda (Matth. XXI; Marc. XI).

Erat autem docens in synagoga eorum Sabbatis. Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo. Dicta de ficu parabola, Dominus in synagoga docuisse narratur, ut, videlicet, intimeretur non alio parabolam tendere, sed hoc esse fructum in ficulnea quaerere, et non invenire, verbum Synagoga commodare, nec recipi. Quam tamen ne totam funditus ob culpam sterilitatis extirpandam putares, sed reliquias per electionem gratiae scires esse salvandas, mox ibidem Ecclesiae primitivae sanatio sub incurvae mulieris specie subsequitur quae bene decem et octo annis fuit curvata, qui numerus ternario sexies ducto perficitur, quia, videlicet, eam quae in testimonio legis, in vaticinio prophetiae, et in revelatione gratiae, per infirma opera langueret, ostendit. Senarius enim numerus, in quo mundi est creatura perfecta, operum perfectionem significat. Tria vero sunt, ut dixi, tempora Dominicae visitationis, in quibus Judaea, quia terrena magis quam coelestia noverat operari, quasi decem et octo annis a suae mentis erat rectitudine curvata.

Et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quia terrena sapiens, infirma requirens, coelestia cogitare nondum sciebat, audiens per prophetam: Si volueritis et audieritis me, bona terrae manducabitis (Isai. I). Cui contra membrum Ecclesiae dicit Apostolus: Quae sursum sunt sapite, non quae super terram (Coloss. III).

Quam cum vidisset Jesus, vocavit ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum. Vidit praedestinando per gratiam, vocavit illustrando per doctrinam, imposuit manus spiritualibus donis adjuvando, erexit ad glorificandum Deum, in operibus bonis usque in finem firmam provehendo. Quos, inquit, praedestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et justificavit; quos autem justificavit, illos et magnificavit.

Respondens autem archisynagogus, indignans quia Sabbato curasset Jesus, dicebat turbae: Sex dies sunt in quibus oportet operari, in his ergo venite et curamini, et non in die Sabbati (Exod. XXV). Sabbato curavit Jesus, ostendens jam esse tempus ut secundum prophetiam Cantici canticorum aspiraret dies, et removerentur umbrae (Cant. II). Sed nesciebat archisynagogus, vel hoc vel illud multo excellentius sacramentum, quod Sabbato curando Dominus intimabat, quia, scilicet, post sex saeculi hujus aetates perpetua vitae immortalis erat gaudia daturus. In cujus figuram Moses Sabbato non a bona, sed a servili, hoc est, noxia praecepit actione feriandum: illud utique tempus praefigurans, quo saecularia nostra opera, non autem religiosa, hoc est, Deum laudandi acta cessarent. Fallitur ergo et fallit archisynagogus, quia lex in Sabbato non hominem curare, sed onera ferre, hoc est, peccatis gravari prohibuit.

Respondens autem ad illum Dominus, dixit: Hypocrite, unusquisque vestrum Sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio, et ducit adaquare? Infidelitatis quidem arguit principes Synagogae, et merito hypocritarum, id est, simulatorum nomine notat, quos cum magistri plebium videri appeterent, hominis sanationem pecoris curae postponere non puderet. Sed altiori sensu bovis et asini vocabulo Judaeum Graecumque significat. De quorum vocatione scriptum est: Bos cognovit possessorem suum, et asinus praesepe Domini sui (Isai. I).

Qui uterque peccati vinculis absolutus, sitim aestumque mundi hujus dominici fontis haustu deposuit.

Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit Satanas ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die Sabbati? Filia Abrahae est anima quaeque fidelis, filia Abrahae Ecclesia de utroque populo ad fidei unitatem collecta, quae tempore legis et dominicae resurrectionis impleto per gratiam Spiritus sancti septiformem vincula longae captivitatis erupit. Nam et hoc modo fortasse mysterium Sabbati decemque et octo annorum potest non inconvenienter intelligi. Idem est ergo mystice bovem vel asinum solutus a praesepio potum agi, quod est filiam Abrahae a vinculo noxiae inclinationis erigi, Ecclesiam, videlicet, ex Judaeis gentibusque congregatam, laqueis peccatorum per aquam baptismatis absolvi, atque ad coelestia speranda sublimari. Notandum sane quod infandissima haeresis ex eo quod Dominus ait mulierem alligatam a Satana, conatur astruere corporum humanorum vitia non ad Deum auctorem, sed potius ad diabolum pertinere, quasi diabolus cum habeat semper cupiditatem nocendi, nocere cuiquam possit, nisi ab Omnipotente acceperit potestatem. Nam quid aliud non solum in libro beati Job, quem memorata haeresis cum caeteris veteris instrumenti libris, sed etiam in Evangelio declaratur, ubi daemonia nec in porcos irent, nisi hoc illis ipse concederet (Marc. V), sicut et supra docuimus.

Et cum haec diceret, erubescabant omnes adversarii ejus, et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo. Qui de dictis Salvatoris erubescunt, ficulneae sterili se jure comparandos ostendunt. Qui gaudent de miraculis ejus, ad filiam Abrahae Deum de sua erectione glorificantem, hoc est, ad Ecclesiam fidei pietate se pertinere declarant.

HOMILIA XXIV. IN DOMINICA PRIMA ADVENTUS.

LUC. XIX, MATTH. XXI, MARC. XI.

In illo tempore, cum appropinquasset Jesus ad Bethphage et Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos, dicens; Ite in castellum quod contra vos est, in quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo umquam hominum sedit, solvite illum, et adducite. Et si quis vos interrogaverit, quare solvitis, sic dicetis ei: Quia Dominus operam ejus desiderat, etc.

Bethphage erat viculus sacerdotum in monte Oliveti: Bethania quoque villula sive civitas in latere montis ejusdem, quasi stadiis quindecim ab Hierusalem, sicut Joannes evangelista manifestat, ubi Lazarus est suscitatus a mortuis, cujus et monumentum Ecclesia nunc ibidem constructa demonstrat. Bethphage autem domus buccae, Bethania domus obedientiae, dicitur. Quas Hierosolyma venturus Salvator praesentiae suae dignatione sublimavit, quia multos ante passionem suam docendo, donis piae confessionis et obedientiae spiritualis implevit. Quae pulchre civitates in monte Oliveti positae referuntur, hoc est, in ipso Domino, qui nos unctione spiritualium charismatum, et scientiae pietatisque luce refovet. Unde cum alibi diceret: Non potest civitas abscondi supra montem posita, continuo subjecit: Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio (Matth. V; Luc. XI). Quia idem mons Oliveti, id est, summus spiritualium distributor gratiarum, qui civitatem suam ut emineat exaltat, hanc quoque oleo exsultationis, ut lucere possit, inflamat. Et quia idem lumen sub modio poni noluit, misit discipulos in castellum quod contra eos erat, id est, doctores qui indocta ac barbara totius orbis littora, quasi contra positi castelli moenia evangelizando

penetraverent, destinare curavit. Recte autem duo mittuntur, propter scientiam veritatis et munditiam operis, seu propter geminae dilectionis, Dei videlicet et proximi sacramentum, toto orbe praedicandum.

In quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: solvite illum, et adducite. Et si quis vos interrogaverit, quare solvitis, sic dicetis ei: Quia Dominus operam ejus desiderat. Introeuntes mundum praedicatores invenerunt populum nationum perfidiae vinculis irretitum. Funiculis enim peccatorum suorum unusquisque constrictus erat, nec solum nationum, sed et Judaeorum, omnes enim peccaverunt, et egent gloria Dei (Rom. III). Unde bene apud Matthaeum asina quoque cum pullo alligata reperitur. Asina quippe, quae subjugalis fuit, et edomita jugum legis traxerat, synagogam significat; pullus asinae lascivus et liber, populum nationum demonstrat, cui nemo unquam hominum insedit, id est, nemo rationabilium doctorum frenum correptionis, quo vel linguam a malo cohibere, vel in arctam vitae viam ire cogeretur; nemo indumenta salutis, quibus spiritaliter calefieret, utilia suadendo contulerat. Sederet namque illi homo, si qui, ratione utens, ejus stulta deprimendo corrigeret. Unde non immerito possunt duo discipuli ad exhibenda Domino animalia destinati, juxta parabola superioris exemplum, duo praedicatorum ordines, unus in gentes, alter in circumcisionem directus intelligi. Et notandum, quod tres evangelistae, qui Graeco sermone scripsere, pullum tantummodo commemorant; Matthaeus vero solus, qui Hebraeis Hebraeoque suum evangelium descripsit eloquio, asinam quoque solutam et Domino refert adductam, ut ejudem etiam gentis Hebraeae, si poenituerit, non desperandam monstret esse salutem. Solvite, inquit, et adducite (Matth. XXI). Quaecumque enim solveritis super terram, erunt soluta et in coelis (Joan. XX).

Abierunt autem qui missi erant, et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Marcus scribit pullum ante januam foris in bivio inventum. Janua autem ipse est qui ait: Ego sum janua ovium, per me si quis introierit, salvabitur; et ingredietur et egredietur, et pascua inveniet (Joan. X). Quibus vitae pascuis iste pullus, id est, populus gentium carebat, quando adhuc extra hanc januam in bivio ligatus stabat. Et recte in bivio, quia non unam certam vitae, fideique vitam tenebat, sed plures dubiosque sectarum calles sequebatur erroneus, de quibus apte subjungitur:

Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos: Qui solvitis pullum? Multos quippe habebat dominos, qui non uno dogmati et superstitioni deditus, sed pro libitu immundorum spirituum ad varios diversosque miser raptabatur errores, ad simulacra muta prout ducebatur incedens (I Cor. XII). Denique vernacula quadam Scripturae consuetudine commune esse dicitur, quod immundum est, sicut et ad Petrum vox de coelo dicit: Quod Deus mundavit, tu commune ne dixeris (Act. X). Quia qui sanctus est, solius Dei est, et cum nullo ei communis est; qui autem peccator est et immundus, multorum est. Multi enim daemones possident eum, et ideo communis appellatur.

At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet, et duxerunt illum ad Jesum. Qui solvendo pullo contradixerant, audito Domini nomine quiescunt, quia magistri errorum, qui venientibus ad salutem gentium doctoribus obsistebant, eatenus suas tenebras defendere, donec miraculis attestantibus veri possessoris ac Domini virtus emicuit. At postquam fidei dominicae potestas apparuit, cedentibus passim adversariorum querelis, liber credentium coetus, qui Deum corde portet, adducitur.

Et jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Vestimenta apostolorum, vel doctrina

virtutum, vel edissertio Scripturarum, vel certe ecclesiasticorum dogmatum varietates intelligi possunt, quibus illi corda hominum ante nuda et frigida, quo Christo sessore digna fiant, operiunt.

Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via. Portante Dominum asino, discipuli vestimenta in via sternunt. Quia proprii se corporis exeuntes amictu, viam simplicioribus Dei famulis suo sanguine parant, ut, videlicet, inoffenso gressu mentis Hierosolyma, quo Jesus ducit, incedant. Jesus enim asello insidens Hierusalem tendit, quando vel uniuscujusque fidelis animam regens, videlicet, jumentum suum ad pacis intimae visionem ducit; vel etiam cum sanctae Ecclesiae universaliter praesidet, eamque in supernae pacis desiderium accendit. Quia vero juxta alios evangelistas non discipuli tantum, sed et plurimi de turba sternebant vestimenta sua in via, possunt per eos etiam hi designari qui, exempla martyrum secuti, corpora sua per abstinentiam edomant, ut Domino iter ad mentem parent, vel exempla bona sequentibus praebeant.

Et cum appropinquaret jam ad descensum montis Oliveti, coeperunt omnes turbae descendentium gaudentes laudare Deum voce magna. Descendente de monte Olivarum Domino, gaudentes laudantesque turbae simul et ipsae descendunt. Quia humiliato sua sponte misericordiae auctore, necesse est eos qui misericordia plurimum indigent, humilitatis ejus vestigia quantum praevalent imitari. Necesse est, inquam, nos intuentes quomodo Jesus de monte Oliveti descendit, id est, cum in forma Dei esset humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. II), humiliemur et ipsi sub potenti manu ejus, ut exaltari mereamur in tempore visitationis.

Super omnibus quas viderant virtutibus dicentes: Benedictus qui venit Rex in nomine Domini. Multas

quidem virtutes Domini viderant, sed maxime Lazari resuscitationem, quae nuper facta erat, stupebant: testimonium perhibente turba, quae erat cum eo, quando illum vocavit de monumento et suscitavit a mortuis (Joan. XII). Nam et propterea obviam venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum. Notandum est enim non nunc primum venientem de Galilaea Salvatorem, id est, ante quinque dies Paschae Hierusalem adisse, sed anno praeterito mense septimo illic ad diem festum Scenopogiae venisse, sicut Joannes memorat, et exinde sex mensibus continuis, hoc est, usque ad diem Paschae quo passus est, modo Hierosolymis signa fecisse, et docuisse, modo montem Olivarum ascendisse, modo Judaea expulsum trans Jordanem abisse, modo in civitate deserti, quae dicitur Effrem, mansisse cum discipulis, numquam tamen id temporis Galilaeam fuisse reversum (Joan. VIII, X, XI). Super omnibus ergo, quas eum tanto tempore fecisse viderant, virtutibus, turbae Deum laudant, dicentes:

Benedictus qui venit Rex in nomine Domini, pax in coelo et gloria in excelsis. Benedictus autem qui venit Rex in nomine Domini, sic potius accipiendum est, ut in nomine Domini, in nomine Dei Patris intelligatur: quamvis possit intelligi etiam in nomine suo quia et ipse Dominus est. Unde alibi scriptum est: Pluit Dominus a Domino (Gen. XIX). Sed verba ejus melius nostrum dirigunt intellectum qui ait: Ego veni in nomine Patris mei, et non suscepistis me: alius veniet in nomine suo, hunc suscipietis (Joan. V). Humilitatis enim magister est Christus, qui humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem (Philip. II). Non itaque amittit divinitatem, quando nos docet humilitatem. Non autem Rex Israel Christus ad exigendum tributum [sed decimas et primitias et annatas], vel ferro exercitum armandum, hostesque visibiliter debellandos, sed Rex Israel quod mentes regat, quod in aeternum consulat, quod in regnum coelorum credentes, sperantes, amantesque perducatur.

Dei ergo Filius aequalis Patri, Verbum per quod facta sunt omnia. Quod rex esse voluit Israel, dignatio est, non promotio, miserationis indicium est, non potestatis augmentum. Qui enim appellatus est in terra Rex Judaeorum, in coelis est Dominus angelorum. Verum quia Christus in carne totius mundi propitiatio, et hominum videlicet et angelorum, illuxit, pulchre sibi invicem in ejus laude dispensationis coelestia simul et terrena concinunt. Quo enim nascente coelestium virtutum agmina Deum laudantia decantant: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus, eo de mundi principe triumphaturo, moxque se coelis reddituro, mortales vicem laudis reponunt. Pax in coelo, et gloria in excelsis.

**HOMILIA XXV.
IN DOMINICA SECUNDA IN ADVENTU DOMINI.**

LUC. XXI, MATTH. XXIV, MARC. XIII.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Erunt signa in sole et luna et stellis, et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum, etc.

Sicut Dominus in sequentibus intimat, apparente universali judicio coelum et terra transibunt, et sicut in Joannis Apocalypsi legimus, mare jam non erit (Apoc. XXI), merito eodem incumbente judicio, sonitus maris et fluctuum confunditur, terrarum orbis prementibus se invicem colonis inficitur, maxima coeli luminaria percussis horrore novo radiis turbatam faciem velant. Et quomodo impulsae ad casum arbores fragoris motusque sui praemittere solent indicia, sic termino appropiante quasi paventia nutant ac tremunt elementa. Ergo quod ait Matthaeus: Sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de coelo (Matth. XXIV), ipsam judicii praesentiam significat, quando, apparente verae gloria lucis, omnia mundi lumina tenebris umbrisque

comparantur. Quod vero dicit Lucas: Erunt signa in sole, et luna et stellis, praecursores vicini ejusdem judicii quasi nuntios indicat. E quibus est illud prophetae: Sol vertetur in tenebras, et luna in sanguinem, antequam veniet dies Domini magnus et manifestus (Joel. II). Item quod Lucas ait: Et in terris pressura gentium (Act. II), ipsum esse reor quod Antichristi tempora describens Matthaeus dicit: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet (Matth. XXIV). Quod autem Lucas subjungit prae confusione sonitus maris et fluctuum, praeco est illius quod inter caetera mutabilia saeculi, Joannes mare habiturum conspexit (Apoc. VIII).

Arescentibus hominibus prae timore et exspectatione, quae supervenient universo orbi, nam virtutes coelorum movebuntur. Credo ipsum judicis adventum hac sententia designari, quando juxta alterius loci parabolam (Matth. XXIX) omnes, hoc est, et prudentes et fatuae virgines insolito clamore suscitatae lampades ornant, id est, sua secum opera numerant, pro quibus maximo cum timore jam jamque instantem aeterni discriminis exspectant eventum. Nam eatenus absque ullo timore judicis universus paene orbis acturus est, Apostolo attestante, qui ait: Cum enim dixerint Pax et securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus (I Thess. V). Tunc itaque superveniente universo orbi timore et exspectatione districti examinis, multi qui in hoc mundo florere videbantur, cum se in fine sine fructu conspexerint, arescent. Tunc fides quae sine operibus viruerat, probante se justis judicis igne marcescet. Nec mirum homines, hoc est, vel natura vel sensu terrestres, ad ejus judicium turbari, cujus aspectum et ipsae coelorum virtutes, hoc est, angelicae tremunt potestates, beato quoque Job attestante, qui ait: Columnae coeli contremiscunt, et pavent ad nutum ejus (Job XX). Quid ergo faciunt tabulae, quando tremunt columnae? Quid virgula deserti patitur, cum cedrus paradisi concutitur?

Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate. In potestate et majestate visuri sunt, quem in humilitate positum audire noluerunt, ut virtutem ejus tanto tunc districtius sentiant, quanto nunc cervicem cordis ad ejus patientiam non inclinant. Sed quia haec contra reprobos dicta sunt, mox ad electorum consolationem verba vertuntur, nam subditur:

His autem fieri incipientibus, respicite et levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Cum plagae, inquit, mundi crebrescunt, cum terror judicii virtutibus commotis ostenditur, levate vos capita, id est, exhilarate corda: quia dum finitur mundus, cui amici non estis, prope fit redemptio quam quaesistis. In Scriptura etenim sacra saepe caput pro mente ponitur: quia sicut capite reguntur membra, ita cogitationes mente disponuntur. Levare itaque capita, est mentes nostras ad gaudia patriae coelestis erigere. Quod autem calcari mundus ac despici debeat, provida Dominus comparatione manifestat. Nam sequitur:

Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam, et omnes arbores cum producant jam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas: ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. Aperte ergo docet quia sicut ex fructu arborum ventura aestas agnoscitur, ita ex ruina mundi prope esse cognoscitur regnum Dei. Quibus profecto verbis ostenditur quia fructus mundi ruina est, ad hoc enim crescit ut cadat, ad hoc geminat ut quaecumque germinaverit cladibus consumat. Bene autem regnum Dei aestati comparatur, quia tunc moeroris nostri nubila transeunt, et vitae dies aeterni solis claritate fulgescunt. Quae omnia cum magna certitudine confirmantur, cum sententia subjungitur qua dicitur:

Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. Multum quippe commendat

Dominus, quod ita pronuntiat: quodammodo (si dici fas est) juratio ejus est, Amen dico vobis. Amen enim interpretatur verum, et tamen non est interpretatum, cum potuisset dici, Verum dico vobis: nec Graecus hoc interpretatus ausus est facere, nec Latinus. Sic mansit, non est interpretatum, ut honorem haberet velamento secreti, non ut esset negatum, sed ne vilesceret nudatum. Igitur verum dico vobis, Veritas dicit, quae utique etsi non diceret, mentiri omnino non posset. Tamen commendat, inculcat, dormientes quodammodo excitat, intentos facit, contemni non vult, Amen, inquit, dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. Generationem autem aut omne hominum genus dicit, aut specialiter Judaeorum.

Coelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Coelum quod transibit non aethereum sive sidereum, sed aereum, a quo et aves coeli et nubila coeli cognominantur, intelligere debemus, Petro attestante, qui dicit: Quod coeli erant prius et terra de aqua, et per aquam consistens verbo Dei, per quae ille tunc mundus aqua inundatus periit. Coeli autem qui nunc sunt et terra, eodem verbo repositi sunt igni reservati in die judicii, et perditionis hominum impiorum (II Petr. III); aperte docens quia non alii coeli sunt igne perituri, quam qui aqua perdit, hoc est, inania haec et nubilosa ventosi aeris spatia. Neque enim aqua diluvii, quae quindecim tantum cubitis montium cacumina transcendit (Genes. VII), ultra aeris aetherisque confinia pervenisse credenda est. Quocumque autem pervenire potuit, eo nimirum, juxta praefatam beati Petri sententiam, et ignis judicii perveniet. Si autem coelum et terra transibunt, movere potest quomodo dicat Ecclesiastes: Generatio advenit, terra vero in aeternum stat (Eccles. I). Sed aperta ratione coelum et terra per eam quam nunc habent imaginem, transeunt, attamen per essentiam sine fine subsistunt. Praeterit enim figura [sed non substantia] hujus mundi (I Cor. VII). Et ad Joannem angelus: Erit, inquit, coelum

novum et terra nova (Apoc. XXI). Quae quidem non alia condensa sunt, sed haec ipsa renovantur. Coelum igitur et terra et transibit et erit, quia et ab ea quam nunc habet speciem, per ignem tergetur, et tamen in sua semper natura servabitur. Unde per Psalmistam dicitur: Mutabis ea, et mutabuntur (Psal. CI). Quam quidem ultimam commutationem suam ipsis nobis nunc vicissitudinibus nuntiant, quibus nostris usibus indesinenter alternant. Nam terra a sua specie hiemali ariditate deficit, vernali humore viridescit: coelum quotidie caligine noctis obducitur, et diurno claritate renovatur. Hinc ergo, hinc fidelis quisque colligat, et interire haec, et tamen per innovationem refici, quae constat nunc assidue, velut ex defectu reparari.

HOMILIA XXVI. IN DOMINICA TERTIA IN ADVENTU DOMINI.

LUC. VII, MATTH. XI.

In illo tempore, convocavit duos de discipulis suis Joannes, et misit eos ad Dominum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? etc.

Non simplici corde, ut opinor, sed invidia stimulati discipuli Joannis et Christi virtutes et miracula narrant. Nam et alibi ita apud eum questi esse produntur: Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. Quibus tunc respondit Joannes: Quia non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de coelo, etc. (Joan. III), quibus et se purum hominem, et Christum Dei Filium esse manifeste declarat. Verum, quia mansit invidia, livorque nequibat expelli, quid pro eis corrigendis optimus magister adhuc egerit, attende.

Et convocavit duos de discipulis suis Joannes, et misit eos ad Dominum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Videlicet ut per hanc saltem occasionem videndo signa quae faciebat, crederent in eum, et magistrum interrogantes sibi dicerent. Ergo non ait: Tu es qui venisti; sed, Tu es qui venturus es? Et est sensus: Manda mihi, quia interficiendus ab Herode, et ad inferna descensurus sum, utrum te et inferis debeam nuntiare, qui nuntiavi superis: an non conveniat Filio Dei ut gustet mortem, et alium ad haec sacramenta missurus es.

In ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis, et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum. Joannes interrogaverat per discipulos: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Christus signa demonstrat, non ad ea respondens quae interrogatus fuerit, sed ad scandalum nuntiorum.

Euntes, inquit, renuntiate Joanni quae vidistis et audistis. Quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, et, quod his non minus est, pauperes evangelizantur. Vel pauperes spiritu, vel certe opibus pauperes, ut nulla inter nobiles et ignobiles, inter divites et egenos, in praedicatione distantia sit. Haec magistri rigorem, haec praeceptoris comprobant veritatem, quando omnis apud eum qui salvari potest, aequalis est. Quod autem ait:

Et beatus est, quicumque non fuerit scandalizatus in me. Et nuntios Joannis, qui eum esse Christum non crediderant, a perfidiae scandalo castigat, et eidem Joanni quod quaerebat, exponit: quia Deus salvos faciendi, et Domini exitus mortis (Psal. LXVII). Visis enim tot signis tantisque virtutibus, non scandalizari quisquam potuit, sed admirari. Sed infidelium mens grave in illo scandalum pertulit, cum eum et post tot miracula morientem vidit. Quid est ergo dicere, Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me, nisi aperta voce abjectionem

mortis suae humilitatemque signare? Ac si patenter dicat, Mira quidem facio, sed abjecta perpeti non dedignor. Quia ergo moriendo te subsequor, cavendum valde est hominibus, ne in me mortem despiciant qui signa venerantur.

Et cum discessissent nuntii Joannis, coepit dicere de Joanne ad turbas. Quia turba circumstans interrogationis mysterium nesciebat, et putabat Joannem dubitare de Christo, quem ipsum monstraverat, ut intelligerent Joannem non sibi interrogasse, sed discipulis suis, dignis eom laudibus accumulat.

Quid existis in desertum? Videre arundinem vento moveri? Quod videlicet non asserendo, sed negando intulit. Arundinem quippe, mox ut aura contigerit, in partem flectit. Et quid per arundinem nisi carnalis animus designatur? qui mox favore vel detractone tangitur, in partem quamlibet inclinatur. Si enim ab humano ore aura favoris flageris (sic), hilarescit, extollitur, totumque se quasi ad gratiam inflectit; sed si inde ventus detractiois eruperit, unde laudis aura veniebat, mox hunc quasi in partem alteram ad vim furoris inclinatur. Sed arundo vento agitata Joannes non erat: quia hunc nec blandum gratia, nec cujuslibet ira asperum faciebat, nec prospera hunc erigere, nec adversa noverunt inclinare.

Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. Camelorum etenim pilis vestitus Joannis fuisse describitur. Non ergo coelesti, inquit, sed terreno regno militant hi qui pro Deo perpeti aspera fugiunt, sed solis exterioribus dediti, praesentis vitae mollitiem et delectationem quaerunt. Nemo ergo existimet in luxu atque studio vestium peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset, nullo modo Joannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Quamvis hoc quod Joannes non esse vestitus mollibus dicitur, per

significationem intelligi aliter potest. Mollibus enim vestitus non fuit, quia vitam peccantium non blandimentis fovit, sed vigore asperae invectionis increpavit dicens: Genimina viperarum, quis vobis demonstravit fugere a ventura ira (Matth. III)?

Sed quid existis videre? prophetam? utique dico vobis, et plus quam prophetam. Prophetae quippe ministerium est ventura dicere, non etiam demonstrare. Joannes ergo plus quam propheta est, qui eum quem praecurrendo prophetaverat, etiam ostendendo nuntiabat.

Hic est de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te (Malach. III). Quod Graece angelus, hoc Latine nuntius dicitur. Recte ergo, qui nuntiare supernum iudicem mittitur, angelus vocatur, ut dignitatem servet in nomine quam explet operatione. Altum quippe nomen est, sed vita nomine inferior non est. Sed et omnes qui sacerdotii nomine censentur, angeli vocantur, propheta attestante, qui ait: Labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est (Malach. II). Nec non unusquisque fidelium in quantum sufficit. in quantum gratiam supernae aspirationis accipit, si a pravitate proximum revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si aeternum regnum, vel supplicium erranti denuntiat, cum verba sanctae annuntiationis impendit, profecto angelus existit.

HOMILIA XXVII. IN FERIA QUARTA QUATUOR TEMPORUM.

LUC. I.

In illo tempore, in mense sexto missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen

Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen virginis Maria, etc.

Angeli idcirco privatis nominibus censentur, ut signetur per vocabula etiam in operatione quid valeant. Neque etenim in illa sancta civitate, quam de visione omnipotentis Dei plena scientia perfecit, idcirco propria nomina sortiuntur, ne eorum personae sine nominibus sciri non possint: sed cum ad nos aliquid ministraturi veniunt, apud nos etiam nomina a ministeriis trahunt. Ad Mariam ergo virginem Gabriel mittitur, qui Dei fortitudo nominatur. Illud quippe nuntiare veniebat, qui ad debellandas aereas potestates humilis apparere dignatus est. De quo per Psalmistam dicitur: Dominus fortis et potens, Dominus potens in praelio (Psal. XXIII). Et rursum: Dominus virtutum ipse est Rex gloriae. Per Dei ergo fortitudinem nuntiandus erat, qui virtutum Dominus et potens in praelio, contra potestates aereas ad bella veniebat. Mensem autem sextum Martium intellige, cujus vicesimo et quinto die Dominus noster et conceptus traditur et passus, sicut et vicesimo quinto die mensis Decembris natus. Quod si vel hoc die (ut nonnulli arbitrantur) aequinoctium vernale, vel illo solstitium brumale fieri credamus, convenit utique cum lucis incremento concipi vel nasci eum, qui illuminat omnem hominem venientem in mundum (Joan. I). At si quis ante dominicae nativitatis et conceptionis tempus lucem vel crescere, vel tenebras superare convicerit, dicimus et nos quia et Joannes tunc ante faciem adventus ejus regnum coelorum evangelizabat: et nunc quoque praedicatoribus imperatur, Iter facite ei qui ascendit super occasum (Psalm. LXI). Cur autem Joannes circa aequinoctium autumnale conceptus, circa solstitium aestivum sit natus, docet ipse qui vel ex sua, vel ex Veteris Testamenti (ut multi autumant) persona loquitur: Illum oportet crescere, me autem minui (Joan. I).

Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen virginis Maria. Multas ob causas Salvator non de simplici virgine, sed de sponsa voluit nasci. Primo videlicet, ut per generationem Joseph, cujus Maria cognata erat, Mariae quoque nasceretur origo. Neque enim moris est Scripturae feminarum genealogiam texere. Nam et de utroque potest intelligi quod dicitur de domo David. Deinde, ne velut adultera lapidaretur a Judaeis, malens aliquos de suo ortu quam de pudore dubitare parentis, simul et virginibus impudicis occasionem tollens, ne matrem quoque Salvatoris dicerent falsis suspicionibus infamatam. Tertio, ut in Aegyptum fugiens, et inde rediens haberet solatium viri, qui integerrimae virginitatis custos pariter ac testis existeret. Quarto, ne partus ejus diabolo pateret, qui si eum de virgine natum cognosceret, forsitan quasi caeteris hominibus eminentiorem morti tradere timeret. Maria autem Hebraice stella maris, Syriace vero domina vocatur. Et merito, quia et totius mundi Dominum, et lucem saeculis meruit generare perennem.

Et ingressus angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena. Dominus tecum, et benedicta tu in mulieribus. Bene gratia plena vocatur, quae nimirum gratiam, quam nulla alia meruerat, assequitur, ut ipsum videlicet gratiae concipiat et generet auctorem.

Quae cum audisset, turbata est in sermone ejus, et cogitabat qualis esset ista salutatio. Disce virginem moribus, disce virginem verecundia, disce virginem oraculo, disce mysterio. Trepidare virginum est, et ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri. Discant mulieres propositum pudoris imitari. Sola in penetralibus, quam nemo virorum videret, solus angelus reperiret, sola sine comite, sola sine teste, ne quo degeneri depravaretur affectu, ab angelo salutatur. Disce, virgo, verborum vitare lasciviam. Maria etiam salutationem angeli verebatur. Erat tamen cogitans,

inquit, qualis esset haec salutatio. Et ideo cum verecundia, quia pavebat cum prudentia, quia benedictionis novam formulam mirabatur quae nusquam lecta est, nusquam ante comperta.

Et ait angelus ei: Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum. Quam cum salutatione insolita, utpote quae ei soli servabatur, videret turbatam, quasi familiarius notam vocans ex nomine, ne timere debeat jubet. Et quia gratia plenam vocaverat, eandem gratiam et astruit plenius, et uberius explicat, dicens:

Ecce concipies in utero, paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum. Jesus salvator sive salutaris interpretatur: cujus sacramentum nominis alloquens Joseph angelus exposuit: Ipse enim, inquit, salvum faciet populum suum a peccatis eorum (Matth. XI). Non ait populum Israel, sed populum suum, hoc est, in unitatem fidei ex praepotio et circumcissione vocatum, quibus ex diversa parte congregatis fieret unus pastor et unum ovile (Joan. X).

Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur. Et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus. Dictum est et de Joanne quod erit magnus, sed ille quasi homo magnus, hic quasi Deus magnus. Ille enim magnus coram Domino, hic autem erit magnus, inquit, et Filius Altissimi vocabitur. Idem ergo Filius Altissimi, qui in utero virginali conceptus et natus est. Idem homo in tempore creatus ex matre, qui Deus est ante tempora natus ex Patre. Si autem idem homo qui Deus est, omittat Nestorius hominem tantum dicere ex Virgine natum, et hunc a Verbo Dei non in unitatem personae, sed in societatem inseparabilem esse receptum. Alioquin non unum Christum verum Deum et hominem, sed duos (quod dici nefas est) asserere, ac per hoc non trinitatem, sed quaternitatem praedicare convincitur. Catholica autem fides, sicut unumquemlibet hominem carnem et animam, ita hominem et Verbum

unum Christum rectissime confitetur, juxta quod et angeli verba significant, quae dandam illi sedem David patris ejus asseverant. Qui enim eundem ipsum patrem habere David, quem Filium Altissimi vocari pronuntiat, in duabus utique naturis unam Christi personam demonstrat. Accepit autem sedem David, ut nimirum gentem cui David quondam et filii ejus temporalis regni gubernacula praebuerunt, ipse perpetuum vocaret ad regnum quod eis paratum est ab origine mundi.

Et regnabit in domo Jacob in aeternum, et regni ejus non erit finis. Et Isaias ait: Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis. Super solium David et super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud et corroboret in judicio et justitia (Isa. IX). Non dixit in acquisitione gloriae, gazarumque terrestrium, non in victoria gentium plurimarum urbiumque debellatione superbarum, sed in judicio et justitia. Per haec enim regnum Christi et in singulis quibusque fidelibus, et in universa per orbem multiplicatur pariter et confirmatur Ecclesia. Domum namque Jacob totam Ecclesiam dicit, quae vel de bona radice nata, vel cum oleaster esset, merito tamen fidei in bonam est inserta olivam (Rom. XI). Quam post triumphum passionis alloquens Salvator ait: Qui timetis Dominum, laudate eum; universum semen Jacob, magnificate eum (Psal. XXI). Non autem ideo futuri temporis verbis magnus exstiturus Jesus Filius Altissimi vocandus, sceptrum David accepturus, et in domo Jacob regnaturus asseritur: quia juxta quod haeretici sapiunt, atque a veritate desipiunt, Christus ante Mariam non fuerit, sed quod homo assumptus in Deum, clarificatus est ea claritate quam Verbum Dei habuit priusquam mundus esset apud Patrem: hoc est, ut idem Filii nomen, eandem Christi personam, homo cum Deo plenus gratia et veritate (Joan. XVII) sortiretur.

Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Propositum suae mentis

reverentur exposuit, vitam videlicet virginalem se ducere decrevisse. Quae quia prima feminarum tantae se virtuti mancipare curavit, jure singulari prae caeteris feminis beatitate meruit excellere. Quomodo, inquit, fiet istud? Non ait, unde hoc sciam, sed quomodo fiet, inquit, quoniam virum non cognosco? Ordinem videlicet obsequii cui subdatur inquirens, non autem signum cui credat flagitans. Neque enim decebat electam generando Deo virginem dubiam diffidentia, sed prudentia cautam existere, quia nec facile poterat homo nosse mysterium quod in Deo manebat a saeculis absconditum. Quia ergo legerat, Ecce virgo in utero habebit et pariet filium (Isa. VII), sed quomodo id fieri posset non legerat, merito credula iis quae legerat, sciscitatur ab angelo quod in propheta non invenit.

Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Non virili, inquit, quod non cognoscis semine, sed Spiritus sancti, quo impleris opere concipies. Erit in te conceptio, libido non erit. Concupiscentiae non erit aestus, ubi umbram faciet Spiritus sanctus. Verum in eo quod ait: Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, potest etiam incarnati Salvatoris utraque natura designari. Umbra quippe a lumine solet et corpore formari. Et cui obumbratur, lumine quidem vel calore solis, quantum sufficit reficitur; sed ipse solis ardor ne ferri nequeat, interposita vel nubecula levi, vel quolibet alio corpore temperatur. Beatuae itaque Virgini, quia quasi pura homo omnem plenitudinem divinitatis corporaliter capere nequibat, virtus Altissimi obumbravit, id est, incorporea lux divinitatis corpus in ea suscepit humanitatis. De qua pulchre propheta: Ecce Dominus, inquit, ascendet super nubem levem, et ingredietur Aegyptum (Isai. XIX). Quod est dicere: Ecce Verbum Dei Patri coaeternum, lumenque de lumine ante saecula natum, carnem in fine saeculorum atque animam nullo peccati pondere gravata suscipiet, et de utero

virginali tamquam sponsus de thalamo suo, procedet in mundum (Psal. XVIII).

Ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Ad distinctionem nostrae sanctitatis, Jesus singulariter sanctus nasciturus asseritur. Nos quippe etsi sancti efficimur, non tamen nascimur, quia ipsa naturae corruptibilis conditione constringimur, ut merito cum Propheta gementes singuli dicamus: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea (Psal. L). Ille autem solus veraciter sanctus est qui ut ipsam conditionem naturae corruptibilis vinceret, ex commixtione carnalis copulae conceptus non est. Sanctum, inquit, vocabitur Filius Dei. Quid hic dicis, Nestoriane, qui beatam Mariam Dei negans esse genitricem, apertam niteris impugnare veritatem? Ecce Deum dixit superventurum, Dei Filium nasciturum. Quomodo ergo aut Dei Filius Deus non est; aut quae Deum edidit, quomodo --- id est, Dei genitrix non esse potest?

Et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis, quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Ne virgo se parere posse diffidat, accipit exemplum sterilis anus pariturae, ut discat omnia Deo possible, etiam quae naturae ordine videntur esse contraria. Si quem vero movet quomodo beatae Mariae cognatam dicat Elisabeth, cum haec de domo David, illa de filiabus Aaron originem duxerit animadvertat proavos earum invicem liberis nuptum traditis utramque tribum potuisse conjungere. Cui si haec expositio forte non suffecerit contentiosius insistenti, quasi hoc contra interdictum legis fieri nequiverit, legat Exodum, ubi scriptum est: Accepit autem Aaron uxorem Elisabeth filiam Aminadab, sororem Naason, quae peperit ei Nadab, et Abiud, et Eleasar, et Ithamar (Exod. VI); videatque ante edictum legis superna provisione

sacerdotalem regali junctam jam fuisse progeniem, ut videlicet Dominus Jesus Christus, qui secundum carnem verus Rex et sacerdos erat futurus, ipsam quoque carnem de utraque, David scilicet et Aaron stirpe susciperet. Unde et in hac utraque tribu chrisma per legem mysticum celebrabatur, Christi nimirum nominis pariter et generationis praenuntium. Et ipse David domum Dei ingrediens panem sanctum et gladium quasi Rex et sacerdos accepit, illum videlicet de suo semine venturum praefigurans, qui et pro nostra libertate regis jure pugnaret, et pro nostra absolute panem suae carnis offerret.

Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Quanta cum devotione humilitas, quae et angeli promissum optat impleri, et seipsam, quae mater eligitur, ancillam nuncupat, apertissime insinuans quam nil sibi meriti vindicet in eo quod Domini jussis obsecundet. Fiat, inquit, sine viri semine conceptus in virgine, nascatur de Spiritu sancto integra carne sanctum, quod nascetur de homine matre sine homine patre, vocetur Dei Filius.

HOMILIA XXVIII. IN FERIA SEXTA QUATUOR TEMPORUM.

In illo tempore, exurgens Maria abiit in montana cum festinatione in civitatem Juda, et intravit domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero ejus. Et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae auribus meis, etc.

Accepto Virginis consensu mox angelus coelestia repetit, illa petit montana. Festinat invisere Elisabeth, non

quasi incredula de oraculo, vel dubia de exemplo, sed ut laeta pro voto, religiosa pro officio. Typicum pariter exemplum tribuens quod omnis anima quae verbum Dei mente conceperit, virtutum statim celsa cacumina gressu conscendat amoris, quatenus civitatem Juda, id est, confessionis et laudis arcem penetrare, et usque ad perfectionem fidei, spei et charitatis quasi tribus in ea mensibus valeat commorari.

Et intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth. Disce virgo humilitatem Mariae, ut et corpore casta et pectore possis esse devota. Visitat junior seniore, salutatur virgo uxorem. Decet enim, ut quo castior Virgo, eo sit humilior, et senioribus deferens habitum castitatis praeconio commendet humilitatis. Aliter, Maria ad Elisabeth, Dominus venit ad Joannem; haec ut Spiritu sancto repleatur, illius ut baptisma consecratur, majorumque humiliatio, minorum est utique exaltatio. Denique sequitur:

Et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero ejus, et repleta est Spiritu sancto Elisabeth. Vide distinctionem, singulorumque verborum proprietates. Vocem prior Elisabeth audivit, sed Joannes prior gratiam sensit. Illa naturae ordine audivit, iste exsultavit ratione mysterii. Illa Mariae, iste Domini sensit adventum. Ista gratiam loquuntur, illi intus operantur, pietatisque mysterium maternis adoriuntur profectibus duplicique miraculo prophetant matres spiritu parvulorum. Exsultavit infans, et repleta mater est, non prius mater repleta quam filius, sed cum filius esset repletus Spiritu sancto, replevit et matrem.

Et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. Notandum quod praemissa de Christo prophetia non rerum tantum miraculis, sed et verborum proprietate completur. Iste est

enim fructus, qui David patriarchae sub jurejurando promittitur. De fructu ventris tui ponam super sedem meam (Psal. CXXXI). Simulque intuendum quod eadem voce Maria ab Elisabeth qua a Gabriele, benedicitur, quatenus et angelis et hominibus veneranda, et cunctis merito feminis praeferenda monstretur.

Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? Non quasi nescia perquirat, quod nimirum sancti Spiritus esse cognoscit, se, videlicet, a matre Domini ad pignoris sui profectum salutari; sed miraculi novitate percussa, non hoc sui meriti, sed muneris fatetur esse divini.

Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exsultavit in gaudio infans in utero meo. Erubescerat Elisabeth onus parentis, quamdiu nesciebat mysterium religionis. Sed quae occultabat se quia conceperat filium, jactare se coepit, quia generabat prophetam. Et quae ante erubescerat, benedicit; et quae dubitabat ante, firmatur. Ecce enim, inquit, ut vox salutationis tuae facta est in auribus meis, exsultavit gaudio infans in utero meo. Itaque magna voce clamavit, ubi Domini sensit adventum, quia religiosum credidit partum. Nulla enim causa erat pudoris, ubi prophetae ortus, datae non affectatae fidem generationis ascisceret.

Et beata quae credidit, quoniam perficientur ea quae dicta sunt ei a Domino. Vides non dubitasse Mariam, sed credidisse, et ideo fructum fidei consecutam. Beata, inquit, quae credidit. Et vere beata quae sacerdote praestantior; cum enim sacerdos negasset, virgo correxit errorem. Nec mirum si Dominus redempturus mundum operationem suam inchoavit a matre, ut per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret ex pignore. Pariterque notandum quanta Elisabeth animum gratia Maria intrante ditavit, quem simul de praeterito, praesenti atque futuro,

per prophetiae spiritum illustravit; dicens enim: Beata quae credidisti, aperte indicat quia verba angeli quae dicta ad Mariam fuerant, per spiritum agnovit: atque subjungens Perficientur ea quae dicta sunt tibi a Domino, quae etiam eam in futuro sequerentur praevidit. Matrem vero Domini sui nominans, quia Redemptorem humani generis in utero portaret intellexit.

Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum. Et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Tanto, inquit, me Dominus tamque inaudito munere sublimavit, quod non ullo linguae officio explicari, sed ipso vix intimi pectoris affectu valeat comprehendi; et ideo totas animae vires in agendis gratiarum laudibus offero, totum in contemplanda magnitudine ejus cui non est finis, quidquid vivo, sentio, discerno, gratulanter impendo. Quia et ejusdem Jesu, id est, salutaris spiritus meus aeterna divinitate laetatur, cujus mea caro temporali conceptione fetatur. Cui simile est illud Psalmistae: Anima autem mea exsultavit in Domino, et delectabatur super salutari ejus (Psal. XXXIV). Et ipse enim Patrem Filiumque pari venerabatur amore.

Quia respexit humilitatem ancillae suae, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Cujus humilitas respicitur, recte beata ab omnibus cognominanda gratulatur, sicut e contrario, cujus superbia despecta condemnatur Evae, id est, vae, sive calamitatis, nomine multata tabescit. Decebat enim ut sicut per superbiam primae nostrae parentis mors in mundum intravit, ita denuo per humilitatem Mariae, vitae introitus panderetur.

Quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen ejus. Ad initium carminis respicit, ubi dictum est: Magnificat anima mea Dominum. Solet quippe anima illa cui Dominus magna facere dignatur, dignis eum praeconiis magnificare, et ad consortes ejusdem voti ac

propositi potest cohortando dicere: **Magnificate Dominum mecum, et exaltemus nomen ejus in invicem (Psal. XXXIII). Nam qui Dominum, quem cognovit, quantum in se est magnificare, et nomen ejus sanctificare contempserit, minimus vocabitur in regno coelorum (Matth. V). Sanctum autem nomen ejus vocatur, quia singularis culmine potentiae transcendit omnem creaturam, atque ab universis quae fecit, longe segregatur. Quod Graeca locutione melius intelligitur, in qua ipsum verbum, quod dicitur ἄγιον, quasi extra terram esse significat: cujus etiam nos imitatione pro modulo nostro segregari praecipimur ab omnibus, qui non sunt sancti, nec Deo dedicati, dicente Domino: Sancti estote, quia et ego sanctus sum (Levit. XI; I Petr. I). Quicumque enim se consecraverit, merito extra terram et extra mundum videbitur. Potest enim et ipse dicere: Super terram ambulantes conversationem in coelis habemus (Philipp. III).**

Et misericordia ejus in progenies et progenies timentibus eum. A specialibus se donis ad generalia Dei judicia convertens, totius humani generis statum describit, et quid superbi, quid humiles mereantur, quid filii Adae per liberum arbitrium, quid filii Dei sint per gratiam, alternis versibus explicat. Non ergo, inquit, soli mihi fecit magna qui potens est, sed et in omni gente et progenie, qui timet eum, et operatur justitiam, acceptus est illi.

Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui (Act. X). In brachio suo, in ipso Dei Filio significat, non quod Deus Pater figura determinetur carnis humanae, eique Filius tamquam membrum corporis haereat, sed quia omnia per ipsum facta sunt, ideo brachium Domini dictus est. Sicut enim tuum brachium, per quod operaris, sic Dei brachium dictum est ejus verbum, quia per verbum operatus est mundum (Joan. I). Cur enim homo brachium, ut aliquid operetur extendit,

nisi quia non continuo fit quod dixerit? Si autem tanta potestate praevaleret, ut sine ullo motu corporis sui quod diceret fieret, brachium ejus verbum ejus esset. Cum ergo audivimus brachium Dei Patris esse Deum Filium, non nobis obstrepat consuetudo carnalis, sed, quantum illo donante possumus, Dei virtutem et sapientiam cogitemus, per quam facta sunt omnia.

Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes. Quod dixit, in brachio suo, et quod praemisit, in progenies et progenies, his quoque ἀπὸ κοινοῦ per singula commata est annectendum versiculis, quia, videlicet, per omnes saeculi generationes et perire superbi, et humiles exaltari, pia justaque divinae potentiae dispensatione non cessant.

Suscepit Israel puerum suum memorari misericordiae. Pulchre puerum Domini appellat Israel, qui ab eo sit ad salvandum susceptus: obedientem, videlicet, et humilem, juxta quod Osee dicit: Quia puer Israel, et dilexi eum (Osee XI). Nam qui contemnit humiliari, non potest utique salvari, nec dicere cum Propheta: Ecce enim Deus adjuvat me, et Dominus susceptor est animae meae (Psal. XXXIII). Quicumque autem humiliaverit se sicut parvulus, hic est major in regno coelorum (Matth. XVIII).

Sicut locutus est ad patres nostros Abraham, et semini ejus in saecula. Semen Abrahae non carnale, sed spirituale significat, id est, non ejus tantum carne progenitos, sed sive in circumcissione, seu in praeputio fidei illius vestigia secutos. Nam in praeputio positus ipse credidit, reputatumque est ei ad justitiam. Atque ejusdem fidei signaculum circumcissionem accepit, ut sic utriusque populi pater fieret per fidem, juxta quod Apostolus ad Romanos plenissime disseruit: Adventus ergo Salvatoris Abrahae est et semini ejus in saecula promissus (Rom. IV); hoc est, filiis promissionis, quibus dicitur: Si autem vos

Christi, ergo Abrahae semen estis (Galat. III), secundum promissionem haeredes. Bene autem vel Domini vel Joannis exortum matres prophetando praeveniunt, ut sicut peccatum a mulieribus coepit, ita etiam bona a mulieribus incipiant; et quae per unius deceptionem periit, duabus certatim praeconantibus mundo vita reddatur (Gen. III).

HOMILIA XXIX. IN SABBATO QUATUOR TEMPORUM.

LUC. III.

Anno quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Judaeam: tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituriae et Traconitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha. Et reliqua.

Herodes, Philippus et Lysanias, qui cum Pilato praeside Romano Judaeam regebant, filii sunt Herodis illius sub quo Dominus natus est, inter quos et ipsum Herodem Archelaus frater eorum decem annis regnavit, qui a Judaeis, ob intolerabilem animi ferocitatem apud Augustum criminatus, aeterno apud Viennam disperiit exsilio. Regnum vero Judaeae quo minus validum fieret, idem Augustus per tetrarchias discindere curavit. Porro Pilatus duodecimo anno Tiberii Caesaris in Judaeam missus, procurationem gentis suscepit, atque inibi per decem continuos annos usque ad ipsum paene finem Tiberii perduravit.

Sub principibus sacerdotum Anna et Caipha, factum est verbum Domini super Joannem Zachariae filium in deserto. Ambo quidem, incipiente praedicationem Joanne, id est, Annas et Caiphas, principes fuere sacerdotum; sed Annas illum annum, Caiphas vero eum quo Dominus crucem ascendit, administrabat, et quidem

tribus aliis in medio pontificatu perfunctis, verum his maxime qui ad Domini passionem pertinerent, ab evangelista commemoratis. Legalibus namque tunc praeceptis vi et ambitione cessantibus, nulli pontificatus honor vitae vel generis merito reddebatur, sed Romana potestate aliis, nunc item aliis summa sacerdotii praestabatur. Denique Josephus refert in hunc modum dicens: «Valerius Gratus Anna sacerdotio deturbato, Ismaelem pontificem designavit filium Baffi. Sed et hunc non multo post abjiciens, Eleazarum, Ananiae pontificis filium, pontificatui subrogavit. Post annum vero etiam hunc arcet officio, et Simoni cuidam Canysi filio pontificatus tradidit ministerium. Quo non amplius et ipse quam unius anni spatio perfunctus, Josephum, cui et Caiphas nomen fuit, accepit successorem (Lib. XIII, c. 4),» ac per hoc omne tempus quo Dominus noster in terris docuisse describitur, intra quadriennii spatia coarctatur. In quo quatuor istae quas Josephus memorat successiones pontificum describuntur, vix per annos singulos ministratae. Quia ergo Joannes illum praedicare veniebat, qui et ex Judaea quosdam, et multos ex gentibus redempturus erat, per regem gentium et principes Judaeorum praedicationis ejus tempora designantur. Quia autem gentilitas colligenda erat, et Judaea pro culpa perfidiae dispergenda, ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit, quoniam et in Romana republica unus praefuisse describitur, et in Judaeae regno per quartam partem plurimi principabantur. Voce enim nostri Redemptoris dicitur: Omne regnum in seipso divisum, desolabitur (Luc. XI). Liquet ergo quod ad finem regni Judaea pervenerat, quae tot regibus divisa subjacebat. Apte quoque non solum quibus regibus, sed quibus etiam sacerdotibus actum sit demonstratur. Ut quia illum Joannes Baptista praedicaret, qui simul rex et sacerdos existeret, Lucas evangelista praedicationis ejus tempora per regnum et sacerdotium designavit.

Et venit in omnem regionem Jordanis, praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. Cunctis legentibus liquet, quia Joannes baptismum poenitentiae non solum praedicavit, verum etiam quibusdam dedit, sed tamen baptismum suum in remissionem peccatorum dare non potuit. Remissio etenim peccatorum in solo nobis baptismo Christi tribuitur. Notandum itaque quod dicitur: Praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum: quoniam baptismum quod peccata solveret, quia dare non poterat, praedicabat. Ut sicut incarnatum Verbum Patris praecurrebat verbo praedicationis, ita baptismum poenitentiae, quo peccata solvuntur, praecurreret suo baptisinate, quo peccata solvi non possunt.

Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiae prophetae: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus (Isai. XL). Iisdem vero Joannes Baptista, requisitus quis esset, respondit: Ego vox clamantis in deserto (Luc. III); qui ideo vox a propheta vocatus est, quia Verbum praeibat, qui etiam in deserto clamat, quia derelictae ac destitutae Judaeae solatium redemptionis annuntiat (Isai. XL). Quid autem clamaret, aperitur cum subditur: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Omnis qui fidem rectam et bona opera praedicat, quid aliud quam venienti Domino ad corda audientium viam parat? Ut haec vis gratiae penetret, et lumen veritatis illustret, ut rectas Deo semitas faciat (Ibid.), dum mundas in animo cogitationes per sermonem bonae praedicationis format.

Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine nisi humiles; quid montium et collium, nisi superbi homines designantur? In adventu igitur Redemptoris valles impletae, montes vero et colles humiliati sunt quia, juxta ejus vocem: Omnis qui se exaltat humiliabitur, et omnis qui se humiliat exaltabitur (Luc. XIV; XVIII; Matth. XXIII).

Vallis etenim impleta crescit, mens autem et collis humiliatus decrescit, quia nimirum in fide Mediatoris Dei et hominum hominis Jesu Christi, et gentilitas plenitudinem gratiae accepit, et Judaea per errorem perfidiae hoc unde tumebat perdidit.

Et erunt prava in directa, et aspera in vias planas. Prava in directa fiunt, cum malorum corda per justitiam detorta ad justitiae regulam diriguntur; et aspera in vias planas immutantur, cum immites atque iracundae mentes per infusionem supernae gratiae ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Quando enim verbum veritatis ab iracunda mente non recipitur, quasi asperitas itineris gressum pergentis repellit. Sed cum mens iracunda per acceptam mansuetudinis gratiam correptionis vel exhortationis verbum recipit, ibi planam viam praedicator invenit, ubi prius pro asperitate itineris pergere, id est, praedicationis gressum ponere non valebat.

Et videbit omnis caro salutare Dei. Quia omnis caro accipitur omnis homo, salutare Dei, videlicet, Christum, in hac vita omnis homo videre non potuit (Isai. XL). Ubi ergo in hac sententia propheta prophetiae oculum, nisi ad extremi judicii diem tendit? Ubi cum, apertis coelis, ministrantibus angelis, consedentibus apostolis, in sede majestatis suae Christus apparuerit, omnes hunc et electi et reprobis pariter videbunt, ut et justis de munere retributionis sine fine gaudeant, et injusti in ultione supplicii in perpetuum gemant (Matth. XIX; Luc. XXII).

HOMILIA XXX. IN DOMINICA QUARTA ADVENTUS DOMINI.

JOAN. I, LUC. III.

In illo tempore miserunt Judaei ab Hierosolymis sacerdotes et levitas ad Joannem, ut interrogarent eum: Tu quis es? et confessus est, et non negavit, etc.

Existimante populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus, respondit Joannes, dicens omnibus. Quomodo respondit eis qui existimabant de illo, et secreto in corde, quia Christus esset, cogitabant, nisi quia non solum cogitabant, sed etiam, sicut alius Evangelista declarat, missis ad eum sacerdotibus ac Levitis, an esset Christus, inquirebant (Joan. I). Unde patet Judaeis tunc fuisse notissimum secundum Scripturas incarnationis dominicae tempus adesse. Sed mira caecitas, quod in Joanne sponte credebant, hoc in Salvatore tantis signis ac virtutibus approbato, et ipso etiam Joanne attestante non credere.

Ego quidem aqua baptizo vos, veniet autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum ejus. Joannes non spiritu, sed aqua baptizat, quia peccata solvere non valens, baptizatorum corpora per aquam lavat, sed mentem per veniam non lavat. Cur ergo baptizat, qui peccata per baptisma non relaxat? nisi ut, praecursionis suae ordinem servans, qui nasciturum nascendo praevenerat, baptizaturum quoque Dominum baptizando praeveniret; et qui praedicando factus est praecursor Christi, baptizando etiam praecursor ejus fieret imitatione sacramenti. Mos autem apud veteres fuit, ut si quis eam quae sibi competeret, accipere uxorem nollet, ille ei calceamentum solveret, qui ad hanc sponsus jure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homines Christus, nisi sanctae Ecclesiae sponsus apparuit? De quo et idem Joannes dicit: Qui habet sponsam sponsus est (Joan. 3). Sed quia Joannem homines Christum esse putaverunt, quod idem Joannes negat, recte se indignum esse ad solvendum corrigiam ejus calceamenti denuntiat. Ac si aperte dicat: Ego Redemptoris vestigia denudare non valeo, quia sponsi

nomen mihi immeritus non usurpo, quod tamen intelligi et aliter potest. Quis enim nesciat, quod calceamenta ex mortuis animalibus fiant? Incarnatus vero Dominus veniens quasi calceatus apparuit, qui in divinitate sua morticina nostrae corruptionis assumpsit. Sed hujus incarnationis mysterium humanus oculus penetrare non sufficit. Investigari enim nullatenus potest, quomodo corporatur Verbum, quomodo summus vivificator Spiritus intra uterum matris animatur, quomodo is qui initium non habet, et existit et concipitur. Corrigit ergo calceamenti, est ligatura mysterii. Joannes itaque solvere corrigiam calceamenti ejus non valet, quia incarnationis mysterium nec ipse investigare sufficit, qui hanc per prophetiae spiritum agnovit.

Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni. Hoc est, et purgatione sanctificationis, et probatione tribulationis. Potest autem idem Spiritus sancti etiam nomine ignis significatus intelligi, quia et incendit per amorem, et per sapientiam corda quae replet, illuminat. Unde et illi quibus dictum est: Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto (Act. I), idem baptisma Spiritus in ignis visione percipiunt. Sunt qui ita exponunt, quod in praesenti in spiritu, et in futuro baptizentur in igni, ut, videlicet, sicut nunc in remissionem omnium peccatorum, ex aqua et Spiritu renascimur, ita et tunc de levibus quibusdam peccatis quae hinc nobis euntibus adhaeserint, purgatorii ignis ante ultimum judicium baptismate permundemur, dicente Apostolo: Si quis superaedificaverit super hoc fundamentum aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fenum, stipulam, uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cujus opus manserit quod superaedificavit, mercedem accipiet; si cujus opus arserit, detrimentum patietur. Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem (I Cor. III). Quod quamvis et de igne tribulationis in hac nobis vita adhibito possit intelligi, tamen si quis hoc de igne futurae purgationis accipiat, pensandum sollicite est quia illum

dixit posse per ignem salvari, non qui super fundamentum Christi, ferrum, aes vel plumbum aedificat, id est, peccata majora et duriora, atque tunc jam insolubilia, sed lignum, fenum, stipulam, id est, peccata minima atque levissima, quae ignis facile consumat. Hoc tamen sciendum est, quod illic saltem de minimis nil quisque purgationis obtinebit, nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus, ut illic obtineat, promereatur.

Cujus ventilabrum in manu ejus, et purgabit aream suam. Per ventilabrum, id est, paleam, discretio justi examinis, per aream vero praesens Ecclesia figuratur, in qua procul dubio, quod lugubre satis est, multi sunt vocati, pauci vero electi (Matth. XX). Pauca grana supernis recipienda mansionibus in comparatione loliorum, quae flammis sunt mancipanda perpetuis (Matth. XIII). Cujus areae purgatio et nunc viritim geritur, cum quisque perversus vel ob manifesta peccata de Ecclesia sacerdotali castigatione rejicitur, vel ob occulta post mortem divina districtione damnatur; et universaliter in fine perficietur, quando mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno ejus omnia scandala (Ibid.). Ventilabrum itaque Dominus in manu, id est, iudicii discrimen habet in potestate, quia Pater non iudicat quemquam, sed iudicium omne dedit Filio (Joan. V).

Et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igne inexstinguibili. Et ipse Dominus parabolam boni seminis, cui superseminavit inimicus homo zizania, ita terminavit ut diceret: Et in tempore messis dicam messoribus meis: Colligite primum zizania, et alligate ea fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum (Matth. XIII), nimirum docens impios et peccatores gehennae igni tradendos, sanctos vero coelesti gloria coronandos. Verum hoc inter paleas et zizania distat, quia paleae non alio quam triticum semine prodeunt, quamvis a radicis bonae nobilitate degenerent. Zizania autem non fructus solum

merito discrepant, sed et diversa prorsus origine procreantur. Quia paleae sunt illi, qui ejusdem cum electis fidei mysteriis imbuuntur, sed ab eorum solida perfectione vel operum levitate, vel perfidiae vacuitate dissentiunt. Zizania vero, qui ne audire quidem fidei verba dignantur, ideoque a bonorum sorte, et opere simul et professione secernuntur. Et ita in agro mundi istius unus electorum, et duo sunt fructus reproborum, quia et omnia quae inimicus seminat, flammis obnoxia sunt (Ibid.), et, quod est gravius, plurima ex his quae bonus sator jacet, aut a volatilibus rapta, aut sole arefacta, aut spinis suffocata, aut certe in paleas versa depereunt, solum autem de terra bona creatum, et patientia digna probatum triticum, electorum coelestis vitae recondetur in horreum (Mar. IV; Luc. VIII). Quomodo juxta aliam parabolam, non solum pisces, qui apostolicae fidei retia declinant, imis peccatorum obscuri resident in undis, verum multi ad littus usque discretionis extremae inter bonos attracti, tunc ob suae nequitiae noxam, exteriores mitti merentur in tenebras (Matth. XIII). Ignem autem gehennae bifaria ratione inexstinguibilem vocat, id est, quia neque ille perpetuo possit exstingui, neque eos quos cruciat umquam exstincturus, sed immortalis (ut ita dixerim) sit morte plexurus, ad distinctionem, videlicet, illius sacratissimi ignis, quo electos Christi baptizandos esse praemiserat. De quo et Psalmista: Igne nos examinasti, ait, sicut igne examinatur argentum. Et paulo post: Non haesimus in aeternum, sed transivimus, inquit, per ignem et aquam, et induxisti nos in refrigerium. Introibo in domum tuam in holocaustis (Psal. LXV), id est, devictis pressurarum angoribus in gratiarum actione regni tui coelestis atria penetrabo: quae nobis largiatur omnipotentis Dei Patris Filius. Amen.

HOMILIA XXXI. IN GALLI CANTU NATALIS DOMINI.

LUCAE II.

In illo tempore exiit edictum a Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis, etc.

Audivimus ex lectione evangelica, fratres charissimi, quia nascituro in mundum Redemptore mundi. Deo et Domino nostro Jesu Christo, exiit edictum a Caesare Augusto, qui tunc mundani regni apicem tenebat, ut mundus describeretur universus. Quod non casu contigisse putandum est, sed certissima dispensatione ejusdem nostri Redemptoris intelligendum esse provisum. Ipse etenim Mediator Dei et hominum, sicut matrem sibi divinitus quam voluit praevidit, de qua nasceretur quando vellet, humanitus; ita etiam tempora nativitatis, quae voluit elegit; imo ipse ea qualia voluit esse donavit, talia, videlicet, in quibus sopito turbine bellorum, nova pacis insolitae tranquillitas totum contegeret orbem. Quod enim majus in hac vita potuit esse pacis indictum, quam ab uno homine orbem describi universum, atque unius census numismate concludi? Matrem quippe elegit virginem, quia non aliter Dei Filium nasci in carne, quam de intemerata genitrice, decebat. Tempus quando nasceretur summae pacis elegit, quia haec nimirum ei nascendi in mundo causa fuit, ut genus humanum ad supernae pacis dona reduceret. Hinc etenim scriptum est: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum (Ephes. II), id est, qui de angelis et hominibus unam Dei domum pius mediator et reconciliator instituit. Pacis ergo temporibus natus est Dominus noster, ut etiam statu temporis ipsum esse se doceret, de quo praemissa propheta dicebat: Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis. Unde bene idem propheta alias cum incarnationem illius ac nostrae redemptionis sacramenta mystico sermone descripsisset, dicens: Et erit in novissimis diebus praeparatus mons domus Domini in vertice montium, et elevabitur super colles, et fluent ad eum omnes gentes: serenitatem quoque pacis, quae tunc esset futura,

manifeste designavit, subjiciens: Et conflabunt gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad praelium. Propter quod et mox exhortando subjunxit: Domus Jacob, venite, et ambulemus in lumine Domini. Praemisit ergo tempora pacis, et sic apparens in carne ipse auctor pacis et temporum conditor, primo domui Jacob, id est, plebi Israeliticae, deinde cunctis gentibus ad se confluentibus, januam lucis aperuit, et pacis aeternae gaudia praedicavit. Nec praetereundum quod ejusdem pacis terrena serenitas nato regi coelesti, non solum testimonium gratiae perhibuit, sed et obsequium impendit, quia praedicatoribus verbi illius peragranti orbem facultatem tribuit, et ubicumque vellent Evangelii gratiam disseminandi. Quod fieri minime posset, si non uno totus orbis regeretur imperio. Sed et ipsa totius orbis descriptio, quae a terreno rege facta memoratur, coelestis opera regis manifeste designat; qui ad hoc nimirum apparuit in mundo, ut de cunctis per orbem nationibus electos in unitatem fidei suae colligeret, ac nomina eorum, sicut ipse promisit, in aeternum scriberet in coelo. Hoc quoque quod ad edictum Augusti ibant omnes, ut profiterentur, singuli in suam civitatem, in nostri regis est nobis servitio spiritualiter agendum. Nostra quippe civitas sancta Ecclesia est, quae partim adhuc peregrinatur a Domino in terris, partim jam cum Domino regnat in coelis, et post finem hujus saeculi perfecta, in aeternum tota cum illo regnabit. In hanc ergo civitatem debemus omnes ire, nullum a tam salubri itinere oportet excusari. Omnes nos necesse est nato regi debitum pendere censum, hoc est, et in unitate nunc Ecclesiae praesentis jussis obtemperare divinis, et ad ingressum patriae coelestis infatigabili bonorum operum cursu properare. Dabatur autem in professione census denarius, qui decem nummorum in se pondus habebat, Caesaris imaginem continens et nomen. Quod nos quoque spiritualiter oportet imitari; solvimus enim regi nostro denarium, cum decem praecepta legis illius implere

satagimus. In quo, videlicet, denario nomen ejusdem regis nostri conscriptum gestamus, cum in cunctis actibus nostris meminerimus nos a Christo Christianos vocari, et dignitatem nominis ipsius intemeratam in nobis conservare curamus. Imaginem quoque ejus in eodem denario bonae nostrae conversationis exprimere debemus, illam utique, quam ipse docuit, dicens: Sancti estote, quia et ego sanctus sum, Dominus Deus vester (Levit. XIX). Haec est namque imago Dei, ad quam in primo homine conditi sumus, ut, videlicet, participatione divinae sanctitatis perpetuo sancti essemus. Hinc etenim Psalmista ait: Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine (Psal. IV). Sed quia hoc lumen divini vultus homo peccando amisit, placuit Deo humani vultus habitum in carne nascendo assumere, quo nos doceret in spiritu debere renasci: placuit in similitudine carnis peccati sine peccato apparere, ut nos emundaret ab omni peccato, et claritatem in nobis suae reformaret imaginis.

Ascendit autem, inquit, et Joseph a Galilaea de civitate Nazareth, in Judaeam, civitatem David, quae vocatur Bethlehem, eo quod esset de domo et familia David, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. Divinitus constat esse procuratum, ut ad suam quisque civitatem pergens ibi censum profiteretur, quatenus hoc edicto generali parentes nostri Salvatoris de Nazareth in Bethlehem venire contingeret, sicque ad complenda vaticinia prophetarum utra civitas incarnationis ejus insigniretur arcanis; una, videlicet, conceptionis, altera nativitatis honore praefulgens. Testatur namque Isaias propheta, quod Redemptorem nostrum in Nazareth concipi oporteret, cum dicit: Egredietur virga de radice Jesse, et Nazaraeus de radice ejus ascendet (Isai. XI). Interpretatur autem Nazaraeus flos sive mundus. Quo vocabulo incarnatus pro nobis Dei Filius recte potuit cognominari, quia et ipse mundam vitiis omnibus naturam suscepit hominis, et in se credentibus cunctis fons spiritualium fructuum origo processit,

quibus recte ac beate vivendi et monstravit exempla, et dona concessit. Egressa est ergo virga de radice Jesse, et Nazaraeus de radice ejus ascendit, quia intemerata virgo Maria de stirpe David orta est, de cujus carne Dominus in civitate Nazareth veritatem carnis sine inquinamento carnis assumpsit. Quod vero in Bethlehem esset nasciturus, hoc quoque propheticis designatur oraculis, cum dicitur: Et tu, Bethlehem Ephrata, parvula es in millibus Juda, ex te enim egredietur qui sit dominator in Israel (Matth. II). Qui bene in Bethlehem natus esse dicitur, non solum propter judicium regii stemmatis, quia David inde fuit, sed et propter nomen ipsum, quia Bethlehem domus panis interpretatur. Ipse namque ait: Ego sum panis vivus qui de coelo descendi (Joan. VI). Quia ergo propterea de coelo ad terram descendit, ut nobis vitae coelestis alimoniam donaret, nosque aeternae dulcedinis munere satiaret, merito locus in quo nascitur domus panis vocatur. Est et alia ratio supernae dispositionis, qua Dominus noster non in ea qua conceptus erat civitate, sed in alia nasceretur, ut, videlicet, ex hoc inimicos insidiantes facilius nativitatis ejus conscii vel ministri devitarent. Praevidebat quippe quod eum mox natum Herodes persequi atque ad mortem quaerere inciperet; et propterea sic nativitatis ejus mysterium voluit in civitate David peragi, ut parentes ejus non ibi domum, non possessionem haberent, sed tantummodo tempore nativitatis ipsius illo novitii adventarent, hospites manerent, statimque, completa eadem nativitate, ac declaratis signis coelestibus quae ei testimonium dare decebat, in Aegyptum cum ipso secederent. Sic etenim factum est ut non solum eum dum quaereret Herodes, minime reperiret, sed nec ullam cognatos ejus vexandi occasionem haberet, cujus parentes qui essent explorare non poterat. Nec praetereunda silentio maxima Conditoris et Redemptoris nostri dignatio, qui non solum incarnari pro nobis, sed et eo tempore voluit incarnari, quo mox natus professione census ascriberetur. Induit enim carnem, ut nos virtute

spiritus indueret; descendit de coelo ad terras, ut nos de terris elevaret ad coelum: solvit tributum Caesari, ut nobis perpetuae libertatis gratiam donaret; servivit Dei Filius in homine regi, qui divinae servitutis ignorabat obsequium, ut nobis per hoc etiam humilitatis formam tribueret, insinuans, videlicet, quantum per charitatem servire debeamus invicem, cum ipse non despexerit ei qui verae charitatis erat nescius impendere servitium. Ubi hoc quoque suo praemonstravit exemplo, quod postmodum principis apostolorum erat verbo docturus: Subditi, inquit, estote omni creaturae humanae propter Deum, sive regi quasi praecellenti, sive ducibus tamquam ab eo missis (Rom. XIII; I Petr. II).

Factum est autem, inquit, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum. Primogenitum vocat Dominum, non quia credendum sit beatam Dei Genitricem alios post eum peperisse filios, quam perpetua castitate una cum viro suo Joseph constat esse memorabilem, sed ob id eum recte primogenitum appellat, quia, sicut Joannes ait: Quotquot autem eum receperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri. In quibus filiis ipse jure primatum tenet, qui et antequam nasceretur in carne Dei Filius, absque initio natus exstiterat. Descendit autem ad terras, factus est nostrae particeps naturae, largitus est nobis suae participium gratiae, ut sicut Apostolus ait, Sit ipse primogenitus in multis fratribus (Rom. VIII).

Et pannis eum, inquit, involvit, et reclinavit eum in praesepio, quia non erat ei locus in diversorio. Et hic intuenda est, fratres charissimi, magna Redemptoris nostri dignatio, hic ex totis medullis cordis unicuique nostrum cum propheta dicendum: Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi? (Psal. CXV). Ille enim cui veraciter canimus: Magnus Dominus et laudabilis nimis, et magnitudinis ejus non est finis, parvulus natus est nobis, ut nos renascendo de parvulis magnos, hoc est, de

peccatoribus faceret justos. Qui ad dextram Patris sedet in coelo, loco egebat in diversorio, ut nobis copiam felicitum mansionum in domo Patris sui donaret. Qui omnem creaturam sive in coelis invisibilem, sive visibilem in hoc mundo, multifariis induit ornatibus, qui in sua majestate, sicut de eo Propheta dicit, Amictus lumine sicut vestimento (Psal. CIII), ipse in assumptione nostrae fragilitatis exiguis contegitur pannis, ut primam nobis stolam restituat, id est, ad gratiam nos immortalitatis, quam in primo parente amisimus, miseratus reducat. Ille per quem omnia facta sunt, manus pedesque suos, imo totum corpus quod induit, cunis involvi disposuit, ut manus nostras in bono opere promptas redderet, pedes nostros in viam pacis dirigeret, cuncta corporis nostri membra divinis manciparet obsequiis. Ille quem coelum et coeli coelorum non capiunt, parvi praeseptis angustia continetur, ut amplitudinem nobis supernarum sedium tribueret. Et quadam praecipui gratia sacramenti in praeseptio sibi sedem elegit, ubi animalia solent ad vescendum convenire. Insinuavit enim jam tunc, quia fideles omnes in sacrosancta altaris mensa ejusdem incarnationis suae mysteriis esset refectionis: indicavit etiam, quia cum cunctos sibi humiliter obsequentes internae suavitatis soleat gratia recreare, de quibus bene per prophetam dicitur: Bos cognovit possessorem suum, et asinus praesepe domini sui (Isai. I). In bove etenim designat populum Judaeorum, qui jugum legis portare, et ejus consueverat verba ruminare; in asino autem exprimit populum gentium, qui sordibus idololatriae semper manebat immundus. Ex quo utroque populo plurimi ad Evangelii gratiam conversi, et possessorem a quo creati sunt cognoverunt, et coelestibus ejus quaerebant alimoniis ad perpetuam crescere salutem. Quorum primitias ei consecratas accipimus in pastoribus illis merito venerandis qui natum eum primi, angelo nuntiante, videre et praedicare meruerunt; et in magis qui ad ejus cunabula de Oriente cum muneribus et precibus, stella duce, venerunt. Hi namque de Judaeis ad Dominum, illi

venere de gentilibus. Verum de magis die sancto Epiphaniae ipso ad quem venire, Domino propitiante, plenius audiemus, interim de pastoribus, qui primi ad eum venientes prioris populi fideles designant, quae sint gesta videamus. Sequitur:

Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce, angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Domini circumfulsit illos. Apte autem satis hoc superna est providentia dispositum, ut, nascente Domino, pastores in vicinia civitatis ejusdem vigilarent, suosque greges a timore nocturno vigilando protegerent. Oportebat namque ut cum magnus pastor ovium, hoc est, animarum nutritor fidelium in mundo natus est, testimonium ejus nativitati vigilantes super gregem suum pastores darent. Ipse est enim qui ait: Oves meae vocem meam audiunt, et ego cognosco eas, et sequuntur me, et ego vitam aeternam do eis (Joan. X). Nam et futurum jam tunc erat, ut per orbem universum electi pastores, id est, praedicatores sancti, mitterentur, qui ad ovile dominicum, videlicet, sanctam Ecclesiam, populos credentium cogerent: quorum primo, hoc est, beato Petro, cum se Dominum amare profiteretur, idem Dominus ac princeps pastorum ad comprobandum eundem amorem praecepit, dicens: Pasce oves meas (Joan. XXI). Quia nimirum solus ille conditorem perfecte diligit, qui et proximis curam puri amoris impendit.

Et ecce, inquit, angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. Quid est quod, apparente angelo, divinae quoque claritatis eos splendor circumdedit, quod numquam in tota Testamenti Veteris serie reperimus, cum tam innumeris vicibus angeli prophetis et justis apparuerunt, nusquam eos fulgore divinae lucis homines circumdeditisse legimus, nisi quod hoc privilegium recte hujus temporis dignitati servatum est? Cum enim vera lux mundi

**nascebatur in mundo, dignum profecto fuit ut praeco
nativitatis illius etiam corporales hominum visus novitate
coelestis perfunderet lucis. Dicit namque de illius
nativitate Propheta: Exortum est in tenebris lumen rectis
corde (Psal. CXII). Et quasi quaereremus quod esset
lumen de quo diceret, continuo subdit: Misericors, et
miserator et justus Dominus (Ibid.). Cum ergo misericors
et justus Conditor ac Redemptor generis humani mundum
gloria novae nativitatis illustrare dignatus est, decebat
omnimodis ut ipsam etiam in qua natus est regionem
claritas lucis novae completeret. Apparens ergo cum
claritate quid angelus pastoribus dicat audiamus:**

**Nolite timere. Ecce enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo. Vere gaudium magnum,
quia gaudium coeleste, gaudium aeternum, gaudium
quod nulla tristitia interveniente turbatur, quo cum solis
civibus coelestis patriae frui donatur.**

**Quod erit omni populo. Non omni populo Judaeorum,
neque omni populo gentium, sed omni populo credentium,
qui vel de Judaeis vel de gentibus orbis totius ad unam
Christi confessionem aggregatur, ab una eademque
mysteriorum Christi perceptione Christianus vocatur, de
quo dicit Propheta: Populus qui ambulabat in tenebris,
vidit lucem magnam (Isai. IX).**

**Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus
Dominus, in civitate David. Bene dixit Hodie natus est.
Non dixit, Hac nocte, quia, videlicet, cum luce coelesti
apparuit, qui diem natum evangelizabat his qui vigiliis
noctis agebant, illum, videlicet, de quo Psalmista
praecinit, dicens: Bene nuntiate diem ex die salutare ejus
(Psal. XCV). Salutaris quippe Dei, id est, Dominus Jesus,
dies est ex die, quia qui temporaliter in civitate David
homo ex virgine matre apparuit, ipse ante omnia tempora
non localiter lumen de lumine, Deus verus de Deo vero
natus est. Quia ergo habitantibus nobis in regione**

umbrae mortis lux orta est vitae, apte nuntius ortus ejusdem dicit Quia natus est nobis hodie Salvator, ut, hoc quoque verbo admoniti, semper recordemur quia nox praecessit antiquae caecitatis, dies autem appropinquavit aeternae salutis; et ipsi abjiciamus opera tenebrarum, et ut filii lucis ambulemus. Fructus enim lucis est, sicut idem apostolus ait, in omni justitia, et bonitate et sanctitate (Ephes. V).

Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum, et positum in praesepio. Hoc nobis signum nati in carne Salvatoris semper animo retinere condecet, ut semper ejus beneficiis gratias rependere bene vivendo discamus, quia ita voluit habitum nostrae fragilitatis assumere, ut paupertatis quoque generalis statum non refugeret. Est enim indicium assumptae infirmitatis, quod infans et pannis involutus est; et paupertatis, quod non in stratu, sed in praesepio, positus invenitur. Misericordias ergo Domini in aeternum cantemus, quia ut nos perpetuo beate vivamus, ipse abjectionis ac mortalitatis nostrae socius fieri non abnuit. Annuntiante autem angelo uno gaudium dominicae nativitatis, repente multitudo militiae coelestis adfuit, quae eidem nato Domino obsequium suae devotionis redderet: et quem in coelo semper glorificare consueverat, nunc solita hymnorum laude apparente in terra concelebraret. Ubi nos quoque sua laudatione coeli cives instituunt qualiter hujus sacratissimae solemnitatis gaudia celebrare, quantas verbo Dei laudes dicere debeamus, quod in ea caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. I), ut nos ad suae gloriae visionem sublevaret, nobis participium gratiae et veritatis, quia ipsum plenum est, donaret. Laudant ergo Deum, et dicunt:

Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Et aperte gloriam Deo dicunt, pacem praedicant hominibus, quia illum, in cujus nativitate laetantur, Mediatorem Dei et hominum, hoc est, Deum

esse verum et hominem norunt. Gloriam in excelsis Deo cantant, quia jam venisse tempus illud exsultant, quo mundus, abjectis diis, qui ab hominibus facti sunt, Conditorem suum, qui est in coelis, cognosceret. Pacem optant hominibus, quia quos ejectos prius ab aeterna felicitate merito peccati despexerant, jam nunc redimente Domino in ejusdem supernae habitationis gaudiis secum futuros intelligunt. Pacem hominibus mandant, quos in coelesti Jerusalem, hoc est, in visione perpetuae pacis, socios habere desiderant, ut ipsos quoque homines admoneant per observantiam pacis ad suum debere pervenire consortium. Et bene cum dicerent: Et in terra pax hominibus, adjungunt bonae voluntatis, quia cum illis societatem pacis angelici spiritus habere festinant, quorum mentibus puritatem bonae voluntatis inesse considerant. Illos secum post absolutionem carnis ad contemplationem verae pacis subvehere laetantur, quos in carne commorantes omnia quae agunt aut loquuntur de radice bonae voluntatis proferre conspiciunt. Tales namque et si infirmitas forte aliquando vel ignorantia, a perficienda ea quam cupiunt, bona actione retardat, ante interni tamen arbitri oculos integritas, quam corde tenent, bonae voluntatis excusat. Bona autem voluntas est Conditorem nostrum ex toto corde, tota anima, tota virtute, diligere et proximos tamquam nos ipsos, atque ejusdem dilectionis in nobis vigorem indicium quibus valemus piae actionis ostendere. Quod cum omnibus horis ac momentis facere debeamus, quanto magis cum nativitatem Domini ac Salvatoris nostri, vel annua festivitate colimus, vel frequentiori devotione recolimus, in qua specialiter angelica exhortatione docemur dona ei bonae voluntatis offerre, in qua cives patriae coelestis eidem bonae voluntati nostrae consortium suae pacis promittunt, in qua ipsi quoque eundem hymnum angelici concentus Deo dicere solemus. Sit igitur nobis, fratres charissimi, communis ista solemnitatis, sit terrestribus cum coelestibus nec tantum ista solemnitatis, sed et omnis nostra conversatio sit

supernorum civium apta consortio. Meditemur interim in via quod habere desideramus in patria, concordemus etiam nunc, in quantum valemus, vitae illi mundissimae beatorum spirituum, cui tunc associari speramus in interna puritate mutuae dilectionis; si divinae laudationis dona, quibus in futuro vacare cupimus, etiam in praesenti sectemur, discamus cum Apostolo dicere: Nostra conversatio in coelis est (Philipp. III), ut hoc quoque, quod sequitur, cum fiducia possimus addere: Unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum. Illi namque Salvatorem ad iudicium venientem cum gaudio exspectant, qui se ad ejus voluntatem coelestem in terris vitam egisse meminerunt. Dat autem etiam fragilibus nobis ac minus perfectis magnam spem percipiendae salutis ipse Conditor et Salvator noster, qui pro nostra confirmatione fragilis apparens, mox ore consono militiae coelestis bonae nostrae voluntati dona suae perpetuae pacis promisit Jesus Christus Deus et Dominus noster, qui vivit et regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti, per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XXXII.

IN DOMINICA INFRA OCTAVAM NATALIS DOMINI.

LUC. II.

In illo tempore erat Joseph et Maria mater Jesu, mirantes super his, quae dicebantur de illo, etc.

Evangelista Lucas patrem Salvatoris appellat Joseph, non quo vere juxta photinianos pater fuerit ejus, sed quo ad famam Mariae conservandam pater sit ab omnibus aestimatus. Neque enim oblitus evangelista, quod eam de Spiritu sancto concepisse et virginem peperisse narrarit, sed opinionem vulgi exprimens, quae vera historiae lex est, patrem Joseph nuncupat Christi. Quamvis et eo modo pater illius valeat dici, quo et vir

Mariae recte intelligitur sine commistione carnis ipsa copulatione conjugii, multo, videlicet, conjunctius, quam si esset aliunde adoptatus. Neque enim propterea non erat appellandus Joseph pater Christi, quia nemo eum concumbendo genuerat, quandoquidem recte pater etiam ejus, quem non ex sua conjuge procreatum alicubi adoptasset.

Et dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicetur. Bene in resurrectionem, quia lumen est, quia gloria plebis Israel, quia dicit: Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum (Joan. XI). Quomodo autem in ruinam, nisi quia et lapis offensionis est, et petra scandali (Isai. VIII)? id est, ruinae, his qui offendunt verbum, nec credunt, de quibus ipse dicit: Si non venissem et locutus fuisset eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo (Joan. XV). Qui non in seipso tantum, sed in suis quoque praedicantibus in ruinam positus est, resurrectionemque multorum, testante Apostolo qui ait: Christi bonus odor sumus Deo, in his qui salvi fiunt, et in his qui pereunt (I Cor. II). Qui enim praedicante Apostolo, verbum quod audit amando sequitur, bono odore resurgit et salvatur; qui odiendo insequitur, eodem ipso odore bono corrumpitur et moritur. Signum autem cui contradicetur, fidem dominicae crucis accipe, de qua apostolo Paulo dicunt Judaei: Nam de secta hac notum est nobis, quod ubique ei contradicetur (Act. XXVIII). Et Apostolus ipse: Nos enim, inquit, praedicamus Christum crucifixum, Judaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam (I Cor. I).

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. Nulla docet historia beatam Mariam ex hac vita gladii occisione migrasse, praesertim cum non anima, sed corpus ferro soleat interfici. Unde restat intelligi gladium

illum de quo dicitur: Et gladius est in labiis eorum (Psal. XXXVIII), hoc est, dolorem Dominicae passionis ejus animam pertransisse. Quae etsi Christum utpote Dei Filium sponte propria mori, mortemque ipsam non dubitaret esse devicturum, ut sua tamen carne procreatum, non sine doloris affectu potuit videre crucifigi. Nam et ferrum, quod animam Joseph pertransisse canitur, nullum melius quam dura tribulatio mentis intelligitur.

Ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Incertum erat quondam qui Judaeorum gratiam Christi, quam venturam utique noverant, recipere, qui autem respuere mallent. At ejus nativitate audita, revelatis mox cordium cogitationibus, Herodes rex turbatus est, et omnis Hierosolyma cum illo (Matth. II). Pastores cum timore et gaudio Deo laudem resonant, hominibus pacis nuntium pandunt (Luc. II). Ejus doctrina et virtute diffamata, alii ad eum quasi magistrum veritatis confluunt, alii ab eo quasi seductore refugiunt. Ejus signo crucis erecto, hi quasi juste morti datum blasphemantes irrident, illi quasi vitae auctorem mori acriter dolent. Sed et usque hodie, et usque ad consummationem saeculi praesentis, Ecclesiae animam gladius durissimae tribulationis pertransire non cessat, cum signo fidei ab improbis contradici, cum audito Dei verbo multos cum Christo resurgere, sed plures a credulitate ruere gemebunda pertractat, cum revelatis multorum cordium cogitationibus, ubi optimum Evangelii semen, ibi zizania vitiorum, vel plus justo praevalere, vel etiam, quod dictu grave est, sola germinare ac regnare conspicit.

Et erat Anna prophetissa filia Phanuel de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octoginta quatuor, quae non discedebat de templo, jejuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. Juxta historiam devotae conversationis et venerandae pariter

aetatis, dignaque per omnia quae Domino incarnato testimonium ferret Anna fuisse docetur. Juxta intellectum vero mysticum, quia Ecclesiam significat, quae in praesenti quasi sponsi dominique sui est morte viduata, numerus etiam annorum viduitatis ejus tempus Ecclesiae designat, quo in corpore constituta peregrinatur a Domino, magnaeque devotionis affectu coelestis templi limina servans, quotidianum illum Domini praestolatur adventum, de quo dicit: Veniemus et mansionem apud eum faciemus. Septies quippe duodeni octoginta quatuor faciunt. Et septem quidem ad hujus saeculi cursum, qui diebus septem volvitur, duodecim vero ad perfectionem doctrinae apostolicae pertinent. Ideoque sive universalis Ecclesia, seu quaelibet anima fidelis, quae totum vitae suae tempus apostolicis mancipare curat institutis, quasi septem per duodecim multiplicare, et typicis octoginta quatuor annis Domino servire laudatur, sicut etiam tempus septem annorum, quo cum viro suo manserat, dominicae incarnationis tempori decentissime congruit. Septenario namque, ut dixi, numero perfectio solet temporis indicari, sed ibi propter dominicae privilegium majestatis, quo in carne versatus docuit, simplex septem annorum est numerus expressus; hic ob apostolicae culmen dignitatis septem anni per duodecim multiplicantur. Arridet autem Ecclesiae misteriis, quod Anna et gratia ejus interpretatur, et filia est Phanuel, qui facies Dei dicitur, cum Psalmographo decantans: Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine (Psal. IV). Et de tribu Aser, hoc est, beati, descendit, qui inter patriarchas duodecim ordine nascendi est octavus, de quo numero quia Novo Testamento sit sacer, crebrius est inculcatum.

Et haec ipsa superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Jerusalem. Prophetavit Simeon, prophetaverat copulata conjugio, prophetaverat virgo, debuit etiam vidua, ne aliqua aut professio deesset aut

sexus. Et ideo Anna et stipendiis viduitatis et moribus talis inducitur, ut digna plane fuisse credatur, quae Redemptorem omnium venisse nuntiaret.

Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. Praetermisit hoc loco Lucas quae a Matthaeo satis exposita noverat (Matth. II), Dominum, videlicet, post haec, ne ab Herode necandus inveniretur, in Aegyptum a parentibus esse delatum, defunctoque Herode sic demum in Galilaeam reversum, Nazareth civitatem suam inhabitare coepisse. Solent enim evangelistae singuli sic omittere quaedam, quae vel ab aliis commemorata viderint, vel ab aliis commemoranda in spiritu praeviderint, ut continuatae suae narrationis serie quasi nulla praetermisisse videantur. Quae tamen, alterius evangelistae considerata Scriptura, quo loco transilita fuerint, diligens lector inveniat.

Puer autem crescebat, et confortabatur plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo. Notanda distinctio verborum, quia Dominus Jesus Christus in eo quod puer erat, id est, habitum humanae fragilitatis induerat, crescere et confortari habebat. In eo vero quod etiam Verbum Dei et Deus aeternus erat, nec confortari indigebat, nec habebat augeri. Unde rectissime plenus sapientia perhibetur et gratia (Coloss. II). Sapientia quidem, quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, gratia autem, quia eidem Mediatori Dei et hominum, homini Jesu Christo magna gratia donatum est, ut ex quo homo fieri coepisset, perfectus esset et Deus. Cui simile est quod Joannes scribit, eum plenum gratia et veritate (Joan. I), eandem ipse divinitatis excellentiam veritatis quam Lucas sapientiae nomine commendans.

Et ibant parentes ejus per omnes annos Jerusalem, in die solemni Paschae. Vides hunc evangelistam inter animalia quatuor non frustra vitulo comparatum (Ezech.

I), qui, quasi hostiis deputatum animal, circa templum maxime et Hierosolyma narrationis suae diversatur incessu. Siquidem in principiis sacerdotem collocat ad aram orantem, populi multitudinem templi sistit in atriis, Mariam mox Domino concepto Hierosolyma mittit, domum pontificis intromittit, ibi et Baptistam natum refert, et Dominum post nativitatem continuo cum hostia transfert, eundem illo singulis annis cum parentibus ducit, et duodennem in templo doctorum choris inserit. Ubi inter alia sapientibus stupenda dicit: Quia in his quae Patris mei sunt, oportet me esse. Et post caetera talia laudantes Deum in templo discipulos in Evangelii sui fine concludit.

HOMILIA XXXIII. IN DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.

LUC. V, MARC. I, MATTH. VIII.

In illo tempore, et factum est, cum esset Jesus in uno civitatum et ecce vir plenus lepra, et videns Jesum et procidens in faciem rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare, etc.

Bene ubi leprosus mundatur, certus non exprimitur locus, ut ostendatur non unum populum specialis alicujus civitatis, sed omnium populos fuisse sanatos. Et quia Dominus ait: Non veni solvere legem, sed adimplere (Matth. V), ille qui excludebatur a lege, purgari se Domini potestate praesumens, non ex lege, sed supra legem esse gratiam judicabat, quae leprosi maculam possit abluere. Verum ut in Domino potestatis auctoritas, ita in illo fidei constantia declaratur. Ille in faciem procidit, quod humilitatis est et pudoris, ut unusquisque de suae vitae maculis erubescat. Sed confessionem verecundia non repressit, ostendit vulnus, remedium postulavit; et ipsa religionis et fidei plena confessio est: Si vis, inquit, potes me mundare. In voluntate Domini tribuit potestatem, de

voluntate autem Domini non quasi pietatis incredulus dubitavit, sed quasi colluvionis suae conscius non praesumpsit.

Et extendens manum tetigit illum dicens: Volo, mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Nihil medium est inter opus Dei atque praeceptum, quia in praecepto est opus. Denique dixit et facta sunt (Psal. CXLVIII). Vides igitur quod dubitari non potest, quia voluntas Dei potestas est. Si ergo voluntas ejus potestas est, qui unius voluntatis asserunt, unius utique asserunt potestatis. Itaque quasi habens potestatem sanandi, et jubendi auctoritatem, operandi testimonium non refugit. Volo enim dicit propter Photinum, imperat propter Arium, tangit propter Manichaeum. Et lex quidem tangi leprosos prohibet; sed qui Dominus legis est, non obsequitur legi, sed legem facit. Non ergo ideo tetigit, quia sine tactu mundare non poterat, sed ut probaret quia subjectus non erat legi, nec contagium timebat ut homines, sed quia contaminari non poterat, qui alios liberabat, lepra tactu Domini fugaretur, quae solebat contaminare tangentem. Simulque illud mirabile, quod eo sanavit genere quo fuerat obsecratus. Si vis, potes me mundare. Volo, inquit, mundare. Habes voluntatem, habes etiam pietatis affectum.

Et ipse praecepit illi ut nemini diceret. Quare praecipitur nemini dicere, nisi ut doceret non vulganda nostra beneficia, sed premenda? ut non solum a mercede abstinenceamus pecuniae, sed etiam gratiae.

Sed vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua sicut praecepit Moyses in testimonium illis (Levit. XIV). Ostendere se sacerdoti jubetur, ut intelligeret sacerdos eum non legis ordine, sed gratia Dei supra legem esse curatum. Offerre autem sacrificium, ut ostenderet Dominus quia legem non solveret, sed impleret; qui secundum legem gradiens supra legem

sanaret eos, quos remedia legis non sanaverant. Et bene addidit in testimonium illis, hoc est, si Deo credant, si impietatis lepra discedat. Quod si quem movet, quomodo Dominus Mosaicum videatur approbare sacrificium, cum id non receperit Ecclesia, meminerit nondum esse coepisse sacrificium sanctum sanctorum, quod corpus ejus est. Nondum enim obtulerat in passione holocaustum suum. Non autem oportebat auferri significantia sacrificia, priusquam illud quod significabatur, confirmatum esset contestatione apostolorum praedicantium et fide credentium populorum. Quia vero typice vir iste peccatis languidum designat genus humanum, recte non solum leprosus, sed et plenus lepra describitur: Omnes enim peccaverunt, et egent gloria Dei (Rom. III), illam, scilicet, ut extenta manu Salvatoris, hoc est, incarnato Dei verbo, humanamque contingente naturam ab erroris prisci varietate mundentur, possintque cum apostolis audire: Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis (Joan. XV); et qui diutius abominabiles a populi Dei erant castris secreti, jam aliquando templo reddi, et sacerdoti queant offerri, illi utique cui dicitur: Tu es sacerdos in aeternum (Psal. CIX). Audientes ab Apostolo: Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos (I Cor. III). Offerantque pro emundatione sua sicut praecepit Moyses, id est, exhibeant corpora sua hostiam viventem, sanctam, Deo placentem (Rom. XII). Verum merito quaeritur quidnam sit quod Dominus nonnulla quae gessit abscondi jussit, et nec ad horam potuerunt abscondi. Numquid enim unigenitus Filius Patri et Spiritui sancto coaeternus hac in re velle habuit, quod implere non potuit? Sed notandum quod Redemptor noster per mortale corpus omne quod egit, hoc nobis in exemplo actionis praebuit. Miraculum namque faciens et taceri jussit, et tamen taceri non potuit, ut, videlicet, electi ejus, exempla doctrinae illius sequentes, in magnis quae faciunt latere quidem in voluntate habeant, sed, ut prosint aliis, prodantur inviti, quatenus et magnae humilitatis sit, quod sua opera taceri

appetunt, et magnae sublimitatis sit, quod eorum opera taceri non possunt. Non ergo Dominus voluit quidquam fieri et minime potuit, sed quid velle ejus membra debeant, quidve de eis etiam nolentibus fiat, doctrinae magisterio exemplum dedit.

HOMILIA XXXIV. IN DOMINICA QUARTA POST EPIPHANIAM.

LUC. VIII, MATTH. VIII, MARC. IV.

In illo tempore, factum est una dierum, et Jesus ascendit in naviculam, et discipuli ejus, etc.

In hac navigatione Dominus utramque unius ejusdemque personae naturam dignatur ostendere, dum is qui ut homo dormit in navi, furorem maris ut Deus verbo coercescit. Porro juxta allegoriam mare sive stagnum, quod cum suis transire desiderat, tenebrosus amarusque saeculi praesentis accipitur aestus. Navicula autem quam ascendunt, nulla melius quam Dominicae passionis intelligitur arbor; cujus beneficio quique fideles adjuti emensis mundi fluctibus habitationem patriae coelestis quasi stabilitatem securi littoris obtinent. Quod autem ipse in unam naviculam cum discipulis Salvator ascendit, alibi quid significet aperit, cum praenuntiato suae passionis resurrectionisque mysterio mox dicebat ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget seipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me (Luc. IX; Matth. X; Marc. VIII).

Navigantibus autem illis obdormivit. Quia calcantibus saeculum fidelibus, futuri regni quietem animo meditantibus, et vel secundo Spiritus sancti flatu, vel proprii remigio conatus infidos mundi factus certatim post terga jactantibus tempus subito dominicae passionis advenit. Unde bene Marcus hoc imminente noctis

tempore gestum fuisse perhibet (Marc. IV), ut veri solis occubitum non sola Domini dormitio, sed et ipsa decedentis lucis hora significet.

Et descendit procella venti in stagnum, et complebantur et periclitabantur. Domino puppim crucis, qua somnum mortis carperet ascendente, fluctus blasphemantium persecutorum daemonicis excitati procellis assurgunt, quibus tamen non ipsius patientia turbatur, sed discipulorum imbecillitas concutitur, trepidat, periclitatur.

Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Praeceptor, perimus. Suscitant Dominum discipuli, ne eo dormiente fluctuum feritate dispereant; quia cujus mortem viderant, maximis votis resurrectionem quaerebant, ne si diutius ipse morte carnis sopiretur, eorum mens spiritali in perpetuum morte periret. Unde bene sequitur:

At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae: et cessavit, et facta est tranquillitas. Ventum quippe surgens increpavit, quia resurrectione celebrata diaboli superbiam stravit, dum per mortem destruxit eum qui habebat mortis imperium. Tempestatem quoque aquae surgens cessare fecit, quia vesanam Judaeorum rabiem, quae caput quatiens clamaverat: Si Filius Dei est, descendat nunc de cruce, et credimus ei (Matth. XXVII, Marc. XVI, Luc. XXIII), de sepulcro surgendo labefecit.

Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Recte arguuntur, qui praesente Christo timebant, cum utique qui ei adhaeserit, perire non possit. Cui simile est quod post mortis somnum discipulis apparens, exprobravit incredulitatem illorum, et duritiam cordis, quia iis qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt (Marc. XVI). Itemque dixit ad eos: O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae. Nonne

haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? (Luc. XXIV.) Ac si per metaphoram navigii diceret, Nonne oportuit Christum soporari, undis navem in qua quiescebat hinc inde verrentibus, et ita sedatis extemplo tumidis gurgitum cumulis divinitatis suae cunctis patefacere potentiam?

Qui timentes mirati sunt, dicentes ad invicem: Quis putas hic est? quia et ventis imperat et mari, et obediunt ei. Matthaeus ita scribit: Porro homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic? etc. (Matth. VIII). Non ergo discipuli, sed nautae et caeteri qui in navi erant, mirabantur. Sin autem quis contentiose voluerit, eos qui mirabantur fuisse discipulos, recte respondebimus homines appellatos, qui necdum potentiam noverant Salvatoris. Et nos quoque singuli cum signo dominicae crucis imbuti saeculum relinquere disponimus, navem quoque cum Jesu conscendimus, stagnum transfretare conamur. Sed qui non dormitavit, neque obdormiet custodiens semper Israel (Psal. CXX), nobis tamen saepe navigantibus, quasi inter aequoris fremitus obdormit, quando crebrescente inter medios virtutum nisus, vel immundorum spirituum, vel hominum pravorum, vel ipso nostrarum cogitationum impetu fidei splendor obtenebrescit, spei celsitudo contabescit, amoris flamma refrigescit. Verum inter hujusmodi procellas, ad illum necesse est gubernatorem curramus, illum seduli excitemus qui non serviat, sed imperet ventis. Mox tempestates compescet, refundet tranquillitatem, portum salutis indulgebit. Libet inter haec paucis discussa apostolici navigii varietate, qualiter bonos suum secretum juvet, malorumve permixtio turbet, intueri. Ecce enim, ut a perfectioribus inchoemus, post celebrata dominicae resurrectionis solemnia, septem electi discipuli navem piscaturi ascendunt: et quia non longe a terra perpetuae quietis, sed quasi cubitis ducentis aberant, hoc est, tantum mundo animum, quantum gemina dilectio poscebat, apposuerant, quia se Petrus negotiis

saecularibus exuerat, jam Dominum in littore mortalitatis stantem cernere, jam cum illo epulari, jam mane supernae lucis aspirante mystico, magnorum piscium numero sua retia impleta, nec tamen rupta suscipere, atque infimis saeculi fluctibus extrahere merentur. Alibi Petrus, ut supra legitur, jubente Domino retia laxat in capturam, pisciumque comprehendit multitudinem copiosam (Luc. V): sed quia ipse fragilis adhuc animi fuerat, ita ut Christo tremens diceret: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine, et retia tunc rupta sunt, et si non socii adjuvassent, naves etiam mersae subsiderent. Item in hoc loco discipuli cum Domino navem conscendunt, mare adeunt; sed quia intererat et Judas [Iscariotes], et Dominus in puppi, quae sedes erat gubernanti, dormisse, et ventus pontusque deforis saevisse perhibentur. Nam etsi multa illic discipulorum merita navigabant, tunc adhuc eam perfidia proditoris agitabat: et qui suis meritis firmi fuere, turbabantur alienis. Item Paulus cum fratribus Hierosolymam navigans, et diem Pentecosten ibi, Spiritusque sancti gaudia celebrare Testinans, recto cursu cuncta peragrat (Act. XX). Porro ab Hierosolymis Romam relegatus (Act. XXVII); quia cum infidelibus iter agit, mare furit, venti refragantur, imber imminet, frigora fatigant, astra obnubilant, terra negatur, triticum in mare jactatur, navis armamenta tolluntur: ipsa postremo navis arenis illisa dissolvitur, nautae quam non agnoscunt terram nando petunt: et qui saeculi undas onerati cupiditatibus subierant, eodem adversante saeculo vix nudi evadunt, juxta quod idem Apostolus ait: Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem (I Cor. III).

**HOMILIA XXXV.
IN DOMINICA SEXAGESIMAE.**

LUC. VIII, MATTH. XIII, MARC. IV.

In illo tempore, cum turba plurima conveniret, et de civitatibus properarent ad Jesum, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres coeli comederunt illud, etc.

Hanc parabolam Dominus ideo per seipsum exponere dignatus est, ut figurate se loqui innotesceret, rerumque significationes in eis etiam quae per semetipsum noluit explanare, doceret esse quaerendas. Sed quia semen quod verbum Dei sit, terramque variam quod diversum cor auditorum significet, ipse Dominus aperuit, satorem quem nobis quaerendum reliquit, nullum melius quam Filium Dei intelligere possumus. Qui exiit seminare semen suum, quia de sinu Patris, quo creaturae non erat accessus egrediens, ad hoc venit in mundum, ut testimonium perhiberet veritati (Joan. XVIII, Matth. XIII, Marc. IV). Unde bene juxta evangelistas alios hanc parabolam dicturus, de domo exisse, mare adisse, navem conscendisse perhibetur: ipsum nimirum situ corporis quod processu sermonis insinuans.

Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres coeli comederunt illud. Quae Dominus exposuit, pia fide suscipienda sunt: quae autem tacita nostrae intelligentiae dereliquit, perstringenda sunt breviter. Semen quod secus viam cecidit, duplici laesura desperiit, et a viantibus scilicet conculcatum, et a volucribus raptum. Via est ergo cor sedulo malarum cogitationum transitu attritum atque arefactum, ne verbi semen excipere ac germinare sufficiat. Atque ideo quidquid boni seminis vicinia talis viae contingit, pessimae cogitationis meatu conculcatum a daemonibus eripitur, qui volucres coeli, sive quia coelestis spiritalisque sint naturae, seu quia per aera volitant, appellantur.

Et aliud cecidit super petram, et natum aruit, quia non habebat humorem. Petram hic recte dicit durum et indomitum cor, ac nullo verae fidei vomere penetratum. Hoc est autem humor ad radicem seminis, quod juxta aliam parabolam oleum ad lampades virginum nutriendas (Matth. XXV), id est, amor et perseverantia virtutis.

Et aliud cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. Fructum centuplum, fructum perfectum dicit: nam denarius numerus pro perfectione semper accipitur, quia in decem praeceptis legis custodia continetur. Activa enim et contemplativa vita simul in decalogi mandatis conjuncta est, quia in eo et amor Dei, et amor servari proximi jubetur. Amor quippe Dei ad contemplativam, amor vero proximi pertinet ad activam. Denarius autem numerus per semetipsum multiplicatus, in centenarium surgit. Unde recte per centenarium magna perfectio designatur, sicut de illo qui sua pro Domino terrena relinquit, dicitur: Centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit (Matth. XIX). Quia quisquis pro Dei nomine temporalia atque terrena contemnit, et hic perfectionem mentis recipit, ut jam ea non appetat quae contemnit, et in sequenti saeculo ad aeternam vitae gloriam pervenit. Terra ergo bona fructu centuplo fecundatur, quando cor docile virtutum spiritalium perfectione donatur.

Haec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. Quoties haec admonitiuncula, vel in Evangelio (Act. II), vel in Apocalypsi Joannis interponitur, mysticum esse quod dicitur, quaerendumque a nobis intentius ostenditur.

Interrogabant autem eum discipuli ejus, quae esset haec parabola. Nemo putet finita mox parabola, discipulos haec interrogasse Salvatorem: sed, ut Marcus ait: Cum esset singularis, interrogaverunt eum ii qui cum eo erant duodecim, parabolam (Marc. IV).

Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, caeteris autem in parabolis, ut videntes non videant, et audientes non intelligant. Marcus ita dicit: Illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt. Ideoque et nos cum discipulis Christi intremus in sanctuarium Dei, ut intelligamus novissima mysteriorum regni Dei. Nam qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina illius, dicentes cum Psalmista: Revela oculos nostros, et considerabimus mirabilia de lege tua (Psal. CXVIII). Recte itaque in parabolis audiunt et in aenigmate, qui clausis sensibus cordis, neque intrare, neque curant cognoscere veritatem, obliti dominicae praeceptionis, Qui habet aures audiendi, audiat.

Qui autem secus viam, sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. De hoc semine Marcus (Cap. IV) ita scribit: Hi autem sunt qui circa viam ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit Satanus et aufert. Matthaeus ita: Omnis qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus et rapit (Matth. XIII). Ex quo manifeste docetur, eos circa viam seminatos, qui verbum quod audiunt nulla fide, nullo intellectu, nulla saltem tentante utilitatis occasione percipere dignantur. Porro super petrosa et in spinis, ut Dominus exponit, seminantur hi qui auditi quidem verbi et utilitatem probant, et desiderium gustant, sed ne ad id quod probant perveniant, hujus vitae eos vel adversa terrendo, vel prospera blandiendo, retardant. Contra quae utraque damna semen quod acceperat, tutari curabat, qui ait: Per arma justitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, ut seductores et veraces (II Cor. VI). His ergo tribus terrae generibus scito omnes qui verbum non faciunt, esse designatos; a quibus omnibus, qui semen acceptum servat, terra bona est; excipiuntur sane Judaei et gentiles, qui ne audire quidem merentur.

Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae euntes suffocantur, et non referunt fructum. Mirum quomodo Dominus spinas divitias interpretatus sit, cum illae pugnant, istae delectent. Et tamen spinae sunt, quia cogitationum suarum punctationibus mentem lacerant, et cum usque ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentant. Quas bene hoc in loco, alio evangelista testante (Matth. XIII), nequaquam Dominus divitias, sed fallaces divitias appellat. Fallaces enim sunt, quae nobiscum diu permanere non possunt. Fallaces sunt, quae mentis nostrae inopiam non expellunt. Solae autem divitiae verae sunt, quae nos divites virtutibus faciunt. Notandum vero est quod exponens Dominus dicit, Quia sollicitudines et voluptates suffocant. Suffocant enim, quia importunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant, et dum bonum desiderium intrare ad cor non sinunt, quasi aditum flatus vitalis necant. Notandum etiam quod duo sunt quae divitiis jungit, sollicitudines videlicet et voluptates. Quia profecto et per curam mentem opprimunt, et per affluentiam resolvunt. Re enim contraria possessores suos et afflictos et lubricos faciunt. Sed quia voluptas convenire cum afflictione non potest, alio quidem tempore per custodiae suae sollicitudinem affligunt, atque alio per abundantiam ad voluptates emolliunt.

Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. Bona terra, ut praediximus, omnibus tribus terrae nequam varietatibus contraria facit, et libenter videlicet semen verbi suscipiendo, et quod suscipit inter adversa et prospera patienter ad fructus usque tempora servando. Aliter, bona terra fructum per patientiam reddit, quia scilicet nulla sunt bona quae agimus, si non aequanimiter proximorum mala toleramus. Quanto enim quisque altius profecerit, tanto in hoc mundo invenit quod durius portet; quia dum a praesenti

saeculo mentis nostrae dilectio deficit, ejusdem saeculi adversitas crescit. Hinc est enim quod plerosque cernimus et bona agere, et tamen sub gravi tribulationum fasce desudare: sed juxta vocem Domini, fructum per patientiam reddunt, quia cum humiliter flagella suscipiunt, post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur. Quod vero secundum Matthaeum dicitur: Et fructum affert, et facit aliud quidem centum, aliud autem sexaginta, porro aliud triginta (Matth. XIII); triginta referuntur ad nuptias. Nam et ipsa digitorum conjunctio, quasi molli osculo se complexans et foederans, maritum pingit et conjugem. Sexaginta ad viduas, eo quod in angustia et tribulatione sint positae, unde et in superiore digito deprimuntur. Quantoque major est difficultas expertae quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto majus et praemium. Porro centesimus numerus (quaeso, diligenter, lector, attende) a sinistra transfertur ad dexteram, et iisdem quidem digitis, sed non eadem manu, quibus in laeva manu nuptae significantur, et viduae, circum faciens exprimit virginitatis coronam. Aliter, fructum tricesimum verbum profert, quod fidem sanctae Trinitatis aedificat, sexagesimum, quod operis perfectionem docet, quia sex dies sunt, in quibus oportet operari (Exod. XXIII); centesimum, quod ad dexteram regni vitam praedicat aeternam.

HOMILIA XXXVI. IN DOMINICA QUINQUAGESIMAE.

LUC. XVIII, MATTH. XX, MARC. X.

In illo tempore, assumpsit Jesus duodecim, et ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis. Tradetur enim gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et conspuetur, et postquam flagellaverint, occident eum, et die tertia resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Erat

autem verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans, etc.

Praevidens Salvator ex passione sua discipulorum animos perturbandos, eis longe ante et ejusdem passionis poenam, et resurrectionis suae gloriam praedicit, ut cum morientem, sicut praedictum esset, cernerent, etiam resurrecturum non dubitarent. Praevidens etiam quosdam haereticos in Ecclesia futuros, qui Christum dicerent legi prophetisque docuisse contraria, aliumque Veteris Testamenti, atque alium Novi Deum esse credendum, ostendit prophetarum praesagia non alio magis quam ad suae dispensationis, quam pro nobis temporarie suscepit, intendisse mysterium, adeo ut consummatio sit prophetiae suae passionis, et posterioris gloriae celebrata perfectio. Necnon et paganorum dementiam, qua ejus crucem derident, apertissime confutat, quando proximae suae passionis et tempus, quasi futurorum praescius ostendit, et locum quasi mortis intrepidus adiit.

Et ipsi nihil horum intellexerunt. Et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur. Legimus in Evangelio secundum Joannem, dicente Domino: Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum (Joan. XII), respondisse turbam, atque dixisse: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum. Et quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quid est ergo quod discipuli toties sibi replicatum dominicae passionis arcanum intelligere nequeunt, et Judaei ad unum verbum et tam obscure positum, ut hoc expositione dignum evangelista ducat. Hoc autem dicebat, inquit, significans qua morte esset moriturus; mox quia crucis exaltatio significetur, intelligunt, nisi quia discipuli, cujus vitam maxime videre desiderabant, ejus mortem audire non poterant. Quem non solum hominem innocentem, sed et Deum verum sciebant, hunc nullatenus

mori vel posse putabant. Et quia per parabolas eum saepe loquentem audire consueverant, quoties aliquid de sua passione dicebat, hoc non ita ut sonabat, intelligendum, sed, amore dictante, ad aliud quid allegorice referendum esse credebant. Judaei vero, quia in ejus necem conspiraverant, quidquid de sua passione vel cruce loquebatur, intelligebant. Hoc enim loquebatur, quod ipsi summopere et fieri optabant, et perficere satagebant; sicque miro et inusitato modo idem subeundae crucis sacramentum, quod fidelibus amor abscondit, infidelibus invidia pandit.

Factum est autem cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans; et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Jesus Nazareus transiret. Caecus iste per allegoriam genus humanum significat, quod in parente primo a paradisi gaudiis expulsum, claritatem supernae lucis ignorans, damnationis suae tenebras patitur; sed cum Hiericho appropinquare Jesus dicitur, caecus illuminatur. Hiericho quippe interpretatur luna; luna autem in sacro eloquio pro defectu ponitur carnis, quia dum menstruis momentis decrescit, defectum nostrae mortalitatis designat. Dum igitur conditor noster appropinquat Hiericho, caecus ad lumen redit, quia dum Divinitas defectum nostrae carnis suscipit, humanum genus lumen, quod amiserat, recipit. Qui videlicet caecus recte et juxta viam sedere, et mendicans esse describitur. Ipsa enim veritas dicit: Ego sum via (Joan. XIV). Ergo qui aeternae lucis claritatem nescit, caecus est; sed si jam in Redemptorem credit, juxta viam sedet. Si autem jam credit, sed ut aeternam lucem recipiat rogare dissimulat, atque a precibus cessat, caecus quidem juxta viam sedet, sed minime mendicat; si vero credit et exorat, et juxta viam sedet caecus, et mendicat.

Et clamavit, dicens: Jesu fili David, miserere mei. Et qui praeibant, increpabant eum, ut taceret. Ipse vero

multo magis clamabat, Fili David, miserere mei. Quid isti designant, qui Jesum venientem praecedunt, nisi desideriorum carnalium turbas tumultusque vitiorum; qui priusquam Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, et voces cordis in oratione perturbant? Saepe namque dum converti ad Deum post perpetrata vitia volumus, dum contra haec eadem exorare vitia, quae perpetravimus, conamur, occurrunt cordi phantasmata peccatorum quae fecimus, mentis nostrae aciem reverberant, confundunt animum, et vocem nostrae deprecationis premunt. Sed quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat, quia quanto graviori tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus.

Stans autem Jesus, jussit illum adduci ad se. Ecce stat, qui ante transibat, quia cum adhuc turbas phantasmatum in oratione patimur, Jesum aliquatenus transeuntem sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus, stat Jesus et lucem restituit, quia Deus in corde figitur, et lux amissa reparatur.

Et cum appropinquasset, interrogavit illum, dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. Numquid qui lumen reddere poterat quid vellet caecus ignorabat? Sed peti vult hoc quod et nos petere, et se concedere praenoscit. Importune namque ad orationem nos admonet, et tamen dicit: Scit namque Pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum (Matth. VI). Ad hoc ergo requirit, ut petatur; ad hoc requirit, ut cor ad orationem excitet. Unde et caecus protinus adjungit: Domine, ut videam. Ecce caecus a Domino non aurum, sed lucem quaerit, parvipendit extra lucem aliquid quaerere. Quia etsi caecus habere quodlibet potest, sine luce non potest videre quod habet. Imitemur ergo eum, quem et corpore audivimus et mente salvatum, non falsas divitias, non terrena dona, non fugitivos honores a Domino, sed lucem quaeramus: illam, videlicet, lucem, quam videre

cum solis angelis possumus, quam nec initium inchoat, nec finis angustat; ad quam profecto lucem via fides est. Unde recte et illuminando caeco protinus subjungitur:

Et Jesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebatur illum, magnificans Deum. Videt et sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur; videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit; Jesum enim sequitur, qui imitatur. Hinc namque dicit: Si quis mihi ministrat, me sequatur (Joan. XXII). Consideremus ergo qua graditur, ut sequi mereamur; sicque fit ut non solum nostra vita in Deum proficiat, sed haec ipsa nostra conversatio ad laudem Dei et alios accendat. Unde illic subditur:

Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo. Dedit enim plebs laudem Deo, non solum pro impetrato munere lucis, sed et pro merito fidei impetrantis. Dedit laudem Deo, quia et Jesum vidit misericorditer ac potenter lucem restituisset roganti, et obstinatae fidei clamorem, quae juste quaesierit, mox consequi posse cognovit. Unde notandum, quia Dominus in carne apparens, omnia quae verbis docuit, exemplis firmavit. Qui enim nobis praecepit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum qui in coelis est (Matth. V), et ipse in universis quae coepit facere et docere (Act. I), non suam ab hominibus, sed patris gloriam quaerebat.

HOMILIA XXXVII. IN DIE CINERUM.

LUC. XII, MATTH. VI.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis: Facite vobis sacculos

qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in coelis, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester, ibi et cor vestrum erit. Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris, etc.

Non hoc praeceptum esse putandum est, ut nil pecuniae reservetur a sanctis, vel suis, scilicet, vel pauperum usibus suggerendae, cum et ipse Dominus, cui ministrabant angeli, tamen ad informandam Ecclesiam suam loculos habuisse legatur, et a fidelibus oblata conservans, et suorum necessitatibus aliisque indigentibus tribuens; sed ne Deo propter ista serviatur, et ob inopiae timorem justitia deseratur.

Thesaurum non deficientem in coelis, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Sive simpliciter accipiendum, quod pecunia servata deficiat, vel, videlicet, a fure thesauris erepta, vel in thesauris ipsa sui fragilitate foedata; data autem pro Christo perennem misericordiae fructum conferat in coelis. Seu certe ita intelligendum, quod thesaurus boni operis si commodi terrestris occasione condatur, facile corruptus intereat; at si coelesti solum intentione congeratur, non exterius hominum favore, non intus inanis gloriae valeat labe maculari. Fur enim deforis rapit, tinea scindit interius: Fur abstulit divitias eorum, de quibus Dominus ait: Receperunt mercedem suam (Matth. VI). Tinea corrumpit vestes eorum quos Psalmista redarguens, ait: Quoniam Deus dissipat ossa hominum sibi placentium (Psal. LII). Ossa enim virtutum robur appellat.

Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit. Hoc non solum de pecunia, sed et de cunctis possessionibus sentiendum est. Gulosi deus venter est. Ibi ergo habet cor, ubi et thesaurum. Luxuriosi thesauri epulae sunt; lascivi, ludicra; amatoris, libido. Huic servit unusquisque a quo vincitur.

**HOMILIA XXXVIII.
IN FERIA QUINTA POST DIEM CINERUM.**

LUC. VII, MATTH. VIII.

In illo tempore, intravit Jesus Capharnaum. Centurionis autem cujusdam servus, etc.

Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Hic intelligendum est, cum implesset quidem omnia verba sua in aures plebis, intrasse Christum Capharnaum, hoc est, quia non ante quam haec verba terminasset intravit, sed non esse expressum post quantum temporis intervallum, cum istos sermones terminasset, intraverit Capharnaum. Ipso quippe intervallo leprosus ille mundatus est, quem loco suo Matthaeus interponit (Matth. VIII), iste autem antea praeoccupat.

Centurionis autem cujusdam servus male habens erat moriturus, qui illi erat pretiosus. Quaerit forte aliquis, vel pius, ut inveniat; vel impius, ut reprehendat, qua ratione evangelista servum, qui non mortuus, sed sanatus subinfertur, dixerit esse moriturum. Cui breviter respondendum, quia revera erat moriturus, si non Domini sui fide deprecantis, et Christi pietate miserentis fuisset redditus vitae. Sic et Ezechias rex, juxta quemdam naturae humanae modum, erat moriturus, cum veracis prophetae verbis audivit: Dispone domui tuae, quia morieris tu, et non vives (Isai. XXXVIII), sed occulto divinae providentiae judicio, quae omnia in mensura et numero et pondere disposuit (Sap. XI), quindecim adhuc annorum vitam lacrymis precibusque nactus.

Et cum audisset de Jesu, misit ad eum seniores Judaeorum, rogans eum ut veniret et salvaret servum ejus. Superna dispensatione factum est ut seniores

Judaeorum mitterentur ad Dominum, hisque astantibus qui languerat sanaretur, quo inexcusabiles forent si credente viro gentili non crederent. Verum quaeritur quomodo conveniat quod Lucas centurionem nuntios misisse, Matthaeus autem ipsum accessisse, narrat ad Dominum? Sed pie quaerentibus facile patet quod Matthaeus brevitatis causa dixerit ipsum accessisse, cujus desiderium et voluntas ad Dominum veraciter aliis licet deferentibus est perlata, mystice etiam nobis commendans hoc, quod scriptum est: *Accedite ad eum, et illuminamini (Psal. XXXIII)*. Nam quia fidem centurionis qua vere acceditur ad Jesum, ipse ita laudavit ut diceret: *Non inveni tantam fidem in Israel, ipsum potius accessisse ad Christum dicere voluit prudens evangelista, quam illos per quos verba sua miserat. Porro autem Lucas ideo totum quemadmodum gestum sit aperuit, ut ex hoc intelligere cogeremur, quemadmodum accessisse dixerit alius, qui mentiri non potuit. Sicut enim illa mulier quae fluxum sanguinis patiebatur (Marc. V; Matth. IX; Luc. VIII), quamvis fimbriam vestimenti ejus tenuerit, magis tamen quia credidit, tetigit Dominum, quam illae turbae a quibus premebatur; ita et centurio quo magis credidit, eo magis accessit ad Dominum.*

Diligit enim gentem nostram, et synagogam ipse aedificavit nobis. Qui aedificatam sibi a centurione narrant synagogam, evidenter ostendunt quia sicut nos Ecclesiam, sic etiam illi synagogam non conventum solummodo fidelium, sed et locum quo conveniebant, sint appellare soliti, juxta quod et supra docuimus.

Jesus autem ibat cum illis. Magna Domini sublimitas, qui solo verbo curare valebat; sed non minor humilitas, qui servum dignatus est visitare languentem. Nam quasi potens et benignus et rogatus salvare pergebat, et itineris medio rogatus dicto salvavit, ne videlicet ob impotentiam virium, et non ob humilitatis exemplum corporaliter ire putaretur. Alibi ad sanandum reguli filium

venire noluit, ne divitias honorasse videretur (Joan. IV); hic ne conditionem sprevisse servilem, ad centurionis famulum mox ire consensit.

Et cum jam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos dicens: Domine, noli vexari. Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Propter vitae gentilis conscientiam, gravari se magis dignatione putavit Domini, quam juvari, nec posse habere hospitem Christum, cujus etsi fide praeditus, nondum tamen erat sacramentis imbutus. Sed quia quae nostra infirmitas non praesumit, divina gratia dare novit, et alius centurio qui sicut et iste credentem ex gentibus populum praefigurat, magnae fidei et justitiae merito Spiritus sancti donum priusquam baptizaretur accepit, et iste necdum catechizatus et fidem suam laudari a Domino, et famulum salvari, promeruit. De quo pulchre per allegoriam dicitur quia Jesum non longe haberet a domo, tametsi sub tectum suum invitare non auderet, quia prope timentibus eum salutare ipsius (Psal. LXXXIV). Et qui naturali lege recte utitur, quo bona quae novit operatur, eo illi qui vere bonus est appropriat. At qui errori gentilitatis etiam crimina junxerunt, his aptari potest quod confluentibus ad se turbis alibi Dominus ait: Quidam enim ex his de longe venerunt (Marc. VIII).

Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te. Et nos qui de gentibus credimus, non ipsi ad Dominum venire possumus, quem nunc in carne videre nequaquam valemus; sed quicumque passiones nostrae servitutis agnovimus ad residentem in dextera Patris jam per fidem accedere debemus, jam seniores Judaeorum mittere, hoc est, summos Ecclesiae viros, qui nos ad Dominum praecesserunt, suppliciter obsecrando, patronos acquirere, qui nobis testimonium reddentes quod diligamus Ecclesiam, et, quantum in nobis est, aedificare curemus, pro nostris apud Dominum nostrorumque peccatis intercedant.

Sed dic verbo, et sanabitur puer meus. Magna fides centurionis, qua verbi opus in Christo confitetur, et nostrae sanationis accommoda mysteriis, qui etsi noveramus secundum carnem Christum, sed jam nunc non novimus.

Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites. Hominem se et potestati, vel tribuni, vel praesidis, subditum dicit, imperare tamen posse minoribus, ut subaudiatur eum multo magis qui Deus sit, et super omnia potens, innumeram virtutis angelicae, quae ad imperata obtemperet, habere militiam.

Et dico huic, Vade, et vadit; et alii, Veni, et venit; et servo meo, Fac hoc, et facit. Vult ostendere Dominum quoque non per adventum tantum corporis, sed per angelorum ministeria posse implere quod vellet. Repellendae enim erant vel infirmitates corporum, vel fortitudines contrariae, quibus homo ad debilitatem saepe conceditur, et verbo Domini et ministeriis angelorum. Aliter: milites et servi, qui centurioni obediunt, virtutes sunt naturales, quarum non minimam copiam multi ad Dominum venientes secum deferunt. De quibus in Cornelii centurionis laude dicitur: Quia erat vir justus et timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, et deprecans Deum semper (Act. X).

Quo audito, Jesus miratus est. Miratus est quod vidit centurionem suam intelligere majestatem. Sed quis in illo fecerat ipsam fidem vel intelligentiam, nisi ipse qui eam mirabatur? Quod si et alius eam fecisset, quid miraretur qui praescius erat? Notandum ergo, quia quod miratur Dominus, nobis mirandum esse significat, quibus adhuc opus est sic moneri. Omnes enim tales motus cum de Deo dicuntur, non perturbati animi signa sunt, sed docentis magistri.

Et conversus sequentibus se turbis dixit: Amen, dico vobis, nec in Israel tantam fidem inveni. Non de omnibus retro patriarchis et prophetis, sed de praesentis aevi loquitur hominibus. Quibus ideo centurionis fides antefertur, quia illi legis prophetarumque monitis edocti, hic autem nemine docente sponte credidit.

Et reversi qui missi fuerant domum, invenerunt servum qui languerat, sanum. Probat fides Domini, et servi sanitas roboratur. Potest ergo Domini meritum etiam famulis suffragari, non solum fidei merito, sed etiam studio disciplinae. Plenius sane haec explicat Matthaeus, quod dicente Domino centurioni: Vade et sicut credidisti fiat tibi, sanatus sit puer ex illa hora (Matth. VIII); sed beato Lucae moris est, quae plena viderit ab aliis evangelistis exposita breviate, vel etiam de industria praeterire; quae vero ab eis omissa vel breviter cognoverit attacta, dilucidare solertius. Mystice, ut dixi, centurio, cujus fides Israeli praefertur, electos nimirum ex gentibus ostendit, qui, quasi centenarius milite stipati, virtutum spiritalium sunt perfectione sublimes, nihilque a Domino terrenum, sed sola aeternae salutis gaudia sibi suisque requirunt. Numerus enim centenarius, qui de laeva transfertur ad dexteram, in coelestis vitae significatione poni consuevit. Unde est quod arca Noe centum annis fabricatur (Gen. VI), Abraham centenarius filium promissionis accepit (Gen. XVII), sevit Isaac, et invenit in ipso anno centuplum (Gen. XXVI), atrium tabernaculi centum cubitos longum est (Exod. XXVII), in centesimo psalmo misericordia et iudicium Domino cantatur (Psal. C), et caetera hujusmodi. Talis ergo meriti viri pro his necesse est Domino supplicent, qui adhuc spiritu servitutis in timore premuntur, quatenus eis paulatim ad sublimiora provectoris, perfecta dilectio foras mittat timorem (I Joan. IV).

**HOMILIA XXXIX.
IN FERIA SEXTA POST DIEM CINERUM.**

LUC. VI, MATTH. V.

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: Diligite inimicos vestros; benefacite his qui vos oderunt, etc.

Quia dixerat supra quid ab inimicis pati possint, nunc qualiter ipsi cum eisdem inimicis agere debeant, ostendit. Multi autem putant sufficere virtutibus, non odisse inimicos; caeterum diligere plus praecipitur quam humana natura patiatur non videntes, quia et Moyses, Samuel et Stephanus pro inimicis orabant (Exod. 17; I Reg. 12; Act. VII), et mortuos David planxit inimicos (II Reg. I). Neque enim Dominus impossibilia, sed perfecta juberet: Non deficientes ergo dum tempus est, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. VI).

Benedicite maledicentibus vobis, orate pro calumniantibus vobis. Et haec se, sui que similes, egisse testatur Apostolus qui ait: Maledicimur, et benedicimus; blasphemamur, et obsecramus (I Cor. IV). Sed hic merito movet quomodo huic praecepto Domini non sit adversum, quod et in prophetis inveniuntur multae imprecationes adversus inimicos, quae maledictiones putantur, sicuti est illud: Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum (Psal. LXVIII), et caetera quae ibi dicuntur. Et Joannes Apostolus ait: Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis (I Joan. V). Ubi primo videndum quia prophetae per imprecationem quid esset futurum, cecinerunt, non optantis voto, sed spiritu praevidentis: qui maxime solent figura imprecantis futura praedicere; sicut figura praeteriti temporis ea quae ventura erant cecinerunt; deinde in apostoli verbis intelligendum esse quosdam fratres pro quibus orare nobis praecipitur, cum Dominus etiam pro persecutoribus nostris orare nos jubeat (Matth. V; Luc. VI). Quae solvi quaestio non potest, nisi fateamur

esse aliqua peccata in fratribus inimicorum persecutione graviora. Fratres autem Christianos significari, multis divinarum Scripturarum documentis probari potest. Peccatum ergo, fratres, ad mortem puto esse, cum post agnitionem Dei, per gratiam Domini nostri Jesu Christi quisque oppugnat fraternitatem, et adversus ipsam gratiam qua reconciliatus est Deo, invidentiae facibus agitatur. Peccatum autem non ad mortem est, si quisquam non amorem a fratre non alienaverit, sed officia fraternitatis debita per aliquam infirmitatem animi non exhibuerit. Quapropter et Dominus in cruce ait: Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt (Luc. XXIII; Act. VII). Nondum enim gratiae Spiritus sancti, participes facti, societatem sanctae fraternitatis inierant. Et B. Stephanus orat pro eis a quibus lapidatur, quia nondum Christo crediderant, neque adversus illam communem gratiam dimicabant. Et Apostolus Paulus propterea, credo, non orat pro Alexandro (II Tim. IV), quia jam frater erat, et ad mortem, id est, invidentiam, fraternitatem oppugnando peccaverat. Pro his autem qui non abruperant amorem, sed timore succubuerant, orat ut eis ignoscatur. Sic enim dicit: Alexander aerarius multa mala mihi ostendit, reddet illi Dominus secundum opera illius, quem et tu evita. Valde enim restitit nostris sermonibus. Deinde subjungit pro quibus orat, ita dicens: In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt, non illis imputetur. Ista differentia peccatorum Judam tradentem a Petro negante distinguit.

Si quis te percutit in maxillam, praebe et alteram. Non ait: Eum qui te percutit, noli tu percutere, quanquam hoc etiam magnum praeceptum sit, sed ait: Para te adhuc percuti. Quod ad misericordiam pertinere hi maxime sentiunt, qui eis quos multum diligunt tamquam filiis vel quibuslibet dilectissimis suis aegrotantibus serviunt, vel parvulis, vel phreneticis, a quibus multa saepe patiuntur, etsi eorum salus id exigat, praebent se etiam ut plura patiantur, donec vel aetatis, vel morbi infirmitas transeat.

Quos ergo Dominus medicus animarum curandis proximis instruebat, quid eos aliud docere posset, nisi ut eorum, quorum saluti consulere vellent, imbecillitates aequo animo tolerarent? Omnis namque improbitas ex imbecillitate animi venit, quia nihil innocentius est eo qui in virtute perfectus est. Multi autem alteram maxillam praebere noverunt, diligere vero illum a quo feriuntur ignorant. At vero ipse Dominus, qui utique praecepta quae docuit primus implevit, percutienti se in maxillam ministro sacerdotis non praebuit alteram, sed insuper dixit: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me caedis? (Joan. XVIII). Non tamen ideo paratus corde non fuit, non solum in alteram maxillam caedi pro salute omnium, sed etiam toto corpore crucifigi.

Et ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Quod de vestimento et tunica dictum est, non in eis solis, sed in omnibus faciendum est, quae aliquo jure temporaliter nostra esse dicimus. Si enim hoc de necessariis imperatum est, quanto magis superflua contemnere convenit.

Omni autem petenti te, tribue. Omni petenti, inquit, non omnia petenti, ut id des quod dare honeste et juste potes. Quid si enim pecuniam petat, quia innocentem conetur opprimere? Quid si postremo stuprum petat? Sed, ne multa persequar, quae sunt innumerabilia, id profecto dandum est, quod nec tibi nec alteri noceat, quantum sciri aut credi ab homine potest. Et cui juste negaveris quod petit, judicanda est ipsa justitia, ut non eam inanem dimittas. Ita omni petenti te tribues, quamvis non semper id quod petit tribues. Et aliquando melius aliquid tribues, cum petentem injusta correxeris.

Et qui aufert quae tua sunt, ne repetas. De veste, domo, fundo, jumento, et generaliter omni pecunia dicit. Utrum autem et de servis accipiendum sit, magna

quaestio est; non enim Christianum oportet sic possidere servum, quomodo equum aut argentum. Quamquam fieri possit ut majore pretio valeat equus quam servus, et multo magis aliquid aureum vel argenteum. Sed ille servus si rectius et honestius, et ad Deum colendum accommodatius abs te domino educatur aut regitur, quam ab illo potest qui eum cupit auferre, nescio utrum quisquam dicere audeat ut vestimentum eum debere contemni. Hominem namque homo tamquam seipsum diligere debet, cui ab omnium Domino etiam ut inimicos diligat imperatur.

Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter. Quia charitas patiens est, benigna est (I Cor. XIII), non tantum injurias inimici fortissime suffert, sed amici quoque gratiam benignissime praevenit. Nam redamare amantem, cunctos natura docuit; non amantem vero beneficiis ad amorem cogere Christi solum doctrina perfectos instituit; qui cum nos priores prout nobis fieri velimus aliis facere juberet (Luc, VI; Tob. IV; Matth. VII), eundem mox sensum latius astruendo firmavit, dicens:

Et si diligitis eos qui vos diligunt, quae vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se diligunt, etc. Si etiam peccatores, publicani et ethnici, erga dilectores suos natura duce norunt esse benefici, quantum vos, inquit, quibus ut gradus professionis eximior, ita cura necesse est sit virtutis uberior, latioris sinu dilectionis amplecti debetis etiam non amantes? Unde quaesitu dignum videtur, quomodo cum Dominus eos qui diligentes se solum diligunt, beneficientibus sibi benefaciunt, amicis fenerantur, non modo perfectam non habere charitatem, verum peccatoribus aequiparari testetur, ille pectoris dominici recubitor Epistolam de Dei et proximi dilectione consummans, non uspiam inimicos monuerit esse diligendos, sed absolute dixerit: Quia si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas Dei in nobis perfecta est (I Joan. IV). Quod si quem movet, sciat eum

non de inimicorum amore tacuisse, sed et illos fratrum nomine comprehendisse, fratremque amoris intuitu diligi, et pro eis praecepisse orari, scilicet ut non semper inimici remaneant, sed resipiscant a diaboli laqueis, nobisque germano foedere socientur. Nec durum videatur quod nondum credentes, propter spem tamen credendi fratres appellari posse dicimus. Nam idem Joannes eos etiam filios Dei vocitare legitur: Quia Jesus, inquit, moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed ut filios Dei qui erant dispersi, congregaret in unum (Joan. XI). Quamdiu enim dispersi, nondum filii sunt Dei, sed conveniendo in unum, jam efficiuntur filii.

HOMILIA XL. SABBATO POST CINERUM DIEM.

MARC. VI, MATTH. XIV.

In illo tempore, cum sero esset factum, erat navis in medio maris, et Jesus solus in terra, etc.

Labor discipulorum in remigando, et contrarius eis ventus, labores sanctae Ecclesiae varios designat, quae inter undas saeculi adversantis, et immundorum flatus spirituum ad quietem patriae coelestis quasi ad fidam littoris stationem pervenire conatur. Ubi bene dicitur: Quia navis erat in medio mari, et ipse solus in terra, quia nonnumquam Ecclesia tantis gentilium pressuris non solum afflicta, sed et foedata est, ut si fieri posset, Redemptor ipsius eam prorsus deseruisse ad tempus videretur. Unde est illa vox ejus, inter undas procellasque tentationum vertentium deprehensae, atque auxilium protectionis illius gemebundo clamore quaerentis: Ut quid, Domine, recessisti longe? Despicias in opportunitatibus, in tribulatione (Psalm. IX). Quae pariter vocem inimici persequentis exponit, in sequentibus psalmi subjiciens: Dixit enim in corde suo, Oblitus est Deus,

avertit faciem suam ne videat usque in finem. Verum ille non obliviscitur orationem pauperum, neque avertit faciem suam a sperantibus in se: quin potius et certantes cum hostibus ut vincant adjuvat, et victores in aeternum coronat. Unde hic quoque aperte dicitur: Quia vidit eos laborantes in remigando. Videt quippe Dominus laborantes in mari, quamvis ipse positus in terra: quia etsi ad horam differre videatur auxilium tribulatis impendere, nihilominus eos ne in tribulationibus deficient, suae respectu pietatis corroborat, et aliquando etiam manifesto adjutorio victis adversitatibus, quasi calcatis sedatisque fluctuum voluminibus, liberat, sicut hic quoque subsequenter insinuatur, cum dicitur:

Et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos, ambulans super mare. Stationes et vigiliae militares in terna horarum spatia dividuntur. Quando ergo dicit, quarta vigilia noctis venisse ad eos Dominum, ostendit tota nocte periclitatos, et extremo noctis tempore eis auxilium praebitum. Laborabant ergo toto noctis opacae tempore, sed diluculo appropinquante, et lucifero solis dieique exortum promittente, venit Dominus, et superambulans tumida freti terga comprimit: quia cum pressuris obsita fragilitas humana pusillitatem virium suarum considerat, nihil erga se aliud quam tenebras angustiarum, et aestus cernit hostium confligentium. Cum vero mentem ad superni lumen praesidii, et perpetuae dona retributionis erexerit, quasi inter umbras noctis repente ortum luciferi conspicit, qui diem proximum nuntiet. Lucifer namque cum plurimum tres horas noctis, id est, totam vigiliam matutinam, illuminare perhibetur. Aderitque Dominus qui sopitis tentationum periculis, plenam liberatis fiduciam suae protectionis attribuat. Sequitur:

Et volebat praeterire eos. At illi ut viderunt eum super mare ambulantem, putaverunt phantasma esse, et exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, et conturbati

sunt. Adhuc haeretici putant phantasma fuisse Dominum, nec veram assumpsisse carnem de Virgine. Denique Theodorus Pharanitanus episcopus [haereticus], ita scripsit, corporale pondus non habuisse secundum carnem Dominum, sed absque pondere et corpore super mare deambulasse. At contra fides catholica, et pondus secundum carnem habere eum praedicat, et onus corporeum, et cum pondere atque onere corporali incedere super aquas non infusis pedibus. Nam Dionysius egregius inter ecclesiasticos scriptores, in opusculis de divinis Nominibus hoc modo loquitur: Ignoramus enim qualiter de virgineis sanguinibus alia lege praeter naturalem formabatur, et qualiter non infusis pedibus corporale pondus habentibus et materiale onus, deambulabat in humidam et instabilem substantiam. Quomodo autem volebat Dominus eos praeterire tamquam alienos, ad quos de periculo naufragii liberandos advenerat, nisi ut ad horam turbati et paventes, sed continuo liberati, amplius ereptionis suae miraculum stuperent, ac majores ereptori suo gratias referrent? Quia et in tempestatibus passionum, quae pro constantia fidei a perfidis ingeruntur, talis nonnumquam provisio divinitus ostenditur. Saepe enim ita fideles in tribulatione positos superna pietas deseruisse visa est, ut quasi laborantes in mari discipulos praeterire Jesus voluisse putaretur. Unde est et illud in Psalmista Ecclesiae, in martyrii certamine desudantis: Quare mei oblitus es? Quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? Dum confringuntur omnia ossa mea, etc. (Psal. XLI). Sed dicunt inimici terrentes, Ubi est Deus eorum? quasi naufragium fessis minitantes apostolis. Dicit ipse Deus eorum: Cum transieris per aquas, tecum ero, et flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non combureris, et flamma non ardebit in te (Isai. XLIII). Unde hic quoque recte subjungitur:

Et statim locutus est cum eis, et dixit illis: Confidite, ego sum, nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, et cessavit ventus. Prima trepidantium et periclitantium subventio est, incussum cordibus expellere timorem; secunda, tempestatum furias suae praesentiae virtute compescere. Nec mirandum si ascendente in naviculam Domino ventus cessavit. In quocumque enim corde Deus per gratiam sui adest amoris, mox universa vitiorum et adversantis mundi, sive spirituum malignorum bella compressa quiescunt.

Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerant de panibus: erat enim cor illorum obcaecatum. Dominus quidem et in miraculo panum, quod esset conditor rerum ostendit: et in ambulando super undas, quod haberet corpus ab omni peccatorum gravedine liberum, edocuit; et in placando ventos, undarumque rabiem sedando, quod elementis dominaretur, monstravit: sed carnales adhuc discipuli necdum hunc Deum esse cognoscunt. Et quidem virtutum magnitudinem stupebant, necdum tamen in eo veritatem divinae majestatis cognoscere valebant.

Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum: et percurrentes universam regionem illam, coeperunt in grabatis eos qui se male habebant circumferre, ubi audiebant eum esse. Cognoverunt eum rumore, non facie: vel certe pro signorum magnitudine quae patrabat in populis, etiam plurimis vultu notus erat. Et vide quanta fides sit hominum terrae Genezareth, ut non praesentium tantum salute contenti sint, sed mittant ad alias per circuitum civitates, quo omnes currant ad medicum.

Et quocumque introibat in vicos, vel in villas, aut in civitates, in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent: et quotquot tangebant eum, salvi fiebant. Qui mali se

habent, non tangant corpus Jesu, neque totum vestimentum ejus, sed extremam fimbriam; et quicumque tetigerint, sanabuntur. Fimbriam vestimenti ejus, minimum mandatum intellige: quod qui transgressus fuerit, minus vocabitur in regno coelorum, vel assumptionem carnis, per quam venimus ad Verbum Dei, et illius postea fruimur majestate (Matth. V.)

HOMILIA XLI. IN DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMAE.

LUC. IV, MATTH. IV, MARC. I.

In illo tempore, regressus Jesus a Jordane, et agebatur in spiritu in deserto, etc.

Jesus autem plenus Spiritu sancto regressus est ab Jordane, et agebatur in spiritu in desertum diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. Haec baptizato Domino confestim facta, Matthaeus Marcusque designant. Quorum unus, descripto ejus baptismo, mox ita subjunxit: Tunc Jesus ductus est in desertum a spiritu, ut tentaretur a diabolo (Matth. IV). Alter ita: Et statim spiritus expulit eum in desertum, et erat ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et tentabatur a Satana (Marc. I). Verum ne cui veniret in dubium, a quo eum spiritu ductum sive expulsum dicerent in desertum, consulte Lucas primo posuit quia Jesus plenus Spiritu sancto regressus est ab Jordane: ac deinde intulit, Agebatur in spiritu in desertum: ne quid contra eum valuisse spiritus putaretur immundus qui plenus Spiritu sancto quo volebat gradiendo, quaeque volebat agebat. Nam et infra ubi manifeste a diabolo assumptus sive statutus asseritur, non ejus imbecillitas, sed inimici superbia, qui voluntatem Salvatoris necessitatem putat, arguitur. Non ergo virtute spiritus mali Jesus agitur in desertum, sed voluntate sui spiritus boni locum

certaminis, quo adversarium sternat, de victoria certus ingreditur. Ubi nobis pariter ordinem recte conversandi praemonstrat, ut post acceptam videlicet in baptismo remissionem peccatorum, Spiritusque sancti gratiam, arctius contra novas antiqui hostis insidias accingi, mente saeculum deserere, et quasi manna deserti sola aeternae vitae gaudia discamus esurire.

Et nihil manducavit in illis diebus: et consummatis illis, esuriit. Quadragesima jejuniorum habet auctoritatem, et in veteribus libris ex jejunio Moysi et Eliae (Exod. XXXIV, II Reg. XIX), et ex Evangelio, quia totidem diebus Dominus jejunavit, demonstrans Evangelium non dissentire a lege et prophetis. In persona quippe Moysi lex, in persona Eliae prophetae accipiuntur: inter quos in monte gloriosus apparuit, ut evidentius emeretur quod de illo dicit Apostolus: Testimonium habens a lege et prophetis (Act. XXVIII). In qua autem parte anni congruentius observatio Quadragesimae constitueretur, nisi confinis atque contigua dominicae passionis, quia in ea significatur haec vita laboriosa cui opus est continentia ut ab ipsius mundi amicitia jejunetur. Aliter, jejunavit Dominus cum tentaretur ante mortem, cibo adhuc indigens. Manducavit autem et bibit cum glorificaretur post resurrectionem, jam cibo non indigens. Hic enim ostendebat in se laborem nostrum, illic autem in nobis suam consolationem, quadragenis diebus utrumque definiens. Quo numero quadragesima hujus saeculi significare videtur excursus in his qui vocantur per gratiam ad eum, qui non venit legem solvere, sed adimplere (Matth. V). Decem namque praecepta sunt legis jam gratia Christi diffusa per mundum, et quadripartitus est mundus, et decem quadruplicata quadraginta faciunt. Quoniam qui redempti sunt a Domino, de regionibus congregavit eos, ab oriente et occidente, et aquilone et mari (Psal. CVI). Jejunans itaque quadraginta diebus ante mortem carnis velut clamabat: Abstinete vos a desideriiis hujus saeculi (I Petr. II).

Manducans autem et bibens quadraginta diebus post resurrectionem carnis velut clamabat: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi (Matth. XXVIII, I Cor. IX). Jejunium quippe est in tribulatione certaminis, quoniam qui in agone est, ab omnibus abstinens est: cibus autem in spe pacis, quae perfecta non erit, nisi cum corpus nostrum, cujus exspectamus redemptionem, induerit immortalitatem, quod nondum adipiscendo gloriamur, sed sperando jam pascimur. Utrumque Apostolus simul nos agere ostendit, dicens: Spe gaudentes, in tribulatione patientes (Rom. XII). Tamquam illud esset in cibo, hoc in jejunio. Simul enim cum viam Domini carpimus, et a vanitate praesentis saeculi jejunamus, et futuri promissione reficimur, hic non apponentes cor, illic pascentes sursum cor. Quod autem Dominus consummatis jejunii diebus esuriit, cum de Moyse vel Elia jejunantibus nihil tale sit scriptum, ideo factum est ne ab eo tentando pavens hostis aufugeret, quem cum tot signis coelestibus praeconatum, tum etiam viris excellentissimis in abstinendo videret aequatum. Esuriit enim humilis Deus homo, ne inimico innotescat sublimis homo Deus.

Dixit autem illi diabolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Antiquus hostis Redemptorem humani generis, debellatorem suum, in mundum venisse cognovit. Unde et per obsessum hominem dixit: Quid nobis et tibi, Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? (Matth. VIII.) Qui tamen prius cum hunc passibilem cerneret, cum posse mortalia perpeti humanitatis videret, omne quod de ejus divinitate suspicatus est, ei fastu suae superbiae in dubium venit. Nihil quippe nisi superbum sapiens, dum esse hunc humilem conspicit, Deum esse dubitavit; unde ad tentationum se argumenta convertit, sed non sicut nos, qui puri homines sumus, irruente saepe tentatione concutimur, ita Redemptoris nostri anima tentationis est necessitate turbata. Hostis namque noster etsi in excelsum montem eum permissus assumpsit, si daturum

se regna mundi perhibuit, si quasi in panem vertendos lapides ostendit, mentem tamen Mediatoris Dei et hominum tentatione quassare non valuit. Sic enim dignatus est haec exterius cuncta suscipere, ut tamen ejus mens interius divinitati suae inhaerens inconcussa permaneret. Qui et si quando turbatus spiritu infremuisse dicitur (Joan. XI), ipse divinitus disponebat quantum ipse humanitus turbaretur.

Et respondit ad illum Jesus: Scriptum est (Deut. VIII) quia non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei. Ideo sic respondit Dominus, quia propositum ei erat humilitate diabolum vincere, non potentia. Simulque animadvertendum quod nisi jejunare coepisset Dominus, tentandi occasio non fuisset diabolo, secundum illud: Fili, accedens ad servitum Dei, praepara animam tuam ad tentationem (Eccles. II). Sed et ipsa responsio Salvatoris hominem fuisse indicat, qui tentatus est: Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei. Si quis ergo non vescitur verbo Dei, iste non vivit. Aliter, hostis noster adhuc in hac vita nos positos, quanto magis nos sibi rebellare conspicit, tanto amplius expugnare contendit; eos enim pulsare negligit quos quieto jure possidere se sentit. Contra nos vero eo vehementius incitatur, quo ex corde nostro quasi ex jure propriae habitationis expellitur. Hoc enim in seipso Dominus sub quadam dispensatione figuravit, qui diabolum non nisi post baptismum se tentare permisit, ut signum nobis quoddam futurae conversationis innueret, quod membra ejus postquam ad Deum proficerent, tunc acriores tentationum insidias tolerarent.

Et duxit illum diabolus, et ostendit illi omnia regna orbis terrae, in momento temporis. Cum ductus a diabolo Deus homo narratur, mens refugit, humanae hoc audire aures expavescunt: cui tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo et alia facta pensamus. Certe iniquorum omnium diabolus caput est, et hujus capitis

membra sunt omnes iniqui. Quid ergo mirum si se permisit ab illo in montem duci, qui se pertulit etiam a membris illius crucifigi? Non est ergo indignum Redemptori nostro, quod tentari voluit, qui venerat occidi. Justum quippe erat ut sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Bene autem in momento temporis saecularia et temporalia monstrantur. Non enim tam conspectus celeritas indicatur, quam caducae fragilitas potestatis exprimitur. In momento enim cuncta illa praetereunt, et saepe honor saeculi abiit antequam venerit. Quid enim saeculi potest esse diuturnum, cum ipsa diuturna non sint saecula?

Et ait ei: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum, quia mihi tradita sunt, et cui volo do illa: tu ergo procidens si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Arrogans et superbus etiam hoc de jactantia loquitur, non quod in toto mundo habeat potestatem, ut possit omnia regna dare diabolus, cum sciamus plerosque sanctos viros a Deo reges factos. Si, inquit, procidens adoraveris coram me. Ergo qui adoraturus est diabolum, ante corruit.

Et respondens Jesus dixit illi: Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies (Deut. VI, X). Dicens diabolus Salvatori: Si procidens adoraveris me, e contrario audit quod ipse magis adorare eum debeat Dominum et Deum suum. Quaerit forte aliquis quomodo conveniat quod hic praecipitur Domino soli serviendum, Apostoli verbo, qui dicit: Sed per charitatem servite invicem (Galat. V). Sed huic facile Graecae linguae, ex qua Scriptura translata est, origo satisfacit, in qua servitus duobus modis ac diversa significatione solet appellari. Dicitur enim ---, dicitur et ---. Sed dulia intelligitur servitus communis, hoc est, sive Deo, sive homini, sive cuilibet rerum natura exhibita; a qua etiam servus, id est, ---, Graece nomen accipit. Latria autem

vocatur servitus illa, quae soli divinitatis cultui debita, neque ulli est participanda creaturae. Unde et idololatrae nuncupantur hi qui vota, preces et sacrificia, quae uni Deo debuerant, idolis impendunt. Jubemur ergo per charitatem servire invicem, quod est Graece ---, jubemur uni Deo servire, quod est Graece ---. Unde dicitur: Et illi soli servies, quod est Graece ---. Et iterum: Nos enim sumus circumcisio, Spiritui Dei servientes (Philip. III), quod est in Graeco ---.

Et duxit illum in Jerusalem, et statuit eum super pinnam templi. Ut quem gula vel avaritia superare non poterat, tentet et vana gloria, si forte illum vel ipsa victoriae suae jactantia dejicere queat.

Et dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. In omnibus tentationibus hoc agit diabolus, ut intelligat si Filius Dei sit; sed Dominus sic responsionem temperat, ut eum relinquat ambiguum. Mitte te deorsum. Vox diaboli qua semper omnes deorsum cadere desiderat. Mitte te, inquit: persuadere potest, praecipitare non potest.

Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te, ut conservent te, et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum (Psal. XC). Hoc in nonagesimo psalmo legimus. Verum ibi non de Christo, sed de viro sancto prophetia est. Male ergo interpretatur Scripturas diabolus. Certe si vere de Salvatore scriptum noverat, debuerat illud dicere, quod in eodem psalmo contra se sequitur: Super aspidem et basiliscum ambulabis, et conculcabis leonem et draconem. De angelorum auxilio quasi ad infirmum loquitur, de sui conculcatione quasi tergiversator tacet.

Et respondens Jesus, ait illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum (Deut. VI). Falsas de Scripturis diaboli sagittas veris Scripturarum frangit clypeis. Et notandum quod necessaria testimonia de Deuteronomio

tantum protulerit, ut secundae legis sacramenta monstraret. Non tentabis, inquit, Dominum Deum tuum. Suggerebatur enim tamquam homini, ut signo aliquo exploraret ipse quantus esset, id est, quam multum apud Deum posset, quod vitiose fit cum fit. Pertinet namque ad sanam doctrinam, quando habet quod faciat homo, non tentare Dominum Deum suum. Neque enim et ipse Salvator non poterat tueri discipulos suos, quibus tunc ait: Si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam (Matth. X; Joan. X). Cujus rei prior exemplum praebuit; nam cum potestatem haberet ponendi animam suam, nec eam poneret nisi cum vellet, in Aegyptum tamen infans portantibus parentibus fugit (Matth. II). Et ad diem festum non evidenter, sed latenter ascendit (Joan. VII), cum alias palam loqueretur Judaeis irascentibus, et de inimicissimo animo audientibus, nec tamen valentibus in eum mittere manus, quia nondum venerat hora ejus (Ibid). Quia ergo palam docendo et arguendo, et tamen inimicorum rabiem valere in se aliquid non sinendo Dei demonstrabat potestatem, idem tamen fugiendo et latendo hominis instruebat infirmitatem, ne Deum tentare audeat, quando habet quod faciat, ut quod cavere oportet evadat.

Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque ad tempus. Vides ipsum diabolum non esse in studio pertinacem, cedere verae solere virtuti. Et si invidere non desinat, tamen instare formidat, quia frequenter refugit triumphari. Audito itaque Dei nomine, recessit, inquit, usque ad tempus. Postea enim non tentaturus, sed aperte pugnaturus advenit. Quamvis saepe antiquus hostis postquam menti nostrae tentationum certamen inflixerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut illatae malitiae finem praebeat, sed ut corda quae per quietem secunda reddiderit, repente rediens facilius inopinatus irrumpat. Notandum autem quod, tribus solum tentatoris fraudibus expositis, omnem tentationem dicit esse consummatam, quia, videlicet, his omnium vitiorum origines amplectuntur et fontes, Joanne

attestante, qui ait: Quia omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae. Et in evangelica parabola tribus solum reprobi negotiis ab aeternae vitae dapibus excluduntur. Primus, inquit, dicit: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam. Et alter dixit: Juga boum emi quinque, et eo probare illa (Luc. XIV). Et alius dixit: Uxorem duxi, ideo non possum venire. Uxoris quippe appetitus sicut et gula ad concupiscentiam carnis pertinet. Villae emptio quae avaritia non caret, ad superbiam vitae respicit. Probatio quinque jugorum, id est, corporalium rerum curiositas, quae est vana gloria, ad concupiscentiam refertur oculorum. Nam per oculos maxime curiositas praeualet. Et his quidem Dominus quasi fortior facie ad faciem tentatur; nos vero cum et ipsi, percepto baptisate gratia Spiritus, eremum virtutum adimus, cum jejunium quadragesimale suscipimus, id est, ab illecebris saecularibus toto vitae nostrae tempore continere disponimus, vel tacitis appetimur insidiis, vel aliquando etiam proximi ore pulsamur. Qui cum blandiens dicit: Homo fortis es, manduca et bibe, et similis mane, videndum est ne nobis serpentis antiqui nescius venena propinet, dicendumque: Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei (Deut. VIII). Verum multi, concupiscentia carnis devicta, mox avaritia pulsantur, et aliquoties etiam superantur, adeo ut pro oblatiis muneribus diabolum adorare non metuant. Quorum ubi plurimi continentiam laudant, majores etiam personae honorant, dona tribuunt, fit ut voluptatum victores philargyria vincantur; et crescente per tempus insania, divites quosque, quos per aperta facinora daemone plenos agnoscunt, non modo non exsecrantur et arguant, sed et flexa cervice adorent et suspiciant. Unde dicit Apostolus avaritiam esse simulacrorum servitutem (Coloss. III). Qui si et hanc Salvatoris exemplo triumpharint, Dominum videlicet Deum suum adorando, et pro aeternis gaudiis illi soli serviendo, aderit et tertia vanae gloriae vestis, quae vitiorum praecedentium

victores de suis viribus extollat, ut quasi in virtutum culmine positos ulterius se jam cadere non posse praesumat. Et hoc plane curiosis oculis Deum tentare est, de suis quempiam meritis gloriari; contra hoc quod fidem discipulis augens, ait: Cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quae debuimus facere, fecimus, (Luc. XVII). Qui cum alibi praeciperet ne justitiam nostram coram hominibus faciamus, in ejusdem definitione jejunium tantum, eleemosynam atque orationem subjunxit (Matth. VI): triplici, scilicet, hostis telo totidem arma defensionis opponens, ut jejunio concupiscentia carnis, eleemosynis avaritia, precibus jactantia pellatur meritorum.

**HOMILIA XLII.
IN FERIA TERTIA
PRIMAE HEBDOMADIS QUADRAGESIMAE.**

MATTH. XXI.

In illo tempore, cum intrasset Jesus Hierosolymam, commota est universitas, etc

Dominus et Deus, auctor et reparator humani generis Christus, ante mundi constitutionem praelegerat cum Patre, et quando, et ubi pateretur pro salute hominum. Impleta ergo hujus temporis plenitudine, instante jam passione, appropinquare voluit loco passionis, ubi inveniri posset ab his per quos eadem passio erat celebranda, ne quasi refugiens mortem aestimaretur. Non enim metuebat mortem, sed potestate imperabat morti. Ait ergo evangelista:

Quia cum intrasset Jesus Hierosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic? Ad ingressum Salvatoris commota est civitas, admirata est populi frequentia, ignorans Domini intrantis virtutem atque

potentiam. Simile quid et in ejus ascensione de angelis legimus, qui dum triumphali pompa ascendentem cernerent, et carnem jam glorificatam ad coelos vehentem, admirantes dicebant: Quis est iste rex gloriae? Notandum vero quod ante sex Paschae, sicut alius Evangelista dicit, venit Dominus Bethaniam, ubi Lazarum suscitaverat, atque in crastinum asino sedens, turbis divinas laudes acclamantibus Hierosolymam ingressus est, quod olim in paschali agno mystice fuit praesignatum. Scriptum namque est in lege: Decima die mensis primi tollat unusquisque agnum per familias et domos suas, et servabitis eum usque ad quartum decimum diem mensis hujus, immolabitque eum omnis multitudo filiorum Israel usque ad vesperam (Exod. XII). Ergo sciendum hanc de Paschali agno prophetiam, Dominus Jesus decima die primi, hoc est, ante quinque dies Paschae, civitatem Hierosolymam ingressus, conjurante adversus se seniorum principumque concilio, praestolabatur horam qua pro mundi salute Deo Patri se in odorem suavitatis hostiam offerret.

Populi autem dicebant: Hic est Jesus a Nazareth propheta. Superbis Judaeis quisnam esset, qui cum tanta gloria civitatem intrabat, interrogantibus, simplex turba quod noverat, fatebatur. Hic est, inquit, Jesus propheta. Prophetam appellabant, quia errabant, et quid dicerent ignorabant. Nesciebant enim eum Deum aut Dei Filium appellare, sed error eorum perfecta scientia plenus erat. Nam Moyses de eo dixerat: Prophetam vobis suscitabit Dominus de fratribus vestris, illum audietis tamquam me. Et ipse de se loquitur: Non capit perire prophetam extra Hierusalem (Luc. XIII). Ita vero accipiendus est propheta, ut sit Dominus prophetarum, sicut est rex regum, et Dominus dominantium.

Et intravit Jesus in templum. Quod Dominus in civitatem ingressus, primo templum adiit, formam religiosae conversationis, quam sequi debeamus,

ostendit. Cum enim oppidum vel castellum, sive aliquem locum, ubi domus orationis Deo sit consecrata, ingredimur, prius ad illum festinare debemus, et postquam nos per orationis studia Deo commendaverimus, sic demum ad ea, quae necessitas fragilis vitae exigit, peragenda negotia potius accedamus.

Et coepit eijcere vendentes in illo et ementes, et mensas nummulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit. Inter omnia miracula, quae Dominus in mundo corporaliter gessit, hoc praecellentissimum et maximum est. Plus enim fuit (ut dicit B. Hieronymus) hoc, quod unus homo inermis multa millia armatorum de templo ejecit, quam quod Lazarum quatruiduanum a mortuis suscitavit. Fulgor enim divinitatis resplendebat in aspectu humanitatis, atque ideo videntes insolitam claritatem in facie hominis radiantem, intuentes terga caedenti dabant, et resistere non audebant.

Et dicit eis, Scriptum est: Domus mea, domus orationis vocabitur. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Domus illa Dei ad hoc a Salomone primum, et postea Jesu sacerdote et Zorobabel constructa fuerat, non quod Deus in manufactis templis habitet, sed ut ibi nomen ejus invocetur: ibique devotae plebis orationes audiret, vota suscipere, munera et oblationes acceptaret. Sed illi eam speluncam latronum fecerant, quia ad hoc in templo residebant, ut aut non dantes munera corporaliter punirent, aut dantes spiritaliter necarent. Legis siquidem praeceptum erat, ut ter in anno convenirent omnes ex diversis regni Judaici partibus, ad augustissimum et sanctissimum in orbe templum, in Pascha, videlicet, Pentecoste et Scenopegia; et ejusdem legis praeceptum erat, ne vacui in conspectu Domini apparerent. Et plerumque contingebat ut qui de remotioribus partibus veniebant, non haberent quod in sacrificio Domini offerrent, quia ad longitudinem itineris

secum pecora sua adducere non valebant. Proinde sacerdotes habebant pinguissima animalia, quae usus sacrificii exposcit, et ea non habentibus vendentes, accepta pecunia, rursus empta suscipiebant, hoc modo praedam de simplici populo facientes. Verum erant quidam ita pauperes, qui etiam sumptibus et victu indigebant, et non solum hostias, nec eas unde emerent, habebant. Ad hoc idem sacerdotes nummularios in templo statuerunt, qui mutuam eis sub hac occasione pecuniam darent. Sed quia lex usuras prohibuerat, nec aperte eis duplicatam pecuniam exigere poterant, excogitaverunt rursus aliam fraudem, ut pro usuris reciperent varias species munerum, uvam passam, videlicet, et diversi generis poma, ut quod in nummo non licebat, in his rebus exigere, quae nummis emuntur: hos appellabant ipsi proprio sermone collybistas, qui collubia, id est, vilia munuscula dabant, quae Graece tragemata, Latine bellaria dicuntur. Istiusmodi negotiationes et fraudes cernens Dominus in domo Patris sui fieri, sicut beatus Joannes dicit; facto flagello de resticulis, innumeram multitudinem de templo ejecit. Attendant istud Ecclesiae sacerdotes, et caveant ne domum Dei in speluncam latronum vertant. Latro enim est, qui lucra de regione sectatur, et ex cultu sanctitatis studet occasione negotiationis. Proinde metuendum est illis, ne sicut illi de templo materiali ejecti sunt, ita isti de templo spiritali ejiciantur. Quotidie enim Dominus domum Patris sui, sanctam, videlicet, Ecclesiam, intrat, et occupatos lucris turpibus ejecit, atque unius criminis habere vendentes pariter et ementes. Vendentes enim sunt, qui sacros ordines ad praemium largiuntur; ementes vero, qui pro justitia pecuniam tribuunt, et dato pretio patronis emunt peccatum. Notandum vero quod dicitur: Mensas nummulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit. Quid enim per mensas nummulariorum, nisi altaria intelliguntur, quae per avaritiam malorum sacerdotum mensae efficiuntur nummulariorum? quid vero per cathedras vendentium columbas, nisi magistralis

dignitas in Ecclesia accipitur, quae et ipsa cum ad lucra deflexerit, ad nihilum redigitur? Quid vero per columbas, nisi Spiritus sanctus accipitur, qui super Dominum baptizatum in columbae specie apparuit? Qui autem sunt qui columbas vendunt, nisi hi qui Spiritum sanctum per manus impositionem ad praemium tribuunt? Hinc et sacri canones simoniacam haeresin anathematizant, et sacerdotio privari praecipiunt eos qui pro spiritali gratia impensa quaerunt pretium. Moraliter: Sicut in civitate templum caeteris aedificiis praeeminet, ita in plebe fidelium vita religiosorum. Templum ergo Dei est ipsa mens fidelium, dicente Apostolo: Vos estis templum Dei, et Spiritus sanctus habitat in vobis. Haec igitur mens fidelis, si relicta innocentia in laesionem proximi perversas perfert cogitationes, spelunca utique latronum efficitur? nec jam domus orationis vocatur, sed latibulum latronum. Nam illud meditatur agere, unde proximo suo possit nocere. Non ergo sit in domo pectoris nostri negotiatio, non ementium vendentiumque commercia, ne iratus Jesus intret, et flagello districtae severitatis puniat concretas sordes suae mansionis.

Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo, et curavit eos. Ejectis indignis et profanatoribus templi, caecos et claudos mirabiliter sanavit, ut per hoc virtutis suae, suis adversariis daret iudicium, et vocem se laudantium puerorum, Hosanna in excelsis clamantium, tali testimonio confirmaret: ostendens opere quod illi vocibus consonabant, simul etiam visa Christi tanta potentia converterentur, et crederent. Ideo enim illis cernentibus caecos illuminavit, ut illi fidei lumen reciperent; ideo claudos direxit, ut isti claudicationem mentis abjicerent, et meliores pedes in recta operatione habere inciperent. Videntes autem pueros clamantes in templo: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, dixerunt:

Audis quid isti dicunt? Indigne ferentes, quod Christo quasi divinas laudes, et quae soli Deo conveniunt, acclamarent. Verum Dominus ita responsum suum ex omni parte praemunivit, et quod diceret, ita temperavit, ut nec calumniatoribus insidiis pateret, vel laudes illas, quae quasi a pueris errantibus sibi deferrentur, abjiceret. Non enim respondebat quod illi audire volebant: Bene dicunt pueri, juste de me sentiunt. Nec rursus ait: Erant pueri, debetis ignoscere inscitiae; sed respondit: Audio, sicque voces illorum testimonio Psalmographi confirmavit dicens: Numquid legistis: Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? Deus enim Pater ex ore infantium et lactentium laudem perfecit, quia per simplices et innocentes filio suo testimonium perhibuit, per quod inimicos suos Judaeos infestissimos persecutores, evidentissime confudit; et relictis illis, abiit foras in Bethaniam, quae domus obedientiae interpretatur. Quoniam primo monstrabatur quia synagogam erat relicturus, et ad domum obedientiae, hoc est, ad Ecclesiam gentium transiturus. Simul et illud intuendum, quod ita pauper erat, ut nec tugurium haberet; ita nulli adulabatur, ut in tanta urbe, tamque populosa a nemine reciperetur. Et die quidem in Hierusalem praedicabat, sero vero revertebatur Bethaniam, ubi erat amicus ejus Lazarus, cum Martha et Maria sororibus. Felices certe, multumque beati, qui Dominum hospitem habere meruerunt, cujus praesentia tristitia cuncta movebatur, salubria jucundaque omnia providebantur. Sed et illi nihilominus felicissimi summeque beatissimi, qui ita se ab omni malitia castos immunesque custodiunt, ut illos Dominus inhabitare, et apud eos manere dignetur. Hoc ergo votis sedulis, hoc sanctis desideriis exposcamus, ut ita in nobis universa vitia, et quidquid foedum, quidquid aspectibus suis est indignum, expurget, sic nos virtutum floribus exornet, quatenus penetrabilia cordis nostri aptissimum sibi habitaculum efficere dignetur, Dominus et Redemptor noster Jesus, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XLIII. IN EADEM FERIA.

MARC. XI, MATTH. XXI, LUC. XIX, JOAN. II.

In illo tempore, cum introisset Jesus in templum, coepit ejicere vendentes et ementes in templo.

Quod maledicendo ficum infructuosam per figuram fecit Dominus, hoc idem mox apertius ostendit ejiciendo improbos e templo. Neque enim aliquid peccavit arbor, quod esuriente Domino poma non habuit, quorum necdum tempus advenerat; sed peccavere sacerdotes, qui in domo Domini negotia saecularia gerebant, et fructum pietatis, quem debuerant, quemque in eis Dominus esuriebat, ferre supersederant. Arefecit Dominus arborem maledicto (Matth. XXI, Marc. XI), ut homines haec videntes sive audientes, multo magis intelligerent sese divino condemnandos esse iudicio, si absque operum fructu de plausu tantum sibi religiosi sermonis, velut de sonitu et tegumento blandirentur viridantium foliorum. Verum quia non intellexerunt, in ipsos consequenter distractionem merita ultionis exercuit, et ejecit commercia rerum humanarum de domo illa, in qua divinas tantum res agi, hostias et orationes Deo offerri, verbum Dei legi, audiri et decantari praeceptum erat. Et quidem credendum est quia ea tantum vendi vel emi repererit in templo, quae ad ministerium necessaria essent ejusdem templi, juxta hoc quod alias factum legimus, cum idem templum ingrediens invenit in eo vendentes et ementes, oves, et boves, et columbas (Joan. II). Quia nimirum haec omnia non nisi ut offerrentur in domo Domini eos qui de longe venerant ab indigenis comparare credendum est. Si ergo Dominus nec ea volebat venundari in templo, quem in templo volebat offerri, videlicet, propter studium avaritiae, sive fraudis, quod proprium solet negotiantium facinus, quanta putas

animadversione puniret, si invenisset ibi aliquos risui vel vaniloquio vacantes, aut alii cuilibet vitio mancipatos? Si enim ea quae alibi libere geri poterant, Dominus in domo sua temporalia negotia geri non patitur, quanto magis ea quae nusquam fieri licet plus coelestis irae merentur, si in aedibus Deo sacratis aguntur? Verum quia Spiritus sanctus in columba super Dominum apparuit, recte per columbas sancti Spiritus charismata signantur. Qui autem sunt in templo die hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt, per quam, videlicet, impositionem Spiritus sanctus coelitus datur? Columba ergo venditur, quando manus impositio, per quam Spiritus sanctus accipitur, ad pretium praebetur. Hinc est quod sacri canones simoniacam haeresim damnant, et eos sacerdotio privari praecipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quaerunt.

Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum. De vasis dicit illis quae mercandi gratia inferebant. Caeterum absit ut vasa Deo dicata Dominus ejiceret de templo, vel introferri prohiberet in templum, ubi futuri sui examinis insigne praetendit exemplum; sed potius immunda et profana eliminat vasa de templo, ac ne amplius inferantur, prohibet, quando non solum de Ecclesia omnes repellit ac deturbat reprobos, verum etiam ne ultra ad turbendam Ecclesiam intrent, aeterno eos verberare compescit. Sed et in praesenti haec est vera domus Domini, id est, cordis fidelium purificatio, ut non tantum peccata, quae inerant, divinitus immissa compunctio tollat, sed etiam ne haec ultra repetant, divina in eis gratia perseverans adjuvet.

Et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est: Quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus? (Isai. LVI.) Omnibus, inquit, gentibus, non uni genti Judaicae, nec in uno Hierosolymae urbis loco, sed in toto orbe terrarum, et nequaquam taurorum et hircorum et arietum, sed orationis.

Vos autem fecistis eam speluncam latronum (Jerem. VII). Qui ad accipienda munera in templo residebant, profecto quin quibusdam non dantibus laesiones exquirent, dubium non erat. Domus ergo orationis spelunca latronum facta fuerat, quia ad hoc in templo assistere noverant, aut non dantes munera studerent corporaliter persequi, aut dantes spiritaliter necare. Templum quoque et domus Dei, est ipsa mens atque conscientia fidelium, quae si quando in laesione proximi perversas cogitationes profert, quasi in spelunca latronum resident. Et simpliciter gradientes interficiunt, quando in eos qui in nullo rei sunt laesionis gladios defigunt. Mens enim fidelium non jam domus orationis, sed spelunca latronum est, quando, relicta innocentia et simplicitate sanctitatis, illud conatur agere, unde valeat proximis nocere.

**HOMILIA XLIV.
IN FERIA QUARTA
PRIMAE HEBDOMADIS QUADRAGESIMAE.**

MATTH. XII, MARC. VIII, LUC. XI.

In illo tempore accesserunt ad Jesum Pharisei et Scribae, dicentes: Magister, volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis: Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonae prophetae. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, etc.

Narratur in superioribus, quomodo Dominus daemonicum, qui erat caecus et mutus triplici miraculo sanaverat. Sed Scribae et Pharisei, qui ad hoc semper Domino adhaerebant, ut illius admiranda opera vel negarent, vel sinistra interpretatione depravarent, coeperunt blasphemantes dicere quod in Beelzebub principe daemoniorum ejiceret daemones. Contra quos

cum longa Dominus disputatione disseruisset, sicut nunc evangelista dicit, responderunt quidam de Scribis dicentes: Magister, volumus a te signum videre (Luc. XI). Sic in sanatione signa postulabant, quasi illa quae viderant non revera fuerint. Magistrum etiam sub dolo appellabant, cujus doctrinae aperta malitia repugnabant. Quae vero signa, vel unde postulaverint, alius evangelista apertius ostendit dicens: Volumus signum videre de coelo (Marc. VIII). Volebat igitur ut vel in morem Eliae ignem descendere praeciperet de coelo, vel etiam in similitudinem Samuelis aestivo tempore faceret mugire tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere (IV Reg. I; I Reg. XII); tamquam illa quae Dominus fecerat, non de coelo fuissent, sed opera potius Beelzebub. Sed qui illa calumniabantur quae prae manibus habebant, et sine utilitate sua vel fidei fieri sentiebant, multo magis illa calumniarentur, et dicerent haec non virtute Christi, sed variis aeris passionibus accidisse. Fortassis etiam dicturi erant, similiter magos multa in Aegypto signa fecisse de coelo (Exod. VII). Sunt qui dicunt illos petiisse a Domino, ut manna plueret de coelo (Exod. XVI), quia secundum alium evangelistam dixerunt: Quod signum ostendis nobis? Patres nostri manna manducaverunt in deserto (Joan. VI). Sed sive hoc sive illud petierint, intentione struendae calumniae absque dubio fecerunt. Verum videamus quid eis Dominus responderit.

Qui respondens, ait illis: Generatio mala et adultera signum quaerit. Egregie satis adulteram vocat generationem Judaeorum, quia legitimum virum dimiserat, et, juxta Ezechielis vaticinium, multis se amatoribus copulaverat (Ezech. XVI).

Et signum, inquit, non dabitur ei, nisi signum Jonae prophetae (Jonae II). Quia enim illi signum de coelo tentando petierant, respondit eis Dominus, non se signum de coelo eis daturum, quod indigni erant accipere, sed tale quale Jonas naufragus, et ceto sorbente voratus,

tamen Dei miseratione liberatus, et accepit et dedit. Non enim merebantur accipere signum divinitatis, sed humanitatis: passionis, non glorificationis. Discipulis vero suis Dominus signum dedit de coelo, quia ejus aeternae divinitatis gloriam, et prius in monte transfiguratus, et post in coelum ascendendo sublevatus ostendit.

Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus. Manifestissimum est ex hoc loco Jonam prophetam typum Domini Salvatoris gestasse. Jonas namque interpretatur columba, sive dolens: quae nomina utique competunt Redemptori, super quem baptizatum Spiritus sanctus in specie columbae descendit (Matth. III; Luc. III; Marc. I). Et de quo Isaias dicit: Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit (Isai. LIII). Jonas missus est ad praedicandum Ninivae, quae interpretatur speciosa; et Salvator ad salutem gentium missus est, ut, illis ad fidem conversis, sibi aptaret Ecclesiam, quam pretioso sanguine mundaret, et de turpi speciosam faceret. Piscis namque, qui Jonam voravit in pelago significat mortem quam Dominus pertulit in mundo. Jonas in ventre ceti fuit tribus diebus et tribus noctibus, sic et Christus in sepulcro jacuit tribus diebus, et totidem noctibus. Et sicut Jonas in ventre ceti non permansit, sed ejectus est in aridam, ita et Salvatoris nostri anima non est relicta in inferno, nec caro ejus vidit corruptionem (Psal. XV), sed per gloriam resurrectionis perductus est ad aridam immortalitatis. Quo exemplo declarat, juxta litteram, Judaeos, sicut Ninivitae quondam fuerant (Jonae III), gravibus peccatis fuisse obnoxios, et nisi poeniterent subversioni proximos. Verum sicut Ninivitis, ita quoque adhuc dari Judaeis tempus poenitentiae, nec eos debere desperare, si vellent poenitentiam agere. Oritur hoc loco non contemnenda quaestio, quare dicatur Dominus tribus diebus et tribus noctibus fuisse in corde terrae, cum, sicut Evangelium loquitur, Parasceve hora sexta sit crucifixus,

et circiter horam nonam, inclinato capite, emisit spiritum (Matth. XXVII; Luc. XXIII; Marc. XV; Joan. XIX), Sabbato in sepulcro quieverit, et prima Sabbati valde diluculo a mortuis surrexit. Sed hoc synecdochicōs accipiendum est, a parte, videlicet, totum. Nam si partem Parasceve cum praeterita nocte, qua comprehensus est, accipias, itemque Sabbatum nihilominus cum sua nocte, ut rursus noctem Dominicam cum eodem die quo illucescente surrexit, invenies profecto integrum triduum et tres noctes. Sciendum etiam quod dupla erit mors nostra: in anima, videlicet, et corpore. Domini vero mors simpla fuit, quia peccatum, quod est mors animae, non admisit, sicut et ejus resurrectio simpla exstitit. Dominus autem triginta sex horis jacuit in sepulcro: una, videlicet, die, et duabus noctibus. Duodecim vero horae diei ad viginti quatuor horas duarum noctium, simplum ad duplum sunt; et duodecim quidem horae diurnae simplae morti nostri Redemptoris conveniunt: viginti quatuor autem horae nocturnae, ad duplam nostram consentiunt mortem. Magno ergo sacramento una die et duabus noctibus jacuit in sepulcro, quia lucem simplae mortis suae tenebris duplae mortis nostrae adjunxit. Veniens enim ad nos, qui in morte carnis et spiritus eramus, unam suam, id est, carnis mortem pertulit, et duas nostras absolvit; simplam suam nostrae duplae contulit, et duplam nostram subegit.

Viri Ninivitae surgent in judicio cum generatione ista, et condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt in praedicatione Jonae (Jonae III). Condemnabunt Ninivitae gentem Judaeorum, non potestate, sed comparatione correctionis vitae; egerunt enim poenitentiam in praedicatione Jonae, quod quia Judaei ad praedicationem Domini non fecerunt, merito illorum comparatione damnabuntur. Et ecce plus quam Jonas, hic; Jonas enim paucis diebus praedicavit, Christus tribus semiannis; Jonas missus est ad Assyrios, qui barbari et increduli erant, Christus ad Judaeos, qui domestici et

populus Dei esse debuerant; ille exteris gentibus, iste civibus locutus est; Jonas tantum voce praedicavit, nihil signorum exhibuit. Christus tot miracula faciens ubique non recipiebatur, sed contra Beelzebub calumniam sustinebat. Plus ergo Jona hic (Luc. XI), hoc est, in medio vestrum, hic enim loci adverbium est.

Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, et condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis. Scriptura libri Regum fert quomodo regina Saba, gente sua et imperii dignitate relicta, per tot difficultates itineris venerit in Judaeam, volens audire sapientiam Salomonis, quodque multa munera ei obtulerit, sed plura receperit (III Reg. X; II Par. IX). Juste ergo Judaeos in iudicio condemnabit, quia ipsa a finibus terrae requisivit eum, quem sapientiae singularis dono noverat esse famosum; Judaei vero secum habentes Dominum, qui est virtus et sapientia Patris, non modo eum non audiebant, sed blasphemabant.

Regina Austri, inquit, surget in iudicio cum generatione ista. Patet ex hoc loco una bonorum et malorum resurrectio, cum regina electa dicitur resurrectura cum reprobis.

Et ecce plus quam Salomon hic. Hoc est, impraesentiarum inter vos conversatur, qui Salomone incomparabiliter praestantior est. Mystice in Ninivitis poenitentibus, et electa regina Austri fides Ecclesiae praedicatur, et Israeli praefertur. Sancta enim Ecclesia ex duabus partibus congregatur, altera eorum qui non peccaverunt, altera eorum qui peccare desierunt.

Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, et non invenit. Potest quidem simpliciter intelligi quod hoc Dominus ad ostendendum distinctionem suorum et Satanae operum adjunxerit, quia, videlicet, ipse polluta mundare velit,

Satanas vero ea quae mundata fuerint gravioribus sordibus quaerat attaminare. Tamen etiam potest de quolibet haeretico vel schismatico, sive falso catholico non inconvenienter accipi. Immundus namque spiritus exiit ab homine, quando in baptismo per confessionem fidei catholicae, et abrenuntiationem mundanorum actuum ab haeretico vel schismatico diabolus egreditur. Ambulat per loca arida et inaquosa, id est, circa corda sanctorum, quae ab humore fluxae cogitationis purgata sunt. Quaerens requiem, id est, investigans si quos in eis nequitiae suae gressus figere possit. Sed non inveniens, quia in castis et mundis mentibus locum habere non potest, sed solum in pravorum cordibus gratam habet quietem; hinc et ad Job de diabolo Dominus sub specie Leviathan dicit: Sub umbra dormit in secreto calami, in locis humentibus (Job. IV), quia nimirum in tenebrosis et simulatricibus conscientiis quiescit, et lascivis et luxuriosis mentibus delectatur.

Tunc dicit: Revertar ad domum meam, unde exivi. Hoc est, Requiram haeticum, quem in baptismo dimisi. Valde autem timendus est hic versiculus, ne forte culpa quam nobis dimissam credebamus pejus nos per incuriam vacantes a bonis operibus opprimat.

Et veniens invenit scopis mundatam et ornatam, vel, secundum alium evangelistam, scopis mundatam, vacantem et ornatam. Veniens enim malignus spiritus domum, id est, mentem talis hominis, invenit scopis mundatam, hoc est, gratia baptismatis a peccatis originalibus ablutam, vacantem a bonis operibus, ornatam simulatis virtutibus.

Tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores se, et ingressi inhabitant ibi. Solet septenarius numerus in sacro eloquio pro universitate accipi, quia omne saeculi tempus per septem dies volvitur. Per septem igitur alios nequiores spiritus, universitas omnium vitiorum

designatur. Septem ergo nequiores spiritus ingrediuntur, quia quemcumque post perceptam in baptismo remissionem peccatorum, haeretica pravitas vel saeculi cupiditas arripuerit, omnium servum facit esse vitiorum. Unde bene spiritus nequiores dicuntur, quia talis cum septem capitalibus vitiis plenus sit, ipsas tamen virtutes habere simulat.

Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Quia melius erat viam veritatis non cognoscere, quam post agnitam retrorsum converti (II Petr. II).

Sic erit et generationi huic pessimae. Quibus verbis aperte ostenditur, haec similitudo specialiter ad Judaeos pertinere. Quod, inquit, specialiter in unoquolibet geri solere narraui, generaliter in generatione Judaeorum fieri non desinit. Immundus namque spiritus exiit a Judaeis, quando in monte Sinai, legem accipientes, dixerunt: Omnia quae praecepit Dominus Deus noster, faciemus, et obedientes erimus (Exod. XIX). Ambulavit per loca arida quaerens requiem, quia expulsus a Judaeis ambulavit per solitudines gentium, quae arebant aestu vitiorum, et pinguedinem Spiritus sancti non habebant, qua inebriari optabat Psalmista, dicens: Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea (Psal. LXII). Quae cum postea Dominum credidissent, illo non invento in eis loco dixit:

Revertar in domum meam unde exivi. Hoc est, possidebo Judaeos, quos ante dimiseram. Et veniens, invenit mundatam scopis, per circumcisionem vacantem, hoc est, coelesti auxilio desertam, et Christum hospitem non habentem, qui dicit: Relinquetur vobis domus vestra deserta (Matth. XXIII); ornatam superstitiosis traditionibus, et hypocrisi Pharisaeorum. Revertitur ad eos diabolus, quia tales erant, et addita septenaria omnium daemonum plenitudine, inhabitat pristinam domum.

Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Multo enim deteriores sunt nunc Judaei Christum in synagogis suis quotidie blasphemantes, quam essent olim in Aegypto idola colentes. Gravius quippe est non suscipere eum qui venerit, quam non credere venturum.

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater ejus et fratres stabant foris, quaerentes loqui ei. Occupato in officio praedicationis Domino, stabant foris mater et fratres ejus, quaerentes ei loqui, cui quidam nuntiavit.

Mater, inquiens, tua, et fratres stant foris volentes loqui tibi. Non simpliciter iste Domino hoc nuntiasse putandus est, sed sub dolo volens experiri utrum operi divino affectum carnalium praeferret propinquorum. Unde prudentissime se matrem nosse dissimulat, ut ostendat se potius cognoscere et amare eos qui per cognationem spiritus propinqui sunt, quam qui per cognationem carnis; unde sequitur:

At ille respondens, dicenti sibi ait: Quae est mater mea, et qui sunt fratres mei? Non autem Dominus maternae pietatis respuit officium, qui per legem praecepit, dicens: Honora patrem tuum, et matrem (Exod. XX), sed Dei Patris ministeria maternis praeponit affectibus. Hinc alibi dicit: Qui amat patrem et matrem super me, non est me dignus (Matth. X). Nec contemnit fratres, sed cognationi carnis opus praeferendum docet esse praedicationis. Nemo autem turbetur cum audit fratres, quia fratres Domini in Evangelio vocantur consobrini ejus, filii, scilicet, Mariae materterae ejus, quae fertur fuisse mater Jacobi minoris et Joseph et Judae, quos in alio Evangelio fratres Domini legimus appellatos (Marc. VI). Mystice vero mater Domini synagoga intelligitur de carne, cujus editus est; fratres autem est populus Judaeorum. Salvatore igitur intus posito, mater ejus et fratres ejus stant foris, quia dum Judaei in Christum credere nollent, dum ad eum qui ad

illorum salutem missus fuerat, intrare per fidem negligenter, turba gentium praeoccupans ingressa est, et nunc Domini sermonibus fruitur, et doctrina illis foris stantibus, et circa terrenam legis intelligentiam, et litterae custodiam diversantibus, quique, quantum in ipsis est, magis Christum ad docenda carnalia foris cogunt exire, quam ipsi ad discenda spiritalia volunt intrare.

Et extendens manus in discipulos suos dixit: Ecce mater mea et fratres mei. Matrem et fratres dicit apostolos, imitatores paternae voluntatis, qui a Deo Patre illum missum credebant, paratissimoque animo intendebant. Nec negavit matrem, de qua carnem assumpserat, sicut insaniunt Marcionistae et Manichaei, qui eum dicunt non habuisse verum corpus, sed phantasticum; sed spiritalem propinquitatem carnis praetulit consanguinitati, ut et nos doceret in causa Dei nullum de affectione carnis recognoscere, unde adhuc sequitur:

Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in coelis est, ipse meus frater, et soror et mater est. Quod Dominus eum qui voluntatem Patris sui fecerit, fratrem et sororem vocat, propter utrumque sexum qui ad fidem colligitur, non est mirum. Valde autem mirum, et quaesitu dignum est, quomodo etiam mater Domini dici possit. Nam et discipulos fratres dignatus est appellare post resurrectionem, ita inquit: Ite, nuntiate fratribus meis (Matth. XXVIII). Qui ergo frater est in eo credendo, et Patris voluntatem implendo, quomodo etiam mater fieri possit, investigandum est. Sed sciendum quia sicut quis frater Domini efficitur in eo credendo, ita etiam mater praedicando. Quasi enim mater Christi quis efficitur, cum per ejus praedicationem amor Domini in proximi mente generatur. Magna dignatio, inestimabilis bonitas, inenarrabilis misericordia, hominem, qui servus vocari dignus non fueras, fratrem Domini appellari. Quam quia ex aequo perpendere non valemus, saltem digne venerari

satagamus, omnique industria laboremus, ne aliqua vitiorum foeditate degeneres, et tanto nomine judicemur indigni: defendamus nobis moribus id quod nomine vocamur, ne non intelligentes honorem divinae filiationis, comparemur jumentis insipientibus, et similes illis simus (Psal. XLVIII). Et ut ea quae loquimur obtinere mereamus, illius semper adiutorium nobis adesse poscamus, qui cum esset unicus Filius Dei, propter nos dignatus est esse Filius hominis Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

**HOMILIA XLV.
IN SABBATO PRIMAE
HEBDOMADIS QUADRAGESIMAE.**

MARC. IX, MATTH. XVII, LUC. IX.

In illo tempore assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum et Joannem, et duxit illos in montem excelsum seorsum solos, et transfiguratus est coram ipsis, etc.

In Evangelio Lucae sic scriptum est: Factum est autem post haec verba fere dies octo, et assumpsit Petrum, et Jacobum et Joannem, et ascendit in montem, ut oraret, etc. Octava autem die Dominus promissam futurae beatitudinis gloriam discipulis manifestat, ut et ostensa coelestis vitae dulcedine, cunctorum, qui haec audire possint, corda refoveat, et octonario dierum numero verum tempore resurrectionis gaudium doceat esse venturum. Nam et ipse octava die, id est, post sextam Sabbati qua crucem ascendit, ac septimam Sabbati qua in sepulcro quievit, a mortuis resurrexit: et nos post sex hujus saeculi aetates, in quibus pro Domino pati et laborare gaudemus, ac septimam Sabbati animarum, quae interim in alia vita geritur, octava profecto aetate resurgemus. Nam quod Matthaeus

Dominum Marcusque post sex transfiguratum dicunt dies (Matth. XVII; Marc. IX), nec temporis ordine, nec ratione mysterii discrepant a Luca, qui octo dies dicit, quia illi medios tantum ponunt dies, unde et absolute post sex dies factum commemorant. Hic primum quo haec Dominus promisit, et ultimum quo sua promissa complevit, adjungit; ideoque temperantius fere dies octo ponit. Et in ratione mystica illic post sex mundi aetates sanctis ab omni labore quiescendum, hic vero tempore octavo designat esse resurgendum. Unde pulchre et sextus psalmus pro octava scribitur, cui initium est: Domine, ne in furore tuo arguas me, quia nimirum per sex aetates quibus operari licet precibus est insistendum, ne in octavo retributionis tempore a iudice corripiamur irato. Quod et ipse Dominus voluit hoc loco nos ostenso suae orationis exemplo docere, de quo secundum Lucam dicitur: Quia ascendit in montem, ut oraret (Luc. IX). In montem namque oraturus et transfiguraturus sic ascendit, ut ostendat eos qui fructum resurrectionis expectant, qui regem in decore suo videre desiderant (Isai. XXXIII), mente in excelsis habitare, et continuis precibus incumbere debere. Tres solummodo discipulos secum ducit, vel quia multi sunt vocati, pauci vero electi (Matth. XX); vel quod hi qui nunc fidem qua imbuti sunt sanctae Trinitatis incorrupta mente servaverint, tunc aeterna ejus merentur visione laetari.

Et transfiguratus est, inquit, coram ipsis, et vestimenta ejus facta sunt splendentia, candida nimis velut nix. Transfiguratus Salvator, non substantiam verae carnis amisit, sed gloriam futurae, vel suae, vel nostrae, resurrectionis ostendit; qui qualis tunc apostolis apparuit, talis post iudicium cunctis apparebit electis. Nam in ipso tempore iudicandi et bonis simul et malis in forma servi videbitur, ut videlicet impii quem sprevere, Judaei quem negavere, milites quem crucifixere, Pilatus Herodesque quem iudicavere, queant agnoscere iudicem. Vestimenta autem Domini, recte sancti ejus accipiuntur, teste

Apostolo, qui ait: Quicumque ergo in Christo baptizati estis, Christum induistis (Galat. III). Quae, videlicet, vestimenta Domino in terris consistente despecta, aliorumque similia videbantur; sed ipso montem petente, novo candore refulgent, quia nunc quidem filii Dei sumus, sed nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quia cum apparuerit, similes ei erimus. Videbimus enim eum sicuti est (I Joan. III). Unde bene de eisdem vestimentis subditur: Qualia fullo super terram non potest candida facere; nam quia ille hoc loco intelligendus est fullo, quem poenitens Psalmista precatur: Amplius lava me ab injustitia mea, et a delicto meo munda me (Psal. L), non potest suis fidelibus in terra dare claritatem, quae eos conservata manet in coelis.

Et apparuit illis Elias cum Moyse, et erant loquentes cum Jesu. Moyses et Elias, quorum unum mortuum (Deut. XXXIV), alterum in paradisum terrenale in coelo raptum legimus (IV Reg. II), visi in majestate cum Domino, ut Lucas scribit, futuram in illo omnium sanctorum gloriam significant. Attestante etenim Apostolo: Mortui qui in Christo sunt, resurgent primi; deinde nos qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis obviam Domino in aera, et sic semper cum Domino erimus [post mortem, quae est naturae sauciatae a peccato originali debitum] (I Thess. IV). Aliter, Moyses et Elias, hoc est, legislator, et prophetarum eximius, apparent et loquuntur cum Domino in carne veniente, ut ostendant ipsum esse quem cuncta legis et prophetarum oracula promiserunt. Apparent autem non in infimis, sed in monte cum illo, quia nimirum soli illi qui mente terrena desideria transcendunt, majestatem sanctae Scripturae, quae in Domino est adimpleta, perspiciunt. Denique et filii Israel videre Moysen, sed ad Deum in montana subeuntem sequi non merentur, ad se quoque reversum non sine velamine cernunt (Exod. XXXIV). Eliam novere, sed solis triumphum ascendentis cum filiis prophetarum contemplatur Elisaeus (IV Reg. II). Quia multi passim Scripturae verba legimus,

sed quam celsa in Christi mysteriis splendeat, perpauci perfectiores intelligunt.

Et respondens Petrus ait: Rabbi, bonum est nos hic esse, et faciamus tria tabernacula, tibi unum, et Moysi unum, et Eliae unum. Non enim sciebat quid diceret, erant enim timore exterriti. O quanta felicitas visioni Deitatis inter angelorum choros adesset perpetuo, si tantum transfigurata Christi humanitas, duorumque societas sanctorum ad punctum visa delectet, ut eos, ne discedant etiam obsequio, Petrus sistere velit; qui etsi, pro stupore humanae fragilitatis, nesciat quid dicat, insiti tamen sibi dat affectus indicium. Nesciebat enim quid diceret, qui oblitus est regnum Dei sanctis a Domino, non alicubi terrarum, sed in coelis esse promissum. Nec recordatus est, se suosque coapostolos mortali adhuc carne circumseptos, immortalis vitae statum subire non posse, cui mente excesserat quod in domo Patris, quae in coelis est, domus manufacta necessaria non sit. Sed et usque nunc imperitiae notatur, quisque Legi et Prophetis et Evangeliiis tria tabernacula facere cupit, cum haec adinvicem nullatenus valeant separari, unum habentia tabernaculum, hoc est, Ecclesiam Dei.

Et facta est nubes obumbrans eos. Qui materiale tabernaculum quaesivit, nubis accepit obumbraculum, ut discat in resurrectione non tegmine domorum, sed Spiritus sancti gloria, sanctos esse protegendos, de qua Psalmista: Filii autem hominum in protectione alarum tuarum sperabunt (Psal. XXVI). Et in Apocalysi sua Joannes: Et templum, inquit, non vidi in ea. Dominus omnipotens templum illius est, et Agnus (Apoc. XXI).

Et venit vox de nube dicens: Hic est Filius meus charissimus, audite illum. Quia imprudenter interrogaverant, propterea responsionem Domini non merentur; sed Pater respondet pro Filio, ut verbum Domini compleretur: Ego testimonium non dico pro me, sed Pater

qui me misit, ipse pro me dicit testimonium (Joan. VIII). Vox quoque de coelo Patris loquentis auditur, quae testimonium perhibeat de Filio, et Petrum, errore sublato, doceat veritatem, imo in Petro caeteros apostolos. Hic est, inquit, Filius meus charissimus, huic figendum est tabernaculum, huic obtemperandum. Hic est Filius, illi servi sunt Moyses et Elias: debent et ipsi vobiscum in penetralibus cordis sui Domino tabernaculum praeparare. Concordat sane hic Evangelii locus cum verbis ipsius Moysi, quibus incarnationi Dominicae testimonium ferens aiebat: Prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris, tamquam meipsum audietis, juxta omnia quae locutus fuerit vobis. Erit autem omnis anima quaecumque non audierit prophetam illum, exterminabitur de plebe (Deut. XVIII; Act. III). Quem ergo Moyses, cum venerit in carne audiendum ab omni anima quae salvari velit, praedixit, hunc jam venientem in carne Deus Pater audiendum discipulis ostendit, et suum esse filium coelesti voce signavit. Et quasi manifestius fidem adventus ejus illis insinuans: Hic vir, inquit, hic est ille, quem Moyses iste vobis saepius in mundo nasciturum promisit. Hujus verbis juxta praeceptum ipsius Moysi et vos auscultate, et omnes veri amatores auscultare jubete. Et notandum quod sicut Domino in Jordane baptizato (Matth. III; Marc. I), sic et in monte clarificato totius sanctae Trinitatis mysterium declaratur, quia nimirum gloriam ejus, quam in baptismo credentes confitemur, in resurrectione videntes collaudabimus. Nec frustra Spiritus sanctus hic in lucida nube, ut alius evangelista commemorat (Luc. III), illic apparebat in columba, quia qui nunc simplici corde fidem, quam percepit, servat, tunc luce apertae visionis quod crediderat contemplabitur, ipsaque, qua illustrabitur, in perpetuum gratia protegetur.

Et statim circumspicientes, neminem viderunt amplius nisi Jesum tantum secum. Ubi coepit Filius designari, mox servi discesserunt, ne ad illos paterna vox

emissa putaretur. Aliter: Cum fieret vox super filium, inventus est ipse solus: quia cum manifestaverit seipsum electis, erit Deus omnia in omnibus (I Cor. XV), imo ipse cum suis unus per omnia Christus, id est, caput cum corpore splendet. Propter quam unitatem alibi dicebat: Et nemo ascendit in coelum, nisi qui descendit de coelo, Filius hominis, qui est in coelo (Joan. III).

Et descendentibus illis de monte praecepit illis ne cui quae vidissent narrarent, nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit. Futuri regni praemeditatio, et gloria triumphantis demonstrata fuerat in monte. Non vult ergo hoc in populis praedicari, ne et incredibile esset pro rei magnitudine, et post tantam gloriam apud rudes animos sequens crux scandalum faceret.

HOMILIA XLVI. IN FERIA TERTIA POST DOMINICAM REMINISCERE.

LUC. XX, MATTH. XXIII. MARC. XII,

In illo tempore dixit Jesus discipulis suis. Attendite a Scribis, qui volunt ambulare in stolis, et amant salutationes in foro, et primas cathedras in synagogis, et primos discubitus in conviviis, etc.

Ambulare in stolis, cultoribus vestimentis indutos ad publicum procedere significat: in quo inter caetera dives ille qui epulabatur quotidie splendide, peccasse describitur. Notandum autem quod non salutari in foro, non primos sedere vel discumbere vetat eos quibus hoc officii ordine competit, sed eos nimirum qui haec sive habita, seu certe non habita, indebite amant, a fidelibus quibusque quasi reprobos docet esse cavendos, animum, videlicet, non gradum, justa distinctione redarguens. Quamvis et hoc culpa non careat, si iisdem in foro litibus interesse, qui in cathedra Moysi Synagogae magistri

desiderant appellari. Duplici sane ratione a vanae gloriae cupidis attendere jubemur, ne, scilicet, eorum vel simulatione seducamur, aestimantes bona esse quae faciunt; vel aemulatione inflammemur, frustra gaudentes in bonis laudari quae simulant.

Qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem, hi accipient damnationem majorem. Non tantum, ait, accipient damnationem, sed adjunxit majorem, ut insinuet etiam illos qui in angulis stantes orant ut videantur ab hominibus (Matth. VI), damnationem mereri, sed eos qui haec prolixius, quasi religiosiores, agendo, non solum laudes ab hominibus, sed et pecunias quaerunt, prolixiori damnatione plectendos. Sunt enim qui, se justos et magni apud Deum meriti simulantes, ab infirmis quibuslibet, et peccatorum suorum conscientia turbatis, quasi patroni pro eis in judicio futuri, pecunias accipere non dubitant; et cum porrecta manus pauperi preces juvare soleat, illi ob hoc maxime in precibus, ut pauperi nummum tollant, pernoctant; quibus illa Judae [Iscariotes] maledictio non immerito congruit, Cum judicatur, exeat condemnatus, et oratio ejus fiat in peccatum (Psal. CVIII). Condemnatus quippe cum judicatur exit, et orationem suam in peccatum recipit, qui magnae nunc aestimationis apud homines habitus, in divino tunc examine non solum pro aliis se intervenire, sed nec sua sibi merita sufficere posse deprehendit, imo ipsarum, quibus humanum judicium fefellit, precum inter crimina poenas luit.

**HOMILIA XLVII.
IN FERIA SEXTA POST DOMINICAM.**

LUC. XX.

In illo tempore coepit Jesus dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, et locavit eam colonis, et ipse peregre fuit multis temporibus, etc.

Docente Domino populum et evangelizante, convenerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus, et interrogaverunt, tentantes in qua potestate signa faceret. Quibus sua arte superatis, Dominus quae coeperat exsequitur, siquidem et illis audientibus, plebem magis quod verba sua libentius audiat, alloquitur, parabolam, scilicet, inferens, qua et illos impietatis arguat, et ad gentes regnum Dei doceat transferendum. Homo ergo qui plantavit vineam, ipse est, qui, juxta aliam parobalam, conduxit operarios in vineam suam (Matth. XX). Vineam enim Domini Sabaoth, domus Israel est (Isai. V); coloni, iidem sunt operarii, qui ad excolendam vineam hora prima, tertia, sexta et nona, dicuntur esse conducti. Ipse autem peregre fuit, non loci mutatione; nam Deus unde abesse potest, qui loquitur: Coelum et terram ego implebo? (Jerem. XXIII.) Et alibi: Ego Deus appropinquans, et non de longinquo, dicit Dominus. Sed abire dicitur a vinea, ut vinitoribus liberum operandi arbitrium derelinquat. Cui simile est, quod locata colonis vinea per Isaiam dicit: Et exspectavi ut faceret uvas, et fecit labruscas (Isai. V).

Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineae darent illi. Qui caesum dimiserunt eum inanem. Bene tempus fructuum posuit, non proventum. Nullus enim fructus exstitit Judaeorum, nullus hujus vineae proventus, tametsi crebro ac sollicite quaereretur, inventus est. Servus ergo, qui primo missus est, ipse legifer Moyses intelligitur, qui quadraginta annos continuos, fructum aliquem legis, quam dederat, a cultoribus inquirebat, sed caesum eum dimiserunt inanem. Et irritaverunt Moysen in castris, et Aaron sanctum Domini. Et vexatus est Moyses propter eos, quia exacerbaverunt spiritum ejus (Psal. CV). Qui et ipse

servus, quid de fructu vineae sentiat, palam carmine declarat dicens: Ex vinea enim Sodomorum vitis eorum, et propago eorum ex Gomorrha. Una eorum uva fellis, botrus amaritudinis ipsis. Furor draconum vinum eorum, et furor aspidum insanabilis (Deut. XXXII).

Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque caedentes, et afficientes contumelia dimiserunt inanem. Servus alter David prophetam regemque significat, qui post Moysen missus est, ut colonos vineae, post edicta legalia, psalmodiae modulatione et dulcedine citharae ad exercitium boni operis excitaret. Nam et ipse David quo cor populi ad superna suspenderet, interitus carnalium victimarum laudes Domini continuas suavi melodia decantari constituit. Sed et hunc affectum contumelia dimiserunt inanem. Dicentes enim: Quae nobis pars in David, aut quae haereditas in filio Isai (II Reg. XX), regnum simul David ignobili stirpe, et religionem impietate mutarunt. Attamen ille pro hac vinea, quae, de Aegypto translata, Palaestinae montes sua umbra protexit, ne funditus extirpetur, exorat: Domine Deus virtutum, converte nunc, respice de coelo, et vide, et visita vineam istam, et dirige eam, quam plantavit dextera tua (Psal. LXXIX). Ubi pariter exponit qui sit homo ille qui hanc vineam plantavit, Dominus scilicet, Deus virtutum.

Et addidit tertium mittere, qui et illum vulnerantes ejecerunt. Tertium servum prophetarum chorum intellige, qui continuis attestationibus populum convenerint, et quae huic vineae ventura imminerunt mala praedixerint. Sed quem prophetarum non sunt persecuti? et occiderunt eos qui praenuntiabant de adventu justi (Act. VII). Et hi autem multa de hujus vineae sterilitate dixerunt, sed unius Jeremiae planctum ponere sufficiat: Ego autem, inquit, plantavi te vineam electam, omne semen verum. Quomodo ergo conversa es in pravum vinea aliena? (Jerem. II.) Pro cujus vineae tuitione, ne, videlicet, in ea,

sive pro ea, fragilis et infirmae citoque periturae suavitatis olus nasceretur, Naboth Jezraheliten non modo vulneratum, verum etiam legimus extinctum (III Reg. XXI). Cujus etsi nullum propheticum dictum accipimus, tamen propheticum factum, quia multos pro hac vinea, futuros martyres proprio sanguine prophetavit. His sane tribus servorum gradibus, omnium sub lege doctorum figuram posse comprehendere, Dominus alibi manifeste prodit dicens: Quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me (Luc. XXIV).

Dixit autem Dominus vineae: Quid faciam? Mittam Filium meum dilectum; forsitan, cum hunc viderint verebuntur. Quod Dominus vineae dubitative, et non deliberativo modo loqui dicitur, non de ignorantia venit. Quid enim nesciat Dominus vineae, qui hoc loco Deus Pater intelligitur? Sed semper ambigere dicitur Deus, ut libera voluntas homini reservetur.

Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes: Hic est haeres, occidamus illum, ut nostra fiat haereditas. Manifestissime Dominus probat Judaeorum principes non per ignorantiam, sed per invidentiam crucifixisse Filium Dei. Intellexerunt enim hunc esse cui dictum est: Postula a me, et dabo tibi gentes haereditatem tuam (Psal. II). Et propterea quasi sibi consulentes aiebant: Ecce mundus totus post eum abit; et si dimittimus eum sic, omnes credent in eum (Joan. XII, XI). Haereditas ergo Filii Ecclesia est cunctis ei data de gentibus, quam non moriens illi Pater reliquit, sed ipse sua morte mirabiliter acquisivit, quia resurgendo possedit. Hanc autem occiso eo mali coloni praeripere moliebantur, cum crucifigentes eum Judaei fidem, quae per eum est, extinguere, et suam magis, quae ex lege est, justitiam praeferre, ac gentibus imbuendis conabantur inserere.

Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Extra vineam haeres vineae trucidatur, quia Jesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est (Hebr. XIII). Sive ejectus extra vineam et occisus est, quia prius ab incredulorum corde repulsus, ac deinde cruci addictus est. In cujus figuram Moyses altare holocausti, in quo victimarum sanguis funderetur, non intra tabernaculum, sed ad ostium posuit (Exod. XL): mystice docens quia et Dominicae crucis altare extra Hierosolymorum portam ponendum, et ipse vera Patris hostia Christus a domo Judaeorum, quam sanctificaturus adierat, non intimo corde recipiendus, sed foris esset suo cruore tingendus. Quod vero secundum Marcum mutato ordine dicitur: Et apprehendentes eum occiderunt, et ejecerunt extra vineam (Marc. XII), notat eos pertinaciae, qui nec crucifixo et resuscitato a mortuis Domino praedicantibus apostolis credere voluerint, sed quasi cadaver vile projecerunt. Quia, quantum in se erat, a suis eum finibus excludentes, gentibus suscipiendum dederunt.

Quid ergo faciet illis dominus vineae? Veniet et perdet colonos istos, et dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi: Absit. Contradixerunt sententiae Domini, quia contra suam perfidiam dictam esse cognoverunt. Intelligebant enim parabolam non merito sanctitatis ad capienda mysterii verba jam parati, sed malitiae flammis ad agenda quae dicebantur accensi; atque ideo quae in mente habuerant, quamvis in parabolis dicta, quasi jam olim meditata cognoscere parati. Negantibus ergo Judaeis justum fore scientiam divinae legis, quam ipsi spernebant, ad gentes transferri, quid Salvator respondeat, intueri.

Ille autem aspiciens eos, ait: Quid est ergo hoc quod scriptum est: Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli? (Psal. CXVII.) Quomodo, inquit, implebitur haec prophetia, quae lapidem ab

aedificantibus reprobatum in caput anguli dicit esse ponendum, nisi quia Christus a vobis reprobatus et occisus, credituris est gentibus praedicandus? ut quasi lapis angularis duos condens in semetipsum, ex utroque populo unam sibi fidelium civitatem, unum templum aedificet. Eisdem enim Synagogae magistros, quos supra colonos dixerat, nunc aedificantes appellat, quia qui subditam sibi plebem ad ferendos vitae fructus quasi vineam excolere, ipsi hanc Deo inhabitatore dignam quasi domum construere et ornare jubebantur. Unde et Apostolus fidelibus scribens ait: Dei agricultura, Dei aedificatio estis (I Cor. III). Sed qui vineae Dei fructum negare quasi agricolae mali, iidem quasi mali caementarii Domini Dei lapidem pretiosum electum, qui vel in fundamentis in angulo ponendus erat, subtrahere, hoc est, fidem Christi auditoribus suis conabantur eripere. Sed illis licet nolentibus, idem lapis caput anguli firmavit, quia de utroque populo quotquot ille voluit sua fide conjunxit.

Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: supra quem autem ceciderit, comminuet illum. Aliud est offendere Christum per mala opera, aliud negare per impietatem. Qui peccator est, et tamen illi credit, cadit quidem super lapidem et conquassatur, sed non omnino comminuitur, reservatur enim per sapientiam ad salutem. Supra quem vero ille ceciderit, hoc est, cui lapis ipse irruerit, qui et Christum penitus negaverit, comminuet eum, ut ne testa quidem remaneat, in qua hauriatur aquae pusillum (Isai. XXX). Sive de iis dicit, quod cadunt super eum, qui illum modo contemnunt, vel injuriis afficiunt. Ideo nondum penitus intereunt, sed tamen conquassantur, ut non recti ambulent. Supra quos autem cadit, veniet illis desuper in iudicio cum poena perditionis. Ideo dixit: Comminuet eos, ut sint impii tamquam pulvis quem projicit ventus a facie terrae (Psal. I).

Et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora, et timuerunt populum. Cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam. Principes sacerdotum et Scribae quasi mentientem contra se Dominum quaerebant interficere, sed hoc fidem quaerendo, docebant vera esse quae docebat. Ipse quippe est haeres, cujus injustam necem aiebat esse vindicandam. Illi nequam coloni, qui ab occidendo Dei Filio ad modicum quidem timore humano retardari, donec veniret hora ejus, numquam vero divino amore potuere cohiberi. Morali sane intellectu cuique fidelium, cum mysterium baptismi, quod exerceat operando committitur, quasi vinea quam excolat locatur. Mittitur servus unus, alter et tertius, qui de fructu accipiant, cum lex, psalmodia, prophetia, quarum monitionem bene agendo sequatur, legitur. Sed missus servus contumeliis affectus vel caesus ejicitur, cum sermo auditus vel contemnitur, vel quod pejus est, etiam blasphematur. Missum insuper haeredem quantum in se est occidit, qui et Filium Dei conculcaverit, et Spiritui gratiae, quo sanctificatus est, contumeliam fecerit. Perdito malo cultore, vinea dabitur alteri, cum dono gratiae quod superbus sprexit, humilis quisque ditabitur. Sed et hoc quod principes sacerdotum et Scribae manum mittere quaerentes in Jesum, terrore populi retinentur, quotidie geritur in Ecclesia, cum quilibet solo de nomine frater eam, quam non diligit, ecclesiasticae fidei ac pacis unitatem propter cohabitantium fratrum bonorum multitudinem vel erubescit vel timet impugnare. Qui tamen, sicut de stultissima avium struthione Dominus ait: Cum tempus fuerit, in altum alas eriget (Job. XXXIX), quia persequendo Ecclesiam, quasi Dominum cruci addicere, et ostentui gaudebit habere.

HOMILIA XLVIII.

IN SABBATO POST DOMINICAM REMINISCERE.

LUC. XV.

In illo tempore, dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Homo quidam habuit duos filios, et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae quae me contingit. Et divisit illis substantiam, etc.

Murmurantibus de peccatorum susceptione Scribis et Pharisaeis, tres ex ordine parabolas Salvator posuit: duabus primis, de quibus disputatum est, quantum ipse cum angelis de poenitentium salute gaudeat insinuans; tertia vero, quae sequitur, non suum tantummodo suorumque gaudium demonstrans, sed et invidentium murmur reprehendens. Homo itaque, qui duos filios habuisse dicitur, Deus Pater intelligitur, duorum videlicet genitor populorum, et quasi duarum generis humani stirpium auctor atque creator. Major enim filius eos qui in unius Dei permansere cultura, minor eos qui usque ad colenda idola Deum deseruere significat. Pars substantiae quae minorem filium contingit ipse sensus in homine rationalis est. Vivere enim, intelligere, meminisse, ingenio alacri excellere, divini substantia muneris est: quam minor filius expetiit a patre, cum homo, sua potestate delectatus, per liberum sese arbitrium regere, atque Domino quae sunt exuere conditoris. Divisitque illis substantiam, fidelibus, scilicet, suae gratiae protectionem, quam desiderabant impartiendo; infidelibus vero naturalis solum ingenii, quo contenti erant, beneficium concedendo.

Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Longe profectus est, non locum mutando, sed animum. Quanto enim quisque plus in pravo opere delinquit, tanto a Dei gratia longius recedit. Quod non post multos dies dixit factum, ut, congregatis omnibus,

peregre proficisceretur in regionem longinquam, quia non multo post institutionem humani generis placuit animae per liberum arbitrium ferre secum quamdam velut potentiam naturae suae, et deserere eum a quo condita est, praesidens viribus suis; quas vires tanto consumit citius, quanto eum deserit a quo datae sunt. Itaque hanc vitam prodigam vocat, amantem fundere atque spatiari pompis exterioribus, intus inanescens, cum ea quisque sequitur quae ab illa procedunt, et relinquit eum qui sibi est interior.

Et post quam omnia dissipasset, facta est fames valida in regione illa. Omnia quae dissipavit, ornamenta naturae quae consumpsit significat; fames in regione longinqua indigentia verba veritatis est in oblivione Creatoris. De qua dictum est in prophetis: Quia mittet Dominus famem in terra, non famem panis, neque sitim aquae, sed audiendi verbum Dei (Amos VIII).

Et ipse coepit egere; et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius. Merito egere coepit, qui thesauros sapientiae Dei, divitiarumque coelestium altitudinem dereliquit. Unus autem civium regionis illius, cui egens adhaesit, ille est utique, qui concupiscentiis terrenis merito suae perversitatis praepositus, princeps hujus mundi a Domino vocatur (Joan. XIV). Et de quo Apostolus: Deus, inquit, hujus saeculi excaecavit mentes infidelium (II Cor. IV).

Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. In villam mitti, est substantiae mundialis cupiditate subjugari, de qua in alia parabola quidam spirituales epulas, ad quas invitabatur, fastidians dixit: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam (Luc. XIV). Porcos vero pascere, est ea quibus immundi spiritus gaudeant operari.

Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant. Siliquae quibus porcos pascebat sunt doctrinae saeculares sterili suavitate resonantes, de quibus laudes idolorum fabularumque ad deos gentium vario sermone atque carminibus percrepant, quibus daemonia delectantur. Unde cum iste saturari cupiebat, aliquid solidum et rectum, quod ad beatam vitam pertineret, invenire volebat in talibus, et non poterat. Hoc est enim quod ait:

Et nemo illi dabat. In se autem reversus. Jam, scilicet, ab eis quae forinsecus frustra illiciunt et seducunt in conscientiae interiora reducem faciens intentionem suam.

Dixit: Quanti mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo. Unde hoc scire poterat, in quo erat tanta oblivio Dei, sicut in omnibus idololatriis fuit, nisi quia ista recogitatio jam resipiscentis est, cum Evangelium praedicaretur? Mercenarii ergo patris abundant panibus, quia qui futurae mercedis intuitu digna operari satagunt, quotidianis supernae gratiae reficiuntur alimoniis. At vero fame pereunt, qui, extra patris aedes positi, ventrem cupiunt implere de siliquis, id est, qui sine fide viventes, vitam beatam inanis philosophiae studiis inquirunt. Sicut enim panis, qui cor hominis confirmat (Psal. CIII), verbo Dei quo mentem reficiat, assimilatur, ita siliqua, quae et ipsa intus inanis, foris mollis est, et corpus non reficit, sed implet, ut sit magis oneri quam usui, saeculari sapientiae non immerito comparatur, cujus sermo facundiae plausu sonorus, sed virtute utilitatis est vacuus.

Surgam et ibo ad patrem meum, et dicam illi: Pater, peccavi in coelum et coram te. Quam misericordem piisque noverat patrem, qui nec offensus a filio patris dedignetur audire vocabulum. Surgam ergo, inquit, quia me jacere cognovi; et ibo, quia longe recessi, ad patrem

meum, quia sub principe porcorum miserabili egestate tabesco, Peccavi autem in coelum, coram spiritibus angelicis sanctisque animabus, in quibus sedes est Dei, significat; coram te vero, in ipso conscientiae interioris conclavi, qua Dei solius oculi penetrare valebant.

Et jam non sum dignus vocari filius tuus. Fac me sicut unum de mercenariis tuis. Ad filii quidem affectum, qui omnia quae patris sunt sua esse non ambigat, aspirare nequaquam praesumit, sed mercenarii statum jam pro mercede serviturus desiderat. Verum ne hunc quidem nisi paterna dignatione se mereri posse testatur. Ubi sunt ergo Pelagianistae, qui sua se virtute salvari posse confidunt, contra apertissimam veritatis sententiam quae ait: Sine me nihil potestis facere (Joan. XV)?

Et surgens venit ad patrem suum. Venire ad patrem, est in Ecclesia constitui per fidem, ubi jam possit esse peccatorum legitima et fructuosa confessio.

Cum autem adhuc longe esset. Et antequam intelligeret Deum, sed tamen cum jam pie quaereret.

Vidit illum pater ipsius. Impios enim et superbos convenienter non videre dicitur, tamquam ante oculos non habere. Ante oculos enim haberi, non nisi qui diliguntur dici solent.

Et misericordia motus est, et occurrens cecidit super collum ejus. Non enim Pater unigenitum Filium deseruit, in quo usque ad nostram longinquam etiam peregrinationem cucurrit atque descendit, quia Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi (II Cor. V). Et ipse Dominus ait: Pater in me manens ipse facit opera sua (Joan. XIV). Quid est autem cadere super collum ejus, nisi inclinare et humiliare in amplexum ejus brachium suum? Et brachium Domini cui revelatum est (Isai. LIII)? quod est utique Dominus noster Jesus Christus.

Et osculatus est eum. Consolari verbo gratiae Dei ad spem indulgentiae peccatorum, hoc est, post longa itinera remeantem a Patre mereri osculum charitatis.

Dixitque ei filius: Pater, peccavi in coelum et coram te; jam non sum dignus vocari filius tuus. Incipit jam peccata constitutus in Ecclesia confiteri, nec dicit omnia quae dicturum se esse promiserat, sed usque ad illud: Non sum dignus vocari filius tuus. Hoc enim vult fieri per gratiam, quod se indignum esse per merita fatetur. Non addidit quod in illa meditatione dixerat: Fac me sicut unum de mercenariis tuis. Cum enim panem non haberet, vel mercenarius esse cupiebat, quod post osculum patris generosissime jam dedignatur. Intelligit namque inter filium, mercenarium et servum, non minimam esse distantiam: servum, videlicet, esse eum qui adhuc metu gehennae, sive praesentium legum a vitiis temperat; mercenarium, qui, spe atque desiderio regni coelorum, filium, affectu boni ipsius atque amore virtutum. In quarum virtutum trium consummatione, beatus Apostolus omnem salutis summam concludens, Nunc, inquit, manet fides, spes, charitas, tria haec, major autem his charitas (I Cor. XIII). Fides namque est, quae, futuri iudicii ac suppliciorum metu, vitiorum facit contagia declinare; spes, quae, mentem nostram de praesentibus avocans, universas corporis voluptates coelestium praemiorum expectatione contemnit; charitas, quae nos ad mortem Christi et spiritalium virtutum fructum mentis ardore succedens, quidquid illis contrarium est, toto facit odio detestari. Unde prodigus iste postquam in semetipsum reversus, dirae famis supplicia formidabat, velut jam servus effectus, etiam mercenarii statum de mercede jam cogitans concupiscit. Sed eum pater occurrens, non contentus minora concedere, utroque gradu sine dilatione transcurso, pristinae filiorum restituit dignitati; nec jam de mercede conductoris, sed de haereditate fecit cogitare parentis.

Dixit autem pater ad servos suos: Cito proferte stolam primam, et induite illum. Stola prima est vestis innocentiae, quam homo bene conditus accepit, sed male persuasus amisit, quando post culpam praevaricationis cognovit se esse nudum, gloriaque immortalitatis perdita pelliceum, hoc est, mortale sumpsit indumentum. Servi qui eam proferunt, reconciliationis praedicatores sunt. Proferunt enim stolam primam, quando mortales terrenosque homines ita sublimandos asseverant, ut non solum cives angelorum, sed et haeredes Dei, et cohaeredes sint Christi futuri (Rom. VIII).

Et date annulum in manum ejus, et calceamenta in pedes. Annulus est vel sincerae fidei signaculum, qua cuncta promissa in credentium cordibus certa impressione signantur, vel nuptiarum pignus illarum quibus Ecclesia sponsatur. Et bene annulus in manum datur, ut per opera fides clarescat, et per fidem opera firmentur. Calceamenta autem in pedes officium evangelizandi denuntiant, ut cursus mentis ad coelestia tendens, a terrenarum cogitatione rerum inviolata servetur et munda, priorumque munitus exemplis, super serpentes et scorpiones securus incedat. Manus igitur et pedes, id est, opus ornatur et cursus, opus, ut recte vivamus; cursus, ut ad aeterna gaudia properemus. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus (Heb. XIII).

Et adducite vitulum saginatum, et occidite. Vitulus saginatus ipse item Dominus est, sed secundum carnem. Et bene saginatus, quia caro ejus adeo est spiritali opima virtute, ut pro totius mundi salute sufficiat in odorem suavitatis, nidorem, videlicet, immolationis ad Deum mittere, et pro omnibus exorare. Adducere autem vitulum, et occidere, est praedicare Christum, et mortem ejus insinuare. Tunc etenim cuique nostrum quasi recens occiditur, cum credit occisum; tunc caro ejus comeditur,

cum ejus passionis sacramentum et ore ad emundationem percipitur, et corde ad imitationem cogitatur.

Et manducemus et epulemur, quia hic filius meus mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est. Non solum filius, qui revixit, et inventus est, verum pater et servi illius sacrosancti vituli qui propter filium occisus erat carne refecti epulantur, quia Patris cibus salus est nostra, et Patris gaudium nostrorum est remissio peccatorum. Nec tantum Patris, sed et Filii et Spiritus sancti, quia sicut una in divinitate voluntas et operatio, ita et una est delectatio sanctae et individuae Trinitatis. Unde beatus Abraham tres angelos hospitio recipiens (Gen. XVIII), vitulum tenerrimum et optimum occidisse, eisque cum lacte, pane et butyro, epulandum legitur obtulisse. Quia qui beatam Trinitatem rectae devotionis officiis reficere, id est, laetificari desiderat, mortem quoque debet unigeniti Filii Dei in carne, quae est una in eadem Trinitate persona piae confessionis sinceritate celebrare. Et notandum quod ante stola prima, ante annulus, ante calceamenta praestantur, et sic deinde vitulus immolatur, quia nisi spem quisque primae immortalitatis induerit, nisi annulo fidei opera praemunierit, nisi ipsam fidem pie confitendo praedicaverit, non potest sacramentis interesse coelestibus.

Et coeperunt epulari. Ista epulae atque festivitas nunc celebrantur, per orbem terrarum Ecclesia dilatata atque diffusa. Vitulus enim ille in corpore et sanguine Dominico et offertur Patri, et pascit totam domum.

Erat autem filius ejus senior in agro. Filius senior, populus Israel est, qui, licet in longinqua non abierit, non tamen domi, sed in agro dicitur esse moratus, quia populus idem neque usque ad colenda Creatorem deseruit, neque legis, quam acceperat, interiora penetravit, sed, litterae solum custodia contentus, exteriora magis et terrena operari simul et sperare

solebat, audiens per prophetam: Si volueritis et audieritis me, bona terrae comedetis (Isai. I).

Et cum veniret et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum. Appropinquat filius domui, cum populus ille in quibuscumque Israelitis considerationibus (nam multi tales inventi sunt in eis, et saepe inveniuntur) labore servilis operis improbato, ex iisdem Scripturis Ecclesiae libertatem considerat. Audit symphoniam et chorum, scilicet, spiritus plenos vocibus consonis Evangelium praedicare, quibus dictum est: Obsecro vos, fratres, ut idipsum dicatis omnes (I Cor. I) et concorditer, conversantium animam et cor unum in laudes Dei.

Et vocavit unum de servis, et interrogavit quae haec essent. Idque dixit illi. Vocat unum de servis, cum sumit ad legendum aliquem Prophetarum, et in eo quaerens quodammodo interrogat, unde ista festa in Ecclesia celebrantur, in quibus se esse non videt. Respondeat ei servus patris Propheta:

Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. In extremis enim terrae fuit frater tuus, sed inde major exsultatio cantantium Domino canticum novum, quia laus ejus ab extremis terrae (Isai. XLII). Et propter eum qui absens erat, occisus est ille cui dictum est: Et holocaustum tuum pingue fiat (Psal. XIX).

Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus coepit rogare illum. Indignatur etiam nunc, et adhuc non vult introire. Cum ergo plenitudo gentium intraverit, egredietur opportuno tempore pater ejus, ut etiam omnis Israel salvus fiat, ex cujus parte caecitas facta est, velut absentia in agrum, donec plenitudo filii minoris longe in idololatria gentium constituti redux ad manducandum vitulum intraret (Rom. XI). Erit enim quandoque aperta vocatio Judaeorum in salute Evangelii,

quam manifestationem vocationis tamquam egressum patris appellat ad rogandum majorem filium.

At ille respondens dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum praeterii. Quaeritur quomodo ille populus numquam mandatum Dei praeterisse dicatur; sed facile illud occurrit, neque de omni mandato dictum esse, sed de uno maxime necessario, quo nullum alium Deum colere jussus est. Neque iste filius in omnibus Israelitis, sed in his intelligitur habere personam, qui numquam ab uno Deo ad simulacra conversi sunt. Quamvis enim, tamquam in agro positus, iste filius terrena desideraret, ab uno tamen Deo ista desiderabat bona, quod etiam patris ipsius testimonio comprobatur, cum dicit: Tu mecum es semper. Non enim quasi mentientem redarguit, sed secum perseverantiam ejus approbans, ad perfruitionem potioris atque jucundioris exsultationis invitat.

Et numquam dedisti mihi haedum, ut cum amicis meis epularer. Peccator profecto haedi nomine significari solet, sed absit ut Antichristum intelligam. Multum enim absurdum est eum cui dicitur, Tu mecum es semper, hoc a Patre optasse, ut Antichristo crederet. Neque omnino in eis Judaeorum, qui Antichristo credituri sunt, istum filium fas est intelligi. Quomodo autem epularetur ex illo haedo, si ipse est Antichristus, qui non ei crederet? Aut si hoc est epulari ex haedi occisione, quod est de Antichristi perditione laetari, quomodo dicit filius quem recipit pater hoc sibi non fuisse concessum, cum omnes filii Dei de illius adversarii damnatione laetaturi sint? Nimirum ergo ipsum Dominum sibi negatum ad epulandum conqueritur, dum eum peccatorem putat. Cum enim haedus est illi genti, id est, cum eum sabbati violatorem et profanatorem legis existimat, jucundari epulis ejus non meruit, ut quod ait: Numquam dedisti mihi haedum, ut cum amicis meis epularer, tale sit, ac si diceret: Eum qui mihi haedus videbatur, numquam mihi

dedisti ad epulandum, eo ipso mihi illum ipsum non concedens, quo mihi haedus videbatur. Quod autem dicit Cum amicis meis, aut ex persona principum cum plebe intelligitur, aut persona populi Hierosolymitani cum caeteris populis Juda.

Sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. Meretrices sunt gentilium superstitiones, cum quibus substantiam dissipare est, relicto uno connubio verbi Dei, cum turba daemonum cupiditate turpissima fornicari.

At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est. Quod dicit Et omnia mea tua sunt, non putandum est ita dictum, quasi non sint et fratris, ut tamquam in terrena haereditate patiaris angustias. Quomodo possint esse omnia majoris, si habet ibi junior etiam partem suam? Sic enim a perfectis et perpurgatis, ac jam immortalibus filiis habentur omnia, ut sint et omnium singula, et omnia singulorum. Ut enim cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia charitas tenet. Cum ergo beatitatem illam obtinuerimus, nostra erunt ad vivendum superiora, nostra erunt ad convivendum aequalia, nostra erunt ad dominandum inferiora. Si quem autem movet quomodo Patri supplicans Veritas dicat: Et mea omnia tua sunt, et tua mea (Joan. XVII), cui simillimum videtur sonare quod huic filio dicitur: Et omnia mea tua sunt, sciat unigeniti Filii esse omnia quae Patris sunt, per hoc quod etiam ipse Deus est, et de Patre natus, Patri est aequalis. Nam et illud quod de Spiritu sancto loquens ait: Omnia quae habet Pater, mea sunt. Propterea dixi quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis (Joan. XVI), de his dixit, quae ad ipsam Patris pertinent divinitatem, in quibus illi est aequalis omnia, quae habet Pater habendo. Neque enim Spiritus sanctus de creatura,

quae Patri est subjecta, et Filio erat accepturus quod ait: De meo accipiet, sed utique de Patre, de quo procedit Spiritus, de quo natus est et filius. Sive itaque duos filios hos ad utrumque populum, sive (ut quibusdam placet) ad duos quoslibet homines, poenitentem, videlicet, et justum, vel qui sibi justus videatur, referre volueris, congaudeat major frater, quia frater junior mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est.

HOMILIA XLIX. IN DOMINICA TERTIA QUADRAGESIMAE.

LUC. XI, MATTH. IX, MARC. III.

In illo tempore Jesus ejiciens daemonium, et illud erat mutum, etc.

Daemoniacus iste apud Matthaeum non solum mutus, sed et caecus fuisse narratur, curatusque dicitur a Domino, ita ut loqueretur, et videret (Matth. IX). Tria ergo signa simul in uno homine perpetrata sunt: caecus videt, mutus loquitur, possessus daemone liberatur. Quod et tunc quidem carnaliter factum est, sed et quotidie completur in conversione credentium, ut, expulso primum daemone, fidei lumen aspiciant, deinde ad laudes Dei tacentia prius ora laxentur.

Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe daemoniorum ejicit daemonia. Non haec aliqui de turba, sed Pharisei calumniabantur et Scribae, sicut alii evangelistae testantur. Turbis quippe, quae minus eruditae videbantur, Domini semper facta mirantibus, illi contra vel negare haec, vel quae negare nequiverant sinistra interpretatione pervertere, laborabant, quasi non haec divinitatis, sed immundi spiritus opera fuissent, id est, Beelzebub, qui Deus est Accaron (IV Reg. I). Nam Beel quidem ipse est Baal, Zebub autem musca vocatur.

Nec juxta quaedam mendosa exemplaria, l litera, vel d, in fine est nominis legenda, sed b. Beelzebub ergo baal muscarum, id est, vir muscarum, sive habens muscas, interpretatur, ob sordes, videlicet, immolatitii cruoris, ex cujus spurcissimo ritu vel nomine principem daemoniorum cognominabant.

Et alii tentantes, signum de coelo quaerebant ab eo. Vel in morem Eliae ignem de sublimi venire cupiebant (Ibid.), vel in similitudinem Samuelis tempore aestivo mugire tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere (I Reg. XII), quasi non possint et illa calumniari, et dicere ex occultis et variis aeris passionibus accidisse. At tu qui calumniaris ea quae oculis vides, manu tenes, utilitate sentis, quid feceris de iis quae de coelo venerint? Utique respondebis, et magos in Aegypto multa signa fecisse de coelo (Exod. VII).

Ipsae autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet. Non ad dicta, sed ad cogitata respondit, ut vel sic compellerentur credere potentiae ejus, qui cordis videbat occulta. Si autem omne regnum in seipso divisum desolatur, ergo Patris, et Filii et Spiritus sancti regnum non est divisum, quod sine ulla contradictione non aliquo impulsu desolandum, sed aeterna est stabilitate mansurum. Si vero sanctae et individuae trinitatis individuum, imo quia individuum manet regnum, desistant Ariani minorem Patre Filium, minorem Filio sanctum dicere Spiritum, quia quorum unum est regnum, horum est et una majestas.

Si autem et Satanus in seipso divisus est, quomodo stabit regnum ipsius, quia dicitis in Beelzebub ejicere me daemonia? Hoc dicens ex ipsorum confessione volebat intelligi, quod in eum non credendo in regno diaboli esse elegissent, quod utique adversum se divisum stare non posset. Eligant ergo Pharisei quod voluerint: si Satanus

Satanam non potest ejicere, nihil contra Dominum quod dicerent invenire potuerunt; si autem potest, multo magis sibi prospiciant, et recedant de regno ejus, quod adversum se divisum stare non potest. In quo autem Dominus Christus ejiciat daemones, ne daemoniorum principem existiment, attendant quod sequitur:

Si autem ego in Beelzebub ejicio daemonia, filii vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi judices vestri erunt. Dixit hoc utique de discipulis suis illius populi filiis, qui certe discipuli Domini Jesu Christi bene sibi conscii fuerant nihil se malarum artium a bono magistro didicisse, ut in principe daemoniorum ejicerent daemones. Ideo, inquit, ipsi judices erunt vestri. Ipsi, inquit, ipsi ignobilia et contemptibilia hujus mundi, in quibus non artificiosa malignitas, sed sancta simplicitas meae virtutis apparet, ipsi testes mei judices erunt vestri. Aliter Filios Judaeorum exorcistas gentis illius ex more significat, qui ad invocationem ejiciebant daemones. Et coarctat eos interrogatione prudenti, ut confiteantur spiritus sancti esse opus. Quod si expulsio, inquit, daemonum in filiis vestris, Deo, non daemonibus, deputatur, quare in me idem opus non eandem habeat causam? Ergo ipsi vestri judices erunt, non potestate, sed comparatione, dum illi expulsionem daemonum Deo assignant, vos Beelzebub principi daemoniorum.

Porro, si in digito Dei ejicio daemonia, profecto pervenit in vos regnum Dei. Iste est digitus quem confitentur et magi, qui contra Moysen et Aaron signa faciebant, dicentes: Digitus Dei est iste (Exod. VIII), quo et tabulae lapideae scriptae sunt in monte Sina (Deut. IX). Igitur manus et brachium Dei Filius est, et digitus ejus Spiritus sanctus, Patris et Filii et Spiritus sancti una substantia est. Non te scandalizet membrorum inaequalitas, cum aedificet unitas corporis. Aliter, Digitus Dei vocatur Spiritus sanctus propter partitionem donorum, quae in eo dantur unicuique propria, sive hominum, sive

angelorum. In nullis enim membris nostris magis apparet partitio quam in digitis. Quod autem dixit: Pervenit in vos regnum Dei, regnum Dei nunc dicit, quo damnantur impii, et a fidelibus de peccatis suis poenitentiam nunc agentibus secernuntur.

Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet. Fortem diabolum, atrium vero illius mundum, qui in maligno positus est, appellat, in quo usque ad Salvatoris adventum male pacato potiebatur imperio, quia in cordibus infidelium sine ulla contradictione quiescebat. Unde et alibi princeps mundi vocatur, dicente Domino: Venit enim princeps mundi, et in me nihil inveniet (Joan. XIV). Et iterum: Nunc princeps mundi ejicietur foras (Joan. XII). De qua et hic ejectione subjungitur:

Si autem fortior illo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, et spolia ejus distribuet. De seipso quippe loquitur, quod non concordia fallax operatione, quemadmodum calumniabantur, sed fortiori potentia victor, homines a daemone liberaret. Arma in quibus male fortis ille confidebat astutiae dolique sunt nequitiae spiritualis, spolia vero ejus ipsi homines sunt ab eo decepti. Quae victor Christus distribuit, quod est insigne triumphantis, quia captivam ducens captivitatem, dedit dona hominibus, quosdam quidem apostolos, alios evangelistas, hos prophetas, illos pastores ordinans et doctores (Psal. LXVII; Ephes. IV).

Qui non est mecum, adversum me est; et qui non colligit mecum, dispergit. Non putet quisquam de haereticis dictum et schismaticis, quamquam et ita ex superfluo possit intelligi, sed ex consequentibus textuque sermonis ad diabolum refertur, et quod non possint opera Salvatoris Beelzebub operibus comparari. Ille cupit animas hominum tenere captivitas, Dominus liberare; ille

praedicat idola hic unius Dei notitiam; ille trahit ad vitia, hic ad virtutem revocat. Quomodo ergo possunt habere concordiam inter se, quorum opera divisa sunt?

Cum immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca inaquosa. Quamvis simpliciter intelligi possit, Dominum haec ad distinctionem suorum et Satanae operum adjunxisse, quod, scilicet, ipse semper polluta mundare, Satanas vero mundata gravioribus festinet attaminare sordibus, tamen et de haeretico quolibet, vel schismatico, vel etiam malo catholico, potest non inconvenienter accipi. De quo tempore baptismatis spiritus immundus, qui in eo prius habitaverat, ad confessionem catholicae fidei, abrenuntiationemque mundanae conversationis ejiciatur, locaque inaquosa peragret, id est, corda fidelium, quae a mollitie fluxae cogitationis expurgata sint, callidus insidiator exploret, si quos ibi forte suae nequitiae gressus figere possit. Sed bene dicitur:

Quaerens requiem, et non inveniens. Quia castas mentes effugiens, in solo diabolus corde pravorum gratam sibi potest invenire quietem. Unde de illo Dominus: Sub umbra, inquit, dormit in secreto calami et locis humentibus (Job IV). In umbra, videlicet, tenebrosas conscientias, in calamo, qui foris nitidus, intus est vacuus, simulatrices, in locis humentibus, lascivas mollesque mentes insinuans.

Dicit: Revertar in domum meam unde exivi. Timendus est iste versiculus, non exponendus, ne culpa, quam in nobis extinctam credebamus, per incuriam nos vocantes opprimat.

Et cum venerit, invenit scopis mundatam. Hoc est, gratia baptismatis a peccatorum labe castigatam, sed nulla boni operis industria cumulata. Unde bene Matthaeus hanc domum vacantem, scopis mundatam

atque ornatam dicit inventam (Matth. IX). Mundatam, videlicet, a vitiis pristinis per baptismum; vacantem a bonis actibus per negligentiam; ornatam simulatis virtutibus per hypocrisin.

Et tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores se, et ingressi habitant ibi. Per septem malos spiritus universa vitia designat. Quemcumque enim post baptismum sive pravitas haeretica, seu mundana cupiditas, arripuerit, mox omnium prosternet in ima vitiorum. Unde recte nequiores tunc eum spiritus dicuntur ingressi, quia non solum habebit illa septem vitia, quae septem spiritualibus sunt contraria virtutibus, sed et per hypocrisin ipsas se virtutes habere simulabit.

Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Melius quippe erat ei viam veritatis non cognoscere, quam post agnitionem retrorsum converti (II Pet. II). Quod in Juda traditore, (Matth. XXVI), vel Simone mago (Act. VIII), caeterisque talibus, specialiter legimus impletum. Quod autem generaliter haec parabola tendat, ipse secundum Matthaeum Salvator exposuit, ubi ea terminata mox subdidit, dicens: Sic erit et generationi huic pessimae (Matth. IX), id est, quod de uno quolibet specialiter geri solere narravi, hoc in tota generaliter hujus populi gente geri non desinit. Immundus quippe spiritus exivit a Judaeis, quando acceperunt legem, et ambulavit per loca arida quaerens sibi requiem: expulsus, videlicet a Judaeis ambulavit per gentium solitudines. Quae cum postea Domino credidissent, ille, non invento loco in nationibus, dixit: Revertar ad domum meam pristinam, unde exivi; habebam Judaeos, quos ante dimiseram. Et veniens invenit vacantem, scopis mundatam. Vacabat enim templum Judaeorum, et Christum hospitem non habebat dicentem: Dimittetur vobis domus vestra deserta (Matth. XXIII). Quia igitur Dei et angelorum praesidia non habebant, et ornati erant superfluis observationibus pharisaeorum, revertitur ad

eos diabolus, et septenario sibi numero daemonum addito, habitat pristinam domum, et fiunt posteriora illius populi pejora prioribus. Multo enim nunc majore daemonum numero possidentur blasphemantes in synagogis suis Christum Jesum, quam in Aegypto possessi fuerant ante legis notitiam, quia aliud est venturum non credere, aliud eum non suscepisse qui venerit. Septenarium autem numerum adjunctum diabolo, vel propter Sabbatum intellige, vel propter numerum Spiritus sancti, ut quomodo in Isaia super virgam de radice Jesse, et florem, qui de radice conscendit, septem spiritus virtutum descendisse narrantur (Isai. XI), ita et e contrario vitiorum numerus in diabolo consecratus sit.

HOMILIA L. LUC. IV, MATTH. XI, MARC. VI, JOAN. VI.

In illo tempore dixerunt Pharisei ad Jesum: Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua, etc.

Refert superius evangelista, quia cum venisset Dominus Nazareth, et in synagoga lectoris functus officio, ab omnibus intenta et studiosa fuisset intentione auditus, cunctique mirarentur in verbis gratiae, quae procedebant de ore illius, coeperunt Pharisei et Scribae invidentes dicere: Nonne hic est filius Joseph? Quanta Nazarenorum caecitas, qui eum quem in verbis factisque Christum esse cognoscunt, ob generis tantum notitiam contemnunt: quorum tamen error salus nostra est, et haeticorum condemnatio. In tantum enim cernebant hominem Jesum Christum, ut hunc filium Joseph, et juxta alios evangelistas fabrum, vel fabri, clamarent filium. Inter quae intuendum, quare Christus in carne apparens fabri filius, imo faber appellari voluerit. Sanoque intellectu sentiendum, quod etiam per hoc se ejus ante saecula Filium esse docuerit, qui fabricator omnium in principio creavit Deus coelum et terram (Gen. I). Nam etsi humana

non sunt comparanda divinis, typus tamen integer est, quia pater Christi igni operatur et spiritu. Unde et de ipso, tamquam fabri filio, praecursor ejus ait: Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni (Luc. III), qui in domo magna hujus mundi diversi generis vasa fabricat; imo vasa irae spiritus igne molliendo in misericordiae vasa commutat (Rom. IX). Unde bene Malachias, cum ex persona Patris diceret: Ecce mittam angelum meum, et praeparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum sanctum suum dominator, quem vos quaeritis (Malac. III); post pauca subjunxit atque ait: Et sedebit conflans et emundans argentum, et purgabit filios Levi, et conflabit eos quasi aurum et quasi argentum (Ibid.). Sed hujus sacramenti Judaei ignari, divinae virtutis opera prosapiae carnalis contemplatione despiciunt, sicut non solum ex praecedentibus ipsorum, sed etiam ex subsequentibus Domini verbis apparet, cum subditur:

Et ait illis: Utique dicitis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum. Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. Quorum insana perfidia sanam licet nesciens fidem confitetur, quae Dominum Christum fabrum cognominat et medicum. Faber est enim verus, quia omnia per ipsum facta sunt (Joan. I); medicus est, quia omnia per ipsum restaurata sunt in coelis et in terra (Ephes. I). Et sicut de se ipse testatur, non habent opus sani medico, sed male habentes (Luc. V). Et quia diximus quo instrumento fabricandi, dicamus et quo utatur genere medicandi. Praeteriens vidit caecum a nativitate, expuit in terram, et fecit lutum de sputo, linivitque super oculos ejus, et dixit ei: Vade lava in natatoria Siloe (Matth. IX; Joan. IX), quod interpretatur missus. Abiit ergo et lavit, et venit videns. Agnosce igitur magnae modum medicinae, et gaude, quia per hanc illuminari meruisti. Lutum de terra, caro Christi est sputum de ore, divinitas ejus est, quia caput Christi Deus. Sputum luto immistum, nos illuminat in natatoria Siloe baptizatos, quia Verbum caro factum est,

et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus (Joan. I), quam prius tenebris arcentibus comprehendere non poteramus. Per fabrum ergo Christum creatus es, ut esses; per medicum Christum recreatus es, ut post vulnera sanus esses. Qui ab iridentibus quidem civibus seipsum curare, hoc est, in sua patria virtutes facere monetur, sed non otiose ab evangelista alio excusatur (Marc. VI), quia non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit. Et mirabitur propter incredulitatem illorum, ne fortasse quis viliozem nobis fieri debere patriae putaret affectum. Amabat itaque cives, sed ipsi se charitate patria livore privabant.

Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. Prophetam dici in Scripturis Dominum Christum, et Moyses est, qui ait: Prophetam suscitabit vobis Deus vester de fratribus vestris tamquam me (Deut. XVIII). Non solum autem ipse qui caput et Dominus est prophetarum, sed et Elias, Jeremias, caeterique prophetae minoris in patria quam in exteris civitatibus habiti sunt. Quia propemodum naturale est cives semper civibus invidere. Non enim considerant praesentia viri opera, sed fragilem recordantur infantiam, quasi non et ipsi per eosdem aetatis gradus ad maturam aetatem venerint.

In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Eliae in Israel, quando clausum est coelum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra, et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidonis ad mulierem viduam (III Reg. XVII). Non, inquit, hoc quod divina fastidiosis civibus beneficia subtraho prophetarum gestis adversatur, quia sicut, fame quondam omnem terram premente, nemo est in Judaea repertus Eliae dignus hospitio, sed exterae gentis est vidua quaesita, quae ob fidei gratiam a tanto propheta visitari deberet. Et sicut multis ibidem leprosis Naaman tantum Syrus, quia devote quaesierat, ab Elisaeo propheta curari

promeruit, sic et vos non alia quam invidiae perfidiaeque causa superno munere privabit. Quorum si facta prophetarum etiam allegorice discussis, invenies profecto Dominum in patriae suae, a qua receptus non est, perfidia superbiam notasse Judaeorum. Nomine vero Capharnaum, quae ager consolationis interpretatur, gentium praedicasse salutem, ubi majora quotidie signa per apostolos apostolorumque successores, non tam in corporum, quam in animarum sanatione patrantur. Igitur vidua ad quam Elias missus est, gentium designat Ecclesiam, quae, a suo diutius Conditore deserta, populum rectae fidei nescium, quasi pauperem filium egenam stipe nutrebat, id est, verbo fructus ex parte docebat, donec adveniens sermo propheticus, qui, exsiccato vellere Israelis, utpote clausa coeli janua, fame periclitabatur in Judaea, pasceretur ibi simul, et pasceret, et receptus, videlicet, a credentibus, et reficiens ipse credentes. Unde bene haec eadem vidua in Sarepta Sidonis dicitur esse morata. Sidon quippe venatio inutilis, Sarepta vero incendium vel angustia panis interpretatur, quia ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia (Rom. V). Ubi rebus supervacuis acquirendis quasi aucupandi cura impendebatur, ubi dirae sitis incendium panisque spiritalis antea fiebat angustia, ibi farina oleumque ore prophetico benedicuntur, id est, fructus et hilaritas charitatis, sive gratia corporis Domini, et charismatis unctio indefectivo verbi coelestis munere foecundatur. Cujus hactenus in vasis oleum gaudii spiritalis et benedictionis farina non deficit, caeteris quae non credunt gentibus, inopia panis divini miseris et venatui deditis inutili. Nam et ipsa pulcherrime mysticum sibi prius quam moreretur panem factura, duo se ligna colligere velle testatur; non solo ligni nomine, sed etiam numero lignorum signum crucis exprimens, quo nobis est panis vitae praeparatus aeternae.

Et multi leprosi erant in Israel sub Elisaeo propheta, et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus (IV Reg.

V). Quia nota est historia, de mysterio necesse est paucis intimemus. Et Naaman ergo iste Syrus, qui interpretatur decor, populum demonstrat nationum quondam perfidiae scelerumque lepra maculosum, sed per sacramentum baptismatis ab omni mentis et corporis foeditate purgatum: qui captae consilio puellae, hoc est, supernae inspirationis gratia, quam Judaeis conservare non valentibus gentes rapuere, salutem sperare commonitus septies lavari jubetur. Quia nimirum solum baptismi genus, quod ex Spiritu sancto regenerat, salvat. Unde jure caro ejus post lavacrum, velut caro pueri parvi, apparuisse memoratur, sive quia cunctos in Christo baptizatos, in unam parit gratia mater infantiam, seu magis ille sit intelligendus puer, de quo dictum est: Parvulus natus est nobis, filius datus est nobis (Isai. IX); cujus corpori per baptismum tota credentium soboles adunatur. Et ut cuncta hic baptismi scires sacramenta praemonstrata, in quo abrenuntiare Satanae, fidem confiteri praecipimur, negat se Naaman ultra diis alienis litaturum, soli per omnia Domino serviturus, partem quoque terrae sanctae secum tollere gaudet, quia baptizatos oportet Dominici quoque corporis participatione confirmari. Merito igitur Naaman, cujus dum aqua corpus abluitur, fide pectus abluitur, id est, populus gentium Judaeis lepra contumaciae squalentibus antefertur. Merito vidua Sareptana, id est, Ecclesia ligno crucis refici desiderans Judaeis fame verbi pereuntibus, pane sacrosancti corporis et vivifici spiritus unctione recreatur. Probaturque Dominus non ob suam impotentiam civibus, sed ob eorum invidentiam virtutum dona negasse. Atque hoc exemplo totam postremo gentem, non quia non amaretur, sed quia ipsa se amari non amaret, ab eo derelictam doctoribus, scilicet, inde ob salvationem gentium toto orbe dispersis. Sed quod Dominus verbo de Judaeis, hoc ipsi de se Judaei facto testantur. Nam sequitur:

Et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes, et surrexerunt et ejecerunt illum extra civitatem. Sacrilegia quippe Judaeorum, quae multo ante Dominus praenuntiaverat, per Prophetam dicens: Retribuebant multi mala pro bonis (Psal. XXXIV), in Evangelio docet esse completa. Nam cum ipse per populos beneficia diffunderet, illi injurias irrogabant. Nec mirum si perdidierunt salutem, qui ejecerunt de suis finibus Salvatorem. Moralis enim Dominus, et qui docuerit exemplo sui apostolos suos omnibus omnia fieri, nec volentes repudiat, nec invitos alligat, nec ejicientibus reluctatur, nec rogantibus deest. Sic Gerasenos alibi, cum virtutes ejus sustinere non possent, quasi infirmos et ingratos reliquit (Matth. VIII; Marc. V; Luc. VIII). Simul intellige non ex necessitate fuisse, sed voluntariam corporis passionem; nec captum a Judaeis, sed a se oblatum. Etenim quando vult capitur, quando vult labitur, quando vult suspenditur, quando vult non tenetur.

Et duxerunt, inquit, illum usque ad supercilium montis, supra quem civitas illorum erat aedificata, ut praecipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat. O peior magistro discipulorum haereditas. Diabolus verbo Dominum tentat, Judaei facto: Ille dicit: Mitte te, isti adoriuntur ut mittant. Et quidem Dominus supercilium montis praecipitandus ascenderat, sed per medium illorum, mutata subito vel obstupefacta furentium mente, descendit, quos adhuc sanare quam perdere malebat, ut cassata videntes suae coepta nequitiae, a poscenda deinceps ejus morte desisterent. Necdum enim venerat hora passionis, quae non quolibet Sabbato, sed in Parasceve Paschae futura exstiterat; necdum locum passionis, qui non in Nazareth, sed Hierosolymis hostiarum sanguine figurabatur adierat. Sed nec hoc genus mortis, qui crucifigendus a saeculo praeconabatur elegerat. Non igitur a Nazaraeis praecipitari, non ab Hierosolymis lapidari, non inter pueros Bethlehemitas ab Herode perimi, non alia, vel alia, vel alia, voluit morte

consummari. Quod enim tali morte regiae potestatis iudicium, quo fidelium frons armaretur emereret? sed solum crucis expectatum est vexillum, cujus figura et celerrimo dexteræ motu contra maligni hostis tentamenta depingi, et ipsa nihilominus figura monarchiae singularis potuisset typus haberi, ut quomodo triumphum crucis exponens Apostolus ait: In nomine Jesu omne genu flectatur coelestium et terrestrium et infernorum (Philipp. II). Hoc est enim quod ejusdem crucis cacumina ad coelos tendunt, ima petunt inferos, cornua terram tegunt. Vide ergo clementiam Salvatoris, qui nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec injuria violatus Judaeam deserit; quin etiam immemor injuriae, memor clementiae, nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando in fide plebis corda demulcet.

HOMILIA II.

LUC. XVII, MATTH. XVIII.

In illo tempore, dixit Jesus ad discipulos suos: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum; et si poenitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi. Et dixerunt apostoli Domino: Adauge nobis fidem, etc.

Tale quid et in Deuteronomio legimus: Ne oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue eum ne habeas super illo peccatum (Levit. XIX). Quo igitur ordine scandala declinare et vae perpetuum vitare possumus insinuat, si nos videlicet ipsos, ne quem laedamus, attendimus, si peccantem zelo justitiae corripimus, si ex corde poenitenti misericordiae pietatisque viscera pandimus. Ubi caute intuendum est quia non passim peccanti dimittere, sed poenitentiam agenti dimittere jubemur, et primo quidem peccantem misericorditer

increpare, ut sit cui postmodum habeamus juste dimittere. Qui ergo fratrem videns peccare tacuerit, non minus Domini praecepti transgressor est, quam is qui eidem poenitenti veniam dare noluerit, quia qui dixit: Si poenituerit, dimitte, praemisit: Si peccaverit, increpa. Itaque venia fratri post increpationem largienda est; sed illi utique qui se poenitendo ab errore convertit, ne vel difficilis venia, vel remissa sit indulgentia.

Etsi septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi. Septenario numero non veniae dandae terminus ponitur, sed vel omnia peccata dimittenda, vel semper poenitenti dimittendum praecipitur. Solet enim saepe per septem cujuscumque rei aut temporis universitas indicari. Unde quod in psalmo canitur: Septies in die laudem dixi tibi (Psal. CXVIII), nihil est aliud quam: Semper laus ejus in ore meo (Psal. XXXIII). Nam et alibi Petro interroganti quoties peccanti in se fratri dimittat, an usque septies? respondit Dominus: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies (Matth. XVIII), id est, quadringentis nonaginta vicibus, ut toties peccanti fratri dimitteret in die, quoties ille peccare non posset. Peccanti igitur in te fratri, si poenitentiam egerit dimittendi habes potestatem, imo necessitatem, ut et tibi poenitenti, ac veniam flagitanti Pater, qui est in coelis, ignoscat. At si increpatus converti, et poenitentiam agere neglexerit, quid super hoc veritatis sententia decernat, intueri: Si peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum, et caetera usque quo ait: Si autem et Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus (Matth. XVIII). Et merito, quia sub nomine fidelis egit opera infidelium. Aliter sane veniam fratri petenti, aliter inimico persequenti dare jubemur. Hinc, videlicet, ut accepta remissione peccati, quo nobis insontibus nocuit, socia nobis charitate communicet; illi vero, ut cum nobis malum vult, et si potest, facit, nos semper bonum velimus, faciamusque quod possimus. Neque enim David eundem

veniae modum persecutoribus suis poenitentiae remedio privatis, quamvis misericorditer eos lugens praestare potuit (II Reg. I), quem fratribus salubri compunctione castigatis Joseph benevole cognoscendus exhibuit (Gen. L).

HOMILIA LII. IN FERIA QUARTA POST DOMINICAM OCULI.

MARC. VII, MATTH. XV.

In illo tempore conveniunt ad Jesum Pharisei, et quidam de Scribis venientes ab Hierosolymis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis ejus communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes, vituperaverunt, etc.

O quam illa confessio Domini ad Patrem: Quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis! (Matth. XI.) Homines terrae Genezareth, qui minus docti videbantur, non solum ipsi veniunt, sed suos infirmos adducunt; imo gestant ad Dominum, ut vel fimbriam ejus, qua salvari queant, mereantur contingere. Ideoque confestim merita cupitae salutis mercede potiuntur. At vero Pharisei et Scribae, qui doctores esse populi debuerant, non ad verbum audiendum, non ad quaerendam medelam, sed ad movendas solum quaestionum pugnas ad Dominum concurrunt, eosque de non lotis corporis manibus vituperant, in quorum operibus, quae per manus sive per caetera corporis membra fiunt, nihil immunditiae sordidantis invenire valebant, cum se magis ipsos culpae debuerint qui lotas aqua manus habentes conscientiam livore pollutam gestabant. Pharisei enim et omnes Judaei, nisi crebro laverint manus, non manducant (tenentes traditionem seniorum) et a foro nisi baptizentur, non comedunt. Superstitiosa est hominum

traditio semel lotos ad manducandum panem crebrius lavare, et a foro nisi baptizentur, non comedere. Sed necessaria est doctrina veritatis, quae jubet eos qui cum pane vitae descendente de coelo participare desiderant (Joan. VI), crebro eleemosynarum, lacrymarum, aliorumque justitiae fructuum lavamento sua opera purgare, ut casto corde et corpore coelestibus valeant communicare mysteriis. Necessarium est inquinamenta, quae ex temporalium negotiorum curis quisque contraxerit, subsequenti bonarum cogitationum et actuum permundet instantia, si internae refectionis cupit epulis perfrui. Sed pharisaei spiritalia prophetarum verba carnaliter accipientes, quae illi de cordis et operis castigatione praecipiebant dicentes: Lavamini, mundi estote, et mundabimini qui fertis vasa Domini (Isai. III, LII), isti de corpore solummodo lavando servabant. Frustra autem Pharisei, frustra omnes Judaei lavant manus, et a foro baptizantur, quamdiu contemnunt fonte Salvatoris abluere. In vanum baptismata servant vasorum, qui cordium suorum et corporum eluere sordes negligunt, cum certum sic Moysen et prophetas, qui vasa populi Dei vel aquis dilui, vel igne purgari, vel oleo sanctificari quacumque ex causa jusserunt, non in hoc materialium rerum emundationem, sed mentium potius et operum castigationem ac sanctimoniam, atque animarum nobis mandare salutem.

Et interrogabant eum Pharisei et Scribae: Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? Mira Pharisaeorum scribarumque stultitia. Dei Filium arguunt, quare hominum traditiones et praecepta non servet. Manus autem, id est, opera, non corporis utique manus, sed animae lavandae sunt, ut fiat in illis verbum Dei.

Et dicebat illis: Bene irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. Falsam calumniam vera responsione confutat. Cum, inquit, vos propter

traditionem hominum praecepta Domini negligatis, quare discipulos meos arguendos creditis. quod seniorum jussa parvipendant, ut Dei scita custodiant? Moyses enim dixit: Honora patrem tuum et matrem tuam; et qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur (Exod. XX; Deut. V; Exod. XXI; Levit. XX). Honor in Scripturis non tantum in salutationibus et officiis deferendis, quantum in eleemosyna ac munerum collatione sentitur. Honora, inquit Apostolus, viduas, quae vere viduae sunt (I Tim. V). Hic honor donum intelligitur. Et in alio loco: Presbyteri duplici honore sunt honorandi, maxime qui laborant in verbo et doctrina Domini (Ibid.). Et per hoc mandatum jubemur bovi trituranti os non claudere (Deut. XXV; I Cor. IX), ut dignus sit operarius mercede sua (Luc. X). Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri aut matri corban, quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit. Et ultra non dimittis eum quidquam facere patri suo aut matri, et caetera (Marc. VII). Praeceperat Dominus vel imbecillitates, vel aetates, vel penurias parentum considerans, ut filii honorarent etiam in vitae necessariis ministrandis parentes suos (Levi. XX; Deut. V). Hanc providentissimam Dei legem volentes Scribae Pharisaeique subvertere, ut impietatem sub nomine pietatis inducerent, docuerunt pessimos filios, ut si quis ea quae parentibus offerenda sunt, Deo vovere voluerit, qui verus est, Pater, oblatio Domini praeponatur parentum muneribus. Vel certe ipsi parentes, quae Deo consecrata sunt, ne sacrilegii crimen incurrerent. Declinantes egestate conficiebant, atque ita fiebat, ut oblatio liberorum sub occasione templi, et Dei in sacerdotum lucra cederet. Haec pessima Pharisaeorum consuetudo de tali occasione veniebat, multos habentes obligatos aere alieno, et nolentes sibi creditum reddere, delegabant sacerdotibus, ut exacta pecunia ministeriis templi et eorum usibus deserviret. Potest autem et hunc breviter habere sensum: Munus quodcumque ex me est, tibi proderit. Compellitis, inquit, filios ut dicant parentibus suis, Quodcumque donum oblaturus eram Deo, in tuos

consumo cibos, tibi que prodest, o pater et mater, ut illi timentes accipiant, quod Deo videbant mancipatum, inopem magis vellent vitam ducere, quam comedere de consecratis.

Et advocans iterum turbam, dicebat illis: Audite me omnes et intelligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare. Sed quae de homine procedunt, illa sunt quae communicant hominem. Verbum communicat, proprie Scripturarum est, et publico sermone teritur. Populus Judaeorum partem Dei esse jactans, communes cibos vocat quibus omnes utuntur homines: verbi gratia, suillam carnem, lepores et istiusmodi ostreas, animantia quae ungulam non findunt, nec ruminant, nec squamosa in piscibus sunt (Levit. XI; Deut. XIV), Unde et in Actibus apostolorum scriptum est: Quod Deus sanctificavit, tu ne commune dixeris (Act. X). Commune ergo quod caeteris hominibus patet, et quasi non est de parte Dei, pro immundo appellatur. Nihil est, inquit, extra hominem introiens in eum coinquinare. Sed quae de homine procedunt, illa sunt quae coinquinant hominem. Opponat prudens lector, et dicat: Si quod intrat in os, non coinquinat hominem (I Cor. VIII), quare idolothytis non vescimur? Et Apostolus scribit: Non potestis calicem Domini bibere, et calicem daemoniorum (I Cor. X). Sciendum ergo quod ipsa quidem cibaria, ut Dei creatura, per se munda sint, sed idolorum ac daemonum invocatio ea facit immunda.

Et cum introisset in domum a turba, interrogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Quod aperte dictum fuerat et patebat auditu, Apostoli per parabolam dictum putant, et in re manifesta mysticam quaerunt intelligentiam, corripiunturque a Domino, quare parabolice dictum putant, quod perspicue locutus est. Ex quo animadvertimus vitiosum esse auditorem, qui obscure manifesta, aut manifeste dicta obscure velit intelligere.

Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare, quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem et in secessum emittitur purgans omnes escas? Omnium Evangeliorum loca apud haereticos et perversos plena sunt scandalis. Et ex hac sententiola quidam calumniantur, quod Dominus, physicae disputationis ignarus, putet omnes cibos in ventrem ire et in secessu digeri, cum statim infusae escae per artus et venas, ac medullas nervosque, fundantur. Unde et multos qui vitio stomachi perpetem sustineant vomitum, post coenas et prandia statim evomere quod ingesserint, et tamen corpulentos esse, quia ad primum tactum liquidior cibus et potus per membra fundatur. Sed itiusmodi homines dum volunt alterius imperitiam reprehendere, ostendent suam. Quamvis enim tenuissimus humor et liquens esca, cum in venis artubus concocta fuerit et digesta, per occultos meatus corporis, quos Graeci πύρους vocant, ad inferiora delabitur, et in secessum vadit. Dicebat autem quoniam quae ex homine exeunt, illa communicant hominem. Ab intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiae, et caetera. De corde, inquit, exeunt cogitationes malae. Ergo animae principale non, juxta Platonem, in cerebro, sed, juxta Christum, in corde est. Et arguendi ex hac sententia, qui cogitationes a diabolo immitti putant, et non ex propria nasci voluntate: diabolus adjutor esse et incentor malarum cogitationum potest, auctor non potest. Sin autem, semper in insidiis positus, levem cogitationum nostrarum scintillam suis fomitibus inflammavit, non debemus opinari eum cordis quoque occulta rimari, sed ex corporis habitu et gestibus aestimare, quid versemus intrinsecus. Verbi gratia: Si pulchram mulierem nos crebro viderit respicere, intelligit cor amoris jaculo vulneratum.

HOMILIA LIII.

IN FERIA TERTIA POST DOMINICAM PALMARUM.

MARC. XIV, MATTH. XXVI, LUC. XXII, JOAN. XVIII.

In illo tempore erat autem Pascha et azyma et post biduum, etc.

Pascha, quod Hebraice dicitur phase, non a passione, ut plerique arbitrantur, sed a transitu nominatur, eo quod exterminator videns sanguinem in foribus Israelitarum pertransierit, nec percusserit eos, vel ipse Dominus praebens auxilium populo suo desuper ambulaverit (Exod. XII). Cujus sacramentum vocabuli sublimius exponens evangelista Joannes ait: Ante diem autem festum Paschae, sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem (Joan. XIII). Ubi manifeste declarat, ideo solemnitatis hujus diem per legem mystice transitum esse vocatum, quod agnus Dei qui peccata mundi tolleret, in eo de hoc mundo sive ipse transiturus, sive nos salubri transitu quasi de Aegyptia esset servitute ducturus. Hoc sane juxta Veteris Instrumenti Scripturam inter Pascha et Azyma distat, quod Pascha ipse solus dies appellatur in quo agnus occidebatur ad vesperam, hoc est, quarta decima luna primi mensis. Quinta decima autem luna, quando egressum est de Aegypto, succedebat festivitas Azymorum, quae septem diebus, id est, usque ad vigesimum primum diem ejusdem mensis, ad vesperam est statuta solemnitas (Exod. XII). Verum evangelistae indifferenter et diem Azymorum pro Pascha, et pro diebus Azymorum Pascha ponere solent. Dicit enim Marcus: Erat autem Pascha et Azyma post biduum (Marc. XIV). Dicit Lucas: Dies festus Azymorum qui dicitur Pascha (Luc XXII). Item Joannes: Cum primo Azymorum die, id est, quinta decima luna, res ageretur, ait: Et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed manducarent pascha (Joan. XVIII). Quod ideo fecere, quia et Paschae

dies in Azymis panibus est celebrari praeceptus, et nos quasi pascha perpetuum facientes, semper ex hoc mundo transire praecipimur. Uno quippe die agno immolato ad vesperam, septem ex ordine dies sequuntur Azymorum, quia Christus Jesus semel pro nobis in plenitudine temporum passus, in carne per totum nobis hujus saeculi tempus, quod septem diebus agitur, in azymis sinceritatis et veritatis praecepit esse vivendum (I Cor. V) omnique semper visu nos desideria terrena, quasi Aegypti retinacula fugere, et velut a mundana conversatione secretam solitudinem iter admonet subire virtutum.

Et quaerebant summi sacerdotes et scribae, quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Qui debuerant pascha vicino parare victimas, levigare templi parietes, pavimenta verrere, vasa mundare, et secundum ritum legis purificari, ut esu agni digni fierent, congregantur ineuntes consilium, quomodo occidant Dominum, non timentes seditionem ut simplex sermo demonstrat, sed caventes ne auxilio populi de suis manibus tolleretur.

Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi, et recumberet. Passurus pro omni mundo, et universas nationes suo sanguine redempturus, moratur in Bethania in domo obedientiae, quae quondam fuit Simonis leprosi; non quod leprosus illo tempore permaneret, sed quia ante leprosus, postea a Salvatore mundatus est, nomine pristino permanente, ut virtus curantis appareat. Nam et in catalogo apostolorum cum pristino vitio et officio Matthaeus publicanus appellatur, qui certe publicanus esse desierat (Matth. X). Quidam Simonem leprosum volunt intelligere partem populi, quae crediderit Domino, et ab eo curata sit. Simon quoque obediens dicitur.

Venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro effudit super caput

ejus. Mulier ista Maria erat Magdalene, soror Lazari, quem suscitavit Jesus a mortuis, ut Joannes aperte commemorat (Joan. XII), qui hoc etiam factum ante sex dies paschae testatur, pridie quam asino sedens, cum palmis et laude turbarum Hierosolymam veniret. Ipsa est autem, non alia, quae quondam, ut Lucas scribit (Luc. VII), peccatrix adhuc veniens, pedes Domini lacrymis poenitentiae rigavit, et unguento piae confessionis linivit; et quia multum dilexit, multorum veniam peccatorum a pio iudice promeruit. Nunc vero justificata et familiaris effecta Domino, non tantum pedes ejus, ut idem Joannes narrat (Joan. XII), verum etiam caput, ut Matthaeus Marcusque perhibent (Matth. XXV; Marc. XIV), oleo sancto perfudit. Est autem alabastrum genus marmoris candidi, variisque maculis intertincti, quod ad vasa unguentaria cavari solet eo quod optime servare ea incorrupta dicatur. Nascitur circa Thebas Aegyptias, et Damascum Syriae caeteris candidius, probatissimum vero in India; nardus vero est frutex aromatica, gravi ut aiunt, et crassa radice, sed brevi ac nigra fragilique quamvis pinguissimum redolente, aut cypressum, aspero sapore, folio parvo densoque, cujus cacumina in aristas se spargunt. Ideoque gemina dote pigmentarii nardi spicas ac folia celebrant. Et hoc est quod ait Marcus: Unguenti nardi spicati pretiosi, quia, videlicet, unguentum illud, quod attulit Maria Domino, non solum de radice confectum nardi, verum etiam quo pretiosius esset, spicarum quoque et foliorum ejus adjectione odoris ac virtutis illius erat accumulata gratia. Fecerunt autem de nardo physiologi quod principalis sit in unguentis; unde merito unctioni capitis et pedum Domini oblata est. Sunt quidem multa ejus genera, sed omnia herbae praeter Indicum, quod pretiosius est. Mystice autem devotio haec Mariae Domino ministrantis fidem ac pietatem designat Ecclesiae sanctae, quae loquitur in amoris cantico, dicens: Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum (Cant. I). Quae nimirum verba, et semel juxta litteram manibus Mariae complevit, et quotidie in

omnibus suis membris spiritualiter implere non desinit, quae toto diffusa orbe gloriantur, et dicunt: Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus Deo (II Cor. II). Quae cum potentiam divinae virtutis ejus, quae illi una cum Patre est, digna reverentia confitetur, laudat et praedicat, caput profecto illius unguento perfundit pretioso. Cum vero assumptae mysteria humanitatis aequae digna reverentia suspicit, in pedes utique Domini unguentum nardi pisticum, id est, fidele ac verum perfundit, quia illam ejus naturam qua terram contingere, hoc est, inter homines conversari dignatus est, pia praedicatione commendat, ac devotis veneratur obsequiis.

Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis, et dari pauperibus. Marcus quoque haec, quomodo et Matthaeus, synecdochicōs loquitur, pluralem, videlicet, numerum pro singulari ponens. Nam Joannes distinctius loquens, Judam [Iscariotem] haec locutum esse testatur (Joan. XII). Et hoc gratia cupiditatis, eo quod fur fuisset, et, loculos habens, ea quae mittebantur portaret. Potest etiam intelligi quod et alii discipuli aut senserint hoc, aut dixerint, aut eis Juda [Iscariote] dicente persuasum sit, atque omnium voluntatem Matthaeus et Marcus etiam verbis expresserint; sed Judas propterea dixerit quia fur erat, caeteri vero, propter pauperum curam, Joannem autem de solo illo commemorare voluisse, cujus ex hac occasione furandi consuetudinem credidit intimandam. Quod vero sequitur:

Et fremebant in eum, nequaquam de bonis ac diligentibus Christum apostolis dictum crediderim, sed de illo potius sub numero plurali, qui nec Domino nec

discipulis ejus fideliter adhaesisse, neque pauperum curam habuisse probatus est.

Jesus autem dixit: Sinite illam, quid illi molesti estis? bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum, et cum volueritis, potestis illis benefacere, me autem non semper habebitis. Alia oboritur quaestio, quare Jesus post resurrectionem dixerit ad discipulos: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem mundi (Matth. XXVIII), et nunc loquitur: Me autem non semper habebitis. Sed mihi videtur in hoc loco de praesentia dicere corporali, quia nequaquam cum eis ita futurus sit post resurrectionem, quomodo nunc in omni convictu et familiaritate. Cujus rei memor Apostolus ait: Etsi noveramus Jesum Christum secundum carnem, sed nunc jam non novimus eum (II Cor. V).

Quod habuit, haec fecit: praevenit ungere corpus meum in sepulturam. Quod vos putatis perditionem esse unguenti, officium sepulturae est. Nec mirum si mihi bonum odorem suae fidei dederit, cum ego pro ea fusurus sim sanguinem meum.

Amen dico vocis, ubicumque praedicatum fuerit Evangelium istud in universum mundum, et quod fecit haec, narrabitur in memoriam ejus. Attende notitiam futurorum, quod passurus post dies paucos sciat Evangelium suum toto orbe celebrandum. Notandum autem, quod, sicut Maria gloriam adeptam est toto orbe quocumque Ecclesia sancta diffusa est, de obsequio quod Domino piae devotionis exhibuit, ita e contrario ille, qui obsequio ejus detrudere temeraria lingua non timuit, perfidiae nota longe lateque infamatus, et Deo simul atque hominibus merito factus est exosus. Sed Dominus bonum laude digna remunerans, futuras impii contumelias tacendo praeteriit.

Et Judas Iscariotes, unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. Infelix Judas damnum, quod ex effusione unguenti se fecisse credebat, vult magistri pretio compensare, nec certam jam postulat summam, ut saltem lucrosa videretur proditio, sed quasi vile tradens mancipium, in potestate eminentium posuit, quantum vellent dare. Quod autem dixit: Abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis, ostendit eum non a principibus invitatum, non ulla necessitate constrictum, sed sponte propria sceleratae mentis consilium.

Qui audientes gavisii sunt, et promiserunt ei pecuniam se duros. Et quaerebat quomodo illum opportune traderet. Multi hodie Judae scelus, quod Dominum ac magistrum Deumque suum pecunia vendiderit, velut immane et nefarium exhorrent, nec tamen cavent. Nam cum pro muneribus falsum contra quemlibet testimonium dicunt, profecto quia veritatem pro pecunia negant, Deum pecunia vendunt. Ipse enim dixit: Ego sum veritas (Joan. XIV). Cum societate fraternitatis aliqua discordiae peste commaculant, Dominum produnt, quia Deus charitas est (I Joan. IV). Qui ergo charitatis et veritatis jussa spernunt, Deum utique qui est charitas et veritas, produnt, maxime cum non infirmitate vel ignorantia peccant, sed in similitudinem Judae [Iscariotis] quaerunt opportunitatem, qualiter arbitris absentibus mendacio veritatem, virtutem crimine mutant.

Et primo die Azymorum, quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli: Quo vis eamus, et paremus tibi comedere pascha? Primum diem Azymorum, quartum decimum primi mensis appellat, quando, fermento abjecto, pascha immolare, id est, agnum occidere solebant ad vesperam (Exod. XII). Quod exponens Apostolus ait: Etenim pascha nostrum immolatus est Christus (I Cor. V). Qui licet die sequenti, hoc est, quinta decima sit luna crucifixus, hac tamen nocte qua agnus

immolabatur, et carnis sanguinisque sui discipulis tradidit mysteria celebranda, et a Judaeis tentus ac ligatus ipsius immolationis, hoc est, passionis suae sacravit exordium.

Et mittit duos ex discipulis suis, et dicit eis: Ite in civitatem, et occurret vobis homo lagenam aquae bajulans. Indicium quidem praesciae divinitatis est, quia cum discipulis loquens, quid alibi futurum sit, novit. Pulchre autem paraturis pascha discipulis, homo lagenam, sive, juxta alium evangelistam (Luc. XXII), amphoram aquae bajulans occurrit, ut ostendatur hujus paschae mysterium pro ablutione perfecta mundi totius esse celebrandum. Aqua quippe lavacrum gratiae, lagena fragilitatem designat eorum per quos eadem erat gratia mundo ministranda. Unde aiunt: Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus (II Cor. IV). Parant ergo pascha discipuli, ubi aquae infertur lagena, ut adesse tempus insinuent, quo cultoribus veri paschae typicus de limine ac postibus cruor auferatur, et ad tollenda mundi crimina vivifici fontis baptismata consecratur.

Sequimini eum, et quocumque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Consulte tam aquae bajuli quam domini domus sunt praetermissa vocabula, ut omnibus verum pascha celebrare volentibus, hoc est, Christi sacramentis imbui, eumque suae mentis hospicio suscipere quaerentibus facultas danda signetur.

Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande stratum, et ibi parate nobis, etc. Coenaculum magnum lex spiritalis est, quae de angustiis litterae egrediens, in sublimi loco recipit Salvatorem. Nam qui adhuc occidentem litteram servaverit, qui non aliud in agno quam pecus intellexerit, iste nimirum minus pascha facit, quia majestatem spiritus in verbis Dei comprehendere necdum didicit. Atqui qui aquae bajulum, hoc est, gratiae praeconem, in domum Ecclesiae fuerit secutus, hic per

spiritum illustrantem superficiem litterae transcendendo in alto mentis solario Christo refectionem praeparat, quia cuncta vel paschae sacramenta, vel caetera legis decreta, ejus esse sacramenta cognoscit.

Vespere autem facto, venit cum duodecim; et discumbentibus eis et manducantibus, ait Jesus: Amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet, qui manducat mecum. Qui de passione praedixerat, et de proditore praedicat, dans locum poenitentiae, ut cum intellexisset sciri cogitationes suas et occulta consilia, poeniteret eum facti sui. Et tamen non designat specialiter, ne manifeste coargutus impudentior fieret. Mittit crimen in numero, ut agat conscius poenitentiam.

At illi coeperunt contristari, et dicere ei singulatim: Numquid ego? Et certe noverant undecim apostoli, quod nihil tale contra Dominum cogitarent, sed plus credunt magistro quam sibi, et timentes fragilitatem suam tristes interrogabant de peccato, cujus conscientiam non habebant.

Qui ait illis: Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. O mira Domini potentia! primum dixerat: Unus ex vobis me tradet, perseverat proditor in malo, manifestius arguit, et tamen nomen proprie non designat. Judas, caeteris contristatis et retrahentibus manum, et interdicientibus cibos ori suo, temeritate et impudentia, qua magistrum proditurus erat, etiam manum cum magistro mittit in catinum, ut audacia bonam conscientiam mentiretur.

Et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: Vae autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur (Psal. XL). Nec primo nec secundo correptus a prodicione retrahit pedem, sed patientia Domini nutrit impudentiam suam, et thesaurizat sibi iram in die irae (Rom. III). Poenam praedicat, ut quem pudor non vicerat,

corrigan denuntiata supplicia. Sed et hodie quoque, et in sempiternum vae illi homini, qui ad mensam Domini malignus accedit, qui insidiis mente conditis, qui praecordiis aliquo scelere pollutis mysteriorum Christi oblationibus sacrosanctis participare non metuit. Et ille enim in exemplum Judae Filium hominis tradit, non quidem Judaeis peccatoribus, sed tamen peccatoribus membris, videlicet, suis, quibus illud inaestimabile et inviolabile dominici corporis ac sanguinis sacramentum temerare praesumit. Ille Deum vendit, qui, ejus timore atque amore neglecto, terrena pro illo et caduca, imo etiam criminosa diligere et curare convincitur.

Bonum esset ei, si non esset natus homo ille. Non ideo putandus est ante fuisse quam nasceretur, quia nulli possit esse bene, nisi ei qui fuerit, sed simpliciter dictum est, multo melius esse non subsistere quam male subsistere.

Et manducantibus illis, accepit Jesus panem, et benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, hoc est corpus meum. Finitis paschae veteris solemniis, quae in commemorationem antiquae de Aegypto liberationis populi Dei agebantur, transiit ad novum, quod in suae redemptionis memoriam Ecclesiam frequentare volebat, ut, videlicet, pro carne agni ac sanguine sui corporis sanguinisque sacramentum substitueret, ipsumque se esse monstraret. Cui juravit Dominus et non poenitebit eum, Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech (Psal. CIX). Frangit autem ipse panem, quem discipulis porrigit, ut ostendat corporis sui fractionem non absque sua sponte ac procuratione venturam; sed, sicut alibi dicit, potestatem se habere ponendi animam suam, et potestatem se habere iterum sumendi eam (Joan. X). Quem, videlicet, panem certi quoque gratia sacramenti, priusquam frangeret benedixit, quia naturam humanam quam passurus assumpsit, ipse una cum Patre et Spiritu sancto gratia

divinae virtutis implevit. Benedixit panem et fregit, quia hominem assumptum ita morti subdere dignatus est, ut ei divinae immortalitatis veraciter inesse potentiam demonstraret, ideoque velocius eum a morte resuscitandum esse doceret.

Et accepto calice, gratias agens, dedit eis, et biberunt ex illo omnes. Cum appropinquare passioni dicitur, accepto pane gratias egisse perhibetur. Gratias itaque agit, qui flagella alienae iniquitatis suscipit; et qui nihil dignum percussione exhibuit, humiliter in percussione benedicit, ut hinc, videlicet, ostendat quid unusquisque in flagello culpae propriae facere debeat, si ipse aequanimiter flagella culpae portat aliena, ut hic ostendat quid in correptione faciat subditus, si, in flagello positus, Patri gratias agit aequalis.

Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Quia panis corpus confirmat, vinum vero sanguinem operatur in carne, hic ad corpus Christi mystice, illud refertur ad sanguinem. Verum quia et nos in Christo, et in nobis Christum manere oportet, vino dominici calicis aqua miscetur, attestante enim Joanne, aquae populi sunt (Apoc. XVII). Et neque aquam solam, neque solum vinum, sicut nec granum frumenti solum sine aquae admistione et confectione, in panem cuius licet offerre, ne talis, videlicet, oblatio quasi caput a membris secernendum esse significet, et vel Christum sine nostrae redemptionis amore pati potuisse, vel nos sine illius passione salvari, ac Patri offerri posse confingat. Quod autem dicit: Hic est sanguis meus novi testamenti, ad distinctionem respicit veteris testamenti, quod hircorum et vitulorum est sanguine dedicatum, dicente inter aspergendum legislatore: Hic est sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus (Levit. XVI; Exod. XXIV). Necesse est enim exemplaria quidem virorum his mundari, ipsa autem coelestia melioribus hostiis quam istis juxta quod Apostolus per totam ad Hebraeos

epistolam, inter legem distinguens et Evangelium, pulcherrima expositione ac plenaria ratione declarat (Hebr. IX).

Amen dico vobis, quod jam non bibam de genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei. Vitem sive vineam Domini appellatam esse Synagogam, et omnis sparsim Scriptura, et apertius testatur Isaias in cantico de illo cantato: Vineam, inquit, Domini sabaoth, domus Israel est (Isai. V), de qua nimirum vinea Dominus multo tempore bibebat, quamvis pluribus ramis in amaritudinem vitis alienae conversis, quia tametsi multis in illa plebe exorbitantibus a recto fidei itinere, non defuere plurimi toto legis tempore, quorum piis cogitationibus summisque virtutibus delectaretur Deus. Verum passo in carne Domino ac resurgente a mortuis, tempus fuit ut legalis illa et figuralis observatio cessaret, atque ea quae secundum litteram gerebantur in spiritalem translata sensum, melius in novo testamento, juvante sancti Spiritus gratia, tenerentur. Iturus ergo ad passionem Dominus ait: Jam non bibam de genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam novum in regno Dei, ac si aperte dicat: Non ultra carnalibus Synagogae caeremoniis delectabor, in quibus etiam ista paschalis agni sacra locum tenere praecipuum. Aderit enim tempus meae resurrectionis, aderit dies ille cum ipse in regno Dei positus, id est, gloria vitae immortalis sublimatus, de salute ejusdem populi fonte gratiae spiritalis regenerati novo vobiscum gaudio perfundar.

Et hymno dicto, exierunt in montem olivarum. Hoc est quod in psalmo legimus: Edent pauperes et saturabuntur, et laudabunt Dominum qui requirunt eum (Psal. XXI). Potest autem hymnus etiam ille intelligi, quem Dominus, secundum Joannem, Patri gratias agens decantabat, in quo et pro seipso et pro discipulis, et pro eis qui per verba eorum credituri erant, elevatis sursum oculis,

precabatur (Joan. XVII). Et pulchre discipulos sacramentis sui corporis ac sanguinis imbutos, et hymno piae intercessionis patri commendatos in montem educit olivarum, ut typice designet nos per acceptionem sacramentorum suorum, perque opem suae intercessionis ad altiora virtutum dona et charismata sancti Spiritus, quibus in corde perungamur, conscendere debere.

Et ait eis Jesus: Omnes scandalizabimini in nocte ista. Praedicat quod passuri sunt, ut cum passi fuerint, non desperent salutem, sed agentes poenitentiam liberentur. Et signanter addidit: In nocte ista scandalizabimini, quia quomodo qui inebriatur, nocte inebriantur, sic et qui scandalum patiuntur, in nocte et in tenebris sustinent. Nos vero dicamus: Nox praeteriit, dies autem appropinquavit (I Thess. V; Rom. XIII).

Quia scriptum est: Percutiam pastorem, et dispergentur oves. Hoc aliis verbis in Zacharia propheta scriptum est, et nisi fallor, ex persona prophetae ad Deum dicitur: Percute pastorem, et dispergentur oves (Zach. XIII). Sexagesimo quoque octavo psalmo, qui totus a Domino canitur, huic sensui congruente: Quoniam tu percussisti, ipsi persecuti sunt. Percutitur autem pastor bonus, ut ponat animam suam pro ovibus suis, et de multis gregibus errorum fiat unus grex et unus pastor (Joan. X).

Petrus autem ait ei: Etsi omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Non est temeritas nec mendacium, sed fides est apostoli Petri, et ardens affectus erga Dominum Salvatorem.

Et ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam bis gallus vocem dederit, ter me es negaturus. Et Petrus de ardore fidei promittebat, et Salvator quasi Deus futura noverat. Et nota quod Petrus in nocte neget, et neget tertio. Postquam autem gallus cecinit, et decrescentibus tenebris vicina lux nuntiata est,

conversus, flevit amare, ternae negationis sordes lacrymis lavans. Non est sane arbitrandum esse contrarium quod, Marco dicente: Priusquam gallus bis vocem dederit, ter me es negaturus, caeteri evangelistae simpliciter dixerunt: Priusquam gallus cantet, ter me negabis. Tota enim Petri negatio, trina negatio est. In eadem namque permansit negatione animi propositoque mendacii, donec admonitus quid ei praedictum sit, amaro fletu et cordis dolore sanaretur. Haec autem tota, id est, trina negatio, si post primum galli cantum inciperet, falsum dixisse viderentur tres, qui dixerunt dixisse Dominum quia antequam gallus cantaret, ter eum Petrus esset negaturus. Rursus, si totam trinam negationem ante peregisset, quam cantare gallus inciperet, superfluo dixisse Marcus deprehenderetur ex persona Domini: Amen dico tibi, quia tu in nocte hac, priusquam gallus bis vocem dederit, ter me negaturus es. Sed quia ante primum galli cantum coepta est illa trina negatio, attenderunt illi tres non quando eam completurus esset Petrus, sed quanta futura esset, quandoque coeptura, id est, quae trina ante galli cantum, quantum in animo ejus et ante primum galli cantum tota possit intelligi. Quamvis enim verbis negantis ante primum coepta, ante secundum autem galli cantum peracta sit tota illa trina negatio, tamen affectatione animi et timore Petri ante primum tota concepta est. Nec interest quantis morarum intervallis trina voce nuntiata sit, cum cor ejus etiam ante primum galli cantum totam possideret, tam magna, scilicet, formidine imbibita, ut posset Dominum non solum semel, sed iterum et tertio interrogatus negare, ut rectius diligentiusque attendentibus quomodo jam moechatus est mulierem in corde suo, qui eam viderit ad concupiscendum (Matth. V), sic Petrus quandocumque verbis ederet timorem, quem tam vehementem animo conceperat, ut perdurare posset usque ad tertiam Domini negationem, tota trina negatio ei tempori deputanda est, quando eum trinae negationi sufficiens timor invasit.

Et veniunt in praedium cui nomen Gethsemani. Monstratur usque hodie locus Gethsemani, in quo Dominus oravit ad radices montis Oliveti, nunc Ecclesia desuper aedificata. Interpretatur autem Gethsemani vallis pinguium, sive pinguedinum. Quod vero non solum dicta vel opera nostri Salvatoris, verum etiam loca et tempora, in quibus operatur et loquitur, mysticis (ut saepe dictum est) sint plena figuris, cum in monte orat Dominus, quasi tacite nos admonet, sublimia tantum orando inquiri, et pro coelestibus bonis supplicari debere. At cum in valle orat, et hoc in valle pinguium sive pinguedinis, ipsius aequae insinuat nobis humilitatem semper in orationibus, et internae pinguedine dilectionis esse servandam, ne quis, videlicet, orans Deum, jactare sua merita in exemplum Pharisaei superbientis audeat, quin potius humili voce ac mente proclamet: Deus propitius esto mihi peccatori (Luc. XVIII), ne aridum a dilectione proximi cor gestans, ad placandam sibi Conditoris gratiam genu flectat, juxta eum qui centum denarios fratri quos sibi debebat, dimittere nolens, decem millia talenta sibi a Domino frustra precabatur remitti (Matth. XVIII), ne jejunium ab amore Conditoris pectus habens, temporalia quaelibet potius in oratione quam ejus visionem requirat, adnumerandus in eis de quibus ait ipse: Quia receperunt mercedem suam (Matth. VI). In imo quippe cogitationem ponere, quid est aliud, quam quaedam ariditas mentis? Qui autem intellectu coelestium jam per sancta desideria de supernis intimae delectationis cibo pascuntur, quasi largiori alimento pinguescunt. Hac enim pinguedine saginari psalmista concupierat, cum dicebat: Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea (Psal. LXII). Quantum vero ad ipsam dominicae passionis dispensationem pertinet, apte appropians morti Dominus in valle pinguedinis oravit, quia per vallem humilitatis et pinguedinem charitatis pro nobis mortem subiit: Humiliavit enim semetipsum, factus obediens Patri usque ad mortem (Philipp. II). Et majorem hac dilectionem nemo

habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis (Joan. XV).

Et assumit Petrum et Jacobum et Joannem secum, et coepit pavere et taedere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Timet Christus; cum Petrus non timeat, Christus timet. Petrus dicit: Animam meam pro te ponam: Christus dicit: Anima mea turbatur. Utrumque verum est, et plenum utrumque ratione. Quia et ille qui est inferior non timet; et ille qui est superior gerit timentis affectum. Ille enim quasi homo, vim mortis ignorat, iste autem quasi Deus in corpore constitutus, fragilitatem carnis exponit. Denique et hoc dixit, et Manichaeus non credidit, Valentinus negavit, Marcion phantasma judicavit. Eo autem usque hominem, quem veritate corporis demonstrabat, aequabat affectu, ut diceret: Sed tamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Suscepit ergo voluntatem meam, suscepit tristitiam meam. Confidenter tristitiam nomino, quia crucem praedico. Mea est voluntas quam suam dixit, quia ut homo suscepit tristitiam meam, ut homo locutus est: Et ideo ait: Non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Mea est tristitia, quam nemo suscepit affectu. Ergo pro me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret. Et sequestrata delectatione divinitatis aeternae taedio meae infirmitatis afficitur. Tristis est, inquit, anima mea usque ad mortem. Non propter mortem tristis est Dominus, quia eum conditio corporalis affectus, non formido mortis offendit. Nam qui corpus suscepit, omnia debuit subire quae corporis sunt, ut esuriret, sitiret, angeretur, contristaretur. Divinitas autem commutari per hos nescit affectus.

Sustinete hic, et vigilate. Et cum processisset paululum, procidit super terram. Quod praecipit: Sustinete hic, et vigilate, non a somno prohibet, cujus tempus non erat imminente discrimine, sed a somno infidelitatis et torpore mentis. Dato autem eis praecepto ut sustinerent vigilarentque secum, paululum procedens

ruit in faciem suam, et humilitatem mentis habitu carnis ostendit.

Et orabat ut, si fieri posset, transiret ab eo hora, et dixit: Abba pater, omnia tibi possible sunt, transfer calicem hunc a me. Quid erat illa vox, nisi sonus infirmitatis nostrae? Multi adhuc infirmi contristantur futura morte, sed habeant rectum cor, vitent mortem quantum possunt; sed si non possunt, dicant quod ipse Dominus non propter se, sed propter nos dixit. Quid enim dixit? Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste (Joan. V.). Ecce habes voluntatem humanam expressam. Unde jam rectum cor: Sed non quod ego volo, sed quod tu. Non veni, inquit, facere voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Suam voluntatem dixit, quam temporaliter sumpsit ex virgine; voluntatem vero ejus, qui eum misit, eam, videlicet, signans, quam intemporaliter aeternus habuit cum patre communem. Orat transire calicem, ut ostendat vere quod et homo erat. Reminiscens autem et propter quod missus est, perficit dispensationem ad quam missus est, et clamat: Sed non quod ego volo, sed quod tu. Si moritur mors me non moriente secundum carnem, videlicet, transeat, ait, calix iste. Verum quia non aliter hoc fiet, ait: Non quod ego volo, sed quod tu. Quod autem, Patrem invocans, duplici nomine dicit Abba pater, utriusque populi illum, et Judaei, scilicet, et gentilis, Deum esse ac Salvatorem ostendit. Idem namque abba quod et pater significat; sed abba Hebraeum, pater Graecum est et Latinum. Ut ergo utrumque populum in eum crediturum, ab utroque eum invocandum esse doceret, utraque lingua eum primus ipse invocat. Ipse est enim bonus pastor, qui animam dando pro ovibus suis (Joan. X), unum de duobus gregibus ovile perficit. Ideo utriusque voce gregis auxilium Patris flagitat, ut nos utrique exemplo illius informati, ubi adversa imminere senserimus, nos Patrem Deum, Hebraei Abba invocantes, una fidei et charitatis devotione praesidium coeleste quaeramus. Unde doctor egregius

formam docendi a Domino sumens, ita suos alloquitur auditores: Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater (Rom. VIII; Gal. IV). Abba nimirum illi, qui de Israelitico populo, nos Pater, qui de gentibus ad fidem Christi venimus.

Et veniens invenit eos dormientes, et ait Petro: Simon, dormis? Non potuisti una hora vigilare? Ille qui supra dixerat: Etiamsi omnes scandalizati fuerint, ego numquam scandalizabor, nunc tristitiae magnitudine somnum vincere non potest.

Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem. Impossibile est humanam animam non tentari. Unde et in oratione Dominica dicimus: Et ne nos inducas in tentationem (Matth. VI), quam ferre non possumus, non tentationem penitus refutantes, sed vires sustinendi in tentationibus deprecantes. Ergo et in praesentiarum non ait: Vigilate et orate ne tentemini, sed ne intretis in tentationem, hoc est, ne tentatio vos superet ultima, et intra suos casses teneat. Verbi gratia, martyr, qui pro confessione Domini sanguinem fudit, tentatus quidem est, sed tentationis retibus non est ligatus; qui autem negat, in plagas tentationis incurrit.

Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. Hoc adversum temerarios dictum est, qui quidquid crediderint, putant se posse consequi. Itaque quantum de ardore mentis confidimus, tantum de carnis fragilitate timeamus; sed tamen, juxta Apostolum: Spiritu carnis opera mortificemus (Rom. VIII). Facit hic locus et adversus Eutychianos, qui dicunt unam in Mediatore Dei et hominum Domino ac Salvatore nostro operationem, unam fuisse voluntatem. Cum enim dicit: Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma, duas voluntates ostendit, humanam, videlicet, quae est carnis, et divinam quae est deitatis. Quoniam formidare quidem in passione humanae fragilitatis est. Et iterum abiens oravit, eundem

sermonem dicens. Et reversus, denuo invenit eos dormientes. Solus orat pro omnibus, sicut et solus patitur pro universis. Languescebant autem et opprimebantur apostolorum oculi negatione vicina.

Et venit tertio, et ait illis: Dormite jam et requiescite. Sufficit, venit hora, ecce tradetur Filius hominis in manus peccatorum. Cum dixisset: Dormite jam et requiescite, et adjungeret, Sufficit, ac deinde inferret: Venit hora, ecce tradetur Filius hominis, etc., utique intelligitur post illud, quod eis dictum est, Dormite et requiescite, siluisse Dominum aliquantulum, ut hoc fieret quod promiserat, et tunc intulisse: Ecce appropinquat hora, sive venit hora. Ideo post illa verba positum est Sufficit, id est, quod requievistis jam sufficit. Sed quia commemorata ipsa non est interpositio silentii Domini, propterea coarctat intellectum, ut illis verbis alia pronuntiatio requiratur.

Surgite, eamus, ecce qui me tradet prope est. Postquam tertio oraverat, et apostolorum timorem sequente poenitentia impetraverat corrigendum, securus de passione sua pergit ad persecutores, et ultro se interficiendum praebet, dicitque discipulis: Surgite, eamus, ecce qui me tradet prope est. Non nos inveniant quasi timentes et retractantes, ultro pergamus ad mortem, ut confidentiam et gaudium passuri videant.

Dederat autem traditor ejus signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, et ducite caute. Et cum venisset, statim accedens ad eum ait: Ave, Rabbi. Et osculatus est eum. Impudens quidem et scelerata confidentia, magistrum vocare, et osculum ei ingerere quem tradebat. Tamen adhuc aliquid habet de verecundia discipuli, cum non eum palam tradidit persecutoribus, sed per signum osculi. Suscepit autem Dominus osculum traditoris, non quo simulare nos doceat, sed ne prodicionem fugere videatur, simul et illud

Davidicum complens: Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus (Psal. CXIX).

Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum summi sacerdotis, et amputavit illi auriculam. Petrus hoc fecit, ut Joannes evangelista declarat (Joan. XVIII), eodem nimirum mentis ardore, quo caetera fecerat. Sciebat enim quo modo Phinees puniendo sacrilegos mercedem justitiae et sacerdotii perennis acceperat (Num. XXV). Lucas autem addit, quod Dominus tangens auriculam servi sanaverit eum (Luc. XXII). Numquam ergo pietatis suae Dominus obliviscitur, qui etiam hostes suos non patitur vulnerari. Illi justo mortem inferunt, ipse persecutorum vulnera sanat, mystice docens etiam eos, qui in suae mortis consensione vulnus animae contraxerant, si fructum poenitentiae facerent dignum, salutem posse mereri.

Et respondens Jesus ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me; quotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Stultum est, inquit, eum cum gladiis et fustibus quaerere, qui ultro se vestris tradat manibus, et in nocte quasi latitantem et vestros oculos declinantem per proditorem investigare, qui quotidie in templo doceat. Sed ideo adversum me in tenebris congregamini, quia potestas vestra in tenebris est.

Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes fugerunt. Impletur sermo Domini quem dixerat, quod omnes discipuli scandalizarentur in illo in ipsa nocte. Nam etsi turba permittente ad petitionem Domini fugerunt, ut Joannes scribit (Joan. XVIII), pavorem tamen ac timiditatem suae mentis ostendebant, quod ad fugae praesidium promptiores quam ad fiduciam patiendi cum Christo exstiterant.

Adolescens autem quidam sequebatur eum, amictus sindone super nudo, et tenuerunt eum. At ille, relicta sindone, nudus profugit ab eis. Quod ait, Amictus sindone super nudo, subauditur corpore, id est, corpore super nudo, quia non aliud indumenti, quam solam habebat sindonem. Quis autem fuerit iste adolescens, evangelista non dicit. Quisquis vero fuit, majorem in se quam in caeteris amorem Domini permansisse comprobatur, qui illis jam fugientibus, ipse donec ab hostibus comprehenderetur, vinculo charitatis astrictus, eum prosequi non omisit, quamvis necdum perfectam habuerit charitatem, quia a comitatu Salvatoris vel tentus profugere potuit. Quia sicut perfecta charitas foras mittit timorem (I Joan. IV), ita timor, mentem obsidens, imperfectam arguit charitatem. Sed notandum solertius, quod de hoc adolescente scribens evangelista non ait: Quia fugit a comitatu Domini, vel: Fugit a sequendo Dominum; sed: Rejecta, inquit, sindone, nudus profugit ab eis. Fugit enim ab hostibus, quorum et praesentiam detestabatur et facta; non fugit a Domino Salvatore ac magistro suo, cujus amorem etiam corpore absens fixum in corde servavit. Neque aliquid vetat intelligi Joannem hunc fuisse adolescentem dilectum prae caeteris magistro discipulum. Nam et illum eo tempore fuisse adolescentem longa post haec in carne vita ejus indicio est. Potuit enim fieri ut ad horam tenentium manibus elapsus, mox, resumpto indumento, redierit, et, sub dubia noctis luce, sese turbis ducentium Jesum, quasi unus de ipsis immiscuerit, donec ad atrium pontificis, cui erat notus, perveniret, juxta quod in suo ipse Evangelio commemorat (Joan. XVIII). Sicut autem Petrus, qui culpam negationis poenitentiae lacrymis abluit, et confessione Dominici amoris funditus extirpavit, recuperationem ostendit eorum qui in martyrio labuntur, ita caeteri discipuli, qui articulum comprehensionis fugiendo praevenerant, cautelam fugiendi docent eos qui se minus idoneos ad toleranda supplicia sentiunt, quibus tutius est multo praesidia latebrarum petere, quam se discrimini

certaminum exponere. Ita etiam iste adolescens, qui, rejecta sindone, nudus profugit ab impiis, illorum et opus designat et animum; qui ut securiores ab incursibus hostium fiant, quidquid in hoc mundo possidere videntur, abjiciunt, ac nudi potius Domino famulari, quam adhaerendo mundi rebus materiam tentandi, atque a Deo revocandi adversariis dare didicerunt. Juxta exemplum beati Joseph, qui, relicto in manibus adulterae pallio, foras exsilivit, malens Deo nudus, quam indutus cupiditatibus mundi meretrici servire (Gen. XXXIX).

Et adduxerunt Jesum ad summum sacerdotem. Summum sacerdotem Caipham significat, qui (sicut evangelista Joannes scribit) erat pontifex anni illius, de quo consentanea testatur Josephus (Lib. XVIII Antiq., c. 4), quia pontificatum sibi absque merito dignitatis emerit a principe Romano. Non ergo mirum est si iniquus Pontifex inique judicat.

Petrus autem a longe secutus est eum usque in atrium summi sacerdotis. Merito a longe sequebatur, qui jam proxime erat negaturus. Neque enim negare posset, si Christo proximus adhaesisset. Verum in hoc maxima nobis est admiratione venerandus, quia Dominum non reliquit etiam cum timeret. Quod enim timet, naturae est; quod sequitur, devotionis; quod negat, obreptionis; quod poenitet, fidei. Aliter, quod ad passionem eundem Dominum a longe sequitur Petrus, significabat Ecclesiam secuturam quidem, hoc est, imitaturam passionem Domini, sed longe differenter. Ecclesia enim pro se patitur, at ille pro Ecclesia.

Et sedebat cum ministris, et calefaciebat se ad ignem. Est dilectionis ignis, est et cupiditatis. De hoc dicitur: Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat (Luc. XII)? De illo autem: Omnes adulterantes, velut clibanus corda eorum (Ose. VII). Iste super credentes in coenaculo Sion descendens, variis linguis

eos Deum laudare docuit (Act. II); ille in atrio Caiphae instinctu maligni spiritus accensus, ad negandum ac blasphemandum Dominum noxias perfidorum linguas armabat. Quod enim intus in domo principis sacerdotum synodus maligna gerebat, hoc ignis in atrio foris inter frigora noctis materialiter accensus typice praemonstrabat. Quicumque ergo vitiosum noxiumque in se exstinguit incendium, potest dicere cum Propheta Domino: Quia factus sum sicut uter in pruina, justificationes tuas non sum oblitus (Psal. CXVIII). In quibuscumque autem flammam charitatis turbida vitiorum flumina obruerunt, audiunt a Domino: Quoniam abundavit iniquitas, refrigescit charitas multorum (Matth. XIV). Quo frigore torpens ad horam apostolus Petrus, quasi prunis ministrorum Caiphae calefieri cupiebat, quia temporalis commodi solatium perfidorum societate quaerebat. Sed non mora, respectus a Domino cum ignem pravorum corpore, tum infidelitatem in corde reliquit; ac post resurrectionem Domini sancto igni recreatus, funditus excessum trinae negationis trina dilectionis confessione purgavit. Tunc etenim completa illa memorabili piscium captura, cum venisset ad Dominum cum condiscipulis suis, prunas positas, et piscem superpositum, et panem mox videns, sui cordis arcana prunis inflammavit amoris (Joan. XXI).

Et quidem surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum dicentes: Quoniam nos audivimus eum dicentem, ego dissolvam templum hoc manu factum, et post triduum aliud non manu factum aedificabo (Joan. II). Quomodo falsi testes sunt, si ea dicunt quae Dominum dixisse legimus? Sed falsus testis est, qui non eodem sensu dicta intelligit quo dicuntur. Dominus enim dixerat de templo corporis sui, sed et in ipsis verbis calumniatur, et paucis additis vel mutatis quasi justam calumniam faciunt, Salvator dixerat: Solvite templum hoc; isti commutant, et aiunt: Ego dissolvam templum hoc manu factum. Vos, inquit, solvite, non ego, quia illicitum est ut

ipsi nobis inferamus mortem. Deinde illi vertunt: Et post triduum aliud non manu factum aedificabo, ut proprie de templo Judaico dixisse videatur. Dominus autem ut ostenderet animal vivum et spirans templum dixerat: Et ego in triduo suscitabo illud. Aliud est aedificare, aliud suscitare.

Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Jesum dicens: Non respondes quidquam ad ea quae tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat, et nihil respondit. Ira praeceps et impatiens non inveniens calumniae locum excutit de solio pontificem, ut insaniam mentis motu corporis demonstraret. Quanto plus Jesus tacebat ad indignos responsione sua falsos testes et sacerdotes impios, tanto magis pontifex furore superatus eum ad respondendum provocat, ut ex qualibet occasione sermonis locum inveniat accusandi. Nihilominus Jesus tacet; sciebat enim quasi Deus, quidquid respondisset torquendum ad calumniam.

Rursum summus sacerdos interrogabat eum, et dicit ei: Tu es Christus Filius Dei benedicti? Jesus autem dixit illi: Ego sum. In Matthaeo scriptum est quod interroganti et adjuranti se pontifici si esset Christus, respondit: Tu dixisti (Matth. XXVI). Pro quo Marcus posuit: Ego sum, ut videlicet ostenderet tantum valere quod ei dicit Jesus, Tu dixisti, quantum si diceret Ego sum.

Et videbitis Filium hominis a dextris sedentem virtutis, et venientem cum nubibus coeli. Si ergo tibi in Christo, o Judaeae, pagane et haeretice, contemptus, infirmitas et crux contumelia est, vide quia per haec Filius hominis ad dexteram Dei Patris sessurus, et ex partu virginis homo natus in sua cum coeli nubibus est majestate venturus. Unde et Apostolus, cum crucis abjecta descripsisset, dicens quod humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, adjunxit atque ait: Propter quod et Deus illum exaltavit,

et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur coelestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philipp. II).

Summus autem sacerdos, scindens vestimenta sua, ait: Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. Quem de solio sacerdotali furor excusserat, eadem rabies ad scindendas vestes provocat. Scindit vestimenta sua, ut ostendat Judaeos sacerdotalem gloriam perdidisse, et vacuum sedem habere pontificis. Sed et consuetudinis judaicae est, cum aliquid blasphemiae et quasi contra Deum audierint, scindere vestimenta sua, quod Paulum quoque et Barnabam, quando in Lycaonia deorum cultu honorabantur, fecisse legimus (Act. XIV); Herodes autem quia non dedit honorem Deo, sed acquievit immoderato favori populi, statim ab angelo percussus est (Act. XII). Altiore autem mysterio factum est ut in passione Domini pontifex Judaeorum sua ipse vestimenta disciderit, cum tunica Domini nec ab ipsis, qui eum crucifixere, militibus scindi potuerit. Figurabatur enim quod sacerdotium Judaeorum pro sceleribus ipsorum pontificum esset scindendum, et a suae statu integritatis omnimodis solvendum; soliditas vero sanctae universalis Ecclesiae, quae vestis sui redemptoris solet appellari, numquam valeat dirumpi; quin potius etsi Judaei, si gentiles, si haeretici, si mali catholici humilitatem Domini Salvatoris contemnant, ejus tamen usque ad consummationem saeculi in illis quos sors electionis invenerit inviolata sit permansura castitas.

Et coeperunt quidam conspuere eum, et velare faciem ejus, et colaphis eum caedere, et dicere ei: Prophetiza. Et ministri alapis eum caedebant. Impleta est hoc loco prophetia, quae ait: Dedi maxillas meas alapis, et faciem meam non averti a confusione sputorum (Isai. L). Sed qui tunc caesus est colaphis sive alapis Judaeorum, caeditur etiam tunc blasphemiis falsorum

Christianorum; qui tunc consputus est salivis infidelium, nunc usque vesanis nomine tenus fidelium exhonoratur atque irritatur opprobriis. Velaverunt autem faciem ejus, non ut eorum ille scelera non videat, sed ut a se ipsi, sicut quondam Moysi fecerunt (Exod. XXXIV), gratiam cognitionis ejus abscondant; si enim crederent Moysi, crederent forsitan et Domino (Joan. V). Quod velamentum usque hodie manet super cor eorum non revelatum (II Cor. III), nobis autem in Christum credentibus ablatum est. Neque enim frustra eo moriente velum templi scissum est medium, et ea quae toto legis tempore latuerant, et abscondita carnali Israel fuerant, novi testamenti cultoribus sunt patefacta sancta sanctorum arcana. Quod vero dicunt ei: Prophetiza, et juxta alios evangelistas: Prophetiza quis est qui te percussit, quasi in contumeliam faciunt ejus, qui se a populus prophetam voluerit haberi. Sed ipso dispensante, quae patitur omnia pro nobis fiunt, ut, sicut Petrus hortatur (I Pet. IV), Christo in carne passo nos eadem cogitatione armemur, atque ad toleranda pro nomine ejus irrisionum opprobria praeparemur.

Et cum esset Petrus in atrio, deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis; et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu cum Jesu Nazareno eras? At ille negavit, dicens: Neque scio, neque novi quid dicas. Quid sibi vult, quod prima eum prodit ancilla, cum viri utique magis eum potuerint recognoscere? nisi ut et iste sexus peccasse in necem Domini videretur, et iste sexus redimeretur per Domini passionem. Et ideo mulier resurrectionis accipit prima mysterium, et mandata custodit, ut veterem praevaricationis aboleret errorem.

Et exivit foras ante atrium, et gallus cantavit. De hoc galli cantu caeteri evangelistae tacent, non tamen factum esse negant, sicut et multa alia alii silentio praetereunt, quae alii narrant.

Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Non haec eadem, quae prius accusabat, ancilla esse credenda est. Dicit namque Matthaeus apertissime: Exeunte illo januam, vidit eum alia, et ait iis qui erant ibi, etc. In hac autem negatione Petri discimus non solum abnegari Christum ab eo qui dicit eum non esse Christum, sed ab illo etiam qui, cum sit, negat se esse Christianum. Dominus autem non ait Petro: Discipulum meum te negabis, sed, Me negabis. Negavit ergo ipsum, cum se negavit ejus esse discipulum.

Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant Petro: Vere tu ex illis es. Nam et Galilaeus es. Non quod alia lingua Galilaei, quam Hierosolymitae loquerentur, qui utrique fuerint Hebraei, sed quod unaquaque provincia et regio suas habeat proprietates, ac vernaculum loquendi sonum vitare non possit. Unde, in Actibus apostolorum cum ii quibus Spiritus sanctus insederat omnium gentium linguis loquerentur, inter alios qui de diversis mundi plagis advenerant, etiam illi qui habitabant Judaeam dixisse referuntur: Nonne ecce omnes isti qui loquuntur Galilaei sunt? Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus (Act. II)? Et Petrus fratribus loquens in Hierusalem: Et notum, inquit, factum est omnibus habitantibus in Hierusalem (Act. I), ita ut appellaretur ager ille lingua eorum Hachaeldama. Quare lingua eorum, nisi quia idem nomen aliter illi, hoc est, Hierosolymitae, aliter sonabant Galilaei?

Ille autem coepit anathematizare, jurare, Quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et statim iterum gallus cantavit. Solet Scriptura sacramenta causarum per statum designare temporum. Unde Petrus qui media nocte negavit, ad galli cantum poenituit. Qui etiam post resurrectionem Domini diurna sub luce illum quem tertio negaverat, tertio aequae se amare professus est (Joan.

XXI). Quia nimirum quod in tenebris oblivionis erravit, et speratae jam lucis rememoratione correxit, et ejusdem verae lucis adepta praesentia plene totum, quidquid mutaverat erexit. Hunc opinor gallum aliquem doctorum intelligendum, qui nos jacentes excitans, et somnolentos increpans dicat: Evigilate, justi, et nolite peccare (I Cor. XV).

Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Jesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis, et coepit flere. Quam nociva pravorum colloquia! Petrus ipse inter infideles vel hominem se nosse negavit, quem inter condiscipulos jam Dei Filium fuerat confessus. Sed nec in atrio Caiphae retentus poterat agere poenitentiam. Egreditur foras, ut alii narrant evangelistae (Matth. XXVI; Marc. XIV; Luc. XXII), quatenus ab impiorum concilio secretus, sordes pavidae negationis liberis fletibus abluat.

Et confestim concilium facientes mane summi sacerdotes cum senioribus et Scribis, et universo concilio, vincientes Jesum duxerunt, et tradiderunt Pilato. Non solum ad Pilatum, sed etiam ad Herodem ductus est, ut uterque Domino illuderet. Et cerne sollicitudinem sacerdotum in malo. Tota nocte vigilaverunt, ut homicidium facerent, et vinctum tradiderunt Pilato. Habebant enim hunc morem, ut quem adjudicassent morti, ligatum judici traderent. Attamen notandum quod non tunc primum ligaverunt eum, sed mox comprehensum nocte in horto, ut Joannes declarat, ligaverunt, et sic adduxerunt eum ad Annam primum.

Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Judaeorum? Pilato nihil aliud criminis interrogante, nisi utrum rex Judaeorum sit, arguuntur impietatis Judaei, quod ne falso quidem invenire potuerint quod objicerent Salvatori.

At ille respondens, ait illi: Tu dicis. Sic respondit, ut et verum diceret, et sermo ejus calumniae non pateret. Et attende quod Pilato, qui invitus ferebat sententiam, aliqua in parte responderit, sacerdotibus autem et principibus respondere noluerit, indignosque suo sermone judicavit.

Pilatus autem rursus interrogavit eum, dicens: Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. Jesus autem amplius nihil respondit. Ethnicus quidem est qui condemnat Jesum, sed causam refert in populum Judaeorum: Vide in quantis te accusant. Jesus autem nihil respondere voluit, ne, crimen diluens, dimitteretur a praeside, et crucis utilitas differretur.

Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barrabam dimitteret eis. Haeret Judaeis usque hodie sua petitio, quam tanto labore impetrarunt. Quod enim, data sibi optione, pro Jesu latronem, pro Salvatore interfectorem, pro datore vitae elegerunt ademptorem, merito salutem perdiderunt, et vitam, et latroncinis sese ac seditionibus in tantum subdiderunt, ut et patriam regnumque suum, quod plus Christo amavere, perdiderint, et hactenus eam quam vendidere, sive animae, sive corporis, libertatem recipere non meruerint.

Pilatus autem iterum respondens, ait illis: Quid ergo vultis ut faciam regi Judaeorum? At illi iterum clamaverunt: Crucifige eum. Pilatus vero dicebat eis: Quid enim mali fecit? Multas liberandi Salvatorem Pilatus occasiones dedit. Primum latronem justo conferens, deinde inferens: Quid ergo vultis ut faciam regi Judaeorum? Cumque responderunt Crucifigatur, non statim acquievit, sed, juxta suggestionem uxoris, quae mandaverit ei, ut Matthaeus scribit: Nihil tibi et justo illi (Matth. XXVII), ipse quoque respondens: Quid enim, ait, mali fecit? hoc dicendo Pilatus absolvit Jesum.

At illi magis clamabant: Crucifige eum. Ut impleretur quod in vigesimo primo psalmo dixerat: Circumdederunt me canes multi, congregatio malignantium obsedit me; et illud Jeremiae: Facta est mihi haereditas mea sicut leo in silva, dederunt super me vocem suam (Jerem. XXXII). Isaia quoque in hac sententia congruente: Et exspectavi ut facerent iudicium, fecerunt autem iniquitatem et non justitiam, sed clamorem (Isai. V).

Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barrabam, et tradidit Jesum flagellis caesum, ut crucifigeretur. Jesus autem flagellatus non ab alio, quam ab ipso Pilato intelligendus est. Scribit namque aperte Joannes: Clamaverunt rursum omnes dicentes: Non hunc, sed Barrabam. Erat autem Barrabas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, et flagellavit (Joan. XIX). Ac deinde subjungit: Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti ejus, et caetera. Quod quidem ideo fecisse, atque ideo credendus est militibus eum illudendum tradidisse, ut satiati poenis et opprobriis ejus Judaeis mortem ejus ultra sitire desisterent. Hoc autem factum est, ut quia scriptum erat: Multa flagella peccatorum (Psal. XXXI), illo flagellato nos a verberibus liberaremur, dicente Scriptura: Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo (Psal. XC).

Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii, et convocant totam cohortem, et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam, et coeperunt salutare eum: Ave, rex Judaeorum. Milites quidem, quod rex Judaeorum fuerat appellatus, et hoc ei Scribae et sacerdotes crimem objecerant, quod sibi in populo Israelitico usurparet imperium, illudentes hoc faciunt, ut nudatum pristinis vestibus induant purpura, qua reges veteres utebantur, et pro diademate imponant ei coronam spineam, pro sceptro regali dent calamum, ut Matthaeus scribit (Matth. XXVII), et adorent quasi regem. Nos autem omnia haec intelligamus mystice. Quomodo

enim Caiphas dixit: Oportet unum hominem mori pro omnibus (Joan. XI), nesciens quid diceret, sic et isti quodcumque fecerunt, licet alia mente fecerint, tamen nobis qui credimus, sacramenta tribuebant. Notandum autem quod pro eo quod Marcus ait, Et induunt eum purpura (Marc. XV), Matthaeus ita posuit: Et exuentes eum chlamydem coccineam circumdederunt ei (Matth. XXVII). Ubi intelligitur quod Matthaeus ait, Chlamydem coccineam circumdederunt ei, hoc Marcus dixisse, Indutum purpura. Pro regia enim purpura chlamys illa coccinea ab illudentibus adhibita erat, et est rubra quaedam purpura, cocco simillima. Potest etiam fieri ut purpuram etiam Marcus commemoraverit, quam chlamys habebat, quamvis esset coccinea. Mystice ergo in purpura qua indutus est Dominus, ipsa ejus caro quam passionibus objecit insinuat, de qua praemissa dixerat prophetia: Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua quasi calcantium in torculari (Isai. LXIII)? In corona vero, quam portabat, spinea nostrorum susceptio peccatorum, pro qua mortalis fieri dignatus est, ostenditur, juxta quod praecursor ipsius testimonium ei perhibens, ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Joan. I). Namque spinas in significatione peccatorum poni solere testatur ipse Dominus, qui protoplasto in peccatum prolapso dicebat: Terra tua spinas et tribulos germinabit tibi (Gen. III), quod est aperte dicere: Conscientia tua punctiones tibi et aculeos vitiorum procreare non desistet. Quod vero juxta Evangelium Lucae Dominus apud Herodem alba veste induitur (Luc. XXIII), in caeteris vero evangelistis a militibus Pilati sub coccineo, sive purpureo, habitu illusus esse perhibetur, collata utraque narratione in uno innocentia et castitas assumptae humanitatis, in altero autem veritas passionis, per quam ad gloriam regni immortalis esset perventurus, exprimitur. Sicut enim purpura colorem sanguinis, qui pro nobis affusus est, imitatur, ita et habitus regni quod post passionem intravit, nobisque intrandum patefecit, insinuat. Verum

quia dixit Apostolus: Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis (Galat. III); et Isaias Domino de electis omnibus: His, inquit, velut ornamento vestieris (Isai. XLIX), potest in hoc utroque Domini habitu inimicorum quidem sententia probroso, sed ipsius Domini electione gloriosissimo omnis electorum ejus multitudo, quae in martyres venerandos et caeteram fidelium plebem distinguitur, aptissime designari. Alba etenim veste induitur, cum munda justorum confessione circumdatur; purpura sive cocco vestitur, cum in triumpho victoriosorum martyrum gloriatur.

Et percutiebant caput ejus arundine, et conspuebant eum, et ponentes genua adorabant eum. Haec tunc fecere milites Pilati, haec usque hodie faciunt haeretici et pagani milites utique diaboli. Quia enim caput Christi Deus (I. Cor, XI) caput ejus percutiunt, qui eum Deum esse verum denegant. Et quia per arundinem Scriptura solet confici, quasi arundine caput Christi feriunt, qui divinitatis illius contradicentes, errorem suum confirmare auctoritate sacrae Scripturae conantur. Spuunt in faciem ejus, qui ejus praesentiam gratiae verbis exsecrandis ex internae caecae mentis insania conceptis respuunt, et Jesum Christum in carne venisse denegant. Et quidem milites eum quasi qui Deum se ipse falso dixisset, illudentes adorabant; sed sunt hodie, quod est gravioris vesaniae, qui eum certa fide ut Deum verum adorant, sed perversis actibus mox verba ejus quasi fabulosa despiciunt, ac promissa regni illius temporalibus illecebris longe postponunt.

Et educunt illum, ut crucifigerent eum. Et angariaverunt praetereuntem quempiam Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem ejus. Magnae tunc opinionis fuisse Simon iste videtur, cum filii quoque ejus quasi jam noti omnibus designentur ex nomine. Sed cavendum ne cui videatur contrarium quod Joannes scribit ipsum Dominum

sibi crucem portasse (Joan XIX), caeteri vero evangelistae hunc Simonem Cyrenaeum eam bajulasse referunt (Matth. XXVII; Marc. XV; Luc. XXIII). Primo namque a Domino portata, ac deinde Simoni, quem exeuntes forte obvium habuerunt, portanda imposita est. Et hoc congruo satis ordine mysterii, Quia nimirum ipse passus est pro nobis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus (I Petr. II). Et quia Simon iste non Hierosolymita, Cyrenaeus esse perhibetur (Cyrene enim Libyae civitas est, ut in Actibus apostolorum legimus [Act. II]), recte per eum populi gentium designantur, qui quondam peregrini et hospites testamentorum, nunc obediendo cives sunt et domestici Dei (Ephes. II), et, sicut alibi dicitur: Haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Christi (Rom. VIII). Unde apte Simon obediens, Cyrene haeres interpretatur. Nec praetereundum quod idem Simon de villa venisse refertur. Villa enim Graece pagos dicitur. Unde paganos appellamus eos quos a civitate Dei alienos, et quasi urbanae conversationis videmus esse expertes. Sed de pago Simon egrediens, crucem portat post Jesum, cum populus nationum, paganis ritibus derelictis, vestigia Dominicae passionis obedienter amplectitur.

Et perducunt illum in Golgotha locum, quod est interpretatum CALVARIAE locus. Extra urbis portam loca sunt in quibus truncantur capita damnatorum, et calvariae, id est, decollatorum sumpsere nomen. Propterea autem ibi crucifixus est Dominus, ut ubi prius erat area damnatorum, erigerentur vexilla martyrii: et quomodo pro nobis maledictum crucis factus est, et flagellatus, et crucifixus, sic pro omnium salute quasi noxius inter noxios crucifigitur (Galat. III).

Et dabant ei bibere myrrhatum vinum, et non accepit. Deus loquitur ad Hierusalem: Ego te plantavi vineam meam veram, quomodo facta es in amaritudinem vitis alienae (Jerem. II; Isai. V)? Amara vitis amarum vinum

fecit, quod propinat Dominus Jesus, ut impleatur quod scriptum est: Dederunt in cibum meum fel, et in siti mea potaverunt me aceto (Psal. LVIII). Quod autem dicitur: Et non accepit, vel secundum Matthaeum, cum gustasset noluit bibere (Matth. XXVII), hoc indicat quod gustaverit quidem pro nobis mortis amaritudinem, sed tertia die resurrexerit. Quod enim ait Marcus, Non accepit, intelligitur: non accepit ut biberet. Gustavit autem, sicut Matthaeus testis est, ut quid idem Matthaeus ait, Noluit bibere, hoc Marcus dixerit Non accepit, tacuerit autem quod gustaverit. Sed et hoc quod ait Marcus, Myrrhatum vinum, intelligendum est Matthaeum dixisse cum felle mistum. Fel quippe pro amaritudine posuit, et myrrhatum enim vinum amarissimum est; quanquam fieri possit ut et felle et myrrha vinum amarissimum redderetur.

Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. Haec Joannes evangelista plenius exponit, quod, scilicet, milites caetera in quatuor partes juxta suum numerum dividentes, de tunica, quae inconsutilis erat desuper contexta per totum, sortem miserint (Joan. XIX). Quadripartita autem vestis Domini quadripartitam ejus figuravit Ecclesiam, toto, scilicet, orbe, qui quatuor partibus constat, terrarum diffusam, et omnibus eisdem partibus aequaliter, id est, concorditer, distributam. Tunica vero illa sortita omnium partium significat unitatem, quae charitatis vinculo continetur. Si enim charitas juxta Apostolum, et supereminentiorem habet viam, et supereminet scientiae, et super omnia praecepta est (Ephes. III), merito vestis qua significatur desuper contexta perhibetur. In sorte autem quid nisi gratia Dei commendata est? Sic quippe in uno ad omnes pervenit, cum sors omnibus placuit, quia et Dei gratia in unitate ad omnes pervenit. Et cum sors mittitur, non personae cujuscunque vel meritis, sed occulto Dei judicio ceditur. Et quia, sicut dicit Apostolus, Vetus homo noster simul affixus est cruci cum illo, ut evacuetur corpus peccati, ut ultra

non serviamus peccato (Rom. VII), quamdiu id agunt opera nostra, ut evacuetur corpus peccati, et quamdiu exterior homo corrumpitur, ut interior renovetur de die in diem (II Cor. IV), tempus est crucis. Haec sunt etiam bona opera quidem, tamen adhuc laboriosa, quorum merces requies est. Sed ideo dicitur, spe gaudentes (Rom. XII), ut requiem futuram cum hilaritate in laboribus operemur. Hanc hilaritatem significat crucis latitudo in transverso ligno, ubi figuntur manus. Per manus enim opera intelligimus, per latitudinem hilaritatem operantis, quia tristitia facit angustias. Per altitudinem autem, cui caput adjungitur, expectatio retributionis de sublimi justitia Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua (Matth. XVI), his quidem secundum tolerantiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam. Itaque etiam longitudo, qua totum corpus extenditur, ipsam tolerantiam significat, unde longanimes dicuntur qui tolerant. Profundum autem quod terrae infixum est, secretum sacramenti praefigurat. Recordaris, nisi fallor, quod verba Apostoli in ista designatione crucis expediantur, ubi ait: In charitate radicati et fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit longitudo, latitudo, altitudo, et profundum (Ephes. III).

Erat autem hora tertia, et crucifixerunt eum. Sunt qui arbitrentur hora quidem tertia Dominum crucifixum, a sexta autem hora tenebras factas usque ad nonam, ut consumptae intelligantur tres horae ex quo crucifixus est, usque ad tenebras factas. Et posset quidem hoc rectissime intelligi, nisi Joannes diceret hora quasi sexta Pilatum sedisse pro tribunali in loco qui dicitur Lithostrotos (Joan. XIX), Hebraice autem Gabbatha. Sequitur enim: Parasceve paschae hora quasi sexta, et dicit Judaeis: Ecce rex vester, etc. Si ergo hora quasi sexta Pilato sedente pro tribunali, traditus est crucifigendus Judaeis, quomodo hora tertia crucifixus est, sicut verba Marci non intelligentes quidam putaverunt? Jam certe dixerat Marcus: Crucifigentes eum diviserunt

vestimenta ejus. Si ergo ejus rei gestae tempus voluit commemorare, sufficeret dicere: Erat autem hora tertia; ut quid adjunxit, Et crucifixerunt eum? nisi quia voluit aliquid recapitulando significare, quod quaesitum inveniretur, cum Scriptura ipsa illis temporibus legeretur, quibus universae Ecclesiae notum erat qua hora Dominus ligno suspensus est; unde posset hujus vel error corrigi, vel mendacium refutari. Sed quia sciebat a militibus Dominum crucifixum, non a Judaeis, occulte ostendere voluit eos magis crucifixisse, qui clamaverunt ut crucifigeretur, quam illos qui ministerium principi suo secundum suum officium praebuerunt. Intellegitur ergo fuisse hora tertia, cum clamaverunt Judaei ut Dominus crucifigeretur. Et veracissime demonstratur tunc eos crucifixisse quando clamaverunt, maxime quia nolebant videri se hoc fecisse, et propterea eum Pilato tradiderant, quod eorum verba satis indicant secundum Joannem. Quod ergo maxime videri fecisse nolebant, hoc eos hora tertia fecisse Marcus ostendit, verissime indicans magis fuisse Domini necatricem linguam Judaeorum quam militum manus.

Et erat titulus causae ejus inscriptas: Rex Judaeorum. Titulus positus supra crucem ejus, in quo scriptum erat Rex Judaeorum, illud ostendit, quod nec occidendo efficere potuerunt ut eum regem non haberent, qui eis manifestissima et eminentissima potestate secundum sua opera redditurus est. Unde in psalmo canitur: Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum ejus (Psal. II). Quia apte etiam, quoniam Rex simul et Pontifex est, cum eximiam Patri suae carnis hostiam in altari crucis offerret, regis quoque qua praeditus erat, dignitatem titulo praetendit, ut cunctis legere, hoc est, audire et credere volentibus insinuaret quod per crucis patibulum non perdiderit suum, sed confirmarit potius et corroborarit imperium.

Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a dextris, et alium a sinistris ejus. Latrones qui cum Domino sunt hinc inde crucifixi, significant eos qui sub fide et confessione Christi vel agonem martyrii, vel quaelibet continentiae arctioris instituta subeunt. Sed quicumque haec pro aeterna solum coelestique gloria gerunt, hi profecto dextri latronis merito ac fide designantur; at qui sive humanae laudis intuitu, seu qualibet minus digna intentione mundo abrenuntiant, non immerito blasphematoris ac sinistri latronis mentem imitantur et actus. De qualibet dicit Apostolus: Si tradidero corpus meum ut ardeam, si dedero omnes facultates meas in cibos pauperum, si alia plura aut pietatis opera facere aut dona gratiae spiritualis accepisse videar, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest (I Cor. XIII). Beati autem qui sua propter Dominum et propter Evangelium relinquunt: Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam quoniam ipsorum est regnum coelorum (Matth. V; Luc. VI).

Similiter et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum scribis dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere. Etiam nolentes confitentur Scribae et pontifices, quod alios salvos fecerit. Itaque vos vestra condemnat sententia; qui enim alios salvos fecit, utique si vellet, seipsum salvare poterat.

Christus Rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus. Fraudulenta promissio. Quid est plus, de cruce adhuc viventem descendere, an de sepulcro mortuum resurgere? Surrexit, et non creditis; ergo etiamsi de cruce descenderit, similiter non credetis.

Et qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei. Quomodo qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei? Quandoquidem unus eorum conviciatus est secundum Lucae testimonium (Luc. XXIII), alter et compescuit eum, et in Deum credidit? nisi intelligamus Matthaeum et

Marcum, breviter perstringentes hunc locum, pluralem numerum pro singulari posuisse, sicut in Epistola ad Hebraeos legimus pluraliter dictum: Clauserunt ora leonum (Hebr. XI), cum solus Daniel significari intelligatur (Dan. VI). Et pluraliter dictum Secti sunt, cum de sola Isaia tradatur. Quid autem usitatius, verbi gratia, quam ut dicat aliquis: Et rustici mihi insultant, etiamsi unus insultet? Tunc enim esset contrarium quod Lucas de uno manifestavit, si illi dixissent ambos latrones conviciatos Domino, cum non posset sub numero plurali unus intelligi. Cum vero dictum est latrones, vel, qui cum eo crucifixi erant, nec additum est ambo, non solum si ambo fecissent, posset hoc dici, sed etiam quia unus hoc fecit, potuit usitato locutionis modo per pluralem numerum significari. Quod vero, Luca testante, unus latro Dominum blasphemat, dicens: Si tu es Christus, salvum fac te ipsum et nos; alter vero illum digna invectione redarguit, et Dominum fidei supplicatione precatur, dicens: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum, usque hodie geri in Ecclesia videmus, cum mundanis tacti afflictionibus veri simul et falsi Christiani, illi quidem qui ficta mente dominicae passionis sacramenta gestant, ad praesentis vitae gaudia cupiunt liberari a Domino. At qui simplici intentione cum Apostolo non gloriantur, nisi in cruce Domini nostri (Galat. VI), ita potius a praesentibus aerumnis optant erui, ut spiritum suum in manus sui commendent auctoris, unaque cum ipso regni coelestis desiderent esse participes. Unde bene ille, qui fide dubia Dominum precabatur, funditus est contemptus a Domino, neque ulla responsione dignus habitus. At vero preces illius, qui aeternam a se salutem quaerebat, pia mox Dominus exauditione suscipere dignatus est. Quia nimirum quicumque in tribulationibus positi temporalia tantum a Domino solatia requirunt, temporalibus se pariter et aeternis gaudiis privant. Qui autem veraciter bona patriae coelestis suspirant, ad haec absque ulla dubietate Christo miserante perveniunt.

Et facta hora sexta, tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. Clarissimum mundi lumen retraxit radios, ne aut pendentem videret Dominum, aut impii blasphemantes sua luce fruerentur. Et notandum quod Dominus sexta hora, hoc est, recessuro a centro mundi sole crucifixus sit; diluculo autem, hoc est, oriente jam sole, resurrectionis suae mysteria celebrarit. Statu enim temporis signavit quod effectu operis exhibuit, quia mortuus est propter peccata nostra, et resurrexit propter justificationem nostram (Rom. IV). Nam et Adam peccante, scriptum est quod audierit vocem Domini Dei ambulantis in paradiso ad auram post meridiem (Gen. III). Post meridiem, nempe inclinata luce fidei; ad auram vero, refrigerante fervore charitatis. Deambulans autem audiebatur, quia ab homine peccante recesserat. Rationis ergo, imo divinae pietatis ordo poscebat ut eodem temporis articulo quo tunc Adae praevaricanti occluserat, nunc latroni Dominus poenitenti januam paradisi reseraret; et qua hora primus Adam peccando mortem huic mundo invexerat, eadem hora secundus Adam mortem moriendo destrueret (I Cor. XV).

Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: Eli, eli, lama sabachthani, quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid reliquisti me? Principio vigesimi primi psalmi usus est; illud quod in medio versiculi legitur: Respice in me, superfluum est. Legitur enim in Hebraeo, Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? Nec mireris verborum humilitatem, querimonias derelicti, cum formam servi sciens scandalum crucis videas. Sicut enim esurire et sitire, et fatigari, non erant propria divinitatis, sed corporales passiones, ita et quod dicitur: Ut quid me dereliquisti, corporalis vocis erat proprium, quia solet secundum naturam corpus nullatenus velle a sibi conjuncta vita fraudari. Licet enim et ipse Salvator hoc dicebat, sed proprie ostendebat corporis fragilitatem manens virtus et sapientia Dei. Ut homo ergo loquitur, meos circumferens motus, quod in periculis positi a Deo

nos deseri putamus, ut homo turbatur, ut homo flet, ut homo crucifigitur.

Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant: Ecce Eliam vocat. Non omnes, sed quidam, quos arbitror milites fuisse Romanos, non intelligentes sermonis Hebraici proprietatem, sed ex eo quod dixit, Eli, eli, putantes Eliam ab eo invocatum. Sin autem Judaeos qui hoc dixerint, intelligere volueris, et hoc more sibi soluto faciunt, ut Dominum imbecillitate infament, qui Eliae auxilium deprecetur.

Currens autem unus, et implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sine, videamus, si veniat Elias ad deponendum eum. Quam ob causam Domino acetum sit potui datum, Joannes ostendit plenius, dicens: Postea sciens Jesus quia jam omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dicit: Sitio. Vas autem positum erat aceto plenum. Illi ergo spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus (Joan. XIX). Vidit ergo quoniam consummata sunt omnia quae oportebat ut fierent, antequam acciperet acetum, et traderet spiritum. Atque ut hoc etiam consummaretur, quod ait: Et in siti mea potaverunt me aceto (Psal. LXVIII), Sitio, inquit. Tamquam hoc diceret: Hoc munus fecistis, date quod estis. Judaei quippe ipsi erant acetum degenerantes a vino patriarcharum et prophetarum, tamquam de pleno vase, de iniquitate mundi hujus impleto, cor habentes velut spongiam cavernosis quodammodo atque tortuosis latibulis fraudulentam. Hyssopum, cui circumposuerunt spongiam aceto plenam, quoniam herba est humilis, et pectus purgat, ipsius Christi humilitatem congruenter accipimus, quam circumdederunt, et se circumvenisse putaverunt. Unde illud in psalmo: Asperges me hyssopo, et mundabor (Psal. L). Christi namque humilitate mundamur, quia nisi humiliasset semetipsum, factus obediens Patri usque ad mortem crucis (Philipp. II), non

utique sanguis ejus in peccatorum remissionem, hoc est, in nostri mundationem fuisset effusus. Per arundinem vero, cui imposita est spongia, Scriptura significatur, quae implebatur hoc facto. Sicut enim lingua dicitur vel Graeca, vel Latina, vel alia quaelibet sonum significans, qui lingua promitur, sic arundo dici potest littera quae arundine scribitur. Sed significantius sonos vocis humanae usitatissime dicimus linguas, Scripturam vero arundinem dici, quo minus usitatum, eo magis est mystice figuratum.

Jesus autem, emissa voce magna expiravit. Quid hac voce magna dixerit Dominus, Lucas aperte designat, dicens: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum; et haec, inquit, dicens expiravit (Luc. XXIII). Quod vero scribit Joannes, quia cum accepisset Jesus acetum, dixit, Consummatum est, et, inclinato capite, tradidit spiritum (Joan. XIX), inter illud quod ait, Consummatum est, et illud, Et, inclinato capite, tradidit spiritum, emissa est vox illa magna, quam tacuit Joannes, caeteri autem tres commemoraverunt.

Et velum templi scissum est in duo, a sursum usque deorsum. Scinditur velum templi, ut arca testamenti et omnia legis sacramenta quae tegebantur appareant, atque ad populum transeant nationum. Ante enim dictum fuerat: Notus in Judaea Deus, in Israel magnum nomen ejus (Psal. LXXV); nunc autem: Exaltare super coelos Deus, et super omnem terram, inquit, gloria tua (Psal. LVI). Et in Evangelio prius dixit: In viam gentium ne abieritis (Matth. X); post passionem vero suam: Euntes, inquit, docete omnes gentes (Matth. XXVIII).

Videns autem centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset, ait: Vere homo hic Filius Dei erat. Manifesta causa miraculi centurionis exponitur, quod videns Dominum sic expirasse, hoc est, spiritum emisisse, dixerit: Vere homo hic Filius Dei erat, nullus enim habet

potestatem emittendi spiritum, nisi qui animarum conditor est. Et hoc considerandum est, quod centurio ante crucem in ipso scandalo passionis vere Dei Filium confiteatur, et Arius in Ecclesia praedicet creaturam. Unde merito per centurionem fides Ecclesiae designatur, quae, velo mysteriorum coelestium per mortem Domini reserato, continuo Jesum et vere justum hominem, et vere Dei Filium synagoga tacente confirmat.

Erant autem et mulieres de longe aspicientes, inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi minoris, et Joseph mater, et Salome; et cum esset in Galilaea, sequebantur eum, et ministrabant ei. Jacobum minorem dicit Jacobum Alphaei, qui et frater Domini dicebatur, eo quod esset filius Mariae materterae Domini, cujus in Evangelio suo meminit Joannes dicens: Stabat autem juxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophae (Joan. XIX). Mariam autem Cleophae videtur eam dicere a patre sive a cognatione. Vocabatur vero minor Jacobus ad distinctionem majoris Jacobi, videlicet, filii Zebedaei, qui inter primos apostolos vocatus est et electus a Domino. Consuetudinis autem Judaicae fuit, nec ducebatur in culpam more gentis antiquo, ut mulieres de substantia sua victum atque vestitum praeceptoribus ministrarent; hoc, quia scandalum facere poterat, in nationibus, Paulus abjecisse se memorat: Numquid non habemus potestatem sorores mulieres circumducendi, sicut et caeteri Apostoli faciunt (Rom. XV; I Cor. IX)? Ministrabant autem Domino de substantia sua, ut meteret earum carnalia, cujus illae metebant spiritualia. Non quo indigeret cibus Dominus creaturarum, sed ut typum ostenderet magistrorum, quod victu atque vestitu ex discipulis deberent esse contenti. Sed videamus quales comites habuerit, Mariam, scilicet, Magdalenam, a qua septem daemonia ejecerat, et Mariam Jacobi, et Joseph matrem materteram suam, et alias quas in caeteris Evangeliiis legimus (Marc. XVI; Luc. VIII).

Et cum jam sero esset factum, quia erat Parasceve, quod est ante sabbatum, venit Joseph ab Arimathaea nobilis decurio. Decurio vocatur, quod sit de ordine curiae, et officium curiae administret, qui etiam curialis a procurando munera civilia solet appellari. Arimathaea autem ipsa est Ramathaim civitas Elcanae et Samuelis in regione Thamnitica, juxta Diospolim. Parasceve vero Graece, Latine praeparatio dicitur. Quo nomine Judaei, qui inter Graecos morabantur, sextam Sabbati appellabant, eo quod in illo ea quae requiei Sabbati necessaria essent, praeparare solerent, juxta hoc quod de manna quondam praeceptum est: Sexta autem die colligitis duplum, etc. (Exod. XVI). Quia ergo sexta die factus est homo, et tota est mundi creatura perfecta, septima autem Conditor ab opere suo requievit (Gen. II), unde et hanc Sabbatum, hoc est, requiem voluit appellari, recte Salvator eadem sexta die, crucifixus, humanae restorationis implevit arcanum. Ideoque cum accepisset acetum dixit: Consummatum est, hoc est: Sextae diei, quod pro mundi refectione suscepi, jam totum est opus expletum. Sabbato autem in sepulcro requiescens, resurrectionis, quae octava die ventura erat, exspectabat adventum. Ubi nostra simul devotionis ac beatae retributionis praelucet exemplum, quos in hac quidem sexta saeculi aetate pro Domino pati, et velut mundo necesse est crucifigi. In septima vero aetate, id est, cum lethi quis debitum solvit, corpora quidem in tumultis, animas autem secreta in pace cum Domino manere, et post bona oportet opera quiescere, donec octava tandem veniente aetate etiam corpora ipsa resurrectione glorificata cum animabus simul incorruptionem aeternae haereditatis accipiant.

Venit, inquit, Joseph ab Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat exspectans regnum Dei. Et audacter introivit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu. Magnae quidem Joseph iste dignitatis ad saeculum, sed majoris apud Deum meriti fuisse laudatur. Talem namque existere

decebat eum qui corpus Domini sepeliret, qui et per justitiam meritorum tali ministerio dignus esset, et per nobilitatem potentiae saecularis facultatem posset obtinere ministrandi. Non enim quilibet ignotus aut mediocris ad praesidem accedere et Crucifixi corpus poterat impetrare.

Joseph autem mercatus est sindonem, et deponens eum involvit sindone. Et ex simplici sepultura Domini ambitio divitum condemnatur, qui ne in tumulis quidem possunt carere divitiis. Possumus autem juxta intelligentiam spiritalem hoc sentire, quod corpus Domini non auro, non gemmis et serico, sed linteamine puro obvolvendum sit, quamquam et hoc significet, quod ille in sindone munda involvat Jesum, qui pura eum mente suscepit. Hinc Ecclesiae mos obtinuit, ut sacrificium altaris non in serico neque in panno tincto, sed in lino terreno celebretur, sicut corpus est Domini in sindone munda sepultum, juxta quod in gestis pontificalibus a beato papa Silvestro legimus esse statutum.

Et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. De monumento Domini ferunt, qui nostra aetate de Jerosolymis in Britanniam venire, quod domus fuerit rotunda de subjacente rupe excisa tantae altitudinis, ut intro consistens homo vix manu extenta culmen possit attingere, quae habet introitum ab Oriente, cui lapis ille magnus advolutus atque impositus est. In cujus monumenti parte Aquilonari sepulcrum ipsum, hoc est, locus Dominici corporis de eadem petra factus est, septem habens pedes longitudinis, trium vero palmarum mensura caetero pavimento altius eminens. Qui, videlicet, locus non desuper, sed a latere Meridiano per totum patulus est, unde corpus inferebatur. Color autem ejusdem monumenti ac loculi rubicundo et albo dicitur esse permistus.

Maria autem Magdalene, et Maria Joseph, aspiciebant ubi poneretur. In Luca legimus quia stabant omnes noti ejus a longe, et mulieres quae secutae erant eum (Luc. XXIII). His ergo notis Jesu post depositum ejus corpus ad sua remeantibus, solae mulieres quae arctius amabant, funus subsecutae, quomodo poneretur inspicere curabant, ut ei tempore congruo munus possent devotionis offerre. Sed et hactenus sanctae mulieres die Parasceves, id est, praeparationis, idem faciunt, cum animae humiles, et quo majoris sibi consciae fragilitatis, eo majori Salvatoris amore ferventes, passionis ejus vestigiis in hoc saeculo, quo requies est praeparanda futura, diligenter obsequuntur, et si forte valeant imitari, pia curiositate, quo ordine sit eadem passio completa perpendunt.

<<Sequitur PARS IV>>